

AJUNTAMENT DE LLORET DE VISTALEGRE

2. PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

2.3. ARQUITECTURA CIVIL

(Edificis civils públics i possessions)

3. PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

**4. PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL,
RELIGIOSA I HERÀLDICA**

**CATÀLEG DEL
PATRIMONI
HISTÒRIC,
ARQUITECTÒNIC I
PAISATGÍSTIC
DEL MUNICIPI DE
LLORET DE
VISTALEGRE**

VOLUM 4

GENER 2019

VOLUM 4. ÍNDEX DELS ELEMENTS CATALOGATS**PATRIMONI ARQUITECTÒNIC:**

2.3 Arquitectura Civil:

2.3.2. Edificis Civils Públics

Codi Catàleg	Nom Catàleg	Pàgina
EC-01	Pescateria	1

3.3.Cases de Possessió

Codi Catàleg	Nom Catàleg	Pàgina
CP-01	Cases de Son Gelabert d'Alt	6
CP-02	Cases de Son Gelabert de Baix	14
CP-03	Cases de Son Joan Jaume	22
CP-04	Cases de Son Marron	28
CP-05	Cases de Son Joan Arnau	36
CP-06	Cases des Colomer	48
CP-07	Cases de Son Real d'Alt	56
CP-08	Cases de Son Real de Baix	62
CP-09	Cases de Son Pastereta	67
CP-10	Cases de Can Riera	73
CP-11	Cases de sa Rota d'en Palerm	77
CP-12	Cases de Paixarí	82
CP-13	Cases de Son Mas	88
CP-14	Cases de Llorac	94
CP-15	Cases de sa Font Figuera	101
CP-16	Cases de Son Miraes	107
CP-17	Cases de Son Boló	112
CP-18	Cases de sa Casa Nova	118

PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL:

1.Molins de Vent

Codi Catàleg	Nom Catàleg	Pàgina
MV-01	Molí de Paixarí	125
MV-02	Molí d'en Perico	129
MV-03	Molí d'en Nina	133
MV-04	Molí de Can Gomila/d'en Poleo	137
MV-05	Molí d'en Beato	142

2. Sínies i horts

Codi Catàleg	Nom Catàleg	Pàgina
S-01	Sínia de Son Sineu	147
S-02	Hort d'en Belo	152
S-03	Hort de Son Joan Arnau	156
S-04	Hort des Colomer	160
S-05	Sínia de s'Hort de Don Llorenç	164
S-06	Sínia de Son Marron	168
S-07	Sínia de ses Beates	171
S-08	Sínia de Can Beatet	175
S-09	Sínia i Safareig de Can Llabrés	178
S-10	Hort d'en Munar	182
S-11	Sínia del Camp Vanrell. Son Joan Arnau	186
S-12	Font d'en Pere	189

3. Ponts

Codi Catàleg	Nom Catàleg	Pàgina
P-01	Pontet de Son Real	195

PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA:

1. Creus de Terme

Codi Catàleg	Nom Catàleg	Pàgina
CT-01	sa Creu	201

2. Monuments

Codi Catàleg	Nom Catàleg	Pàgina
MO-01	Monument a Josep Nicolau	207
MO-02	Rètol Rectoria Llorito	211
MO-03	Rètol Centre Parroquial	214
MO-02	Rètol Centenari de ses Monges Franciscanes	217

3. Heràldica

Codi Catàleg	Nom Catàleg	Pàgina
ES-01	Escut Mas. Son Mas	223
ES-02	Escut Arnau. Son Joan Arnau	227
ES-03	Escut Despuig. Son Joan Arnau	230
ES-04	Escut Dominicà. Convent de Nostra Senyora de Loreto	234

4. Relotges de sol

Codi Catàleg	Nom Catàleg	Pàgina
RE-01	Relotge de sol de Son Mas	241

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
3. Arquitectura Civil
3.2. Edificis Civils Públics

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC		EC-01
Arquitectura civil: Edificis Civils Públics		
PESCATERIA		

Identificació de l'element**Tipologia**

Pescateria

Ús original

Venda de peix

Titularitat

Pública

Autoria

-

Cronologia

Segle XX (1953)

Estil

-

Bibliografia

-

Identificació espacial**Localització**

Costa des Pou, s/n (davall sa Timba)

Entorn / classe de sòl

Sòl urbà

Identificació Cadastral

Referència -

Referències històriques

A la sessió municipal de 25 de maig de 1953 i a proposta del batle, Damià Llabrés Gelabert, s'aprovà la construcció d'un local dins la part del carrer General Sanjurjo, per destinar-lo a peixateria. També s'acordà construir unes escales (Cortès, 1995: 64).

A la sessió municipal del 28 de maig de 1985, s'acordà encarregar un nou projecte de peixateria als arquitectes Francisco Muñoz Gil i Josep Mº Badia Casas i sol·licitar subvenció per aquesta obra a la Conselleria de Comerç (Cortès, 1995: 111). Hi ha una placa de ceràmica que fa referència a aquesta rehabilitació subvencionada per la Conselleria de Comerç.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Edificis Civils Públics

EC-01

PESCATERIA**Descripció de l'element**

Espai rectangular soterrat davall la timba (element catalogat TI-01) amb accés amb portal d'arc de mig punt des de sa Costa des Pou. L'interior adopta la forma de volta i els paraments presenten un revestiment ceràmic de rajola blanca.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

Bo

Intervencions o actuacions realitzades

Reformada el 1985

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Ambiental
Protecció específica	
Elements a preservar	Volumetria de l'espai. Portal d'arc de mig punt.
Intervencions preferents	-
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació, rehabilitació i reestructuració.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
L'element s'inclou dintre de l'entorn de protecció del conjunt patrimonial format pel Convent de Nostra Senyora i l'Hort des Tarongers.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt patrimonial format pel Convent de Nostra Senyora de Loreto i l'hort des Tarongers, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. El volum, la tipologia, la morfologia i el cromatisme de les intervencions no podran alterar el caràcter arquitectònic i paisatgístic del conjunt ni pertorbar la seva visualització.	

Fotografies:

Façana

Fotografies 2018:

Interior

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
3. Arquitectura Civil
3.3. Cases de Possessió

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC		CP-01
Arquitectura civil: Cases de Possessió		
CASES DE SON GELABERT D'ALT		

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XIX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. VI. Pàg 215 i 217-218.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Identificació espacial**Localització**

Al nord del casc urbà, entre Son Gelabert de Baix, es Rafalot, la carretera Vella de Sineu Ma-3011 i Son Joan Jaume.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 4
Parcel·la 214**UTM**X= 497484
Y= 4386401
Altitud = 196 m

Referències històriques

Son Gelabert ha estat una zona amb presència humana significativa des de la prehistòria. La permanència de restes arqueològiques així ho testifica, al temps que ha esdevingut una font toponímica. Són remarcables el poblat talaiòtic des Velar, el conjunt de ses Talaies i es Clapers amb tres talaiots i altres restes; el talaiot de sa Rota des Busqueret i el conjunt del talaiot de sa Pleta i el de s'Èra. Igualment són importants les troballes casuals de peces de bronze corresponents als primers períodes de colonització, així com les restes de construccions d'influència clàssica o tardorromana. La toponímia permet, així mateix, especular en una continuïtat de l'ocupació del territori durant el període islàmic. Encara que poc nombrosos, perduren alguns noms de lloc de clara tradició pre-romànica. Aquest és el cas des Rafalot, ses Talaies i es Tareols. No obstant això, serà a partir de la conquesta catalana quan començarem a tenir constància documental, primer de les Tortines i més endavant de Son Gelabert, vinculada a la família Gilabert. Segons el Pare Gaspar Munar (1975: 30), sembla que des dels primers anys del segle XV, la possessió de Son Gelabert estava separada de Son Bauló per les Comunes i confrontava, d'una part amb el camí d'Inca, amb la possessió de Son Joan Jaume i amb Son Marron; d'altra part amb la possessió dels Ferraguts, amb sa Comuna i amb terres de Lluc Gelabert. Rosselló Vaquer (2002:38) indica que dia 3 de novembre de l'any 1408, el lloctinent general de Mallorca comunicava al batle de Sineu que Pere Gilabert havia exposat que Pere de Quatre anys li havia venut totes les possessions que tenia a Manresa. Així, doncs, sabem que des d'aquesta data Son Gelabert ja pertanyia als Gelabert, que la posseïren per espai de més de dos segles. Segons el mateix autor (2002:54) dia 20 març de l'any 1560, Joan Gelabert de la Creu, de les Tortines, reconeix deure 2 quarteres de blat i una de xeixa. A la segona meitat del segle XVI, els estims de la vila de Sineu donen la següent referència: Joan Gelabert de las tortines possessio te en alou del magnific mossen Barthomeu Font ciutada quatre milia liures i las rotas son en dita possessio cinccentes liures, tot junt quatre milia i cinchentes liures (AMS. Estims 1578, 2/2/1, f.121v). Aquesta notícia ens permet constatar que aquest any ja s'havien iniciat els establiments de la possessió. A partir de la creació del convent de Llorito, s'inicià una relació estreta entre aquest i els Gelabert. Així, el 30 de desembre de 1595, Joan Gilabert de les Tortines, lexa anells bacins parrochials de dita Yglesia y nel baci de llorito (APS. Llibre de morts 1578-1621, f. 98v).

A principis del segle XVII, Rafel Gilabert de les Tortines tenia la possessió dita les Tortinas, o, son Gelabert valorada en 9.000 £ (AMS. Cadastre 1607, 2/5, f. 118). Aquesta és la primera referència documental localitzada on apareix la denominació actual de Son Gelabert. Molts pocs anys després (1615), la possessió encara dita les Tortines havia passat a mans dels hereus de Rafel Gelabert quondam, i se'n feia la següent valoració: La dita possessio y rafal de aquella 9000 £ (AMS. Cadastre 1615, 1/7, f. 678). Per la mateixa font, sabem que Antoni Genovard era l'arrendador de la possessió (f. 679v). En aquesta referència, on s'esmenta un rafal, probablement hem de cercar el testimoni d'una unitat d'explotació agrícola anterior a la conquesta catalana i, també, un precedent de l'actual topònim es Rafalot. El 1635 la possessió era de Joan Gelebert de les Tortines i estava valorada en 6.000 £, a la que s'afegien els mobles, valorats en 20 £; el molí –de sang– amb un valor de 5 £; i el bestiar (2 bous, 1 vaca i un vadell, una mula, un rossí i 10 porcs) valorat en 90 £. Tot plegat apujava a 6.115 £ (f. 352v). Molts pocs anys després, la valoració de la possessió s'incrementava fins a les 8.000 £ a les quals s'hi havien d'afegir els mobles, el molí, dos muls, sis bous mascles i una femella i dotze porcs. (AMS. Cadastre 1639-1646, 2/9, f. 307v).

Sembla també que en aquest moment tenim la primera referència documental de la divisió de la propietat ja que es fa la següent inscripció a favor de Bartomeu Coll: 30q. a la posso. de son Gelabert des del pou jusa fins a la guarriga 3000 £ las quals 30 q. son franchises les quals li son estades per medi de J. Gacias y Antt. Salom de binisalem (AMS. Cadastre 1639-1646, f. 307v). Pels mateixos anys, la vinculació amb el Convent de dominics de Llorito continuava vigent, i el 1645 tenim la següent referència Item per dos parells de pardius per presentar a Antoni Guels Relator y calculador del preu de la possessió de las Tortinas paraque fes bona obra al Convent per raho de aquelas dos £ censals que el Convent te sobre dita possessio, devuit sous (ARM. C-888, f. 209v).

A mitjan segle XVII, en un context generalitzat a la resta de l'illa, es produeix l'adquisició de nombroses possessions per part de la noblesa ciutadana a pagesos. De fet, el 1650, Son Gelabert ja era de la família Antic de Llorac (AMS. Trabuc i descàrrec 1650, 2/11, f. 461v) la qual hi tenia rafal, tot valorat en 12.000 £. a més de 200 ovelles, 40 anyelles, i tres parells, un de bísties i dos de bous. Així mateix, a través de contractes de lloguer, coneixem alguns dels primers topònims de la possessió de Son Gelabert. Segons Ramon Rosselló (2002:87) dia 10 de setembre de 1650, Joan Miquel Antic, ciutadà de Mallorca, de la possessió de Llorac, lloga a Miquel Miralles de Montuiri les pastures de la possessió de Son Gelabert [...] Es reserva la pastura de 4 quarterades que aquest any eren sembrades d'ordi, junt al pou Jurà [...] En cas que aquest vulgui tenir cabres, no podran anar per la pleta ni el figueral, ni de les cases avall, a la part de Llorito.

A Llorito, la família Antic de Llorac és la que concentrà un major patrimoni durant els segles XVII i XVIII. El 1675, (AMS. Estims i Trabuc 1675, 2/13 f. 576v) la relació de propietats del magnífic senyor Joan Antic de Llorac era molt significativa:

Primo per la possessió de las Tortines	10.000 £
un parell de muls	60 £
un parell de bous	20 £
200 ovelles	150 £
6 egos	300 £
8 qdas. a son Busquets	800 £
1 qda. 2 cort. al pinaret	200 £
8 qdas. a la Font Figuera	1.000 £
cases y trast a Llorito	200 £
6 qdes. a la sort de Na Capona	700 £
La possessió de son Gassies	5.000 £
	<hr/>
	18.430 £

Durant el darrer terç del segle XVII, Son Gelabert (1681), continuava essent propietat del senyor Joan Antic de Llorac, ciutadà militar, aleshores tenia cases, conreus de cereals i una guarda de 300 ovelles i el 1684, segons la Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998: VI, 215), era valorada en 5.500 lliures. Aquest mateix any, Joan Antic, tenia en propietat Llorac, Son Busquets, Son Gacies, Son Gelabert, les Tortines i la Font Figuera a més d'altres

propietats (492v).

Al llarg del segle XVIII, la propietat de Son Gelabert segueix vinculada a la família Antic de Llorac, encara que estava sota domini alodial de la família Montis, marquesos de la Bastida. De fet, a principis de segle es confirma l'existència de dues possessions encara que vinculades a la mateixa propietat. El 1710, Son Gelebert, per una part, i les Tortines, per altra, són propietat de Joan Miquel Antic de Llorac i, juntament amb altres propietats, assolien un patrimoni valorat en 30.000 £ (AMS. Cadastre 1710, 2/17, f. 371v). Segons Ramon Rosselló Vaquer (2002:102), l'any 1726, el conductor de la possessió de Son Gelabert era Montserrat Fontanet. El 1759, la possessió de Son Gelabert era propietat de Joan Antic (AMS. Registre de finques 1759, 2/19, f. 73) i el 1773, Son Gelabert, juntament amb Llorac, eren propietat de D. Marià Antic i estaven arrendades a D. Francisco Blas Billon, proveïdor del Rei, que també tenia arrendat Son Jordà. Son Gelabert apareix també al mapa del Cardenal Despuig (1784) i Jeroni de Berard (1789: 246), a la seva descripció esmenta el següent: Son Gelabert. MedianoTrigo, ganado. Del caballero Antich de Palma.

A principis del segle XIX, en quedar sense successió directa Marià Antic de Llorac i Descatlar, les seves propietats passaren a la seva germana Aina, casada amb el militar bretó Lluís de Rentierre Porrasse. Així, el 1818, Son Gelabert era de la senyora Aina Antic de Llorac i tenia 116 quarterades de sementers, 4 de pletes i 100 de bosc i garriga. (GEM, 1989-1998: VI, 215) i estava valorada en 11.920 £ mallorquines (AMS. Apeo 1818, f. 146). El Plano Topográfico del Termino Jurisdiccional de Sineu, traçat per Pedro Moreno y Ramírez el 1856, recull els topònims P. Son Gelabert de abajo i P. Son Gelabert de arriba. Dia 29 de juny de l'any 1860, el diari "El Mallorquín" publicava aquest anunci: Queda vedado para la caza, por disposición de su dueño, el predio denominado Son Gelabert de baix, lugar de Llorito, término de la villa de Sineu

A la segona meitat del segle XIX, la propietat de Son Gelabert Dalt passà a la família Julià, tot i que els Antic mantingueren la propietat de Son Gelabert de Baix fins la segona meitat del segle XX. La família dels descendents d'Andreu Julià i Bestard "Bissó" de Binissalem, han conservat la propietat fins a l'actualitat, fet que es reflecteix a la documentació consultada: el predio "Son Gelabert D'alt" del que es dueño el honor Juan Julià.

A principis del segle XX, el Plano del Termino de la aldea de Llorito (1903) de Pere d'Alcàntara Penya, recull els topònims Son Gelabert de baix i Son Gelabert. El 1953 Son Gelabert Dalt era propietat de Josep Julià Arnau i tenia una extensió de 39 h. 03 a. i 50 c. (AMLL. Cadastre 1953, 214/4) a més de la parcel·la de les denominades Rotes Velles de Son Gelabert de 7 h. 14 a. i 22 c. (AMLL. Cadastre 1953, 44/5). El mateix any, Son Gelabert de Baix, era d'Ignasi Puigserver Rentierre, baró de Pinopar, el qual tenia posada al poble i la possessió tenia una extensió de 80 h. 58 a. i 29 c. (AMLL. Cadastre 1953, 215/4). Actualment, Son Gelabert de Baix és propietat de Joan Gili Niell "Nina" i té una extensió de 126 quarterades; Son Gelabert Dalt és propietat dels hereus de Josep Julià Arnau.

Segons Antoni Ramis Jaume "Rosset", els majorals que recorda de Son Gelabert de Baix foren els sineuers "Morrets" (un conco de l'amo en Llorenç Oliver "Morret"), que hi estaren fins que hi va anar Andreu Ramis Aloy "Rosset". Abans hi havien estat els Amengual "de Son Gelabert (tenien tres filles: la mare dels "Vegilis", la dels "Gelaberts" i la dels "Minos)". Per altra part, els majorals que ha conegut a Son Gelabert d'Alt han estat l'amo en Miquel Sastre "Pellusco" (pare de Miquel Sastre "Pellusco" de Son Joan Jaume) i el seu germà Tomeu Sastre "Pellusco".

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON GELABERT D'ALT

CP-01

Descripció de l'element

Organització de les edificacions que respon a les característiques socioeconòmiques del tipus d'explotació agrària.

Cases situades a la vessant sud de l'altiplà de Son Gelabert i de Son Joan Jaume, ran del camí Vell d'Inca. Es caracteritza per una construcció principal de planta rectangular, doble aiguavés, planta baixa i pis, excepte un cos central que presenta una major altura; els paraments estan paredats en verd i a les cantoneres es combinen els carreus de marès i la pedra; a la façana s'obren en planta baixa un portal de mig punt amb carcanyols, una portassa d'arc escarser i un portal amb llinda de fusta, a més de tres finestrons. A la planta pis s'obren quatre finestres balconeres. Totes les obertures estan emmarcades en marès. A cada costat del portal principal hi ha un pedrís. A l'esquerra del portal s'observa una pedra fermadora.

Aquest edifici allotja la **casa dels senyors i la dels amos**, a més de la **pallissa** i el **sostre** al qual s'hi accedeix per una escala exterior adossada a la façana sud-oest.

A tramuntana d'aquesta construcció principal hi ha una **edificació auxiliar** paral·lela d'una sola planta, un sol aiguavés i coberta de teules amb la qual conforma un espai semi obert a manera de clastra. Al cantó nord-oest s'hi adossa una porxada. L'edificació auxiliar té els paraments paredats en verd i està unida a la principal mitjançant un corralet a la part de llevant i allotja la **boal**, el **graner**, la **bugaderia** i les **solls**.

Així mateix, a ponent de les cases, hi ha uns **porxes** amb el **for** i la **vaqueria**. Hi destaca com element decoratiu un fument amb creu.

Les construccions annexes són la **carrera** i el **jardí** davant les cases, dues **cisternes** (una adossada a la façana principal i l'altra a la part posterior de les cases), **dos pous** situats entre les cases i l'edificació auxiliar, el **femer**, corral per a l'aviram i l'**après**. A aquestes construccions s'afegeixen les tanques destinades a hort, figueres de moro, corral de porcs, sequer, l'era...

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo. El seu bon grau de conservació general la converteix en una referència dels usos i construccions tradicionals, amb un alt interès des del punt de vista etnològic.

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

A la part posterior de les cases s'adossa un cos de dues altures i coberta plana.

Altres fitxes relacionades:

JA-05 ses Talaies/es Clapers / T-02 Talaiot de s'era / T-03 Talaiots de sa Pleta / T-04 Rota d'en Buscuret / MU-01 Corral des porcs / SE-01 Sestadors / RO-04 Rotlo de sitja a sa Pleta / F-08 Torre de Son Gelabert d'Alt / E-01 Era de Son Gelabert.

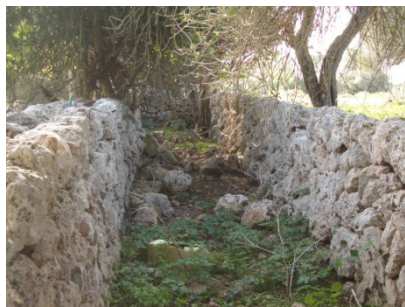
II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC Arquitectura civil: Cases de Possessió	CP-01
CASES DE SON GELABERT D'ALT	

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial
Protecció específica	-
Elements a preservar	<p>Volumetria, estructura i façanes incloent el tractament del parament i totes les obertures de les cases. Cisternes adossada a les façanes anterior i posterior. Pous situats entre les cases i l'edificació auxiliar. Pedrissos del portal i pedra fermadora. Carrera situada davant les cases.</p> <p>Volumetria, estructura i façanes incloent el tractament del parament i totes les obertures de l'edificació auxiliar situada al nord de les cases.</p> <p>Porxes/forn. Fumeral amb creu. Corral i après.</p>
Intervencions preferents	-
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. Si per a la realització d'aquestes intervencions fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconeixin per tal d'evitar mimetismes.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases CP-01, els sestadors SE-02, el corral MU-01, l'era E-01 i el rotlle de sitja RO-04 amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON GELABERT D'ALT

CP-01

Fotografies:

Après

Cisterna

Porxo/forn

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON GELABERT D'ALT

CP-01

Fotografies 2018:

Façanes nord-oest i sud-oest

Façana nord-est

Pous situats a l'oest de les cases

Porxo

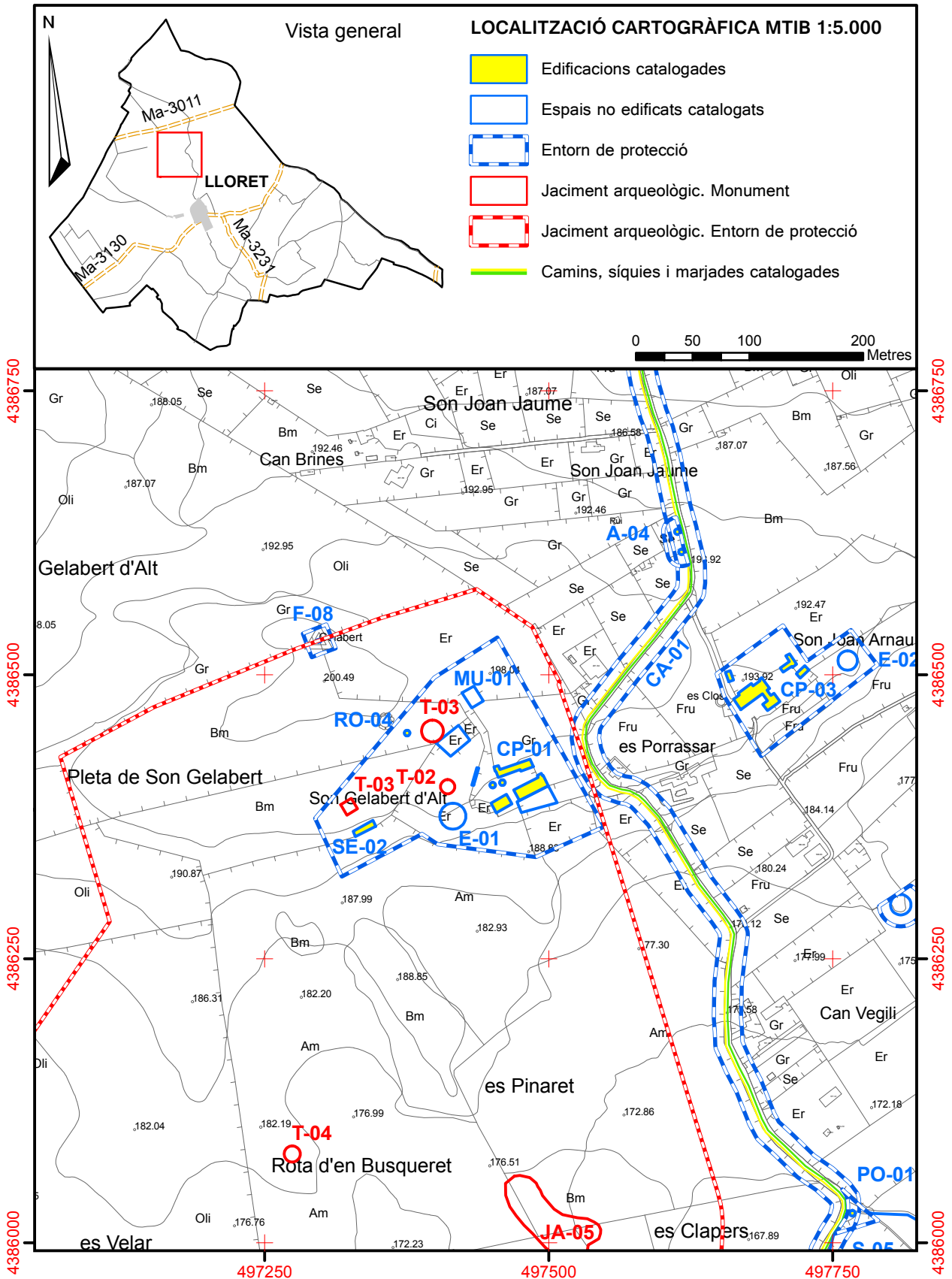
Edificació auxiliar

Cos adossat a la façana posterior de les cases.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-01

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC		CP-02
Arquitectura civil: Cases de Possessió		
CASES DE SON GELABERT DE BAIX		

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XIX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. VI. Pàg. 215 i 217.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Identificació espacial**Localització**

Al nord-oest del casc urbà, entre sa Comuna, es Rafalot, Son Gelabert d'Alt, el camí de Son Gelabert i Son Lluç.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 4
Parcel·la 215**UTM**X= 496981
Y= 4385888
Altitud= 175 m

Referències històriques

Son Gelabert ha estat una zona amb presència humana significativa des de la prehistòria. La permanència de restes arqueològiques així ho testifica, al temps que ha esdevingut una font toponímica. Són remarcables el poblat talaiòtic des Velar, el conjunt de ses Talaies i es Clapers amb tres talaiots i altres restes; el talaiot de sa rota des Busqueret i el conjunt del talaiot de sa Pleta i el de s'Era. Igualment són importants les troballes casuals de peces de bronze corresponents als primers períodes de colonització, així com les restes de construccions d'influència clàssica o tardorromana. La toponímia permet, així mateix, especular en una continuïtat de l'ocupació del territori durant el període islàmic. Encara que poc nombrosos, perduren alguns noms de lloc de clara tradició pre-romànica. Aquest és el cas des Rafalot, ses Talaies i es Tereols. No obstant això, serà a partir de la conquesta catalana quan començarem a tenir constància documental, primer de les Tortines i més endavant de Son Gelabert, vinculada a la família Gilabert. Segons el Pare Gaspar Munar (1975:30), sembla que des dels primers anys del segle XV, la possessió de Son Gelabert estava separada de Son Bauló per les Comunes i confrontava, d'una part amb el camí d'Inca, amb la possessió de Son Joan Jaume i amb Son Marron; d'altra part amb la possessió dels Ferraguts, amb sa Comuna i amb terres de Lluc Gelabert. Rosselló Vaquer (2002:38) indica que dia 3 de novembre de l'any 1408, el lloctinent general de Mallorca comunicava al batle de Sineu que Pere Gilabert havia exposat que Pere de Quatre anys li havia venut totes les possessions que tenia a Manresa. Així, doncs, sabem que des d'aquesta data Son Gelabert ja pertanyia als Gelabert, que la posseïren per espai de més de dos segles. Segons el mateix autor (2002:54) dia 20 març de l'any 1560, Joan Gelabert de la Creu, de les Tortines, reconeix deure 2 quarteres de blat i una de xeixa. A la segona meitat del segle XVI, els estims de la vila de Sineu donen la següent referència: Joan Gelabert de las tortines possessio te en alou del magnifich mossen Barthomeu Font ciuteda quatre milia liures i las rotas son en dita possessio cinccentes liures, tot junt quatre milia i cinchcentes liures (AMS. Estims 1578, 2/2/I, f.121v). Aquesta notícia ens permet constatar que aquest any ja s'havien iniciat els establiments de la possessió. A partir de la creació del convent de Llorito, s'inicià una relació estreta entre aquest i els Gelabert. Així, el 30 de desembre de 1595, Joan Gilabert de les Tortines, lexa anells bacins parrochials de dita Yglesia y nel baci de llorito (APS. Llibre de morts 1578-1621, f. 98v).

A principis del segle XVII, Rafel Gilabert de les Tortines tenia la possessió dita les Tortinas, o, son Gelabert valorada en 9.000 £ (AMS. Cadastre 1607, 2/5, f. 118). Aquesta és la primera referència documental localitzada on apareix la denominació actual de Son Gelabert. Molts pocs anys després (1615), la possessió encara dita les Tortines havia passat a mans dels hereus de Rafel Gelabert quondam, i se'n feia la següent valoració: La dita possessio y rafal de aquella 9000 £ (AMS. Cadastre 1615, 1/7, f. 678). Per la mateixa font, sabem que Antoni Genovard era l'arrendador de la possessió (f. 679v). En aquesta referència, on s'esmenta un rafal, probablement hem de cercar el testimoni d'una unitat d'explotació agrícola anterior a la conquesta catalana i, també, un precedent de l'actual topònim es Rafalot. El 1635 la possessió era de Joan Gelebert de les Tortines i estava valorada en 6.000 £, a la que s'afegien els mobles, valorats en 20 £; el molí –de sang- amb un valor de 5 £; i el bestiar (2 bous, 1 vaca i un vadell, una mula, un rossi i 10 porcs) valorat en 90 £. Tot plegat apujava a 6.115 £ (f. 352v). Molts pocs anys després, la valoració de la possessió s'incrementava fins a les 8.000 £ a les quals s'hi havien d'afegir els mobles, el molí, dos muls, sis bous mascles i una femella i dotze porcs. (AMS. Cadastre 1639-1646, 2/9, f. 307v).

Sembla també que en aquest moment tenim la primera referència documental de la divisió de la propietat ja que es fa la següent inscripció a favor de Bartomeu Coll: 30q. a la posso. de son Gelabert des del pou jusa fins a la guarriga 3000 £ las quals 30 q. son franchises les quals li son estades per medi de J. Gacias y Antt. Salom de binisalem (AMS. Cadastre 1639-1646, f. 307v). Pels mateixos anys, la vinculació amb el Convent de dominicans de Llorito continuava vigent, i el 1645 tenim la següent referència Item per dos parells de pardijs per presentar a Antoni Guels Relator y calculador del preu de la possessió de las Tortinas paraque fes bona obra al Convent per raho de aquelas dos £ censals que el Convent te sobre dita possessio, devuit sous (ARM. C-888, f. 209v).

A mitjan segle XVII, en un context generalitzat a la resta de l'illa, es produeix l'adquisició de nombroses possessions per part de la noblesa ciutadana a pagesos. De fet, el 1650, Son Gelabert ja era de la família Antic de Llorac (AMS. Trabuc i descàrrec 1650, 2/11, f. 461v) la qual hi tenia rafal, tot valorat en 12.000 £. a més de 200 ovelles, 40 anyelles, i tres parells, un de bísties i dos de bous. Així mateix, a través de contractes de lloguer, coneixem alguns dels primers topònims de la possessió de Son Gelabert. Segons Ramon Rosselló (2002:87) dia 10 de setembre de 1650, Joan Miquel Antic, ciutadà de Mallorca, de la possessió de Llorac, lloga a Miquel Miralles de Montuiri les pastures de la possessió de Son Gelabert [...] Es reserva la pastura de 4 quarterades que aquest any eren sembrades d'ordi, junt al pou Jurà [...] En cas que aquest vulgui tenir cabres, no podran anar per la pleta ni el figueral, ni de les cases avall, a la part de Llorito.

A Llorito, la família Antic de Llorac és la que concentrà un major patrimoni durant els segles XVII i XVIII. El 1675, (AMS. Estims i Trabuc 1675, 2/13 f. 576v) la relació de propietats del magnífic senyor Joan Antic de Llorac era molt significativa:

Primo per la possessió de las Tortines	10.000 £
un parell de muls	60 £
un parell de bous	20 £
200 ovelles	150 £
6 egos	300 £
8 qdas. a son Busquets	800 £
1 qda. 2 cort. al pinaret	200 £
8 qdas. a la Font Figuera	1.000 £
cases y trast a Llorito	200 £
6 qdes. a la sort de Na Capona	700 £
La possessió de son Gassies	5.000 £
	<hr/>
	18.430 £

Durant el darrer terç del segle XVII, Son Gelabert (1681), continuava essent propietat del senyor Joan Antic de Llorac, ciutadà militar, aleshores tenia cases, conreus de cereals i una guarda de 300 ovelles i el 1684, segons la Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998: VI, 215), era valorada en 5.500 lliures. Aquest mateix any, Joan Antic, tenia en propietat Llorac, Son Busquets, Son Gacias, Son Gelabert, les Tortines i la Font Figuera a més d'altres

propietats (492v).

Al llarg del segle XVIII, la propietat de Son Gelabert segueix vinculada a la família Antic de Llorac, encara que estava sota domini alodial de la família Montis, marquesos de la Bastida. De fet, a principis de segle es confirma l'existència de dues possessions encara que vinculades a la mateixa propietat. El 1710, Son Gelebert, per una part, i les Tortines, per altra, són propietat de Joan Miquel Antic de Llorac i, juntament amb altres propietats, assolien un patrimoni valorat en 30.000 £ (AMS. Cadastre 1710, 2/17, f. 371v). Segons Ramon Rosselló Vaquer (2002:102), l'any 1726, el conductor de la possessió de Son Gelabert era Montserrat Fontanet. El 1759, la possessió de Son Gelabert era propietat de Joan Antic (AMS. Registre de finques 1759, 2/19, f. 73) i el 1773, Son Gelabert, juntament amb Llorac, eren propietat de D. Marià Antic i estaven arrendades a D. Francisco Blas Billon, proveïdor del Rei, que també tenia arrendat Son Jordà. Son Gelabert apareix també al mapa del Cardenal Despuig (1784) i Jeroni de Berard (1789: 246), a la seva descripció esmenta el següent: Son Gelabert. MedianoTrigo, ganado. Del caballero Antich de Palma.

A principis del segle XIX, en quedar sense successió directa Marià Antic de Llorac i Descatlar, les seves propietats passaren a la seva germana Aina, casada amb el militar bretó Lluís de Rentierre Porrasse. Així, el 1818, Son Gelabert era de la senyora Aina Antic de Llorac i tenia 116 quarterades de sementers, 4 de pletes i 100 de bosc i garriga. (GEM, 1989-1998: VI, 215) i estava valorada en 11.920 £ mallorquines (AMS. Apeo 1818, f. 146). El Plano Topográfico del Termino Jurisdiccional de Sineu, traçat per Pedro Moreno y Ramirez el 1856, recull els topònims P. Son Gelabert de abajo i P. Son Gelabert de arriba. Dia 29 de juny de l'any 1860, el diari "El Mallorquín" publicava aquest anunci: Queda vedado para la caza, por disposición de su dueño, el predio denominado Son Gelabert de baix, lugar de Llorito, término de la villa de Sineu.

A la segona meitat el segle XIX, la propietat de Son Gelabert Dalt passà a la família Julià, tot i que els Antic mantingueren la propietat de Son Gelabert de Baix fins la segona meitat del segle XX. La família dels descendents d'Andreu Julià i Bestard Bissó de Binissalem, han conservat la propietat fins a l'actualitat, fet que es reflecteix a la documentació consultada: el predio "Son Gelabert D'alt" del que es dueño el honor Juan Julià.

A principis del segle XX, el Plano del Termino de la aldea de Llorito (1903) de Pere d'Alcàntara Penya, recull els topònims Son Gelabert de baix i Son Gelabert. El 1953 Son Gelabert Dalt era propietat de Josep Julià Arnau i tenia una extensió de 39 h. 03 a. i 50 c. (AMLL. Cadastre 1953, 214/4) a més de la parcel·la de les denominades Rotes Velles de Son Gelabert de 7 h. 14 a. i 22 c. (AMLL. Cadastre 1953, 44/5). El mateix any, Son Gelabert de Baix, era d'Ignasi Puigserver Rentierre, baró de Pinopar, el qual tenia posada al poble i la possessió tenia una extensió de 80 h. 58 a. i 29 c. (AMLL. Cadastre 1953, 215/4). Actualment, Son Gelabert de Baix és propietat de Joan Gili Niell 'Nina' i té una extensió de 126 quarterades; Son Gelabert Dalt és propietat dels hereus de Josep Julià Arnau.

Segons Antoni Ramis Jaume "Rosset", els majorals que recorda de Son Gelabert de Baix foren els sineuers "Morrets" (un conco de l'amo en Llorenç Oliver "Morret"), que hi estaren fins que hi va anar Andreu Ramis Aloy "Rosset". Abans hi havien estat els Amengual "de Son Gelabert" (tenien tres filles: la mare dels "Vegilis", la dels "Gelaberts" i la dels "Minos"). Per altra part, els majorals que ha conegut a Son Gelabert Dalt han estat l'amo en Miquel Sastre "Pellusco" (pare de Miquel Sastre "Pellusco" de Son Joan Jaume) i el seu germà Tomeu Sastre "Pellusco".

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC**Arquitectura civil: Cases de Possessió**

CP-02

CASES DE SON GELABERT DE BAIX**Descripció de l'element**

Cases situades entre sa Comuneta, sa Pleta, es Velar i es sementer de ses Pereres. Es caracteritza per una **construcció principal** de planta rectangular, doble aiguavés amb coberta de teules, planta baixa i pis; façana amb portal de mig punt i amb una finestra amb ampit motllurat i un petit pedrís a cada costat. A la planta pis hi ha dos finestrons amb ampit. Totes les obertures estan emmarcades en marès.

Al nord-est s'adossa el buc destinat al sostre amb un portal a la planta baixa i una finestra a la planta pis amb la llinda d'ullastre i rebranques amb columnetes d'estil renaixentista, amb fust estriat i capitell ornamentat.

La façana presenta com a tret decoratiu faixes blanques a l'entorn de les obertures de la planta baixa i a la línia d'imposta. Clou la façana una canal de test sobre mènsules de marès. Tanca l'espai situat davant la casa un paretó al qual s'adossa una **carrera** amb una franja d'empedrat de pedra viva.

Adossats a cada costat de la façana hi ha dos **porxos**, un amb portal d'arc d'ansa paner i l'altra amb portal adintellat. A la façana nord de les cases s'adossa una **cisterna**. Entre les edificacions auxiliars destaquen les **solls** i una **caseta** d'una planta i un aiguavés amb coberta de teules situada davant les cases.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt, excepte nou habitatge
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat, fusteries i finestra del sostre
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera empedrada
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

S'ha eliminat l'escala adossada a la façana principal que accedia al sostre. S'ha eliminat una edificació auxiliar situada al cantó nord-est de les cases. Els porxos situats a ambdós costats de la façana han estat reconstruïts recreixent-se els murs i renovant-se les cobertes de teules. S'han practicat noves obertures a les façanes laterals dels porxos. A la façana nord s'han obert dos grans portals destinats a cotxeres i magatzem.

L'era serví de plataforma per a la construcció d'un nou habitatge els anys vuitanta del segle XX.

Altres fitxes relacionades:

JA-04 Es Velar / JA-05 Ses Talaies/Es Clapers / SE-01 Sestadors de Son Gelabert de Baix / RO-05 Rotlo de sitja a sa Pleta de Son Gelabert de Baix / B-01 Barraca des Tareols.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC Arquitectura civil: Cases de Possessió	CP-02
CASES DE SON GELABERT DE BAIX	

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria, estructura i façanes incloent el tractament del parament i totes les obertures originals. Cisterna adossada a la façana nord. Rebranques d'estil renaixentista. Pedrissos del portal. Franja d'empedrat de la carrera. Solls. Caseta situada davant les cases.
Intervencions preferents	.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. Si per a la realització d'aquestes intervencions fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconguin per tal d'evitar mimetismes.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases, els sestadors SE-01 i les edificacions auxiliars amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON GELABERT DE BAIX

CP-02

Fotografies:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON GELABERT DE BAIX

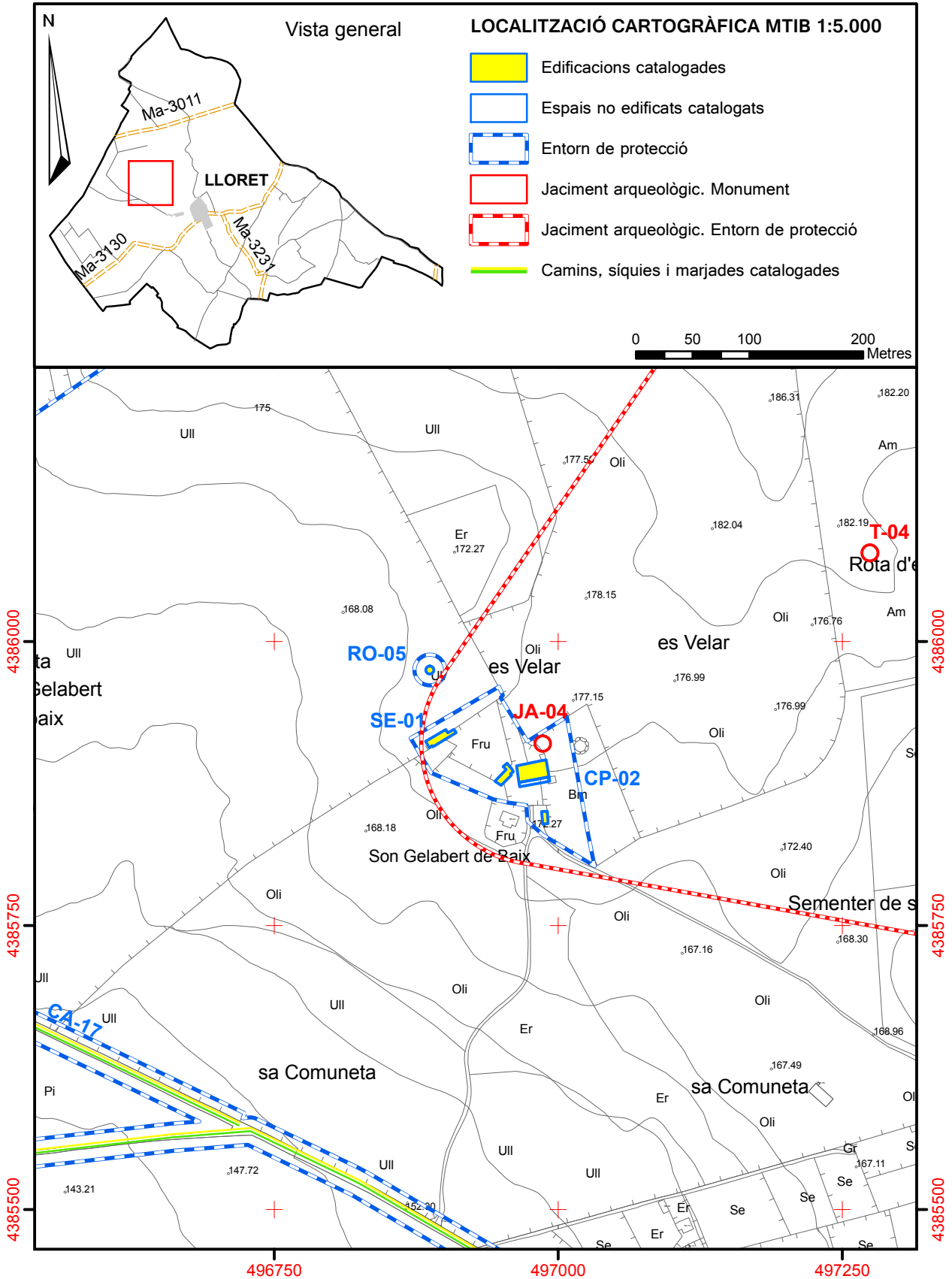
CP-02

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-02

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC**Arquitectura civil: Cases de Possessió**

CP-03

CASES DE SON JOAN JAUME**Identificació de l'element****Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XIX

Estil

Arquitectura popular

Identificació espacial**Localització**

Al nord-oest del casc urbà, entre Son Gelabert d'Alt, establiments de Son Joan Jaume, Son Joan Arnau i can Bieló.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 1
Parcel·la 155 -156**UTM**X= 497683
Y= 4386483
Altitud= 198 m**Bibliografia**

(1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. VII. Pàg 195.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Referències històriques

La proximitat de les cases de Son Joan Jaume al poblat talaiòtic de Son Gelabert Dalt, fan pensar també en una ocupació prehistòrica de l'indret. El testimoni més antic és sa cova de can Bieló, datada en el bronze antic, entorn al 1700-1100 aC i que s'afegeix a les d'en Dainat a sa Comuna i la de sa Pleta de Son Joan Arnau.

El mateix topònim l'Alqueria, així com el possible origen islàmic del pou de Jurà, fan pensar també en una continuïtat del poblament durant l'ocupació islàmica. El 4 de setembre de 1269, només quaranta anys després de la conquesta, na Jordana, filla de Petquí Elari i esposa de Pere de Sentmenat, testava davant el notari Jaume de Marina. Després d'escollir sepultura en el claustre del monestir de Santa Clara de Ciutat, deixava al seu espòs una alqueria, amb els seus corresponents censals que, a la seva mort, o si es tornava a casar, havia de passar a la seva filla Isabel amb una missió molt particular: quan aquesta morís, el producte de la venda, que aleshores havia de realitzar-se, de l'alqueria seria lliurat a l'obra del monestir de Santa Clara. Aquesta propietat, identificada amb l'Alqueria, deixada sota la clàusula que se vengués per a donar el producte al monestir, pareix que no arribà a complir el seu destí, ja que no fou venuda sinó que passà a domini directe del convent: "la qual pcessio dita dona poceia en alou propi, lo qual alou ara es de Sta. Clara".

Les primeres referències precises, però, de l'actual possessió de Son Joan Jaume són de principis del segle XV. Segons Gaspar Munar, el 1416 Son Joan Jaume confrontava amb la possessió de les Tortines. Ja en el segle XVI, el 20 d'octubre de 1542, tres anys abans de la fundació del Convent per part dels Franciscans, es feia l'inventari de béns de la viuda del difunt Antoni Jaume. Tenia una possessió en el terme de Manresa, alou i senyoria del monestir de Santa Clara. Confrontava amb el camí reial de Sineu a Ciutat de Mallorca, el camí de Manresa a Inca i Son Joan Arnau. Tenia cases amb celler i molí de sang. Era dedicada a vinya i conreu de cereals. Així mateix, el 12 de novembre de 1549, Joanot Jaume, habitador del lloc de Manresa, en nom propi i dels altres habitants del lloc, atenant la llicència apostòlica papal per fundar i edificar una capella sots invocació de la Verge Maria de Loreto, fa donació entre vius a fra Joan Girard i altres frares del monestir de Sant Francesc, una quarterada i mitja de terra amb cases i hort perquè pugui esser edificada aquesta capella (ARM. Not. Antoni Carles C-305, f. 62-63).

Pocs anys després, el 12 de juliol de 1566, la propietat era en mans de Joan Jaume, que, a més de la possessió de 50 quarterades i 12 quarterades de garriga i pleta, disposava de dos albergs, eines, dos muls i un carro, 3 eugues, 4 bous i una vaca, mitja quarterada de vinya i 80 ovelles (AMS. Taxacions 1566-1584, 2/1, f. 36). Aquesta taxació es repetia el 28 d'agost del 1570 de forma detallada:

Primo fonch stimat lo alberch y lo que es dedins y lo altre alberch	CC£
Item dos muls y un carro	L
Item un rossi	xxx
Item duas egos	xxxx
Item un poltro no domat	xv
Item dos bous y una vaca	xx
Item someres una	v
Item oveles cinquante	xx
Item sinquante quarterades de terra de conradis a reho xxv	MCCL
Item dotze quarterades de rote y garriga y pleta a reho xv	CLxxx
Item mitge quarterada de vinya	xx

(AMS. Taxacions 1566-1584, 2/1, f. 95 i 95v.)

La institució d'hereu universal efectuada per Joan Jaume el 7 de maig de l'any 1568, a favor del seu fill Miquel (AHM. Prot. Francesc Coll. 180-1588, f. 163), confirma la permanència de la família Jaume com a titular de la propietat. De fet, a la fi del segle XVI, el celler fou ampliat i tenia 4 bótes amb un total de 32 somades. S'hi conrava també lli. Tenia guardes de 50 ovelles i 40 porcs. El bestiar de feina eren 9 bous, 5 muls, 2 ases i un cavall. Tenia aviram i indiots.

A principis del segle XVII, les cases i la possessió de 62 quarterades de conradis i garrigues, era valorada en 3000 £, que juntament amb el bestiar gros (2 mules i un rossi, un ase i tres eugues i tres bous i dues vaques) i els mobles conformaven un patrimoni de 3.268 £ (AMS. Cadastre 1601, 2/4, f. 67). El 1607, era de l'honor Joan Jaume -de s'Alqueria-, estava sota el domini directe de les monges de Santa Clara de Palma i era també denominada s'Alqueria, s'Alqueria dels Jaume i Son Jaume. El 1607 tenim documentats els hereus de Joan Jaume, propietaris de la possessió dita son Joan Jaume, valorada en 5.000 £ (AMS. Cadastre 1607, 2/5, f. 117v); el 1615, la possessió era estimada en 6.000 £ (AMS. Cadastre 1615, f. 677v) i segons el cadastre de 1639-1646 la possessió de son Joan Jaume s'havia revalorat fins a 8.500 £. A aquest preu s'han d'afegir els mobles, valorats en 150 £; el bestiar conformat per un cavall, dues eugues, una poltra i un poltre, dos mulats, un gorà, dues mules, una somera, dues vaques, dos bous, dos vedells i vuit porcs, valorat en 382 £, més 190 £ per un carro vell, sis bótes, un molí i una premsa. (AMS. Cadastre 1639-1646, 2/9, f. 306v).

A mitjan segle XVII es produeix un fet significatiu que tindrà, al nostre parer, transcendència a la toponímia: el 1650, la possessió de Gabriel Jaume era valorada en 8.200 £ (AMS. Trabuc i descàrrec 1650, 2/11, f. 461v) i vint-i-cinc anys després, el 1675, la tenim novament documentada com a possessió de Joan Jaume de l'Alcaria:

la sua possessio	6.400 £
mobles, carro i molí	60 £
6 botes congrenyades	50 £
un rossi i una mula	25 £
dos bous	25 £
dues someres	100 £

dues egues i tres pollins	40 £
dos poltres	8 £
porchs	50 £

(AMS. Estims i Trabuc 1675, 2/13, f. 550v.)

Tal com es pot constatar, en un període de temps de vint-i-cinc anys hi ha una reducció de valor de 1.800 £, segurament explicable per un procés de parcel·lació i desmembració de la propietat que segurament donaria lloc al topònim can Bieló que, paral·lelament amb Son Joan Jaume, perviu fins a l'actualitat. Aquest procés de fragmentació de la propietat s'accentuà cap a finals del segle XVII i el 1694, Gaspar Munar (1975: 88) esmenta tres propietats amb el nom Son Joan Jaume: Son Joan Jaume de Gabriel Jaume, valorat en 1.300 £; Son Joan Jaume (16 quarterades) de Magdalena Jaume, valorat en 1.192 £ i Son Joan Jaume (12 quarterades) de Joan Jaume, valorat en 1.200 £. Així mateix, el 1706, a instàncies dels creditors, fonc venuda i passà a Antoni Vicens Balaguer de la vila de Muro.

La documentació cadastral de principis del segle XVIII, ja reflecteix aquesta nova propietat i el 1710, Antoni Vicens Balaguer de Muro, era el posseïdor de la possessió de Son Joan Jaume, valorada en 3.370 £ (AMS. Cadastre i trabuc 1710, 2/17, f. 333). Tot i així, la família Jaume mantenia un paper rellevant i l'any 1721, a l'Audiència de Mallorca es redactà una nova formació de lloctinents de les viles. Segons aquest expedient, el batle de Sineu volia tenir 29 lloctinents i d'entre els citats de Llorito hi figura Pere Jaume de Son Joan Jaume.

Al llarg del set-cents, una part considerable de la possessió de Son Joan Jaume estava en mans de la família d'Antoni Vicenç Balaguer de Muro i els seus parents, així el 1724, apareix registrada la seva possessió Son Joan Jaume alou del cont. Sta Clara, valorada en 3.370 £. Igualment, Rafel Balaguer d'Antoni, disposava d'una quarterada de camp i garriga, també sota alou del convent de Sta. Clara de Ciutat, valorada en 75 £. Així mateix, els Jaume conservaven una part de la propietat. Concretament dues quarterades a son Joan Jaume d'Antoni Jaume, valorades en 150 £ i Joan Jaume, dues quarterades i tres quartons al pou den jura, estimades en 210 £ (AMS. Cadastre i trabuc 1724, 2/18, f. 385). El 1759, Son Joan Jaume continuava en propietat d'Antoni Vicenç Balaguer i estava valorat en 3.370 £ (AMS. Registre de finques 1759, 2/19, f. 75). Significativament, en el mateix cadastre apareix documentat camp i hort d'Antoni Vicens Balaguer, el possible precedent dels actuals topònims s'Hort, Baix de s'Hort i can Balaguer. Així mateix, deu anys més tard, es constata la presència d'unes partides de terra dins Son Joan Jaume que donarien lloc al topònim de can Bieló. Es tracta de les propietats de Joana Marca Fiol V^a de Gll. [Gabriel] Jaume "Bialó", que disposava d'aquest patrimoni:

Per casas y corral alou de Rey	50 £
Per 15 q. camp y garriga a Son Joan Jaume. Alou de Sta Clara	725 £
Per 2 q. 1 c. el Pou den Jurá. Alou de Sta Clara	337 £
Per 4 q. al figueral de Son Joan Jaume. Alou de Sta Clara	110 £

(AMS. Cadastre 1769, f. 419v.)

L'any següent, Gabriel Jaume de Muro disposava de 6 quarterades i dos quartons sota alou del Convent de Sta. Clara, valorades en 500 £ i Antoni Vicens Balaguer de la possessió Son Joan Jaume, alou de Sta. Clara 3.370 £, ara de Joan Real de Son Joan Jaume. (AMS. Cadastre 1770, 2/21, f. 439 i 447).

Paral·lelament a les inscripcions en els cadastres, durant el segle XVIII, la possessió Son Juan Jauma, apareix al mapa del Cardenal Despuig (1784) i al Viaje a las villas de Mallorca de Jeroni de Berard (1789: 246): Son Juan Jaume. Mediano. Trigo, viña y huerto. De la señora Font i Roitx de dicha villa.

Ja en el segle XIX, el 1818, Gabriel Jaume "Bielo", posseïa 11 quarterades i 2 quartons al Ravallerat campo y selva, valorades en 288 £ i la viuda Antònia Aina Balaguer, Son Juan Jaume de 30 quarterades valorades en 2.862 £ (AMS. Apeo 1818, f. 182 i 199). El primer topònim ha perdurat fins al dia d'avui, tot designant la propietat de can Revellaret o can Rosset. Aquest mateix any, entre les sol·licituds compreses en el registre de mines de lignit del terme de Sineu, figuren D. José Gomila Aloy, 20 pertenencias con el título <Elpidia> en el paraje nombrado Son Juan Jaume i D. Pedro Real Munar, 20 pertenencias con el título <La Estrella> en el paraje nombrado Sa Caseta de Son Juan Jaume.

El 2010, la possessió de Son Joan Jaume amb una extensió de 10 quarterades és propietat dels hereus d'Antoni Fuster Molas.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-03

CASES DE SON JOAN JAUME
Descripció de l'element

Conjunt de construccions, situades a l'altiplà de Son Joan Jaume i Son Gelabert, ordenades tot conformant una L, amb planta baixa i pis i dos aiguavessos que reuneix les **cases dels senyors i dels amos** a més de les edificacions auxiliars de caràcter agrícola. Les cases es caracteritzen per estar emblanquinades i amb un estil d'aire neocolonial. A la façana principal s'obre un portal d'arc rodó protegit per una porxada de teules sostinguda per pilars. La planta pis del cantó sud-oest de les cases es configura mitjançant una galeria amb balustrada.

A la part de ponent, ran des Clos, hi ha uns **porxes** amb el **forn**, a la part de tramuntana un **pou** amb un petit **safareig** i un jardinet; a llevant uns **porxes** destinats a l'explotació ramadera i la **caseta de l'era**. Davant les cases un petit hort amb tarongers. Com a element més significatiu destaca l'araucària o arbre de pisos al costat de les cases.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals, celler
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	Bo	Araucària

Intervencions o actuacions realitzades

Diversos annexes foren afegits a les cases l'any 2007. S'ha adossat a la façana, a la dreta del portal, un buc de forma quadrangular i dues plantes d'altura, amb coberta de teules a dues aigües. La galeria del cantó sud-oest ha estat tancada amb fusteria d'alumini.

Altres fitxes relacionades:

E-02 Era de Son Joan Jaume.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria, estructura i façanes incloent el tractament del parament i totes les obertures originals. Porxes. Pou i safaretxet. Caseta de l'era.
Intervencions preferents	Eliminar el buc de forma quadrangular adossat a la façana principal. Substituir la fusteria d'alumini de la galeria per fusteria tradicional.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. Si per a la realització d'aquestes intervencions fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconeguin per tal d'evitar mimetismes.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases, les edificacions auxiliars i l'era E-02 amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON JOAN JAUME

CP-03

Fotografies:

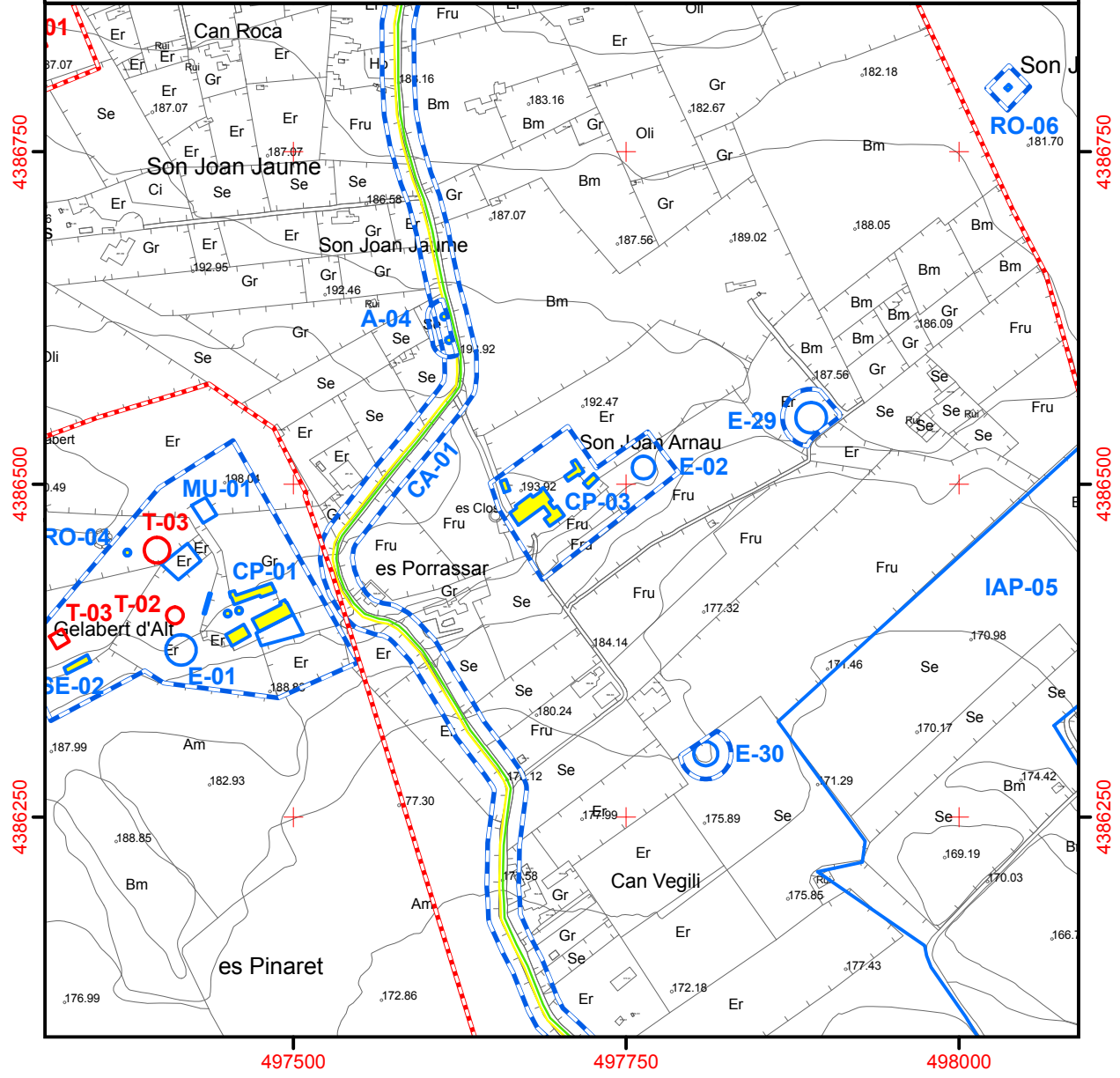
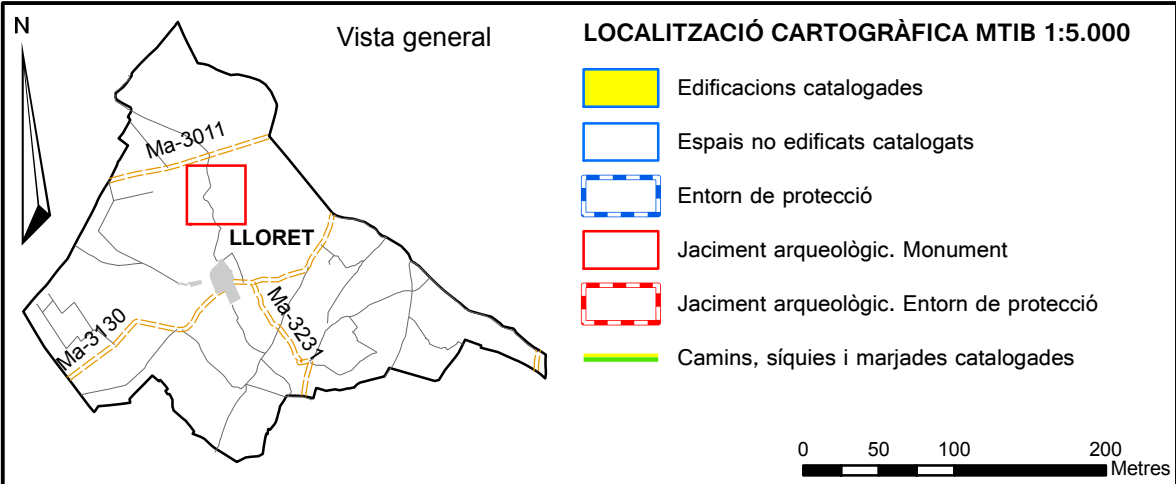

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-03

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC		CP-04
Arquitectura civil: Cases de Possessió		
CASES DE SON MARRON		

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XIX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. X. Pàg 282-283.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Identificació espacial**Localització**

Al nord del casc urbà, entre s'Escala des Carro, Son Ramon, sa Casa Baixa, Binitaref i la carretera Vella de Sineu Ma-3011 km 28.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 5
Parcel·la 47- 55**UTM**X= 497935
Y= 4387646
Altitud= 168 m

Referències històriques

Tot i que a hores d'ara no s'ha localitzat cap jaciment arqueològic dins les terres de Son Marron, atesa la proximitat de restes arqueològiques properes, hem de pensar en una ocupació més o menys intensa des de la prehistòria. Més enllà, però, d'aquesta suposada apropiació territorial primigènica, a rel de la conquesta catalana s'inicia una ocupació efectiva que trastocà l'estructura d'assentaments i explotacions agrícoles islàmiques. La transformació ocasionada per la nova dominació feudal d'aquesta àrea és poc coneguda i la identificació amb les unitats d'explotació agrícola anteriors a la conquesta catalana més tost especulativa. Per una part, Gaspar Munar (1975:21), seguint les tesis de Josep M. Quadrado, identifica els rafals Beni Durri i Bilela (Rafals dels fills de Durri i Rafal Vilella), de 6 jovades cadascun, foren cedits en el repartiment a Guillem Arnau de Saragossa, i d'aquest passaren als seus descendents, que els conservaren durant uns quants segles. Serien les possessions de Son Joan Arnau i Son Marron. Per altra part, segons Bartomeu Mulet, Ramon Rosselló i Josep M. Salom, sembla que l'origen de l'actual possessió de son Marron està a l'antic rafal BENI-TAREF (rafal dels fills de Taref) de 144 quarterades, de les quals, 112 correspongueren a Domingo Clavel i les altres 32 a Berenguer de Sant Meliò. Aquesta segona hipòtesi és seguida per la Gran Enciclopèdia de Mallorca, segons la qual, el 1232 era l'alqueria islàmica Binitaref que, en el Repartiment, correspongué a Ponç Arnau. El 1450, els Arnau es repartiren la primitiva alqueria i de la divisió en resultaren les possessions denominades Binitaref, Son Joan Arnau i Son Marron, que correspongué a Pere Arnau.

Ambdues hipòtesis han estat analitzades per Alexandre Font (1999:78-79), en un intent d'establir una localització del rafal Bilela del djuz de Sineu, que –segons el seu plantejament– més aviat estaria situat a Sant Joan en comptes de Sineu. La discutible correspondència, proposada per Quadrado, entre G.A. de Saragossa, que fou qui rebé el rafal Bilela de 6 jovades segons el Llibre del Repartiment, i Guillermo Arnaldo, posen en qüestió la primera proposta. Per altra part, l'assignació, tant en el Còdex Il·latí com en el Còdex català, de Binitaref, rafal de 9 jovades, a Domingo Clavell (7 jovades) i al rei (2 jovades, que les cedí a Berenguer de Sant Meliò), en comptes de Ponç Arnau, dificulten la continuïtat d'aquest rafal en Son Joan Arnau. Tot i així, ens decantaríem per un possible origen de Son Marron en el veí rafal de Binitaref, per sobre la identificació d'aquesta possessió i de Son Joan Arnau amb els rafals islàmics Benidurri i Bilela.

Tot i que sabem que la família Arnau estava lligada a Son Marron durant el segle XV, és a partir de la segona meitat del segle XVI quan tenim referències precises de l'explotació agrícola i de la vinculació sota una mateixa propietat de les possessions de Son Joan Arnau -aleshores Son Arnau- i Son Marron. El 30 de març del 1577, Lleonard Arnau llogà les pastures de la seva possessió son Arnau i les ovelles estimades a 100 lliures a Sebastià Mestre. A canvi rebria dos quintars de formatges de març, 3 anyells per menjar els dies de festa acostumats. El senyor havia de donar 8 sous i 4 quarteres de mestall, i l'arrendador havia de posar el seu treball. El lloguer començava el dia de la festa de Sant Miquel. El guany a parts iguals. Dit Arnau adobarà les cases de son Marron i farà un forn: hi podrà pasturar dues egües amb els nadissos i someres i també 7 bous (ARM. Francesc Rabassa, R-47, f. 57).

L'any següent (1578), en els primers Estims Generals de la vila de Sineu, recull la següent inscripció: Leonard Arnau possessio te en alou propi tres milia cinccents Liures y las rotas son en dita possessio que son en suma (?) de cent corderades mil liures. per tot quatre milia y cinchcetes liures (AMS. Estims 1578, 2/2, f. 123).

Al llarg de tot el segle XVII, les referències documentals sobre la possessió de Son Marron són abundoses. El 1601, les cases, la possessió i la vinya estaven valorades en 5.300 £, propietat dels hereus de Lleonard Arnau, a les quals s'afegia el bestiar (4 egües i un mul, 4 bous i vaques i dues someres) valorat en 221 £, a més d'un cup i quatre bótes (150 £) que ens permeten constatar l'existència de vinya i la producció de vi. Tot plegat apujava a 5.665 £ (AMS. Cadastre 1601. 2/4, f.71v). Sis anys més tard (1607), ja s'havia fet la transmissió de la propietat que passà a Pere Joan Arnau, amb una valoració de 8.050 £ (AMS. Cadastre 1607, 2/5, f.116) que el 1635 es revaloritzava fins a

10.000 £, a les quals s'afegien els mobles de la casa, el molí i el bestiar amb una guarda de 300 ovelles. (AMS. Cadastre 1615, 1/7, f. 674v i AMS. Cadastre 1630-1639, 2/8, f. 350v).

A mitjan segle XVII, segurament a rel de la mort de Pere J. Arnau, passava al seu hereu Lleonard Arnau, que ostentava la propietat fins al darrer terç del sis-cents El 1650, l'arrendador de la possessió era Bartomeu Amengual i el 1664, la possessió feia una renda anual de 300 lliures i el 1675, tenia 100 quarterades de sementers i era valorada en 4.500 £.

El 12 de setembre de 1684, Catalina Gelabert, viuda de Lleonard Arnau, curadora de la seva filla Magdalena, i el seu fill Joan Arnau, lloguen a Pere Munar i Joan Quetgles, durant tres anys la possessió de Son Marron, mitjançant albarà del corredor de la Cort de Sineu i sota els pactes següents: el darrer any deixaran la palla dins el celler, no podran tallar llenya sinó únicament per propi ús, ni donar llicència a ningú de portar-se'n llenya i es reserven el dret de poder prendre llenya i donar llicència per fer forns de calç. De fet, aquest mateix any, la propietat ja apareix registrada a nom de Lo Magch. Joan Arnau La possessio son Merron, valorada en 12.000 £ (AMS. Trabuc i cadastre 1684, f. 499v).

D'aquesta mateixa època, a través d'un contracte de lloguer de dia 27 de desembre de 1688, entre Catalina Gelabert, viuda de Lleonard Arnau i Joan Quetgles de Costitx, coneixem alguns topònims de Son Marron Es reserven una quarterada de terra dins la vinya, vora el portell que entra al figueral. El conductor haurà de tancar les figueretes de la Coma de més amunt de la possessió.

Com hem vist, sembla que, tot i que els Arnau mantingueren la propietat, el Sant Ofici de la Inquisició en tengué l'administració, fins que el 1690, l'adquirí Antoni Figuera Dameto en un procés generalitzat de traspàs de propietats dels pagesos a la noblesa ciutadana, tal com ja hem vist en el cas de Son Gelabert i que també es produirà a Son Joan Arnau.

El 1697 Juan Arnau de son Marron pagava censals al convent de Santa Catalina de Sena de Palma. El mateix any, i per la mateixa font, sabem que els conductors de son Marron eren els germans Antoni i Francesc Munar (ARM. C-869, f. 25). A principis del segle XVIII, el 1710, Lo Magch. Sr. Joan Arnau ciutedà, tenia la possessio son Merron, valorada en 10.000 £ (AMS. Cadastre 1710, 2/17, f. 379v), tot i que en el mateix document (381v) apareix una nova

inscripció a favor de lo Molt Illustre Sr. D. Antt. Figueres, prevere y canonge de Mallorca.

També sabem que l'any 1726, el conductor de la possessió de Son Marron era Pere Ferragut "Roquet", que l'any 1735, es féu l'expedient del segrest de béns de Francesc Arnau de Son Marron i que, el 1773, la possessió de Son Marron era de Nicolau Ferrer i la tenia arrendada a Guillem Mestre. Així mateix, Son Marron apareix al mapa del Cardenal Despuig (1784) i Jeroni de Berard (1789: 245), a la seva descripció esmenta el següent: Son Marron. Mediano. Trigo, ganado, viña. De Don Nicolás Ferrer de Palma.

Dia 15 de setembre de 1787, Josep Ripoll apoderat de Jeroni Palau de Coma-sema, curador de la persona i béns de Nicolau Ferrer i Figuera, lloga, novament, per un termini de 6 anys a Guillem Mestre la possessió de Son Marron, compresa la vinya.

Dia 26 de juny de 1812, Magdalena Marcel, viuda de Miquel Ramis i Ferrer, va capbrevar la possessió de Son Marron, confrontant amb la Casa Baixa, abans Son Gil, el Rafalet que fou de Lleonard Arnau i altres terres. El 1818, era de Miquel Francesc Ramis d'Aireflor i tenia 75 quarterades de sementers, 6 de figural, 10 de vinya i 176 de bosc i garriga.

Dia 24 d'octubre de 1848, Miquel Ramis d'Aireflor, de Sencelles, va llogar, durant 6 anys, a Antoni Rosselló d'Alaró la possessió de Son Marron, al preu anual de 300 £. Haurà de construir una paret des del portell a la casa fins a la paret de les rotes noves; més altra paret a la garriga, a la part de Castell d'Amós. Pocs anys després, el Plano Topogràfic del Termino Jurisdiccional de Sineu, traçat per Pedro Moreno y Ramírez el 1856, recull el topònim P. Son Marron.

Es pot concloure, per tant, que en aquest procés de traspassos duits a terme al llarg dels segles XVII i XVIII, Son Marron fou adquirida als Arnau per la família Figuera que la mantindria entre 1690 i 1747, quan per fideicomís passaria als Ferrer de Sant Jordi (1747-92) i, posteriorment, als Ramis d'Aireflor que la mantindrien des del 1792 fins al 1849, quan es veren obligats a traspassar-la als arrendataris Rosselló de Son Fortesa d'Alaró. Aquest últim traspàs, ben documentat, té l'origen quan, el mes de setembre de 1842, els Ramis d'Aireflor arrendaren Son Marron als Rosselló. El termini del contracte era de sis anys i l'arrendatari, a d'haver de pagar anualment la renda estipulada, quedava obligat a deixar al senyor Miquel Ramis d'Aireflor i Alemany, per via de préstec i sense interès, la quantitat de 3.000 £, les quals li serien teòricament restituïdes al final del contracte, és a dir, el 1848. Com a garantia del compliment d'aquesta clàusula, les dues parts interessades hipotecaren els seus béns respectius i, un cop acabat el contracte, passaren comptes. Però al final, els Ramis d'Aireflor no poder pagar i els Rosselló pogueren continuar altres sis anys a la finca i, a més, els obligaren a signar una acta que els permeté convertir-se en propietaris de Son Marron. Al document en qüestió, estipulat el 28 d'abril de 1849 davant el notari J.V. Castell, Antoni Rosselló dona altres sis anys a Miquel Ramis d'Aireflor i al seu pare perquè paguin, com a mínim, dues terceres parts dels préstec i els adverteix que si no ho fan no tindrà més remei que quedar-se amb la seva possessió. Els Rosselló de Son Fortesa han mantingut la propietat fins al dia d'avui. L'escriptor Joan Rosselló de Son Fortesa hi feu estades freqüents i l'evocà en diverses obres

L'any 1897, es féu un cens general a Mallorca, segons el qual a Llorito, en l'estadística d'habitatges, entre altres llocs hi figurava la possessió de Son Marron amb una casa habitada per una família i una deshabitada i la veïna propietat de Son Ramon, dins el terme de Costitx, amb 2 cases habitades i una accidentalment deshabitada

L'arxiduc Lluís Salvador, quan dona la relació de les deu majors propietats de cada municipi, a Sineu destaca Son Marron de l'honor Antoni Rosselló d'Alaró amb una extensió de 205 hectàrees i situat a 2,7 km de la població. Igualment quan parla dels majors productors de figues i major número de figueres, a Sineu destaquen Defla, Son Marron i sa Ritxola. Així mateix, entre les propietats amb una major producció vinícola a Sineu destaquen: Son Juan Arnau, Defla i Son Marron

A principis del segle XX, el Plano del Termino de la aldea de Llorito (1903) de Pere d'Alcàntara Penya, recull el topònim Son Marron. Segons Camilo J. Cella Conde (1979: 276), el 1926 es segregaren 21 Ha en grans parcel·les. Segurament es tracta de s'Escala des Carro, venuda a Rafel Ramis "Marron" que l'adquirí en retornar de França on havia emigrat. Per aquesta causa, la nova propietat es coneguda actualment també com ses Rotes des Francès.

El 1953 la possessió de Son Marron era d'Antoni Rosselló i Rosselló i tenia una extensió de 182 h. 05 a. i 86 c. (AMLL. Cadastre 1953, 47/5). El 1988 la propietat passà als seus nebots Rafael García Rosselló i a Josep Francesc de Villalonga. Segons la Gran Enciclopèdia de Mallorca, l'any 1993 la possessió de Son Marron compta en 260 quarterades, de les quals 2/3 corresponen a garriga. El seu perímetre està totalment dins el terme municipal de Lloret de Vistalegre

Durant la primera meitat del segle XX els arrendadors de la possessió han estat vinculats a la família Coll "de Son Marron", a l'hora vinculats amb els Ferrer "Traquet", arrendadors de Son Joan Arnau. Segons Miquel Coll Ferrer "de Son Marron", l'extensió de la possessió és d'unes 280 quarterades de les quals aproximadament unes 200 són de garriga. Així mateix, aquest informador, creu que el seu pare Miquel Coll Vallespir ja hi va néixer i, de fet la seva mare, Maria Ferrer Fontirroig hi va anar de novia. Ell mateix hi va néixer i va residir-hi durant 26 anys fins que es va casar. A la mort del seu pare, continuaren els seus germans Francesc i Joan. Entre els garriguers que hi ha conegut, en primer lloc cita un garriguer de Binissalem al qual el seguí un de Santa Maria. Posteriorment hi està Antoni Jaume "Panxó", cosí de Miquel "Panxó" i finalment Llorens Garcias "de sa Societat" de Costitx.

Arbre evolutiu de la propietat de Son Marron. Aportat pels propietaris de la possessió a l'exposició celebrada en torn a la figura i l'obra de Joan Rosselló de Son Fortesa (1997) i conservat a les cases de Son Marron.

- 1232 Ponce Arnau
- 1450 Pere Arnau
- 1473 Pere Arnau
- 1620 Venuda a la cúria de Béns del Snt. Ofici (26 sept. 1630)

- 1630 Antoni Figuera i Garcia (1680-1712)
 - Margalida Garcia i Amer de la Punta (1637-1698)
- 1711 Antoni Figuera i Garcia (1669-1747), Canonge de la Seu
- 1711 Margalida Figuera i Garcia (1680-1712)
 - Vicenç Ferrer de Sant Jordi Palou de Comasema i Ramis d'Aireflor, Reure i Gili (1685-1741)
- 1747 Nicolau Ferrer de Sant Jordi i Figuera (1712-1792)
 - Jerònia Belloto Moragues Rossinyol de Defla i Fontirroig (1714-1786)
- 1792 Margalida Ferrer de Sant Jordi i Belloto (1735-1792)
 - Miquel Francesc Ramis d'Aireflor Ferrer de Sant Jordi (1732-1795)
- 1795 Miquel Francesc Ramis d'Aireflor Ferrer de Sant Jordi (1762-1811)
 - Magdalena Marcel i Bestard de la Torre (1772-1818)
- 1811 Miquel Francesc Ramis d'Aireflor i Marcel(1799-1855)
 - Mª Magdalena Alemany i Noguera de Superna (1803-1865)
- 1849 Antoni Rosselló de son Fortesa i Pizà (1812-1891)
 - Antònia Crespí i Roig (1814-1914)
- 1889 Joan Rosselló de son Fortesa i Crespí (1854-1935)
 - Àngela Rosselló i Borràs (1863-1957)
- 1935 Antoni Rosselló de son Fortesa i Rosselló (1903-)
 - Mª Fca. Garau i Rossinyol (1906-1995)
- 1987 Rafel Garcia Rosselló (1926-2010) i Josep Francesc de Villalonga i Garau (1940-)

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC**Arquitectura civil: Cases de Possessió**

CP-04

CASES DE SON MARRON**Descripció de l'element**

Conjunt de construccions destinades a l'**habitatge dels amos** -els baixos- i dels **senyors** -els alts-; **carrera amb pallisses, porxe, forn, cisterna, ensofrador, secador d'ametles, sostre** amb escala exterior, **garrovera, corral, engreixadors, sestadors, boal, aprés, solls, femer, llenyer**, etc.

L'edificació principal es disposa en forma de L. Té dues plantes d'altura i dos aiguavessos amb coberta de teules. Els paraments estan paredats en verd amb cantoneres de carreus de marès. A la façana principal s'obre un portal d'arc rodó davant el qual s'ha construït una porxada amb coberta de terrat. A la dreta del portal s'observa la imprompta d'un arc rodó amb carcanyols, la qual es podria correspondre amb el portal principal original de la construcció. En aquest indret s'hi obri una finestra. A la seva dreta hi ha un portal auxiliar sota una porxada de teules. A la planta pis hi ha un portal que té accés al terrat i tres finestres.

Clou la façana posterior de les cases una canal de teules sobre mènsules de marès. A l'interior de les cases destaca l'arc que separa els dos aiguavessos.

Al costat sud-occidental de les cases s'adossa un buc de dues plantes i dos aiguavessos amb coberta de teules en el qual s'obren diverses finestres essent de nova factura les situades a la planta baixa. Totes les obertures de les cases i del buc adossat estan emmarcades en marès.

A l'entorn de les cases es disposen el conjunt d'edificacions auxiliars esmentat.

Estat de conservació de l'element**_Estat general de conservació:**

Regular. El seu grau de conservació general la converteix en una referència dels usos i construccions tradicionals, amb un alt interès des del punt de vista etnològic. Els paraments de les cases presenten nombrosos descrostats i pegats de ciment.

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Regular	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera i jardí de darrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

Substitució de fusteries de fusta per alumini. S'ha construït al portal principal una porxada amb terrat sobre pilars davant el portal principal, amb resultat discordant. A aquest terrat s'hi accedeix per una escala adossada al buc sud-occidental de les cases.

Altres fitxes relacionades:

S-06 Sinya de Son Marron / PI-01 Pi des Xibiu / B-02 Barraca des porcs / SE-03 Sestadors vells de Son Marron / FO-01 Forn de calç de sa Pleta de Son Marron / FO-02 Forn de calç de ses Comes de Baix de Son Marron / A-03 Aljub des Ases / RO-01 Rotlos de sitja i barraca de carboner a sa Pleta de Son Marron / F-04 Fita de sa Pleta de Son Marron / E-03 Era de Son Marron / BA-01 Bassa de sa Pleta de Son Marron.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON MARRON

CP-04

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria, estructura i façanes incloent el tractament del parament i totes les obertures originals. Imprompta del portal de la façana principal. Arc interior de les cases que separa els dos aiguavessos. Canal de teules de la façana posterior de les cases. Volumetria, estructura i façanes de les edificacions auxiliars. Forn i cisterna. Aprés.
Intervencions preferents	Eliminar la porxada situada davant el portal principal i l'escala adossada al buc sud-occidental de les cases. Substituir la fusteria d'alumini per fusteria tradicional. Reparar els desperfectes dels paraments de les cases.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. Si per a la realització d'aquestes intervencions fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconeixin per tal d'evitar mimetismes.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases, la sinya S-06 i l'era E-03 amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON MARRON

CP-04

Fotografies:

Aprés

Porxada

Cisterna

Forn

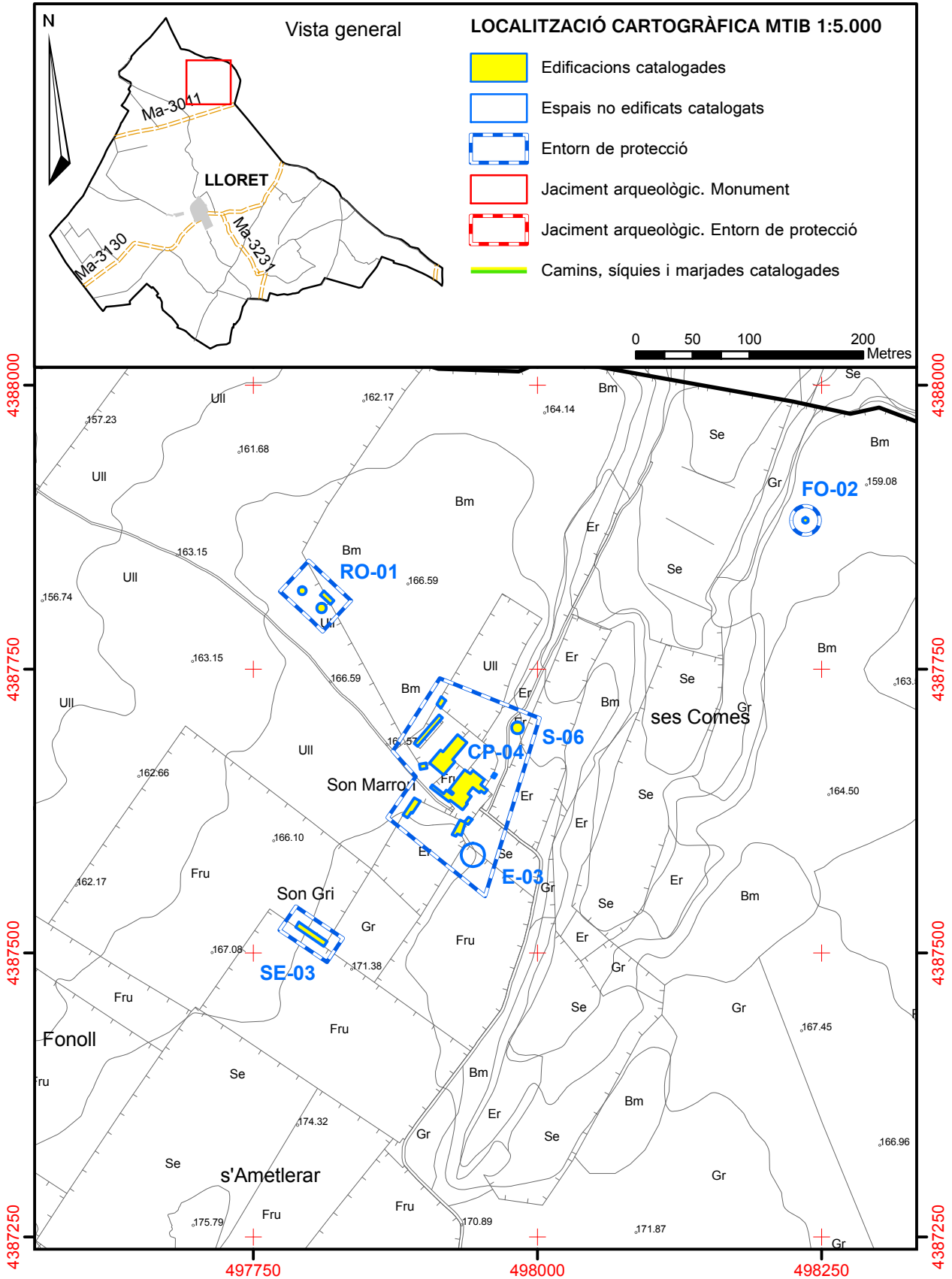
Interior

Façana posterior cases

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-04

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC Arquitectura civil: Cases de Possessió	CP-05
CASES DE SON JOAN ARNAU	

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XIX

Estil

Arquitectura popular

Identificació espacial**Localització**

Al nord-est del casc urbà, entre Son Joan Jaume, la carretera Vella de Sineu Ma-3011, Son Baró, la carretera Ma-3130 de Sineu a Algaida i es Colomer.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 1
Parcel·la 166**UTM**X= 498203
Y= 4386380
Altitud= 187m**Bibliografia**

(1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. VII. Pàg. 190.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu. Foto pàgina 350.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Aj. de Lloret de Vistalegre.

SEGURA, Miquel (1987): Possessions de Mallorca. Vol. 2. Edicions Teix. Ps. 47-50.

Referències històriques

L'ocupació territorial d'aquesta zona durant la prehistòria queda palesa a partir de l'existència de tres jaciments arqueològics: la cova de sa Pleta, corresponent al bronze antic, datada entre el 1700 i el 1100 aC; la cova des Xot, una cavitat d'enterrament del període talaiòtic, excavada amb dues columnes exemptes i datada entre el 1100 i el 123 aC i, finalment, el jaciment des Castellot del camp Vanrell. Aquest jaciment, tot i que no ha estat estudiat amb exhaustivitat, permet constatar una ocupació continuada des del talaiòtic fins a la dominació islàmica. Com ja hem observat en parlar de Son Marron, la identificació de les terres de Son Joan Arnau al Llibre del Repartiment és encara a l'estadi de la simple especulació. Com ja s'ha dit, Gaspar Munar (1975: 28), afirma: Aquestes dues possessions corresponen als rafals moros Benidurri i Bilela, que en el repartiment foren assignats a Guillem Arnau de Saragossa, vingut amb el Rei En Jaume a la conquesta de Mallorca. Certament, entre els pobladors del djuz de Sixneu, el Còdex Català del Llibre del Repartiment de Mallorca, cita el Rahal Benidurri, vi jo. e es den G. de Zaragoza i Raab Bilela, vi jo. e es den G. de Zaraguza (f. 11r). Munar, en presentar la transcripció del Llibre del Repartiment de Mallorca (1975: 161, apèndix 1), presa de l'obra de Joan Rotger (1939:48) Orígens de Sineu, cita textualment, Rafal BENI-DURRI (Rafal dels fills de Durri), de 6 jovades. A Guillem Arnau de Saragossa i Rafal BILELA (Rafal Vilella), de 6 jovades, al mateix. Aquesta lliure interpretació, presa de J. M. Quadrado, ha estat qüestionada per Alexandre Font que, per a aquest últim rafal assenyala una possible localització a la vila de Sant Joan.

En aquest sentit, la identificació de Son Joan Arnau amb els rafals Benidurri o Bilela, s'ha de prendre amb cautela. Per altra part, el topònim Castellot, denominació medieval de Son Joan Arnau ignorada per Gaspar Munar, fa pensar en una segona hipotètica identificació amb l'Alqueria Castello, x jo. et es den R. de Font (f. 9v) que en el Còdex Català (Pàg. 60), apareix contigua al Rahal Benitarefa. També és possible trobar una correspondència amb l'Alqueria Cut Alcastel que, juntament amb Rah. Abuabex, alqueria Abeniluz (Abenjuluz), e son den Bn. de Melio de Barcelona, e son xii jovades e miga (f.10r), apareixen contigües al Rahal Alpaizari i assignades a un dels beneficiaris de Benitarefa.

Tot plegat, per tant, hem d'acceptar que les notícies documentalment contrastades sobre Son Joan Arnau són del segle XV, quan aquesta possessió és lligada a la figura, un tant mitificada, del seu propietari Joan Arnau que durant l'alçament forà representava al Governador i mantingué un enfrontament amb els revoltats. A partir d'aquest moment, la possessió estarà lligada a la família dels Arnau, de la qual en prendrà el nom, fins que, el 1647 fou venuda a Joan Despuig i Despuig, el qual, a la seva mort (1656), la llegà al Convent de Santa Caterina de Sena que la mantindria fins a la Desamortització. El 1868 fou adquirida per la família Fuster Fortesa i posteriorment, passaria a la dels Aguiló "Cera" que la conservaren fins al darrer quart del segle XX

El 1578, en els primers Estims Generals de la vila de Sineu tenim documentades les propietats de Joan Arnau, el qual, a més de la possessió, posseïa una posada a Sineu: M^o Joan arnau cases y posada en alou propi, doscentes Liures. Dit mossen arnau possessio dita son Joan Arnau y alou propi de aquella, nou milia liures. (AMS. Estims 1578, 2/2, f. 71-71v).

A principis del segle XVII disposam d'un inventari de les propietats de Joan Arnau, a través del qual coneixem que la possessió tenia una extensió de 120 quarterades i estava valorada en 10.000 £. També disposava d'unes cases a la vila de Sineu, valorades en 161 £. El bestiar que hi havia a la possessió eren dos cavalls i quatre egües, quatre mules i un carro, quatre someres, quatre bous i tres vaques i una guarda de tres-centes ovelles entre les quals hi havia 80 anyelles. Així mateix hi havia dos cups i 16 botes que evidencien la importància de la vinya. En conjunt, el patrimoni estava valorat en 11.129 £ (AMS. Cadastre 1601, 2/4, f. 66v). Sis anys més tard, la possessió era valorada en 18.440 £ (AMS. Cadastre 1607, 2/5, f. 116v), que el 1615 ascendien a 19.000 £, a les qual s'afegien els següents béns:

Els mobles de la casa	100 £
3 egües	75 £
4 someres	25 £
3 egües	40 £
2 muls	200 £
1 cup i 7 bótes	130 £
130 ovelles	130 £
un rossí	40 £

En conjunt, i a efectes fiscals, el patrimoni de Joan Arnau apujava 19.690 £ (AMS. Cadastre 1615, 1/7, f. 676v).

El 1635, Joan Arnau, apareix encara com a propietari de la possessió (AMS. Cadastre 1630-1639, 2/8, f. 350v), però tres anys més tard, a través d'un contracte de lloguer, datat dia 23 de setembre de 1638, sabem que el propietari ja era Gabriel Arnau, ciutadà militar, qui llogava la possessió a Leonard Torelló. L'arrendament es féu, com era habitual, per 4 anys i 4 esplets, comptadors des del dia de la festa de la Mare de Déu de setembre, amb aquests pactes: el conductor ha de manar la possessió en 4 sementers a ús de bon conrador. Li dona els guarets de la tanqueta, els jingolers de darrera la casa, la tanca d'en Torelló, més des de l'olivera dret al forn de calç, marge a marge, fins al figueral novell, la terra prima llevada, excepte una quarterada a la punta, junt al figueral novell, etc. No podrà treure fems, ni palla de la possessió, ans al contrari els escamparà a ús de bon conrador. Es reserva que se'n pugui portar palla a Ciutat o a la vila de Sineu pel seu cavall i altre bestiar de casa. El conductor no podrà treure de la pleta ningun gènere de llenya, ni per servei de sa casa, ni per qualsevol altra part, ni tampoc treure de la pleta fems o terra. Ni tampoc tallar cap arbre de la possessió, excepte per fer arades i dentals en servici del mateix lloc. No podrà entrar bestiar en el tancat del figueral novell, ni sembrar-lo. No podrà tenir cabres. Es reserva empriu a les figueres junt a la casa per menjar, excepte que no en pugui secar ni donar als porcs. Es reserva el carro una vegada cada any, per un viatge d'ací a Ciutat. No podrà treure cap marge sense llicència. Li entrega a la font, un poal de fust amb dos cercols de ferro, un poal d'aram bo i sencer a la cisterna, una barrera nova i totes les portes de la casa concretes. No podrà desfer parets ni bardisses. El darrer any guardarà tota la palla i fer pallers de la que no cabrà

en les pallisses. Es reserva, cada any, dos quintars de figues seques, un quintar de formatge, tot portat a la Ciutat. El dia de Nostra Senyora de setembre del darrer any, ha de deixar el figueral de la casa i les magranes; dels altres figuerals podrà fer a ses voluntats. El conductor sembrarà cada any per compte del senyor una quartera de llavor de lli, una barcella de ciurons, una barcella de guixes, i 2 barcelles de faves. El senyor presta, per sembrar, 35 quarteres de blat, 10 de xeixa, 35 d'ordi, 10 de civada. Més el molí molent, una premsa d'alzina per premsar formatge, el forn condret i sencer, una mitja quartera i rasadora. Més li entrega una egua dita na Xaroi amb un pollí, estimada en 90 lliures; altra egua dita na Grisa amb una mula mamant, estimada 97 lliures i 10 sous; altra egua de pèl gris fosc amb una mula darrera, estimat 90 lliures; més dues mules negres, 178 lliures; més una poltra castanya, 45 lliures; més el parell de carro, un mul vermell i una mula, 85 lliures; un carro, jou, bastimenta, estora i portella, 3 arades, un jou i altres arreus. Més és pacte que el conductor ha de pagar cada any 200 quarteres, ço és, 150 de blat i 50 de xeixa, del qual gra en portarà 100 quarteres a Ciutat i 100 a la vila de Sineu. Més per ànnua mercè, el dia de sant Joan de juny 135 lliures, moneda de Mallorca

L'11 d'octubre de 1643, es començaren a registrar els establiments -pel caràcter i la forma de l'establiment semblen més lloguers de rotes que pròpiament establits-, del camp de Son Vanrell de la possessió de Son Joan Arnau del senyor Gabriel Arnau, ciutadà militar, estant personalment aquest senyor en el camp, mitjançant el corredor de la Cort de Sineu que féu les crides: qui vulgui acceptar els establiments s'ha d'entendre amb els pactes i condicions que són terres alou propi i directa senyoria de dit senyor, el qual es reserva alou i no vol que sia comprès en ningun establiment; fa francs els establidors del lluísm; els adquirentors han de pagar les despeses a raó de 5 sous i 8 diners per quarterada al corredor i 4 sous al canador. El mateix dia, Gabriel Arnau estableix a Jaume Costa 2 quarterades de terra a Son Vanrell...

El 6 de gener de 1645, en un altre contracte de lloguer de la possessió, apareixen novament alguns topònims: "Yo Gabriel Arnau, ciutadà militar del present regna de Mallorca, de grat etc. Arrenda a vós Rafel Florit fill de Antoni, de la present vila de Sineu, per espay de tres anys y tres explets, contadós del 8 setembre propassat en avant, la mia possessió dita Son Juan Arnau, situada en lo terma de la present vila de Sineu, ab los pactes y conditions sigüens:

Primo es pacta que dita possessió aveu de amanar a tres sementés, tot a usança de bon conrador.

Més és pacta, que per ànnua mercè del dit arrendament, me ajau de donar y pagar cascun any cent quaranta y sinch quarteres de llavor, ço és, dotse quarteres xexa y 133 quarteres forment, tot pagador el primer de agost; entenent que la xexa y la mitat del forment a de ser porgat y portat a la Ciutat de Mallorca; y l'altra mitat de forment, davall lo arer, y portat a la vila de Sineu o a la casa de Son Joan Arnau; y tot bo, nou i rebedor.

Més és pacta que per ànnua mercè del dit arrendament me agau de pagar cascun any 100 lliures ab dos paguas, ço és, la mitat a la fira de Sineu y altra mitat el dia de St. Miquel; y el darrer any aja de ser tot pagat el dia que acabareu dit arrendament.

Més me reserva cascun any 3 anyells de valor de 75 sous cada un, y dos quintàs de formatja fet en lo mes de mars, tot cascun any.

Més es reserva ampriu a las figeras del figueral de la cova, si los minyons en lo estiu estaran en Sineu o en la dita possessió; y també matex me reserva que las monjas pugan embiar cada dia, en lo estiu, aportar un paner de figas del dit figueral.

Més me reserva que vós dit conductor no tingau que veura en lo tancat del figueral novell, y que no pugau treura fems, ni palla de dita possessió, ni tallar llenyams de aquella, y llenya solament per vostron ús necessari.

Més fas memòria que en dita possessió aveu trobat los gorets sigüens, que me aveu de tornar al fi del dit arrendament, ço és, el tancat de la vinya goret de dos rellas, fora una quarterada sus lleuda al capdamunt; més tot lo camp de la font goret de tres rellas, exceptat una quarterada binada; més los marges com baxam de la era a la font, binats; més una rota de part damunt la font, binada; més los gingolés goret de faves; més la galera, y el figueralet goret de dos rellas.

Més és pacta, que en aquellas sinch quarteradas manco un cortó poch més o manco, que teniu sembradas de ordi, lo camp de Son Vanrell, no aureu de entrar més anvant tretas las garbas de ordi del present any

El 1646 la possessió de Son Joan Arnau era valorada en 14.000 £ (AMS. Cadastre 1639-1646, 2/9, f. 305v) i el 1647 els Arnau veneren la possessió a Joan Despuig i Despuig, militar i cavaller de l'Orde de Sant Jaume. L'adquisició figura al capbreu del Convent de Santa Caterina de Sena, duit a terme pel notari Joan Baptista Sastre i Mulet el 6 de gener del 1663: Item se troba en dita heretat la posso, dita son Juan Arnau olim Castellet ab son Alou propi situada en lo terme de la Vila de Sineu, la qual tenia y possehia ab son Alou propi ml. Sr. Juan Despuig fundador. Compra en feu per la Cort Civil del St. Offici per preu contans de 11.917 £ y ab carrech de fer y prestar en differents termes del any y a differents personas 524 £ 3 s 6 d Cens ço es 346 £ cens a rao de 2 per 100 y las restans 178 £ 6 s a rao de 8 per 100. Consta de dita compra ab acte rebut en dita curia al 3 juliol 1647 copia del qual se troba en el llibre 3 fol 211... (ARM. C.4680, s/f).

Durant el període en que Son Joan Arnau restà en mans de la família Despuig, i a causa de la pesta del 1652, tenim abundoses referències sobre la possessió. La pesta es va declarar a Sineu el 10 de juliol de 1652 i es perllongà fins al mes de març de 1653. Moriren gairebé 400 persones que foren enterrades a les coves de Binitaref i a Son Joan Arnau que havia estat designat lloc de quarantena. Passat ja el contagi, el senyor Joan Despuig, mogué plet ja que considerava que sense el seu consentiment li havien requisat la casa per convertir-la en lloc de quarantena, i demanà danys i perjudicis. Els jurats li contestaren que pagarien tots els danys causats a la casa, però més no. El propietari volia donar la casa buida i els jurats li demanaven les llavors i els béns i asseguraven que la vila cuidaria la possessió. El plet acabà quan s'anomenà curador de la possessió a Macià Ferrer que se'n féu càrrec i pel fet que Joan Despuig s'acollí a la jurisdicció de la Curia del Sant Ofici de la que n'era familiar

Les quantioses despeses que va fer la Universitat de Sineu durant la pesta de 1652, i l'ocupació de Binitaref i Son Joan Arnau, quedaren reflectides a la documentació. Així, dia 3 d'agost de 1652, per les racions pel llatzaret de Son Joan Arnau, vi, ous, cebes, raïms, moltí i crestat, tot 4 lliures i 4 sous. Dia 29 d'octubre del mateix any, es pagava a Pere Joan Riutort una lliura i 14 sous per les dietes i "burro" quan acompanyà un jurat i síndics a la vila de Felanitx per tractar negocis de Son Joan Arnau. Dia 24 de desembre del mateix any, es pagava igualment a Joan Gelabert de la Torre, 7 lliures, 10 sous i 8 diners per l'oli que aportaren a Son Joan Arnau des de dia 12 de novembre fins avui. Altres despeses de safrà, espícies i gingebre. Dia 7 de maig de l'any 1653, es pagaren 3 lliures més per un

protest que feren a don Joan Despuig sobre Son Joan Arnau. Dia 11 d'agost del mateix any, altres tantes 11 lliures i 15 sous a Guillem Gil per aplegar la palla i altres treballs prestats en la possessió de Son Joan Arnau. Més 2 lliures i 18 sous a Rafel Florit per "adrogues" tenia bestretes per la casa de Son Joan Arnau. Més 112 lliures al senyor Joan Despuig o a Antoni Florit son arrendador, a compte de les 130 lliures degudes de l'annua mercè de Son Joan Arnau, ocupada per la vila. Altres 80 lliures al mateix pels perjudicis fets en aquesta possessió. Més són pagats els jornals de 2 homes fets a Son Joan Arnau durant el contagi, 3 lliures i 10 sous. Més 10 lliures i 6 sous a Pere Dalmau pels treballs d'assistir els "corentanaris" de Son Joan Arnau durant 46 dies, cobrant 24 jornals a raó de 4 sous, i 22 a raó de 5 sous. Més 70 lliures a Rafel Florit, conductor que fou de Son Joan Arnau i Binitaref pels perjudicis d'haver-li preses les possessions on tenia molts guarets fets, i els fruits de la vinya i figuerals que no pogué collir i per mudar-se de lloc precipitadament. Més 3 lliures a Rafel Coc, picapedrer, per treballs extraordinaris quan foren descontaminades les cases de Son Joan Arnau. Més 6 lliures i 6 sous pel port del blat a Son Joan Arnau, mesuradors i porgadors. Més 15 lliures al notari Antoni Estela per haver portat els comptes de descontagiar i emblancar les cases de Son Joan Arnau, Binitaref i cases de l'hort, i per les actes de l'arrendament de Son Joan Arnau

El 1656, en el moment de la seva mort, Joan Despuig i Despuig donà els seus béns per a la fundació del convent i l'església de Santa Catalina de Sena de Palma, beneïts el 1680, i la propietat de Son Joan Arnau passà a l'orde de les monges dominiques. Durant el període de propietat conventual tenim algunes referències de la seva explotació. Així, el 1662 la Priora del Convent de Santa Caterina de Sena rebia dels arrendadors de son Joan Arnau (entre juny i agost) 163 quarteres, 4 barcelles i 5 almuds de blat, a més de 16 quarteres de xeixa. Així mateix, el mateix any lliuraven una carretada de blat procedent de Son Joan Arnau a la casa de la Sra. Isabel Despuig, mare i usufructuària de Joan Baptista Despuig (ARM. C.4680, s/f).

Per altra banda, el cadastre de 1684 ja assigna la propietat de Son Joan Arnau al convent de Santa Catalina de Sena de la Ciutat i estableix el valor en 14.000 £ (AMS. Cadastre 1684, 503v). I a finals del segle XVII (1694) segons Gaspar Munar (1975:88) Son Joan Arnau era valorada en 10.220 £. A començaments del segle XVIII (1710), Son Joan Arnau, propietat del convent de les religioses de Santa Caterina de Sena de la Ciutat, augmentava el valor fins a les 14.000 £ (AMS. Cadastre 1710, 2/17, f. 382v).

A principis del segle XVIII és, així mateix, quan s'estableix la relació de la família Fontanet "Montserrat" amb la possessió de Son Joan Arnau. Per la fe de baptisme de Jacint Josep el 1706, sabem de la vinculació amb la possessió i, per altra part, en un document d'acceptació de deute, datat el 1721, Montserrat Fontanet, el pare de Jacint, manifestava: Sabent mes avant y attenent que passats tots Comptes axí de temps que Moncerrat Fontanet quondam mon Pare fonch conductor de dita Pcessió son Juan Arnau. Així mateix, coneixem el contracte que lligava a Montserrat Fontanet a Son Joan Arnau per espai de quatre anys (1720-1724). Després d'un interval de quatre anys, es va tornar arrendar als Fontanet fins al 1729

El 1720, a l'esmentat contracte d'arrendament entre la comunitat del Convent de Santa Caterina de Sena, encapçalada per la priora Sor Rosa Pons de Santa Maria, i Montserrat Fontanet, fill de Montserrat i natural de la vila de Sencelles, es descriu la situació de la possessió de Son Joan Arnau i s'estableixen les següents condicions: Primo es pacte que vos dit conductor hajau de aportar dita Possessió a 4 sementers y conrar aquella a us de bon conrador.

Item es pacte que no pugau tellar llenya de ninguna especia en la pleta de dita Possessió sots pena de tres £ per cada vegada, ultra lo dany.

Item es pacte que no pugau tellar ullastres, Alsines, figueras ni Garrovers, a ninguna part de dita Possessió sots pena de tres £ ultra lo dany que haureu causat.

Item és pacte que hajau de conservar tots los arbres fructífers sots pena de 3 £ s per cada vegada, ultra lo dany. Item se vos dona per llevor de dita Possessió sinquanta quart. Forment y sinquanta quart. Ordi y altres 50 quart. Ordi per menjar el bestiar de dita Possessió, les quals tindreu en obligació de tornar a la fi del present arrendament. Item se vos done trescentas noranta sis lliuras moneda de Mallorca les quals tornareu a la fi del present arrendament; so es setse tossinos, sis mascles y deu femellas, estimats desset £. Mes cent vint y tres ovellas grossas estimadas per dos homens a raho de una lliura sinch sous y sis valen 156£ 16s 6. Mes trenta duas anyellas estimadas a raho de 16s 6 quiscuna Valen 26£ 8s. Mes cinch mardans estimats a raho de 2£ 17s cascun Valen 14£ 5s Mes dos mulas, una de 16 anys y la altre de 19 anys, estimades 50 £. Mes un carro estimat 17£ 10s. Todas les quals partidas, importan doscentas vuytanta una lliuras denou sous y sis y les restants cent quatorse lliures y sis diners fins a compliment de ditas 396 £ haveu rebudes en diners contants. Los quals estims haveu de tornar a la fi del present arrendament ab bestiar gros y menut.

Item haveu rebut setanta carretades de fems, estimats a raho de 5 s per carretada. Mes haveu rebuts los gorets que se troban en el sementer de la Font, a saber és del camí de Llorito, a la dreta de tres reyas, y llegum y lo de la part esquerra de una reya estimats, so es lo de tres reyas, a raho de una lliura tres sous per cada reya de cade quarterada y lo altre de dos reyas y una reya, a raho de una lliura per cada reya de cada quarterada.

Item és pacte que fareu de annua mercè cent setanta sinch lliures moneda de Mallorques de les quals vos ne retindreu cada any trenta lliures per la part de doscentes quart. Forment mos haveu de fer de annua mercè, y les restants cent quaranta sinc lliuras pagareu ab dos pagues; so es la primera lo primer dia de maig de 1721 y la altre el dia, y festa de Ntra. Sra. de setembre, de dit any 1721, y així cada any en ditas diadas portadas en dit Convent.

Item pagareu cada any doscentas quarteras forment, el dia de Sant Pere y Sant Pheliu del mes de Agost, tres quarteras favas, una quartera ordi, dos quarteras guixas, dos quintars figas secas, dos quintars formatge fet en lo mes de Abril, dos moltos bons y reebedors, dos andiots, dos polles de indi y sis parells de capons, tot portat a dit convent.

Item és pacte que a la fi del present arrendament haveu de dexar los estims, llavors y gorets y si en dexau mes, ultra los rebuts, los vos pagarem y si en dexau menos pagareu aquells.

Item és pacte que hajau de donar bonas y sufficients fianzas a Contento de nosaltres y que no pugau allegar sterilitat de temps, com son pesta, fam, guerra, etc.

Item és pacte que si dexau goret de llegum fora del sementer que no se haja de estimar.

Item és pacte que hajau de aportar una carretada de pallas, a costas vostras, y que lo ultim any no pugau treura palla de dita Possessió, ans be entregareu tota la que cullira en dit lloch empellissada.

Item una quartera de ciurons portada en nostron Convent a costas vostras.

Item és pacte que sempre que sia necessari fer alguna millora o milloras en dita Possessió, haja i degue demenar Licencia a dita Priora.

Dia 1 de setembre de 1726, degut a la manca de carn que patia Ciutat, fou manat als batles de les viles que fecin denunciar el bestiar dels seus batlius. De Llorito, d'entre altres, hi havia Jaume Garau de Son Joan Arnau, 75 ovelles, un moltó, 2 bous i 24 moltons que dix són de les monges de Santa Catalina de Sena. Així mateix, l'any 1757, es recaptà a Sineu l'impost anomenat vecindari o utensili. Miquel Real de Son Joan Arnau pagà 5 sous. L'any 1773, per saber la producció de cereals de les possessions, fou manat als batles de les viles que havien d'informar de quina seria la collita i quins eren els arrendadors o conductors. Son Joan Arnau, del convent de Santa Catalina de Sena de Ciutat, la té Guillem Real.

El 1759 el Predio dit son Joan Arnau del Convt. y Monjas de Ste. Catta. de Sena de Ciudad, 14.000 £ (AMS. Registre de finques 1759, 2/19, f. 34) i el 1773, Son Joan Arnau estava arrendat a Guillermo Real. Així mateix, Son Joan Arnau apareix al mapa del Cardenal Despuig (1784) i Jeroni de Berard (1789: 246), a la seva descripció esmenta el següent: Son Juan Arnau. Grande. Trigo, ganado. De las religiosas del convento de Santa Margarita de Palma [sic].

Dia 24 de novembre de 1799, el convent de Sant Domingo va capbrevar el lloc. Més una quarterada dita la vinya vella, confrontant amb el camí d'Inca, camí sender que va a Son Joan Arnau.

A principis del segle XIX, Son Joan Arnau tenia grans cases, amb capella, celler i molí de sang. Hi havia 110 quarterades de sementers i 80 de bosc. Valorat tot en 15.210 £ (AMS. Apeo 1818, f. 198). Les monges de Sta. Caterina de Sena fruíren de la possessió de Son Joan Arnau fins a l'any 1837 que es desamortitzà (MUNAR, 1975:97). Amb el procés desamortitzador promogut per Mendizabal el 1836, Son Joan Arnau (138 ha), romangué sense vendre i el 1837 (B.O. del 2.09) aparegué com a bé nacional alienable; el 1842 es posava a l'encant l'arrendament i fins al 1868 no es produiria la venda. En aquest període l'explotació de la possessió, en mans de l'Estat, continuava amb normalitat i els anys 1849 i 1850 es redactà una relació de bens de Llorito, en la qual, Guillem Riera, conductor de Son Joan Arnau, té mitja quarterada de terra amb figueres a Llorac. De fet, el 18 de setembre de 1860, es registra un arrendament de Bartomeu Munar Oliver a la Contaduria d'Hipoteques (ARM. Arriendos Lloret nº 291 1849-1861, f. 74.). L'arrendador era D. José Martín de la Calle, administrador de les propietats i drets de l'Estat. Igualment, el 28 de setembre de 1866, el mateix Josep Martín de la Calle, administrador de l'Estat, va llogar, durant 3 anys, a Bartomeu Munar la possessió de Son Joan Arnau, procedent del convent de Santa Catalina de Sena. Així mateix, el Plano Topográfico del Termino Jurisdiccional de Sineu, traçat per Pedro Moreno y Ramírez el 1856, recull el topònim P. Son Juan Arnau

Efectivament, el 18 de juny de 1868, el batle de Sineu Miquel Oliver, tot fent-se ressò del comunicat aparegut al Boletín Oficial de la Provincia de 12 de juny del mateix any, va fer un ban anunciant que el proper 22 de juliol era el dia fixat per a la subhasta pública de Son Joan Arnau, de 208 quarterades i 304 destres d'extensió, que havia estat taxada en 53.400 escuts de capital i una renda anual de 1.600 escuts. La subhasta s'havia de fer a les cases consistorials de Palma. La subhasta es va tancar el 19 de setembre de 1868 a favor de D. Ignasi Fuster i Forteza "Polla". (AMS. Correspondència 1866-1869, 2/8).

Del 1885, coneixem ja un contracte d'arrendament entre Maria Josefa Fuster i Forteza, viuda d'Ignasi Fuster i Forteza i Antoni Ferriol i Munar (ARM. Arxiu Fuster 147/21 i un exhaustiu inventari de la possessió (147/49). Els nous propietaris promouen tot un seguit de millores a la possessió i entre el 1879 i el 1880 es construeixen tota una sèrie de parets de pedra en sec (ARM. Arxiu Fuster, 97). L'any 1887, es féu a Mallorca un cens general. A Son Joan Arnau hi havia dues cases habitades i quatre deshabitades al temps que hi residien dues famílies

Tal com hem vist en el cas de Son Marron, l'arxiduc Lluís Salvador, quan dóna la relació de les deu majors propietats de cada municipi, a Sineu destaca Son Joan Arnau de D. Ignacio Fuster de Palma de 141 hectàrees i situat a 1,4 km de la població. Així mateix, entre les propietats amb una major producció vinícola a Sineu relaciona Son Joan Arnau, Defla i Son Marron i entre les de major producció de cereals i lleguminoses, Son Joan Arnau, Son Ferragut i Son Tei.

El 1898, la propietat ja s'havia traspassat a la família Aguiló "Cera", que la mantendria fins a la segona meitat del segle XX. Així, el 1r de novembre d'aquest any, Joan Aguiló i Valentí va arrendar la possessió als germans Jaume i Antoni Ferrer Jaume "Traquet", que, així mateix, romandrien com a arrendadors fins a la postguerra. El 1953 Son Joan Arnau era propietat de Joan Aguiló Aguiló i l'extensió de la possessió dins el terme de Llorito era de 111 h. 33 a. i 38 c. (AMLL. Cadastre 1953, 166/1)

El 1992, pertanyia a la família Coll que actualment (2004) la manté a través de la societat Promorent S.A.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-05

CASES DE SON JOAN ARNAU
Descripció de l'element

Conjunt de construccions destinades a l'habitatge i a l'explotació agrària de la possessió. Destaca l'**edifici destinat a l'habitatge** de planta quadrangular, ordenada en torn a una **clastra**. L'edifici té planta baixa, pis i porxe.

A la façana principal (sud-est) s'obre una portassa d'arc carpanell amb dos portals d'arc rebaixat a la seva esquerra i un finestró a la seva dreta. A la planta pis s'obren tres finestres balconeres amb guardapols sobre mènsules. A la planta pis s'obren tres finestrons apaïrats. La façana està referida i presenta un sòcol de folre de pedra viva i decoració de faixes blanques a les línies d'imposta.

Entre els elements més significatius hi ha la **clastra amb dos colls de cisterna** octogonals amb brancals de ferro forjat (un d'ells, amb ferro forjat té les inicials I F i la data 1873) i caracteritzada a les ales de ponent i tramuntana per la combinació d'arcs carpanells sobre pilars rectangulars en planta baixa i finestres balconeres d'arc de mig punt separades per pilastres a la planta pis. El trespol és de lloses.

A l'ala de migjorn de la clastra es localitza un arc carpanell que comunica amb el portal forà i l'imprompta d'un arc rebaixat, romanalla de l'accés original. Sobre aquest arc es localitza un finestró d'arc rodó amb els caires esbiaixats. A la seva dreta es localitza un portal d'arc apuntat. A la planta segona s'obren dues finestres d'arc de mig punt.

Un arc rodó dona accés a l'ala de llevant, constituïda per una sola nau dividida en sis trams per arcs apuntats denominada **sa Quartera**, antigament dedicada a **celler**; la coberta d'aquesta ala és un gran terrat tancat per una balustrada al costat de la clastra. La cantonada del sud-est de l'edifici principal és ocupat per **sa Torre** AM-01. L'ala de tramuntana està destinada a **habitatge dels amos** o majorals. Mentre que l'ala de ponent i migjorn està ocupada per **sa Capella** –l'antiga **garrovera**, reformada a final del segle XX- i l'**habitatge dels senyors**. A la planta noble d'aquest habitatge s'hi accedeix per una escala de tres trams amb barana de ferro forjat.

El conjunt de ses Cases havia tingut una reforma important a finals del segle XIX, que incorpora tot un seguit d'elements decoratius de caràcter neogòtic que afectaren sobretot a sa Torre – motlures, balustres, sobrefinestres, etc-. A la façana principal com a elements significatius hi ha dos **escuts d'armes**, corresponents un a la família Despuig ES-03 – al costat del portal forà- i l'altre a la família dels Arnau ES-02 amb la data incisa de 1415 sobre el portal de sa Torre.

Al nord-oest de l'edificació principal s'adossa un buc d'una planta i coberta plana amb terrat, amb una barana de ferro sostinguda per pilars de màres.

Les edificacions auxiliars són nombroses i tenen en comú els paraments paredats en verd i les cobertes de teules. Començant pel costat de llevant i en sentit horari trobam **sa Boal**, que es troba annexa a l'**aljub** A-01. És una edificació d'una planta i dos aiguavessos amb un gran portal de nova obertura a la façana nord-oest. A l'altra costat del camí es troba la **caseta des Sequer**, d'una planta i un sol aiguavés i un portal amb llinda de fusta a la façana nord-oest. Al sud-oest de les cases hi ha el **porxe de sa Galera** i la **caseta de ses Nines**, edificacions d'una planta i dos aiguavessos. El porxe té com element decoratiu una pica emmarcada per un arc a la façana de llevant. La caseta té la façana referida i pintada de blanc amb emmarcats i faixes de color blau. Sobre el portal de la façana posterior s'inscriu la data de construcció: 1884. Una escala adossada a la mateixa façana permet davallar al jardí on es localitza una cisterna. Al cantó nord-oest es localitza la **caseta des Forn** molt reformada. A la part de tramuntana, i conformant una espècie de segona clastra hi ha les **solls** i les **trugeres** a més d'un **porxo**.

A la part de llevant de l'edifici principal i separades d'aquest per un carreró abans cobert que servia de porxe hi ha les **pallisses**, de dues plantes d'altura i nombrosos portals i finestres, destacant les portasses d'arc carpanell de les façanes sud-est i nord-oest.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Bo	Carrera
Altres	-	Mata de Son Joan Arnau

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-05

CASES DE SON JOAN ARNAU**Intervencions o actuacions realitzades**

Les cases, la torre i les edificacions auxiliars foren rehabilitades a la dècada dels anys 90 del segle XX. Fou eliminada la construcció situada entre la torre i les pallisses resultant un carreró que permet el pas a la part posterior de les cases.

Altres fitxes relacionades:

AM-01 Torre de Son Joan Arnau / A-01 Aljub de Son Joan Arnau / E-04 Era de Son Joan Arnau / SE-04 Sestadors de Son Joan Arnau / S-03 Hort de Son Joan Arnau / GA-01 Galera des sementer de s'Hort de Son Joan Arnau / C-02 Cova des Xot / C-05 Cova de sa Pleta de Son Joan Arnau / RO-06 Barraca de carboner a sa Pleta de Son Joan Arnau / ES-02 Emblema de la família Arnau. Son Joan Arnau / ES-03 Emblema de la família Despuig. Son Joan Arnau.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria, estructura i façanes de les cases incloent el tractament del parament i totes les obertures. Clastra amb dos colls de cisterna. Imprompta d'arc, portal d'arc apuntat i finestró d'arc rodó localitzats a la façana sud-est de la clastra. Volumetria, estructura i façanes de les edificacions auxiliars: boal, caseta des sequer, Porxe de sa Galera, Caseta de ses Nines i cisterna, caseta des forn, porxo, solls i trugeres, pallisses.
Intervencions preferents	-
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. Si per a la realització d'aquestes intervencions fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconeixin per tal d'evitar mimetismes.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de cugia o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases, la torre AM-01, els escuts ES-02 i ES-03, l'aljub A-01 i l'era E-04 amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON JOAN ARNAU

CP-05

Fotografies:

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON JOAN ARNAU

CP-05

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON JOAN ARNAU

CP-05

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON JOAN ARNAU

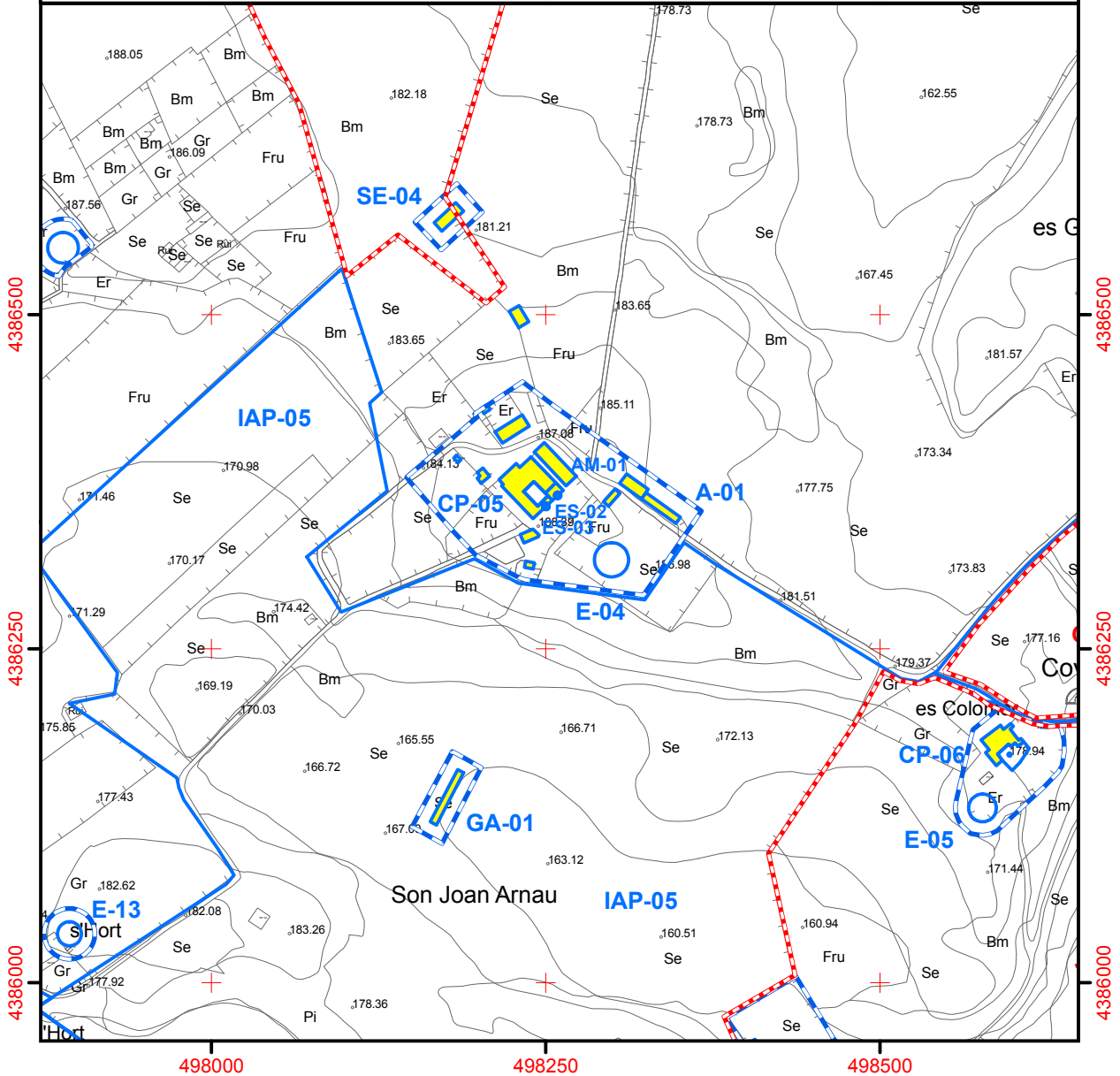
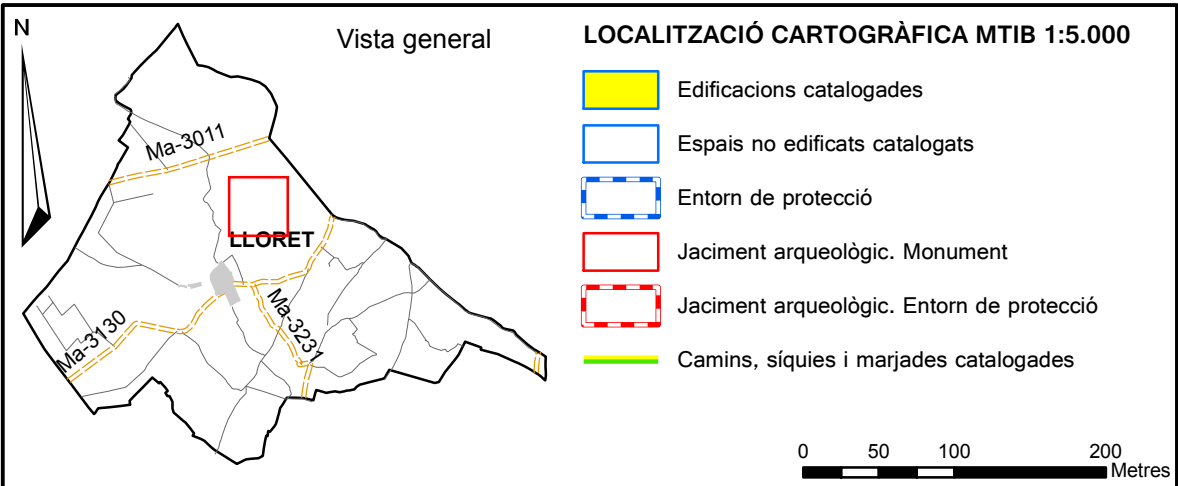
CP-05

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-05

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DES COLOMER

CP-06

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XIX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. III. Pàg. 380.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Identificació espacial**Localització**

Al nord-est del casc urbà, entre Son Joan Arnau, la carretera Ma-3130 de Sineu a Algaida, els establiments des Colomer i Palaci.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 1
Parcel·la 165**UTM**X= 498592
Y= 4386178
Altitud= 180 m

Referències històriques

Deixant de banda la presència de dos jaciments arqueològics, pel que fa als antecedents històrics d'aquest territori, s'ha de dir que la propietat està lligada a la cavalleria Guatners o Gotners de la qual en foren propietaris de manera successiva Ponç Llupià, Pere Malbosc i la família Desbac. El 1r de març de 1343, els procuradors reials de Mallorca notifiquen a Berenguer Palau, Batle de Sineu, que han venuda a Bernat Malbosch, ciutadà, la cavalleria que fou de Ponç Llupià, en el lloc de Guatners, terme de Sineu, per 286 lliures i es mana al batle que el nou propietari sia posat en possessió corporal de la cavalleria. L'any següent, el 27 de febrer de 1344, el donzell Joan Desbac, fill de Tomàs, reconeixia posseir la cavalleria que fou de Ponç Llupià, anomenada Gotners, que havia estat venuda pels procuradors reials. El citat Joan Desbac la té per adquisició feta a Pere de Malbosc àlies Vellà. Confrontava amb el camí que des de Sineu va a Montuiri, l'alqueria Manresa i altres terres

Les referències a la cavalleria Guatners o Gotners són escasses. A mitjan segle XIV, l'alqueria de Manresa fou establerta per persones originàries, sobretot de Sineu i de Ciutat, entre les quals destacaren Bernat i Guillem Pasqual, Bernat Rex i Pere Malbosc. Aquest darrer segurament vinculat amb Renard de Malbosc que el 1253 havia estat jurat juntament amb Àries Ivanyes, Guillem Delfí, Ramon des Clergue, Arnau Sesolives i Ramon Sescodines. Com ja hem vist, a mitjan segle XIV, la cavalleria passa a mans dels Desbac, una antiga família del braç noble mallorquí, emparentada amb Hug Desbac, setè bisbe d'Urgell i copríncep d'Andorra (1351-1361). El donzell Joanet Desbac es casà amb Marió de Térmens, i el seu fill Tomàs Desbac i de Térmens, fou vicealmirall de l'armada de Mallorca (1365) i almirall de la de València (1369). Casat amb Maria Desportell, una rica pubilla, tengué almenys tres fills. Joan Desbac Desportell (Mallorca s. XIV-Tedellis, Algèria, 1398), donzell, succeí el seu pare com a vicealmirall de Mallorca i fou senyor de la cavalleria de Gotners, que capbrevà el 1389

Des de la primera meitat del segle XV, el domini útil de la cavalleria era de la família Sabater. De fet, el 6 de juny de 1424, Joan Desbac, cavaller ciutadà, senyor de la cavalleria Gotners, reclamava blat i diners als posseïdors Ferrer Sabater, Antoni Sabater major, Antoni Sabater menor i Bernat Sabater (ARM. AH. 100, f. 138). Així mateix, el 3 de juny de 1437, el governador de Mallorca notificà al batle de Sineu que Esteve Cànoves de Lluçmajor havia exposat que a instància de creditors és subhastada l'alqueria del Colomer que és d'Antoni Sabater i ell és creditor censalista i reclama els seus drets. Aquesta possessió es perllongaria fins a mitjan segle XV, quan dia 8 de febrer de 1450, Jaume Sabater des Colomer feu donació a la seva filla Francesquina de la meitat dels béns mobles i immobles per, tot seguit, col·locar-la en matrimoni amb Gabriel Estela de Sencelles i tot aportant la meitat de béns; el nuvi, per la virginitat, afegí 25 lliures. Segurament aquest és l'origen del lligam que s'establirà entre les terres des Colomer i la família Estela i probablement també l'origen de la divisió entre el que a hores d'ara és es Colomer i Son Estela

Durant el segle XVI apareixen noves referències documentals a la cavalleria Gotners i a es Colomer. Dia 2 de setembre de 1511, els germans Lluç, Miquel i Gabriel Gelabert lloguen durant 5 anys a Lluç Gelabert, fill d'Antoni que habita a Gotners, tota la possessió anomenada Manresa. Igualment, el 3 de setembre de 1513, Joan Antich, Joan Rabassa, Martí Ferragut i Pere Aulet, jurats, fan donació entre vius als germans Pere i Joan Fiol d'un tros de terra on hi ha una teulera on s'hi fan teules que és de la Universitat, confrontant amb un camí sender que des del camí de Manresa va al Colomer d'Antoni Verger (ARM. Joan Gili G-174 f. 103). Així mateix, durant la primera meitat del segle XVII, es mantenen algunes referències a Gotnes. Aquest és el cas del testament atorgat el 13 de gener de 1633 per Margarita Real, filla de Juan Real i Magdalena Roselló, quondam, muller de Guillem Real de Juan de la pos. de Gotnes, tots del terme de la vila de Sineu. Elegí sepultura a l'església de Nostra Senyora del present lloc de Lorito (ARM. Not. Joan Torrens. Testaments 1605-1646. T. 106, f. 175)

Pel que fa a la possessió des Colomer, durant la segona meitat del segle XVI, trobam, així mateix, alguna referència de caràcter econòmic. El mes d'agost de 1556 es concedí la primera franquesa de no pagar delme durant quinze anys als qui plantassin noves vinyes a Mallorca. Entre els qui denunciaren haver-ne plantada trobam a Miquel Estela amb una quarterada a Son Estela del Colomer (ARM. RP 2.676 f. 93v-104)

Tal com ja s'ha dit, a la segona part del segle XVI es constata la divisió de l'antiga possessió. De fet, en el estims de 1578 apareixen ja dues propietats diferenciades. Per una part, les cases i terres del rafal de Michel Stela arrufat, en alou de fra Domingo Desbac, valorades en vuit-centes lliures (AMS. 1578 Estims, f. 103v) i, per altra part, Michel Stela del Colomer cases y terras de la sua possessió dita del Colomer en alou del Sr. fra domingo des bach, compres tres corterades de terra tinent a son Vanrell, fonch stimada tres milia liures 3000 £. (AMS. 1578 Estims, f. 104v)

Aquesta divisió es mantindrà al llarg del segle XVII i el malnom Arrufat donarà lloc a un nou topònim que a hores d'ara ha estat substituït pel de Son Estela, amb el qual intuïm una certa coincidència. La documentació de l'època és explícita en aquest sentit: La possessió dita son estela 20 quarterades (AMS. 1607 Cadastre, 76v) o M. Pe. Stela de la Garriga i la sua possessió dita son Stela (AMS. 1607 Cadastre, 81v). Segons Gaspar Munar (1975:28-29), Son Arrufat confrontava, d'una part, amb el camí públic que va de Sineu a Algaida; d'altra, amb terres dels hereus de Rafel Jaume; d'altra, amb terres del Magnífic Joan Miquel Antic de Llorac, vulgarment anomenades Son Busquets, i d'altra, amb terres de Miquel Real i un carreró que va a les cases del mateix. A final del segle XVI, Son Arrufat era de Miquel Estela, probablement el mateix que tenia es Colomer, el qual per testament fet l'any 1608 deixà Son Arrufat al seu fill Joan (BBLR. DOC I. f. 101). L'any 1675, Son Arrufat fou estimat en 2.400 lliures, i a la seva casa hi havia un molí de sang, dues someres, dos bous i un rossí (AMS. Estims 1675, f. 548v). Aquesta possessió fou segregada per la Cúria de béns confiscats del Sant Ofici segons sentència de 23 d'agost de 1764.

Com a informació complementària, val a dir que vinculat amb Son Estela, destacà com a religiós i escriptor Miquel Estela Ponç (Llorito, 1666 - Jaca, 1727) que ingressà a l'ordre dels mínims el 1683. El 1715 fou nomenat provincial, delegat al capítol de Marsella, visitador general a Toscana, Nàpols i Sicília, i general del seu ordre (1716). El 1721, fou nomenat bisbe de Jaca (Aragó). És autor de diverses obres religioses i destacà com a mecenes dels convents dels mínims de Sineu i de Muro.

Pel que fa a la possessió des Colomer, l'any 1587, Miquel Stela capbrevà, davant el notari Joan Soler, la possessió des Colomer com a propietat seva i declarà que l'havia adquirida d'Antoni Sabater. El 3 de maig de 1602, fou fet

inventari dels béns de Miquel Estela del Colomer. Tenia la possessió i cases dita el Colomer, abans anomenada el Bosc, de 54 quarterades en alou i directa senyoria de Joan Baptista Desbac, donzell, de pertinències de la cavalleria Gotners. És precisament d'aquesta data que coneixem la descripció dels mobles i robes de les cases; molí i celler, on hi havia 2 bótes congrenyades de 16 i 10 somades respectivament; un cup de 100 somades, 4 carretells, 2 bótes de mena buides; la cuina; diverses cambres; una ballesta, 6 gàbies de perdius, un mul, un rossí, 2 egües, una somera, etc. En els estims de 1607, tenim documentat a Bartomeu Stela del Colomer i la possessió del Colomer, valorada en 5.000 lliures (AMS. 1607 Cadastre, f.117)

El 1759, segons el cadastre, la possessió i hort del Colomer estaven dividits en dues meitats, propietat de Caterina i Sebastià Gelabert, respectivament i valorades en 912 lliures i 10 sous cada una (AMS. 1759 Cadastre. f. 73v). Així mateix, el 1789, Jeroni de Berard, en el seu famós viatge per les viles de Mallorca diferencia entre Son Estela. Mediano. Del señor Lorenzo Costa, particular i Colomer. Mediano. Trigo, huerto. Del señor Josef Riutort, particular.

Durant el segle XIX, es Colomer era propietat de Bartomeu Gibert i tenia 25 quarterades, distribuïdes en sementers, garrigues i un hort (GEM, vol. III, pàg. 380). Actualment és propietat dels hereus d'Andreu Real Rullan i té una extensió de 23 quarterades.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC**Arquitectura civil: Cases de Possessió**

CP-06

CASES DES COLOMER**Descripció de l'element**

Casa de dos aiguavessos i construccions annexes situada a la part més elevada de la finca, a tocar amb les terres de Son Joan Arnau. Els paraments estan paredats en verd amb cantoneres de pedra. La façana principal, orientada al sud-est, té un portal amb arc de mig punt amb carcanys i un finestró a la dreta. A l'esquerra del portal hi ha un finestró cegat i una finestra d'arc rebaixat. El portal té un pedrís a cada costat i una pedra fermadora a l'esquerra.

A la planta pis s'obren quatre finestres, la situada sobre el portal balconera. A cada cantó de les cases s'adossa una **porxada** localitzant-se a la de ponent un **forn**.

Davant les cases hi ha una **carrera** amb una **cisterna** amb coll octogonal i brancals de ferro limitada per una paret seca. A la part posterior de la casa, abans de la reforma, l'aiguavés estava ocupat per dependències agrícoles, actualment transformades per a habitatge. Al costat de llevant hi ha una **caseta** d'una sola planta i un aiguavés amb coberta de teules. A ponent, separat pel camí que dona accés a les cases, hi ha unes solls i l'**era** E-05 amb un ullastre de bones dimensions.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Regular

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Regular	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Regular	Fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

La casa fou reformada durant els anys 1997 i 1998. A la façana sud-oest s'adossa una estructura de formigó sobre parets de carreus de marès.

Altres fitxes relacionades:

S-04 Hort des Colomer / JA-03 Timbes de ses cases des Colomer / E-05 Era des Colomer / C-09 Cova de s'hort des Colomer.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC Arquitectura civil: Cases de Possessió	CP-06
CASES DES COLOMER	

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria, estructura i façanes incloent el tractament del parament i totes les obertures originals de les cases. Pedrissos i pedra fermadora. Forn. Cisterna. Carrera. Marge de sosteniment de la carrera. Caseta situada al costat de llevant de les cases.
Intervencions preferents	Eliminar l'estructura de formigó sobre parets de carreus de marès adossada a la façana sud-oest de les cases.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. Si per a la realització d'aquestes intervencions fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconeixin per tal d'evitar mimetismes.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases, l'era E-05 i la caseta situada a llevant amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DES COLOMER

CP-06

Fotografies:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DES COLOMER

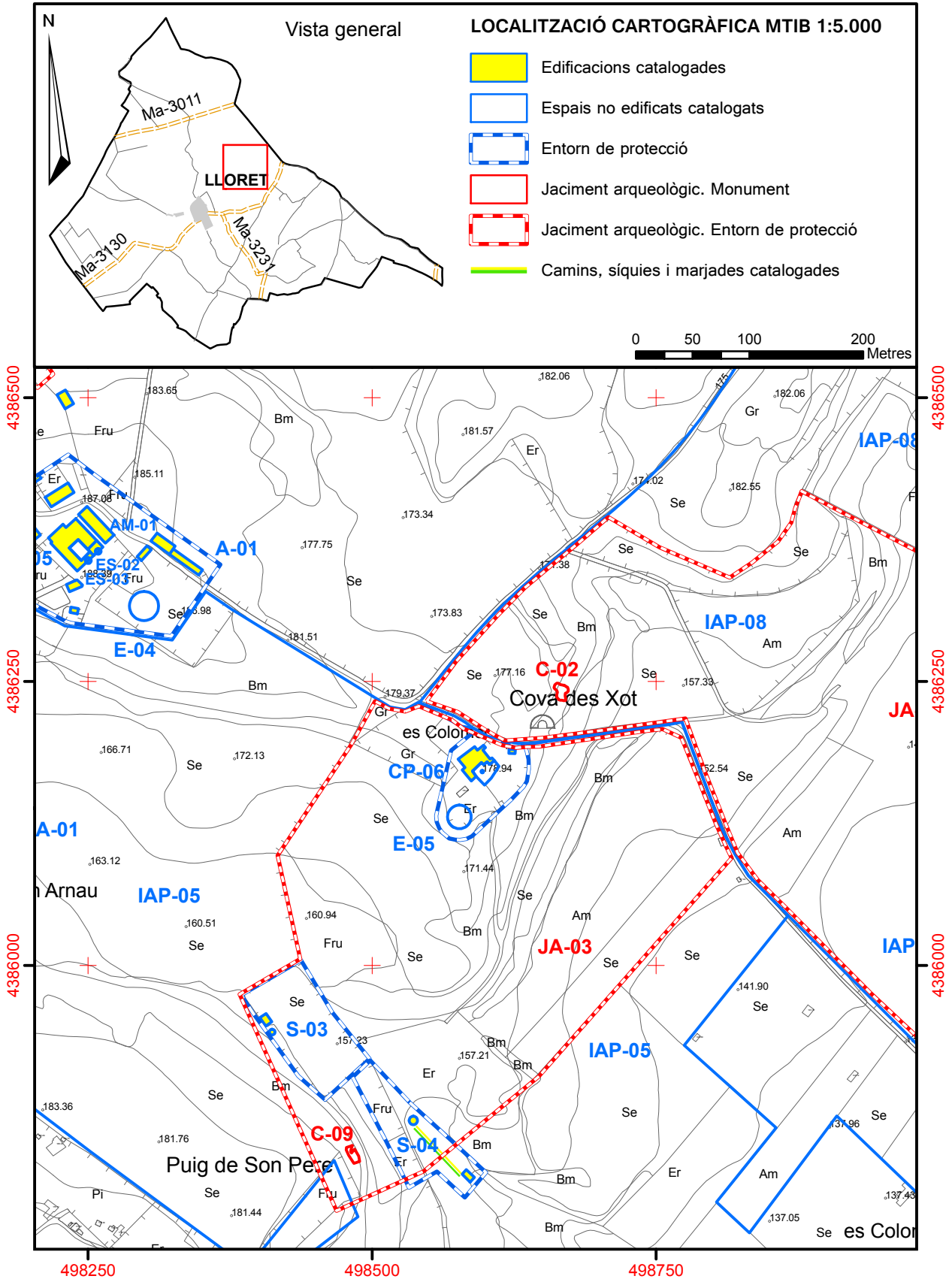
CP-06

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-06

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC**Arquitectura civil: Cases de Possessió**

CP-07

CASES DE SON REAL D'ALT**Identificació de l'element****Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. XIV. Pàg. 219-220.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Identificació espacial**Localització**

A l'est del casc urbà, entre Son Estela, la carretera Ma-3130 de Sineu a Algaida, el camí de Son Fangos, el camí Vell d'Ariany i ses Planes de Son Mas.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 2
Parcel·la 643 i 9**UTM**X= 499377
Y= 4385687
Altitud= 146 m

Referències històriques

Les primeres referències documentades de Paixarí de la Casa d'Amunt (Son Real d'Alt) són de 1554 i corresponien a l'honor Joanot Real. L'any 1575, pertanyia a Jaume Real i el 1578, els primers Estims de la vila de Sineu, recullen la propietat de Pere Real amb cases i terres valorades en 2.000 lliures

En el segle XVII, la possessió era de Joan Real de la Casa d'Amunt i tenia una extensió de 39 quarterades. L'any 1606, fou fet inventari i repertori de béns de Joan Real de Paixarí: unes cases velles ruinoses, i la possessió de Paixarí de Cada d'Amunt de 30 quarterades (ROSSELLÓ, 2001: 69). L'any 1615, la possessió estava valorada en

7.000 lliures. L'any 1639, Joan Real d'Amador de la Casa d'Amunt tenia la possessió valorada en 4.000 lliures. L'any 1660, la possessió de la Casa d'Amunt pertanyia a Amador Real i a 1675 era valorada en 1.400 lliures. En els estims de 1684 la possessió de la Casa d'Amunt estava valorada en 2.600 lliures

En el segle XVIII, la possessió es mantenia en mans de la mateixa família. L'any 1710 era de Joan Real Amador i estava valorada en 1600 lliures. L'any 1759 el propietari era Joan Real de Paixarí d'Amunt i estava valorada en 1.600 lliures

Ja en el segle XX, l'any 1953, la possessió de Son Real era de Martí Rimbau Lazcano i tenia una extensió de 19 h, 75 a i 52 ca. El 2004 la possessió està dividida en dues meitats, propietat dels hereus de Pere Niell Esteva "Perico Pou" de Sineu.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-07

CASES DE SON REAL D'ALT

Descripció de l'element

Casa de dos aiguavessos, planta baixa i dos pisos, orientada al sud-est i assentada al vessant sud-oest de la mola del Pinar de Son Real. Els paraments estan paredats en verd amb cantoneres de carreus de marès. A la façana principal, a la planta baixa, destaca el portal amb arc de mig punt, un portal de portassa amb llinda a l'esquerra i una finestra a la dreta; al primer pis, quatre finestres essent una d'elles (la situada damunt la portassa) més ample i corresponent al sostre; al segon pis, quatre finestrons apaïsats. La façana nord-oest només té dues altures degut a l'adaptació de l'edificació al terreny. S'hi obren un portal i tres finestres. La façana nord-est només presenta dos finestrons a la planta pis.

Totes les obertures estan emmarcades en marès. Davant les cases hi ha la **carrera amb cisterna** amb el coll quadrangular i els brancals de marès. La carrera és sostinguda per un marge paredat en sec.

Adossada al costat sud-oest de les cases hi ha una construcció identificada com a les **cases primitives de la possessió**. Té una sola planta d'altura i un sol aiguavés amb coberta de teules. Al centre de la façana s'obre un gran portal d'arc romà. A l'esquerre del portal hi ha un contrafort i un finestró amb esplandit. A la façana sud-oest s'obre un portal amb llinda de fusta corresponent a una antiga pallissa. A la façana nord-oest s'hi obren una finestra i un finestró.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Regular	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Regular	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

Les cases han estat rehabilitades. S'han renovat les cobertes.

Altres fitxes relacionades:

JA-06 ses Planes de Son Mas / RO-02 Rotlos de sitja al pinar de Son Real d'Alt.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC Arquitectura civil: Cases de Possessió	CP-07
CASES DE SON REAL D'ALT	

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria, estructura i façanes incloent el tractament del parament i totes les obertures de les cases. Cisterna. Carrera. Marge de sosteniment de la carrera. Volumetria, estructura i façanes incloent el tractament del parament i totes les obertures de l'edificació adossada al sud-oest de les cases.
Intervencions preferents	-
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. Si per a la realització d'aquestes intervencions fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconeixin per tal d'evitar mimetismes.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases principals i de les edificacions adossades al sud-oest amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON REAL D'ALT

CP-07

Fotografies:

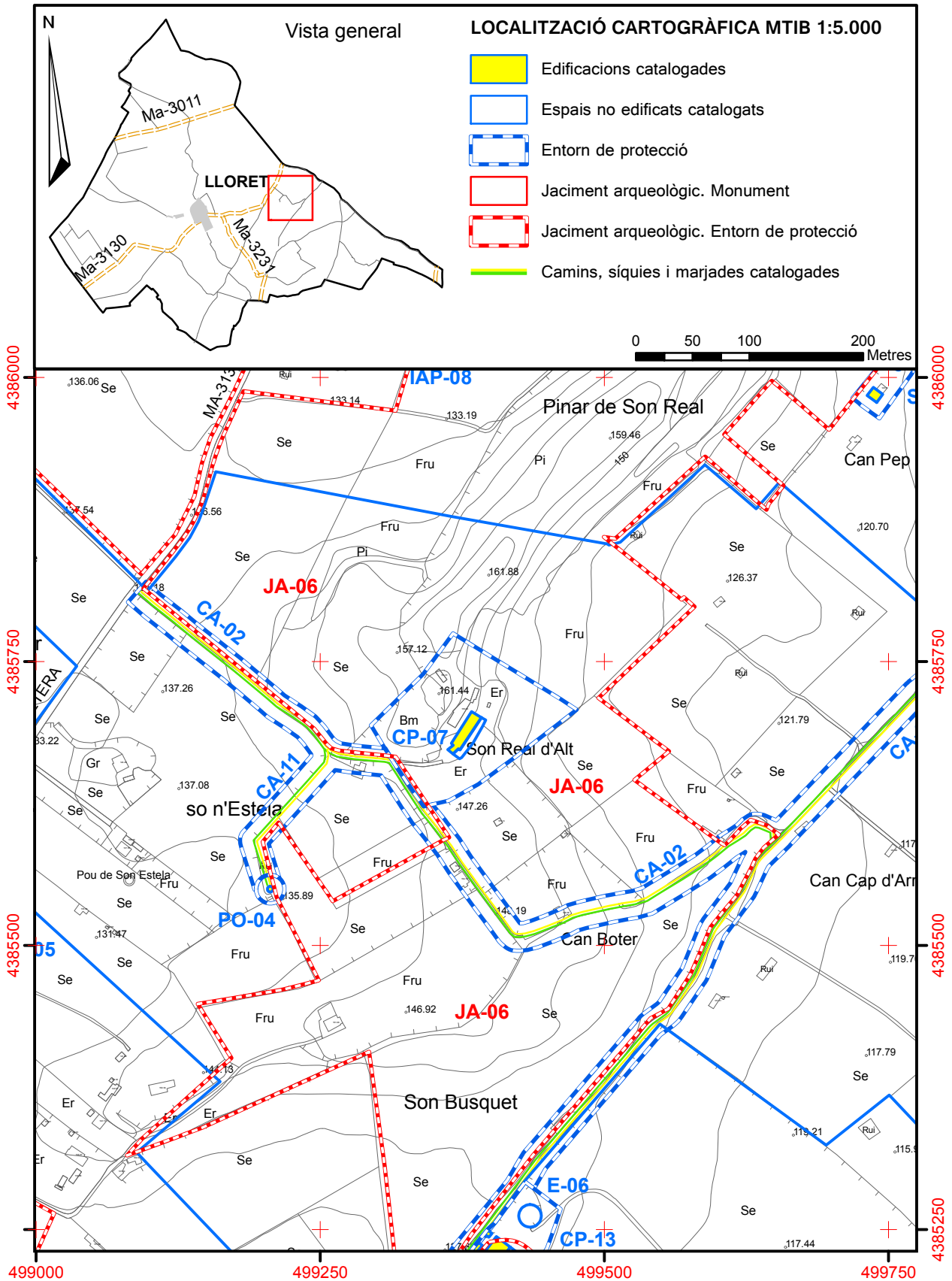

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-07

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC		CP-08
Arquitectura civil: Cases de Possessió		
CASES DE SON REAL DE BAIX		

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**

Residencial

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. XIV. Pàg. 219-220.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Identificació espacial**Localització**

A l'est del casc urbà, entre el torrent de Llorac, Son Mas, el camí de Son Mas i el camí Vell de Sineu a Sant Joan.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 2
Parcel·la 47**UTM**X= 499982
Y= 4385853
Altitud= 115 m

Referències històriques

La identificació de la propietat de Son Real de Baix entre les partions de l'antiga possessió de Paixarí, totes elles en mans de les distintes branques de la família Real, resulta complexa. No obstant això, la primera referència a la família dels Real "Dama", propietaris de Son Real de Baix, la trobam a la llosa del vas sepulcral construït el 1622 a la capella de Sant Domingo en Soriano de l'església del convent de Nostra Senyora de Loreto. Durant el mateix segle XVII, el 1635 tenim documentada la possessió de Guillem Real de Miquel, que juntament amb la posada situada a la vila de Sineu estava valorada en 7.400 lliures. El 1675, la possessió de Miquel Real "Dama", estava valorada en 3.000 lliures. Aquesta valoració es corregia a la baixa fins a 2.900 lliures el 1684 quan en els Estims apareix la referència a Guillem Reyal de Son Reyal. La sua possessió Son Reyal.

A principis del segle XVIII, el 1719, es repeteix el registre de la propietat encara que amb una valoració notablement inferior (1.800 lliures), fet que podria ser indicador d'una successiva fragmentació de la propietat. Altrament, el 1724 la propietat de Son Real de Baix estava en mans de Miquel Reyal de Gm. als. Dama, ara Va. de dit. la sua possessió Son Real alou de Bach, 1800 lliures

A principis del segle XIX, 1818, el predi Son Real de 19 quarterades era propietat de D. Miguel Real viudo.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON REAL DE BAIX

CP-08

Descripció de l'element

Casa de dos aiguavessos amb planta baixa i pis orientada al sud-est i situada a prop del camí Vell de Santa Margalida o de Son Mas CA-22. Els paraments estan paredats en verd i la coberta és de teules. A la façana principal destaca el portal amb arc de mig punt. A cada costat del portal s'obre una finestra. A la planta pis té un finestró quadrangular i dues finestres de nova factura. A les façanes nord-est i nord-oest s'han practicat noves obertures en planta baixa i planta pis. A la façana nord-oest s'adosa un buc d'una planta i una altura amb coberta de teules, de nova construcció.

Abans de la darrera reforma tenia pedrissos adossats a la façana principal i una cisterna amb capella a la carrera.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Bo	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

Les cases han estat totalment rehabilitades. S'han renovat les cobertes, s'han repicat les façanes, s'han practicat noves obertures i redimensionat les existents. S'han eliminat els pedrissos adossats a la façana principal i la cisterna de capelleta. S'ha eliminat la nau agrícola annexa al costat sud-oest. S'ha construït una gran porxada sobre pilars prefabricats que impedeix la correcta lectura de la façana.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria, estructura i façanes incloent totes les obertures originals.
Intervencions preferents	Eliminar la porxada adossada a la façana principal.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació i rehabilitació.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-08

CASES DE SON REAL DE BAIX

Fotografies:

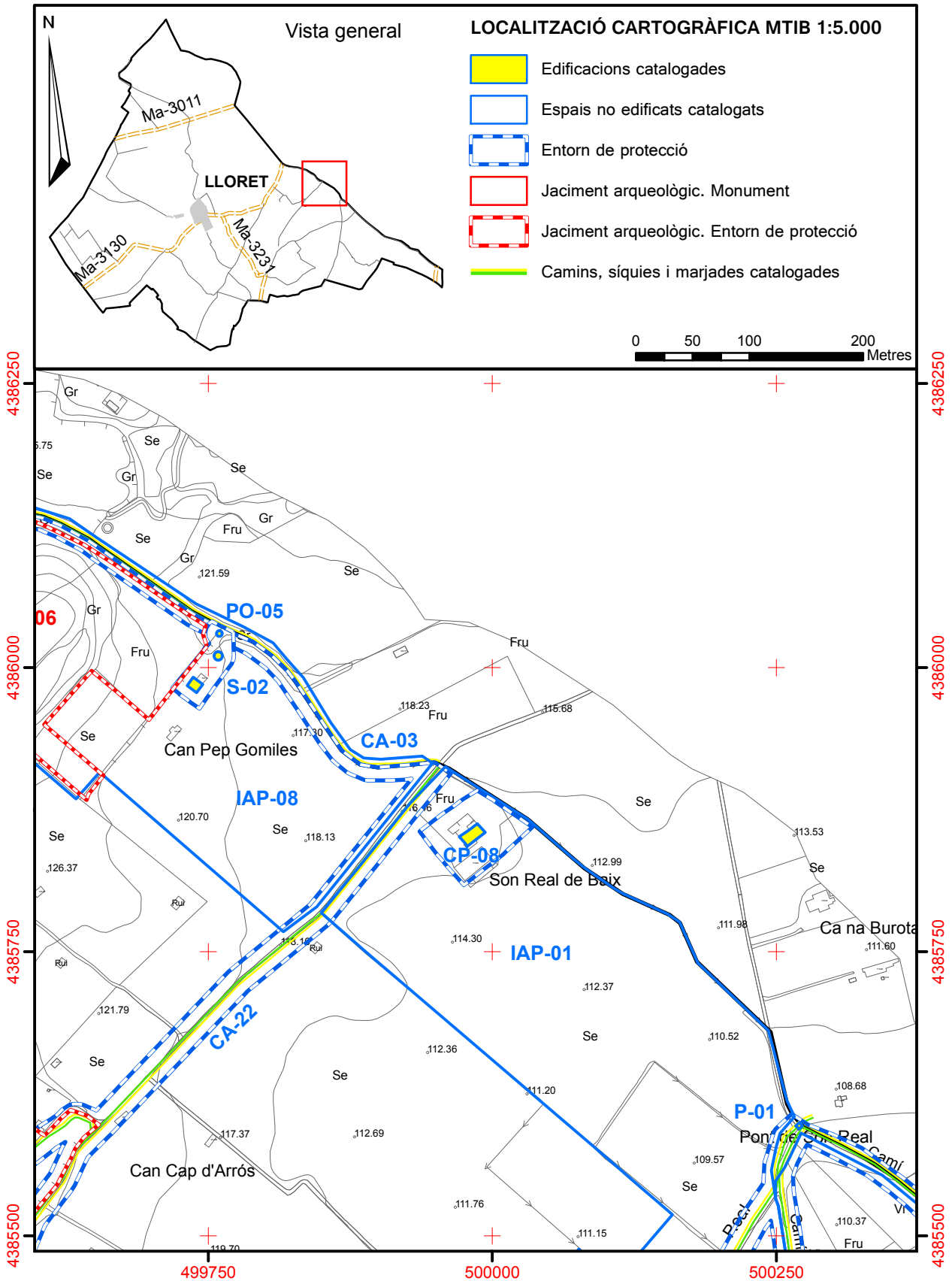

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-08

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC		CP-09
Arquitectura civil: Cases de Possessió		
CASES DE SON PASTERETA		

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús original

Habitatge i estances agrícoles

Ús actual

Habitatge i estances agrícoles

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XX

Estil

Arquitectura popular

Identificació espacial**Localització**

Al sud-est del terme municipal, entre Son Virgo, ses Algorfes i Son Niell.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 2
Parcel·la 319**UTM**X= 501428
Y= 4384643
Altitud= 136 m**Bibliografia**

1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. XII. Pàg. 411.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Referències històriques

Possessió del terme de Llorito, situada entre Son Sineu, can Rotget, Son Niell i Son Virgo. L'any 1461 la posseïa Pere Gelabert, segons una capbreuació posterior. Fins al segle XVII els posseïdors sempre portaven el nom del primer, segons les diverses capbreuacions dels alous de la casa de Defla: 1461.- Pere Gelabert és posseïdor del rafal de Son Pastereta. Confronta amb les Algorfes, amb el rafal anomenat Son Basset i amb terres d'en Roig d'Oliva i de Tonina Salvà (ACE Cabrevacions Joan Gili, 1520 f. 1)

Ja en el segle XVI, Pere Gelabert "pastareta", té la possessió en alou del Sr. Nicholau Rossinyol dos milia liures (AMS. Estims 1578, f. 79v). Igualment, el 30 de desembre de 1594, mor Potenciana Gilabert de Son Pastereta i fa celebrar diverses misses i obra pia a Sineu: una missa en honor de Santa Potenciana en la capella dels Gilaberts (ROSSELLÓ, 2001: 66)

A princíps del segle XVII, el 1611, s'hi començaren a fer establiments. El 1626, pertanyia a Miquel Gelabert -de Son Pastereta- i confrontava amb el camí de Sineu a Sant Joan i amb ses Algorfes. Era sots alou del senyor Andreu Rossinyol de Defla. El 1667 era de Damià Gelabert -de Son Pastereta- De 30 quarterades, tenia cases i era dedicada a vinya i conreu de cereals. Tenia ermassos, rotes i garrigues. A mitjan s. XVII, en foren establides les terres dites Son Duc, de 9,5 quarterades, entre diversos habitants del terme. El 1684, fou valorada en 1.300 lliures i pertanyia a Rafel Gelabert. Hi havia una guarda de 40 ovelles. En el cadastre de 1694 era valorada en 750 lliures

En el segle XIX, el 1860 confrontava amb Solanda, es Serral i So n'Emperador. Dóna nom al puig de Son Pastereta (GEM) i, a mitjan del segle XX, el 1953 era propietat de Miquel Florit Ribas i tenia una extensió de 4 h. 09 a. i 24 ca. (AMLL 1953 Cadastre 319/2).

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-09

CASES DE SON PASTERETA
Descripció de l'element

Casa de dos aiguavessos, dues altures i coberta de teules. Els paraments estan paredats en verd. La façana principal té una sola altura degut a l'adaptació de la construcció al terreny, i es clou amb una canal de teules sobre mènsules de nova construcció. Hi destaca un portal de mig punt amb una finestra a la seva dreta. Davant la façana hi ha una **carrera** amb empedrat i un parral sostingut per tres pilars de carreus de marès. Al costat sud-oest de la casa s'adossa un **for** de pa i al costat nord-est de la casa es localitza una **cisterna amb capella**.

Rodegen la casa diverses dependències auxiliars de nova construcció, sense interès patrimonial.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Regular

_Estat de conservació dels elements:

El parament de la façana presenta nombrosos desperfectes i pegats de ciment. A l'esquerre del portal hi ha un pedrís de formigó, amb resultat discordant.

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Regular	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Regular	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Regular	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

Les cases han estat rehabilitades. S'han renovat les cobertes, els forjats i els interiors. A la façana principal s'ha instal·lat una canal de teules sobre mènsules. A les façanes sud-oest i nord-oest s'han practicat noves obertures o renovat les existents. S'ha adossat al nord-est un buc de dues plantes de nova construcció.

Altres fitxes relacionades:

E-18 Era de Son Pastereta.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria, estructura i façanes incloent el tractament del parament i totes les obertures originals. Carrera. Cisterna amb capella. Forn de pa.
Intervencions preferents	Reparar els desperfectes del parament de la façana principal i de la façana sud-oest. Rehabilitar la carrera. Donar un tractament tradicional al pedrís de formigó.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació i rehabilitació..
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases i de l'era E-18 amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON PASTERETA

CP-09

Fotografies:

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON PASTERETA

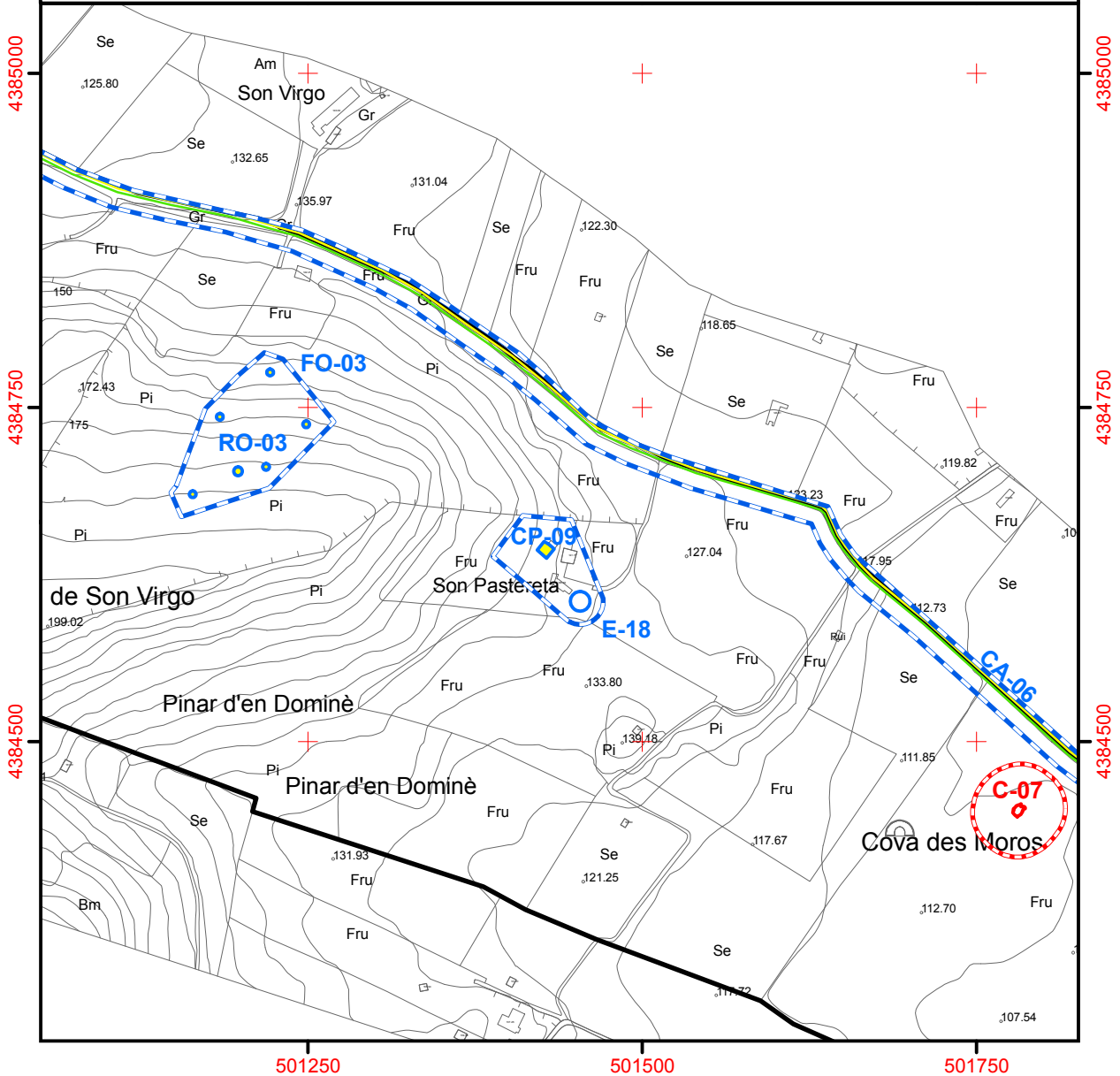
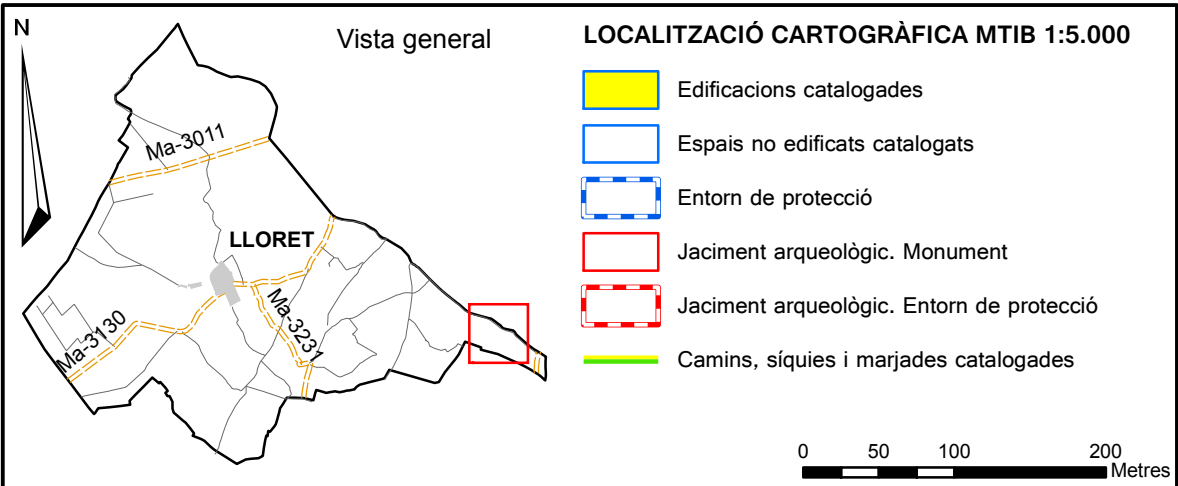
CP-09

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-09

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC		CP-10
Arquitectura civil: Cases de Possessió		
CASES DE CAN RIERA		

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XIX-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. XIV. Pàg. 296.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

Referències històriques

-

Identificació espacial**Localització**

Al sud-est del terme municipal, entre Son Niell, ses Algorfes i sa Rota d'en Palerm, al costat del camí de sa Rota d'en Palerm.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 2
Parcel·la 395**UTM**

X= 500499
Y= 4384509
Altitud= 140 m

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-10

CASES DE CAN RIERA
Descripció de l'element

Casa de dos aiguavessos amb planta baixa i pis. Els paraments estan paredats en verd amb cantoneres de carreus de marès. A la façana principal, orientada cap a llevant, destaca el portal de llinda, una finestra i el portal de la pallissa, situat sota l'escala, adossada a la façana, que dona accés al sostre. A la planta pis, a més del portal del sostre, hi ha dues finestres. La façana posterior (oest) dona al camí de sa Rota d'en Palerm. En aquesta façana s'hi obren quatre finestres, dues en planta baixa i dues en planta pis. Totes les finestres de la casa presenten tancaments de persiana mallorquina.

Al costat nord s'adossa un buc d'una sola altura i un aiguavés, disposat de manera transversal respecte de les cases. Els paraments estan paredats en verd i la coberta és de teules. A la façana oest d'aquest buc s'obren dos finestrons de nova factura.

Rodegen les cases distintes edificacions auxiliars sense interès patrimonial.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Regular

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Regular	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Regular	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

S'han instal·lat canals de PVC a les façanes anterior i posterior. S'han instal·lat plaques fotovoltaïques sobre el buc adossat al sud de les cases.

Altres fitxes relacionades:

S-12 Font d'en Pere.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria, estructura i façanes de les cases incloent el tractament del parament i totes les obertures. Buc d'una planta i un aiguavés adossat al nord de les cases.
Intervencions preferents	Substituir la canal de PVC per una canal tradicional.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. Si per a la realització d'aquestes intervencions fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconeixin per tal d'evitar mimetismes.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de cugria o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

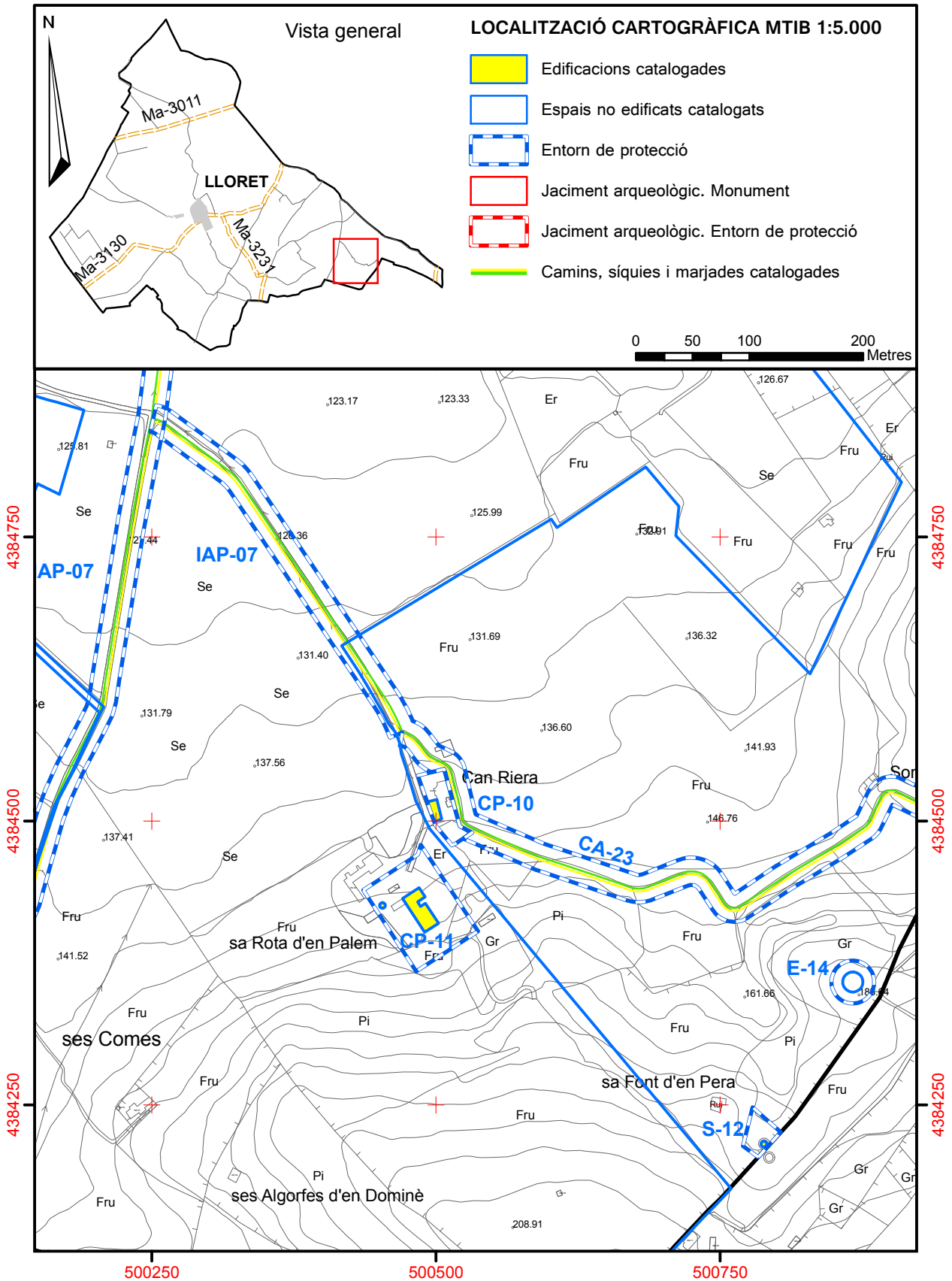
II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE CAN RIERA

CP-10

Fotografies:**Fotografies 2018:**

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-10

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC**Arquitectura civil: Cases de Possessió**

CP-11

CASES DE SA ROTA D'EN PALERM**Identificació de l'element****Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**

Agroturisme

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XV-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. XIV. Pàg. 402.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

Referències històriques

-

Identificació espacial**Localització**

Al sud-est del terme municipal, entre can Riera, ses Algorfes, ses Comes i el camí Vell de Montuïri, al costat del camí de sa Rota d'en Palerm.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació Cadastral

Polígon 2
Parcel·la 396

UTM

X= 500486
Y= 4384422
Altitud= 150 m

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-11

CASES DE SA ROTA D'EN PALERM

Descripció de l'element

Casa de dos aiguavessos de planta baixa i pis, orientada al sud-oest. Destaca la façana sud-oest on es localitza el portal amb brancals de pedra a la part inferior. A la mateixa façana es localitza la **carrera empedrada**, el parral, la **cisterna** adossada a la façana i diversos portals d'arc carpanell. Destaca el tractament dels referits de les façanes de color blanc i faixes de color almangra. A la façana nord-est es conserven algunes canals de teules sobre mènsules. A uns 20 m al ponent de les cases es localitza un pou de planta quadrangular amb el coll i els brancals de marès. Té travesser i corriola. Al seu costat s'adossa una gran pica rectangular de marès.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

Adequat a establiment hotel·ler. A les diferents façanes s'han adossat distints bucs de nova construcció. El situat al costat de ponent es dedica a oficines. S'han instal·lat cobertes de fibrociment a distints trams de les teulades.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria, estructura i façanes incloent el tractament del parament i totes les obertures originals. Cisterna adossada a la façana de ponent. Canal de teules sobre mènsules. Pou i pica situats al costat de ponent de les cases.
Intervencions preferents	Substituir les cobertes de fibrociment per cobertes de teules.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. Si per a la realització d'aquestes intervencions fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconguin per tal d'evitar mimetismes.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de cruïa o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt de les cases especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SA ROTA D'EN PALERM

CP-11

Fotografies:

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SA ROTA D'EN PALERM

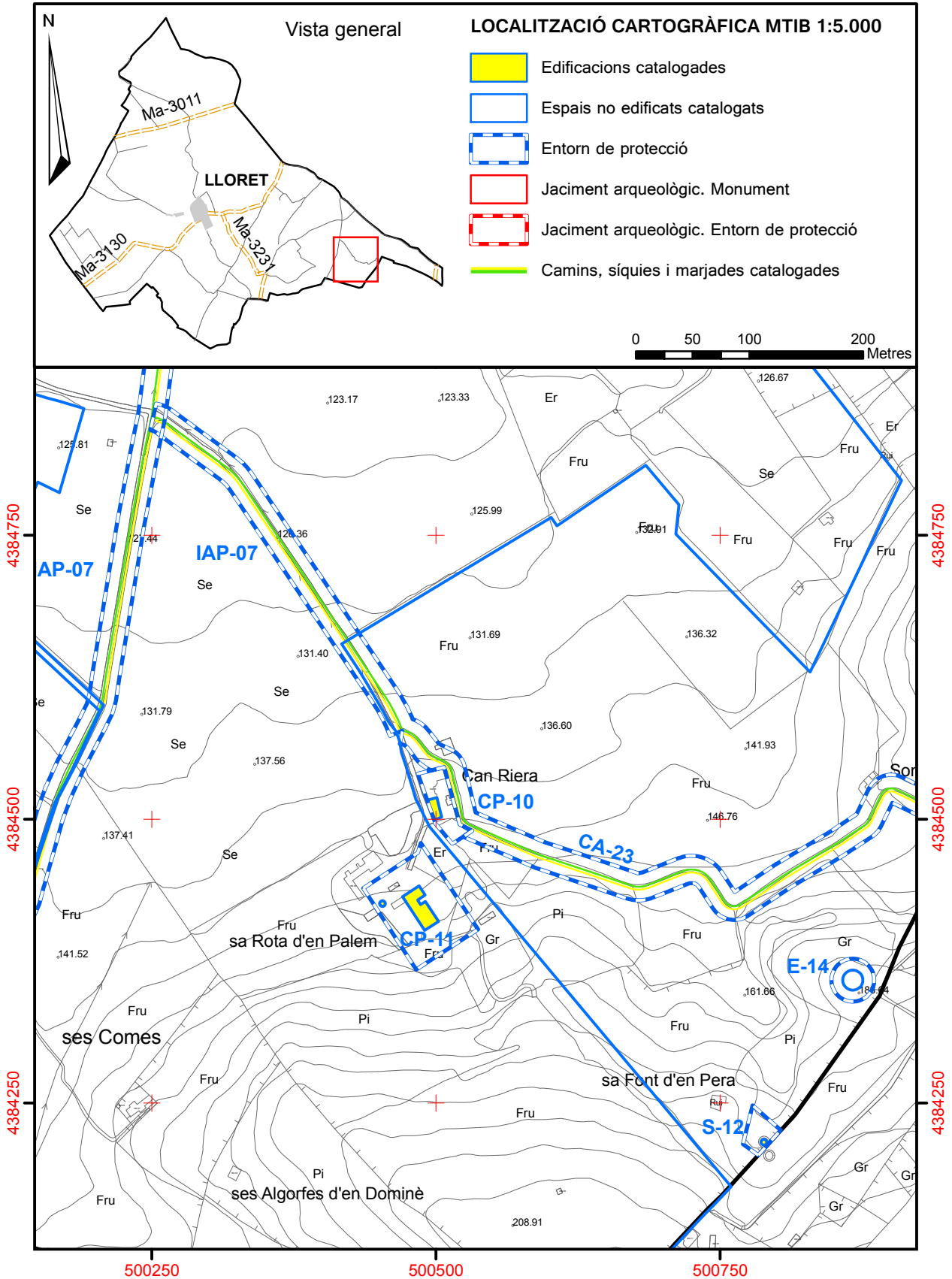
CP-11

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-11

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC		CP-12
Arquitectura civil: Cases de Possessió		
CASES DE PAIXARÍ		

Identificació de l'element**Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XIII-XX

Estil

Arquitectura popular

Identificació espacial**Localització**

Al sud-est del terme municipal, entre ses Comes, Son Coix, Llorac, Son Mas i can Riera, al costat del camí de Paixarí.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 2
Parcel·la 443**UTM**X= 499537
Y= 4384659
Altitud= 137 m**Bibliografia**

(1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. XIII. Pàg. 37.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre. Pàg. 41.

Referències històriques

La possessió de Paixarí, situada entre Son Mas i Son Coix, a la part de llevant del terme municipal, es troba a una de les planades més fèrtils de la contrada, entre turons i regada pel torrent de Llorac. L'extensió i les confrontes d'aquesta antiga possessió, documentada ja al Llibre del Repartiment són difícils de precisar. Segurament s'extenia entre Llorac, Son Mas, es Colomer, Son Joan Arnau, el torrent de Son Fangos, el Puig de Reig, Son Pastereta, Son Brondo i Son Munar. La seva propietat es vincula de forma primerenca a la família Real de Sineu, i des del segle XVI la trobam dividida en diverses propietats que donen lloc, entre d'altres, a les possessions actuals de Son Real d'Alt, Son Real de Baix, Son Niell, sa Rota d'en Palem, Son Coix i la Casa d'Avall que identifiquem amb l'actual possessió.

Aquesta intensa fragmentació i la pertinença a distintes branques de la família Real dificulten la identificació de les referències documentals i faciliten la confusió. Malgrat aquesta circumstància, que demana precaució i dóna una certa provisionalitat a les dades, tot seguit intentem refer la història de la possessió.

A mitjan segle XV (1447, setembre 13), Jordi de Pacs, administrador de Blanca, donzella, filla i hereva de Gabriel Vicens, mercader difunt, estableix a Joan Real notari de Sineu, el rafal que ha retornat Pere Gilabert, anomenat Passari, a cens de 2 quarteres de blat. Confronta amb l'honor de Bernat Gilabert de Llorac (ARM Rafel Parera i Pere Segura P-286 f. 75v i P-290 f. 173v.)

Ben entrat el segle XVI, Joan Real, fill de Joan de Paxari, declarava les cases i terres del seu rafal en alou de Llorac Sureda que eren valorades a 1.700 £ (AMS 1578. f. 104)

Durant el segle XVII és quan trobam un major nombre de referències documentals. El 1601, Joan Reyall de paxeri posseïa cases davant l'hospital de Sineu, a més de la possessió de 39 quarterades, cases i molí, valorades en 2.200 £ (AMS 1601. f.63). El 1615, el patrimoni d'Antoni Real de Paixeri era de 7.000 £. Entre les seves propietats destaquen la possessió de Paixarí, estimada en 5.000 £ i la posada davant l'hospital (AMS 1615. f.694v.). El 1635, la propietat ja s'havia traspassat al seu fill Joan Real de Pexeri i la possessió era estimada en 4.300 £ (AMS 1635. f.359v). Quatre anys més tard es mantenia la valoració (AMS 1639. f.320v), mentre que el 1650 la possessió de Joan Real de paxari, fill d'Antoni, era valorada en 4.000 £ i el 1655 es segregava..., se ha rellevat de dita possessió la meitat per tenir-la el seu fill Antoni (AMS 1650. f.467v.). Efectivament, vint-i-cinc anys més tard, la possessió d'Antoni Reyall de la Casa de Vall, era estimada en 2.000 £ (AMS 1675. f.567v)

És, per tant, a partir de mitjan segle XVII quan apareix documentada la denominació de la Casa d'Avall que, per raons de semblança toponímica, podria assimilar-se a Son Real de Baix. No obstant, per les propietats que s'assignen als Real de la Casa d'Avall a finals del segle XVII i al llarg del segle XVIII, creim que aquesta Casa d'Avall s'ha d'identificar amb l'actual possessió de Paixarí

El 1684, Joan Reyall de paxari de la casa de vall, a més de la possessió, cases i pati, valorades en 3.100 £ posseïa 19 quarterades a Son Brondo, dites les Rotes, valorades en 600 £ i la seva muller, Anna Fiol, sis quarterades de terra dites Son Coix, valorades en 165 £ (AMS 1684. f.473v)

A principis del segle XVIII, Joan Reyall de la casa devall mantenia aquestes propietats amb la mateixa valoració. Igualment, la seva esposa Anna Fiol mantenia les 6 quarterades de Son Coix (AMS 1710. f.337). El 1724 sabem que la possessió estava sotmesa a alou del Rt. de Binissalem i es valorava en 3.700 £, tal vegada es computen totes les propietats, incloses les rotes i Son Coix (AMS 1724. f. 392v.)

El 1759, segurament per manca de descendència directa, la propietat havia passat als Fiol. D'aquesta manera, els Fiol de Paixari de avall conservaven les 19 quarterades de Son Brondo dites les Rotes i valorades en 660 £ (AMS 1759. f. 200v.)

A principis del segle XIX, la possessió de Paixarí tenia una extensió de 32 quarterades i era propietat de Miquel Fiol. (AMS 1818. f.197v.). Els descendents d'aquesta família mantingueren la propietat fins al darrer terç del segle XX. Actualment és propietat de la família Camps Nicolau "Boivàs".

El mes de maig del 2000, refent la coberta, es recuperaren quaranta teules pintades que conserven els propietaris.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-12

CASES DE PAIXARÍ

Descripció de l'element

Casa de dos aiguavessos i dues plantes d'altura amb coberta de teules. Els paraments estan paredats en verd. Té algunes construccions annexes i està situada a l'extrem de ponent de la possessió, al coster del turó de Son Coix.

Les cases conformen un conjunt en forma de L a més d'unes edificacions auxiliars situades a la part de migjorn separades per la **carrera**. A la part de ponent de la carrera hi ha una **cisterna** amb el coll de pedra d'una sola peça i una **pica** rectangular de marès. A la casa destaquen l'arc de mig punt amb timpà a la façana, l'arc que separa els dos aiguavessos i la cuina a més de l'antic cup. A la reforma duita a terme els darrers anys del segle XX, s'hi localitzaren una quarentena de teules pintades conservades pels propietaris.

A la dreta del portal hi ha un portal petit, un portal d'arc escarser i tres finestrons. A la planta pis s'obren quatre finestres amb ampit motllurat, dues d'elles amb el brancals i la llinda també motllurats. La situada sobre el portal té una mossa conopial a la llinda. Al nord-est de les cases s'adossa el buc corresponent a l'antiga **pallissa**, amb portal d'arc escarser a la planta pis.

Al cantó sud-oest de la façana principal s'adossen de manera perpendicular dues construccions annexes amb coberta de teules i altura decreixent. Cadascuna d'aquestes construccions té una obertura en la façana que dona a la carrera (façana nord-est). Una és un portal d'arc romà de petites dimensions mentre que l'altre és un arc de mig punt resolt amb pedres col·locades de fil.

A la façana nord-est del buc principal de les cases s'han practicat distintes obertures, només semblant genuïna la finestra amb ampit motllurat de marès, i s'ha instal·lat una canal de PVC mentre que a la façana nord-oest destaca una **canal de teules** sobre mènsules.

A l'entorn immediat de les cases hi ha l'era amb un cintell de pedra de 17 m de diàmetre i una altura de 1,5 m, el molí de vent MV-01 i una marjada dedicada a hort amb un pou comú PO-10, que probablement feia part d'un sistema d'extracció d'aigua per gravetat de tradició islàmica (qanat).

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Regular	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

Les cases han estat rehabilitades. La coberta fou refeta l'any 2000.

Altres fitxes relacionades:

MV-01 Molí de Paixarí / PO-10 Pou de Paixarí.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC Arquitectura civil: Cases de Possessió	CP-12
CASES DE PAIXARI	

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial
Protecció específica	-
Elements a preservar	<p>Volumetria, estructura i façanes incloent el tractament del parament i totes les obertures originals. Canal de teules de la façana nord-oest. Buc adossat a la façana nord-est destinat a pallissa. Arc que separa els dos aiguavessos. Cup.</p> <p>Edificacions auxiliars adossades al cantó sud-oest de la façana principal.</p> <p>Edificació auxiliar situada davant la façana principal. Cisterna i pica. Carrera. Era.</p>
Intervencions preferents	Rehabilitar la carrera. Substituir la canal de PVC per una canal tradicional.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. Si per a la realització d'aquestes intervencions fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconeixin per tal d'evitar mimetismes.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de cregia o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases i el pou PO-10 amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE PAIXARÍ

CP-12

Fotografies:

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC**Arquitectura civil: Cases de Possessió**

CP-13

CASES DE SON MAS**Identificació de l'element****Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**

Residencial

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XVI-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. X. Pàg. 305.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre. Pàg. 41.

Identificació espacial**Localització**

Al sud-est del terme municipal, entre Son Busquets, Son Estela, Son Real i el camí Vell d'Ariany. Per darrera les cases transcorre el camí Vell de Santa Margalida o camí de Son Mas.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 2
Parcel·la 158- 159**UTM**X= 499402
Y= 4385226
Altitud= 130 m

Referències històriques

La possessió de Son Mas està documentada a mitjan segle XVI. En aquest moment trobam la següent referència: M^o Jaume mas, cases y terras de la sua possessio que son deu corterades en alou del benefici possehit per m^o magi antich q^o en la Seu de Mallorca y las restants terras que son coranta quatre corterades en alou de (?), fonch tot stimat dos milia y sinchcentes liures (AMS. Estims 1578, f. 102v)

El 1607, el seu propietari Francesc Mas, disposava de posada a Sineu, situada a la travessia del carrer dels Hostals (MULET, ROSSELLÓ, SALOM, 2001: 320). El 1658 es començà a establir, de tal manera que el 1695 ja es localitzen 16 propietaris de terres a Son Mas (Pàg. 544-545). A mitjan segle XVII era de Lo Sr. Pere Joan Mas i estava valorada en 8.700 £ (AMS 1639-1646 Cadastre, 317v). El 1675, pertanyia a Francesc Mas, metge, i era valorada en 3000 lliures. Hi havia un celler amb quatre bótes. El bestiar de feina era un rossí, un mul, dues someres i dos ases. El 1684, era d'Esteve Mas, doctor en medicina i del seu fill Guillem Mas, notari. Era també denominada Banderola i Son Mas de Banderola. Tenia cases i era dedicada a vinya i conreu dels cereals. En el cadastre de 1694, era valorada en 3.500 lliures i era de Pere Joan Mas prevere. Tenia la posada a la vila de Sineu

A la segona meitat del segle XVIII era del clero de la parròquia de Sineu (1789 BERARD, 246). El 1818 era dividida en dues propietats, cadascuna amb cases pròpies, una de Pau Mas -de Banderola-, de 28 quarterades, i l'altra, de Catalina Salom de 38 quarterades. Ambdues dedicades a vinya i conreu de cereals i amb bosc, garriga i rotes

El 1953 la possessió de Son Mas era propietat de Miquel Juan Ginard i amb una extensió de 4 h. 99 a. i 40 c. (AMLL 1953 Cadastre 158/2) més una altra parcel·la de 13 h. 65 a. i 48 c. (AMLL 1953 Cadastre 159/2). Actualment és propietat de la família Camps "de sa Bastida".

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON MAS

CP-13

Descripció de l'element

Casa de dos aiguavessos i dues plantes d'altura, amb coberta de teules i disposades al costat del camí vell de Santa Margalida CA-22. Els paraments estan paredats en verd, amb cantoneres de carreus de marès. Totes les obertures estan emmarcades en marès.

La casa destaca especialment per la façana principal, orientada al sud-est, amb el portal d'arc de mig punt amb timpà, coronat per l'**escut** dels Mas ES-01 que porta la data de 1582. A la dreta del portal s'accedeix a la zona de les antigues pallisses per un portal de nova factura i hi ha dues finestres amb esplandit. A l'esquerra del portal principal hi ha un portal i dos finestrons. A la planta pis hi ha tres finestres que presenten els ampits, brancals i llindes motllurats. Al cantó sud-oest hi ha un **rellotge de sol** RS-01.

A la façana sud-est s'adossa el **porxe** amb el **cup**.

La façana nord-oest presenta tres contraforts i s'hi obren nombroses obertures. Clou la façana una canal on es combinen les teules i les peces rectangulars de ceràmica sobre mènsules. Entre aquesta façana i el camí Vell de Santa Margalida hi ha una sèrie de construccions annexes, corresponents a les antigues **solls**. També s'hi localitza la **cisterna** amb el coll de pedra i una **pica**, també de pedra.

A la façana nord-est s'han practicat tres noves obertures, una d'elles corresponent a una gran portassa. Aquesta façana presenta una cornisa de caps de teula i una **creu d'anguila**.

A l'entorn immediat de les cases hi ha l'era E-06, la **carrera** i la cova de ses Ànneres C-06.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

Les cases han estat rehabilitades.

Altres fitxes relacionades:

JA-06 Ses Planes de Son Mas / C-06 Sa cova de ses Ànneres / ES-01 Escut de Son Mas / RE-01 Rellotge de sol de Son Mas / E-06 Era de Son Mas.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC Arquitectura civil: Cases de Possessió	CP-13
CASES DE SON MAS	

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria, estructura i façanes incloent el tractament del parament i totes les obertures originals. Cornisa de caps teula i creu d'anguila de la façana nord-est. Canal de teules i peces ceràmiques de la façana nord-oest. Edificacions auxiliars situades entre les cases i el camí Vell de Santa Margalida. Cisterna amb pica. Porxe amb el cup. Carrera.
Intervencions preferents	Donar un tractament tradicional a la portassa de la façana nord-est.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. Si per a la realització d'aquestes intervencions fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconeguin per tal d'evitar mimetismes.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases, l'era E-06, l'escut ES-01 i el rellotge de sol RS-01 amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON MAS

CP-13

Fotografies:

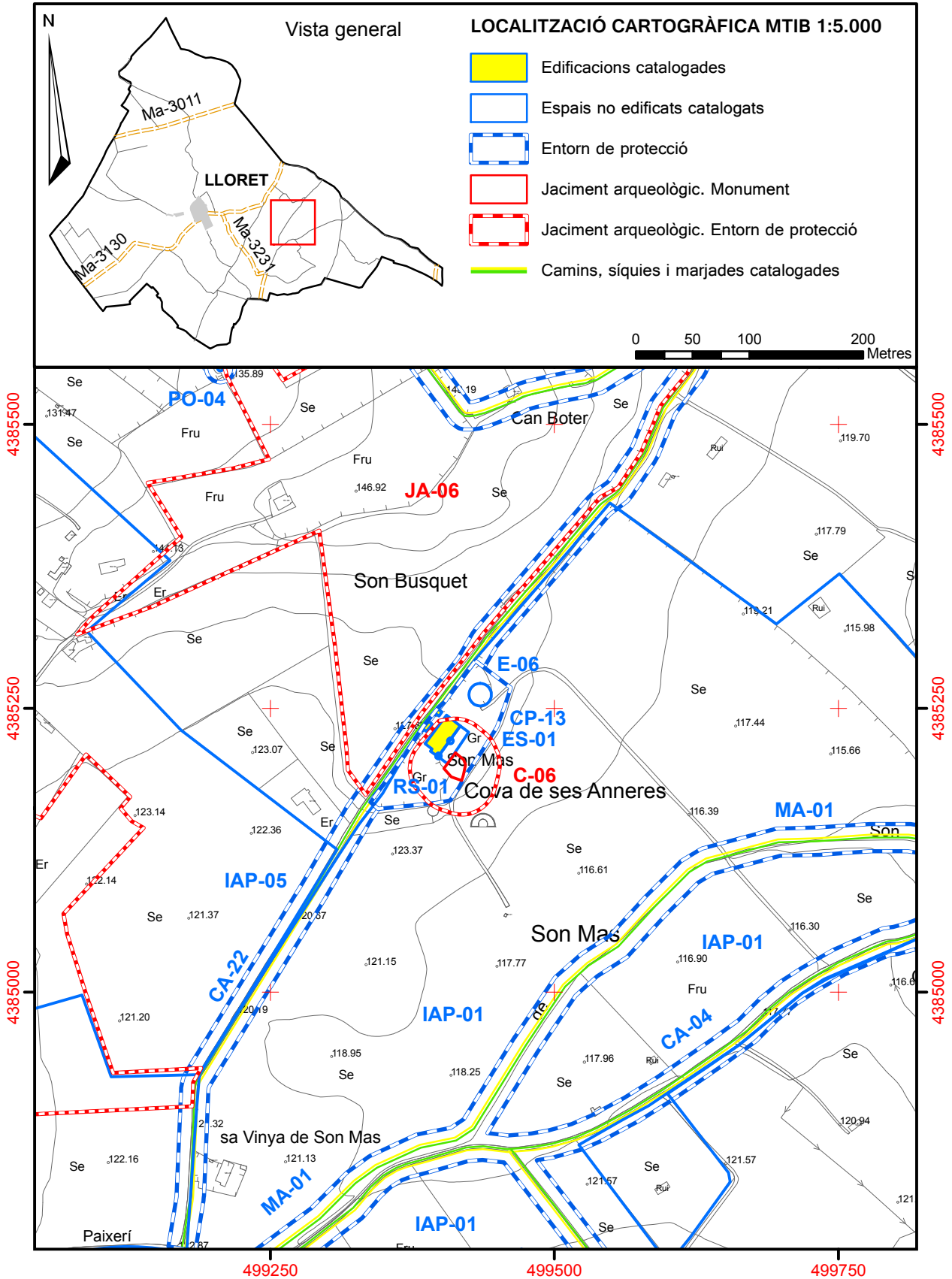

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-13

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-14

CASES DE LLORAC

Identificació de l'element

Tipologia

Casa de possessió

Ús original

Habitatge i estances
agrícoles

Ús actual

Residencial

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XIII-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. VIII: 11-12.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll. Pàg. 49.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre. Pàg. 41.

Identificació espacial

Localització

Al sud del terme municipal, entre Son Munar, Son Fred, Son Daviu, Son Miralles, sa Font Figuera, Son Gacies, Son Mas, Paixarí i Son Coix, al costat de la carretera de Llorito a Montuiri Ma-3231.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació Cadastral

Polígon 3
Parcel·la 263, 264 i 259

UTM

X= 498760
Y= 4384286
Altitud= 138 m

Referències històriques

L'assignació del raval Alabiat de 3 jovades a G. Lorach de Tarrega, dins el districte de Sixneu, fa pensar amb la identificació d'aquest raval islàmic amb l'actual possessió de Llorac. Això no obstant, les primeres referències documentals són de la primera meitat del segle XV. El 13 de febrer de 1436, Bernat Gilabert de l'alqueria Llorac nomena procurador el seu fill Pere perquè reclami deutes (ARM Joan Real R-297 s/f). El 13 de setembre de 1447, Jordi de Pacs, administrador de Blanca, donzella, filla i hereva de Gabriel Vicens, mercader difunt, estableix a Joan Real notari de Sineu, el raval que ha retornat Pere Gilabert, anomenat Passari, a cens de 2 quarteres de blat. Confronta amb l'honor de Bernat Gilabert de Llorac (ARM Rafel Parera i Pere Segura P-286 f. 75v i P-290 f. 173v)

Durant el segle XVI, (1557-1574) es concedí la segona franquesa de no pagar delme durant quinze anys, als qui plantassin noves vinyes a Mallorca. Entre els qui denunciaven haver-ne plantada trobam a Joan Antic notari, una quarterada i mitja a Llorac (ACM nº 14.931 f. 104-109 v.). Durant aquest segle comencen els establiments de la possessió: el 7 d'agost de 1560, Antoni Gelabert ven al seu gendre Joan Real una quarterada de terra de la possessió de Llorac per preu de 20 £ (ARM Jeroni Boscà B-335 f. 201). Així mateix, pel que fa a la possessió, en els Estims de 1578 apareix la següent propietat: dit mº antich per cases y terra dela possessio de Lorac compresa la Vinya i mayol y la sort del figueral cinc milia y cinch centes liures (AMS 1578 Estims, f. 83v). El 1599, pertanyia al notari Joan Antic de Llorac. Tenia un gran casal i unes cases menors denominades del raval de Llorac. Hi havia quatre cellers, dits Gran, Petit, de sa Llongeta i de s'Hort. Els cups tenien una capacitat de 1.220 somades. A les cases grans hi havia un mobiliari de gran luxe amb teixits i orfèrria. Tenia molí de sang. Amb 34 quarterades de vinya, era un dels centres de producció de vi més important del Pla de Mallorca. Era dedicada, a més, a la producció de cereals, lleguminoses i lli. Hi havia ramaderia porquina. (GEM)

Ja en el segle XVII, la propietat continuava en mans de la família Antic. Lo Sr. Joan Miquel Antic de Llorach era posseïdor de la possessió valorada en 13.500 £ (AMS 1639-1646 Cadastre, 318v). El 1694, Llorac era del senyor Miquel Antic de Llorac. Aquest l'havia enriquida amb nombroses pintures de tema religiós i hi havia bastit dues bovals. S'hi sembraven anualment 100 quarteres de blat, 10 de xeixa, 50 d'ordi i 30 de civada. N'eren pertinences Son Gacies, Son Busquets i sa Font Figuera. A Son Gacies, hi havia un molí que molia 100 quarteres de franc per a la possessió. Els s. XVII-XVIII, fou objecte de millores constants a les cases i les terres, sistemàticament drenades mitjançant albellons. El 1690, feia una renda anual de 100 quarteres de garroves, 54 d'ordi, 50 de civada, 10 somades de vi, 12 sàrries de carbó, 6 carretades de llenya, 12 parells de capons, 8 parells de gallines i 2 porcs. (GEM, 8:11-12)

Durant el segle XVIII, el 1759, al cadastre hi figura, el Predio Llorach de Dn Joan Antich (AMS Cadastre. f. 66v.) i Jeroni de Berard la citava com a Grande. Trigo, ganado, viña. Del caballero Antich de Llorac de Palma (1789 BERARD, 246)

A l'actualitat està totalment establida i només romanen un conjunt de construccions sobre el turó annex a la carretera de Llorito a Montuïri Ma-3231 i el camí Vell de Sineu a Montuïri.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE LLLORAC

CP-14

Descripció de l'element

Conjunt de construccions situades damunt un turó. Destaquen dos habitatges, orientats al sud-est, amb els paraments paredats en verd i cantoneres de carreus de marès, planta baixa i pis i coberta de teules. Estan alineats sobre el turó.

Les cases situades al nord-est consten de dos bucs que formen una L ja que el primer té un sol aiguavés i el segon té dos aiguavessos. A la façana principal s'obre un portal d'arc escarser amb una sobreclau de marès que connecta amb la finestra del pis. A la seva dreta hi ha un finestró que es correspon a l'interior amb l'antiga pica de la cuina. Entre el portal i el finestró s'observa una imprompta de marès. A la planta pis s'obren dues finestres emmarcades en marès.

A la façana posterior (nord-oest) s'obren un portal d'arc romà, un portal d'arc rebaixat i un finestró, emmarcats en marès. S'observen les restes d'una canal de teules sobre mènsules. A la façana s'adossa un **pou de capelleta**.

Davant la façana principal hi ha una petita **carrera** limitada per una construcció auxiliar sense valor patrimonial.

A la façana nord-est del segon buc s'obre una portassa amb un arc ansa-paner mentre que a la façana sud-est s'obre un portal d'arc romà.

Les cases situades al sud-oest només han estat molt transformades i només conserven dues obertures originals: el portal d'arc escarser i el portal del sostre o pallissa. A la dreta del portal hi ha una **cisterna**.

A la part de migjorn hi havia una altra construcció (un habitatge de dos aiguavessos) que actualment ha estat reformada profundament i destinada a hosteleria restauració. El conjunt es completa amb tot un seguit de dependències i construccions annexes, entre les quals destaca l'era E-12 i una caseta destinada a solls situada a la part posterior de les cases.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Regular. Les cases del nord-est presenten nombrosos desperfectes als paraments.

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Dolent	Conjunt
Entorn/parcel·la	Dividit	-
Volumetria	Dolent	Volumetria
Estructura	Regular	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Regular	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Regular	Coberta i fustam
Interiors	Dolent	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

Les cases situades al nord-est (parcel·la 263) han estat rehabilitades. S'han recrescut els paraments i s'han renovat les cobertes.

Les cases situades al sud-oest (parcel·la 259) han estat rehabilitades. S'han recrescut els paraments i s'han renovat les cobertes. S'han practicat dues grans finestres a la planta pis i s'han instal·lat persianes d'alumini. S'ha transformat un portal en una finestra. S'ha substituït l'escala de pedra adossada a la façana per una escala metàl·lica i s'ha construït un parral amb bigues de formigó vist amb resultat discordant. El buc adossat al sud-oest ha estat transformat en portassa. S'ha emprat el comptador d'electricitat.

Entre les dues cases hi un buc de nova construcció amb els paraments de blocs de formigó vist.

Altres fitxes relacionades:

JA-10 Llorac / E-12 Era de Llorac d'en Pep Roberto.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC Arquitectura civil: Cases de Possessió	CP-14
CASES DE LLORAC	

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria, estructura i façanes incloent el tractament del parament i totes les obertures originals. Pou de capelleta de la façana posterior. Solls situades a la part posterior de les cases. Carrera situada davant les cases del nord-est.
Intervencions preferents	Cases nord-est (parcel·la 263): reparar els desperfects dels paraments. Cases sud-oest (parcel·la 259): Eliminar l'escala metàl·lica adossada a la façana i el parral de bigues de formigó vist. Substituir les persianes d'alumini per fusteria tradicional. Donar un tractament tradicional al buc de blocs de formigó vist situat entre les dues cases.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. Si per a la realització d'aquestes intervencions fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconeixin per tal d'evitar mimetismes.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases i l'era E-12 amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE LLORAC

CP-14

Fotografies:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE LLORAC

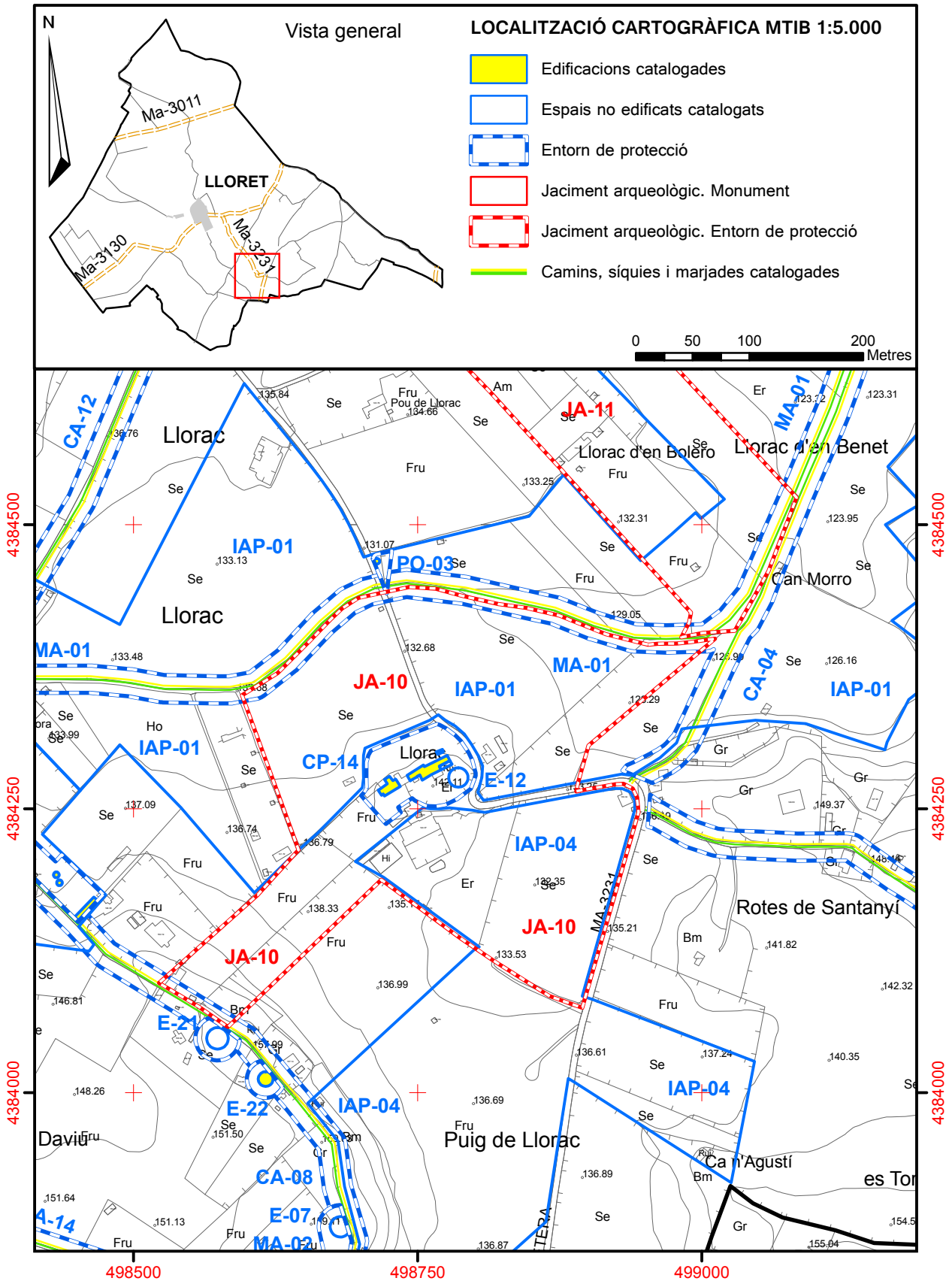
CP-14

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-14

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-15

CASES DE SA FONT FIGUERA

Identificació de l'element

Tipologia

Casa de possessió

Ús original

Habitatge i estances
agrícoles

Ús actual

Habitatge i estances
agrícoles

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XIV-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. VIII: 11-12.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre. Pàg. 41.

Identificació espacial

Localització

Al sud del terme municipal, entre Son Daviu, Son Miralles, sa Casa Nova, Son Boló, ses Costes i Llorac, al costat del camí Vell d'Algaida.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació Cadastral

Polígon 3
Parcel·la 456

UTM

X= 498180
Y= 4384100
Altitud= 141 m

Referències històriques

La possessió de sa Font Figuera apareix documentada en el capbreu d'en Manresa (1404) com a ubicació d'una de les peces de terra que pertanyen en senyoria i alou a l'Església de Mallorca a l'alqueria de Manresa i dins la Parròquia de Santa Maria de Sineu "...és a la font de la figuera" (citat per MULET, ROSSELLÓ, SALOM (1994: 77).

Durant el segle XVI, era propietat de Gabriel Torelló, Cases y terras del seu rafal de tenor de dotze corterades del bisbe, cinchcentes liures (AMS. Estims 1578, f. 123v). Propietat que tenia continuïtat a principis del segle XVII (1601), quan es documenta a Gl. Torello de la Font Figuera, com a posseïdor del raphal dit la font figuera 9cdas 2 ctos i casas en dit raphal y al moli 700 £ me 2 cortons vinya 32 £ (AMS Cadastre 1601 2/4 f. 64v.). Així mateix, el 1639, la Font Figuera tenia una extensió de 4 q. i 2 cor. de camp i era valorada en 675 £ (AMS 1639-1646. Cadastre, 310v). El 1675, sa Font Figuera ja era propietat del magnífic Joan Antich de Llorach que posseïa 8 qdas a la Font Figuera valorades en 1.000 £ (AMS 1675 2/13 f. 576V.). El 1694, Miquel Antic de Llorac n'era el propietari.

Ja en el segle XVIII, el 1759, segons el cadastre, tenim documentat camp dit la Font Figuera de Dn. Joan Antich (AMS Cadastre. f. 69).

Actualment està totalment establida i les cases són propietat de la família Gelabert "Barca".

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SA FONT FIGUERA

CP-15

Descripció de l'element

Casa de planta rectangular, dos aiguavessos, planta i pis, situades al costat de la font Figuera PO-09 i del camí Vell d'Algaida CA-12. Destaca la façana, orientada al sud-est, amb portal d'arc de mig punt, finestró a l'esquerra i finestró a la planta pis. Té al davant un parral de columnes rodones de pedra i argamassa.

A la façana nord-oest s'obren dues finestres a la planta baixa. A la façana sud-oest s'adossa un buc d'una planta i un aiguavés amb coberta de teules. A l'interior es conserven les restes d'un **forn de pa**. Annex a aquest buc hi ha un **forn de pa** exterior i un corralet amb **solls**.

A la façana nord-est s'adossa un buc de carreus de marès d'una altura i un sol aiguavés amb coberta de teules, sense interès patrimonial. Davant aquesta buc es localitza un coll de **cisterna** amb brancals de ferro i una **pica** rectangular de marès.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

S'han renovat les cobertes. S'ha instal·lat una biga de formigó vist sobre les columnes del parral amb resultat discordant. S'han instal·lat canals de PVC a les façanes sud-est i nord-oest.

Altres fitxes relacionades:

PO-09 Font Figuera, JA-01 Es Castellassos.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC Arquitectura civil: Cases de Possessió	CP-15
CASES DE SA FONT FIGUERA	

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria, estructura i façanes incloent el tractament del parament i totes les obertures originals. Buc adossat a la façana sud-oest. Forn de pa exterior. Corralet amb solls. Cisterna i pica.
Intervencions preferents	Eliminar biga de formigó vist del parral. Substituir les canals de PVC per canals tradicionals.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. Si per a la realització d'aquestes intervencions fos necessari afegir materials o emprar tècniques no tradicionals es procurarà que aquests o aquestes es reconeixin per tal d'evitar mimetismes.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases i el pou PO-09 amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SA FONT FIGUERA

CP-15

Fotografies:

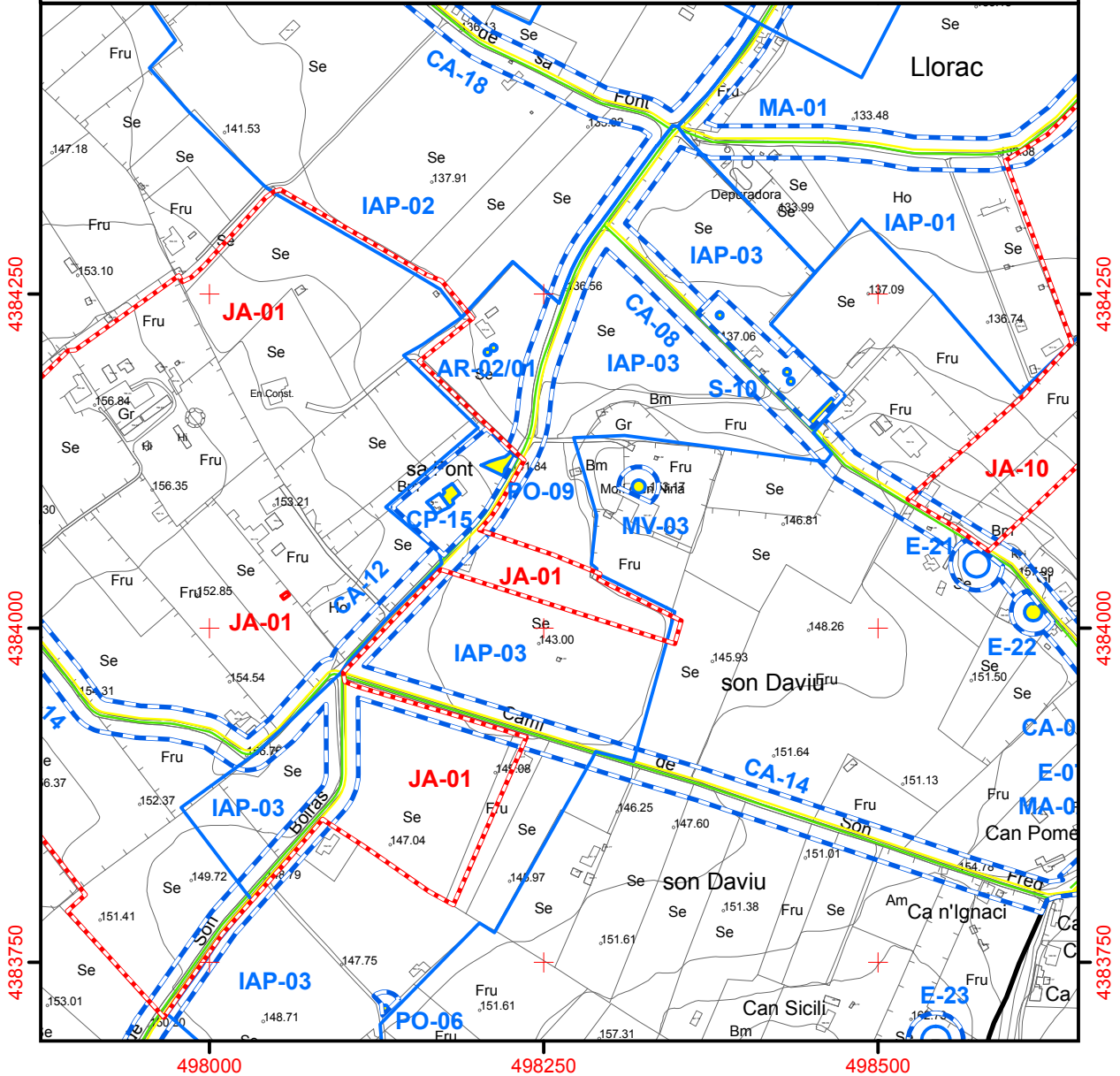
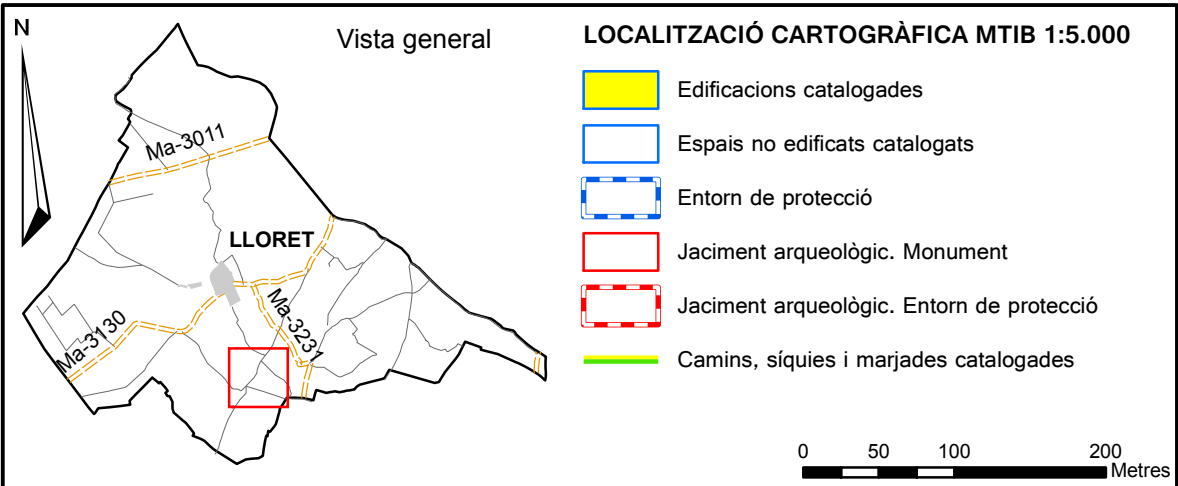

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-15

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC**Arquitectura civil: Cases de Possessió**

CP-16

CASES DE SON MIRAES**Identificació de l'element****Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**

Sense ús

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XIV-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2008) Toponímia històrica i territori. Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret. Barcelona: UIB-PAM.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. VIII: 11-12.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre. Pàg. 41.

Identificació espacial**Localització**

Al sud del terme municipal, entre el terme municipal de Montuiri, sa Casa Nova, Son Boló, sa Font Figuera i Llorac.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 3
Parcel·la 871- 874**UTM**X= 498248
Y= 4383503
Altitud= 160 m

Referències històriques

Aquesta possessió, coneguda anteriorment amb el nom de la Torrassa, està lligada estretament a la família Miralles, que la posseïa ja durant el segle XVI. L'any 1555 era propietat de l'Honor Antoni Miralles de Montuïri (MUNAR, 1975: 30). Trenta anys després Michel Miralles, posseïa cases y terras de la sua possessio dita la torrassa en alou de m^o rafel morla mercader, quatre milia liures (AMS. Estims 1578, f. 124). Aquesta propietat alodial també apareix reflectida als estims: mossen rafel morla mercader alou te de la possessio dita la torrassa de michel miralles de Sineu, quatrecentes liures (AMS. Estims 1578, f. 166)

A l'inici del segle XVII (1601), la possessió era de Marc Antoni Miralles i tenia 100 quarterades amb cases, una quarterada de vinya i un molí, tot valorat en 5.000 £ (AMS Cadastre 1601 2/4 f. 64). El 1623, pertanyia a Marc Miralles Mesquida, tenia cases amb quadres de temes religiosos i l'arxiu familiar dels Miralles; era dedicada a la vinya i al conreu de cereals i lleguminoses. El 1639 apareix novament documentat el molí de vent de la possessió de Marc Miralles valorat en 150 £ (AMS 2/9 310v i AMS 1639-1646. Cadastre, 310v). A mitjan segle XVII, fou afectada per establiments i la primitiva possessió de la Torrassa es fragmentà en diverses propietats de la família Miralles, totes denominades Son Miralles i acompanyades de diferents determinatius. El 1663, pertanyia a Antoni Miralles. Tenia molí de sang i hort. Hi havia 60 quarterades de sementers dedicats a vinya, cereals i lleguminoses. Tenia ramaderia ovina i aviram. El 1673, la propietat major, dita encara la Torrassa, pertanyia a Antoni Miralles. Confrontava amb Son Bauló, la Casa Vella, la Casa Nova, Son Boivàs, Son Berenguer, Son Toni Coll i els establiments de la Torrassa. Tenia 64 quarterades i era valorada en 3.500 £. El 1675 era propietat de Marc Miralles i aleshores ja s'era reduïda a 24 quarterades, valorades en 1.500 lliures; 64 havien passat al Rd. Comú de Sineu i a alguns establidors, que estaven valorades en 3.500 lliures més (MUNAR, 1975: 30). El 1684, la resta de la propietat era dividida entre Marc Miralles, que en tenia 24 quarterades, valorades en 1.500 £, i Francesc Miralles, que n'era titular de 4 quarterades, valorades en 1.500 £. (GEM)

A mitjan segle XVIII, el 1759, segons el cadastre, la possessió de Son Miralles era propietat de Marc Miralles, valorat en 1.400 £ divideix el terme amb Sant Joan (AMS Cadastre. f. 67v)

Actualment, la possessió està totalment establida i només queden restes de la casa i el molí de vent, actualment conegut com a molí de can Nina (MV-03). Les cases són propietat de la família Roig Vanrell.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON MIRAES

CP-16

Descripció de l'element

Casa de planta rectangular, dos aiguavessos i planta baixa. De l'edificació original només es conserven les restes de la façana, orientada al sud-est, amb portal d'arc de mig punt (2,80 m x 1,58 m) i cisterna adossada a la façana, a l'esquerre del portal. I una cambra del segon aiguavés, amb restes d'una canal de teules sobre mènsules.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Dolent

_Estat de conservació dels elements:

Dolent

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Dolent	Conjunt
Entorn/parcel·la	Dolent	Parcel·lari
Volumetria	Dolent	Volumetria
Estructura	Dolent	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Dolent	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Dolent	Coberta i fustam
Interiors	Dolent	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Dolent	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

La planta pis ha estat derruïda. A les distintes façanes s'han adossat bucs de blocs de formigó vist i porxadades amb coberta de fibrociment, amb resultat discordant.

Altres fitxes relacionades:

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Ambiental
Protecció específica	-
Elements a preservar	Façana principal. Portal d'arc rodó. Cisterna adossada a la façana. Cambra del segon aiguavés.
Intervencions preferents	Rehabilitació integral. Eliminar les construccions de blocs de formigó vist i les porxadades adossades a les diferents façanes.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació, rehabilitació i reestructuració. S'admet la recuperació de la volumetria original, corresponent a dues plantes i dos aiguavessos.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels bucs, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
-	
Regulació de l'entorn de protecció	
-	

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON MIRAES

CP-16

Fotografies:

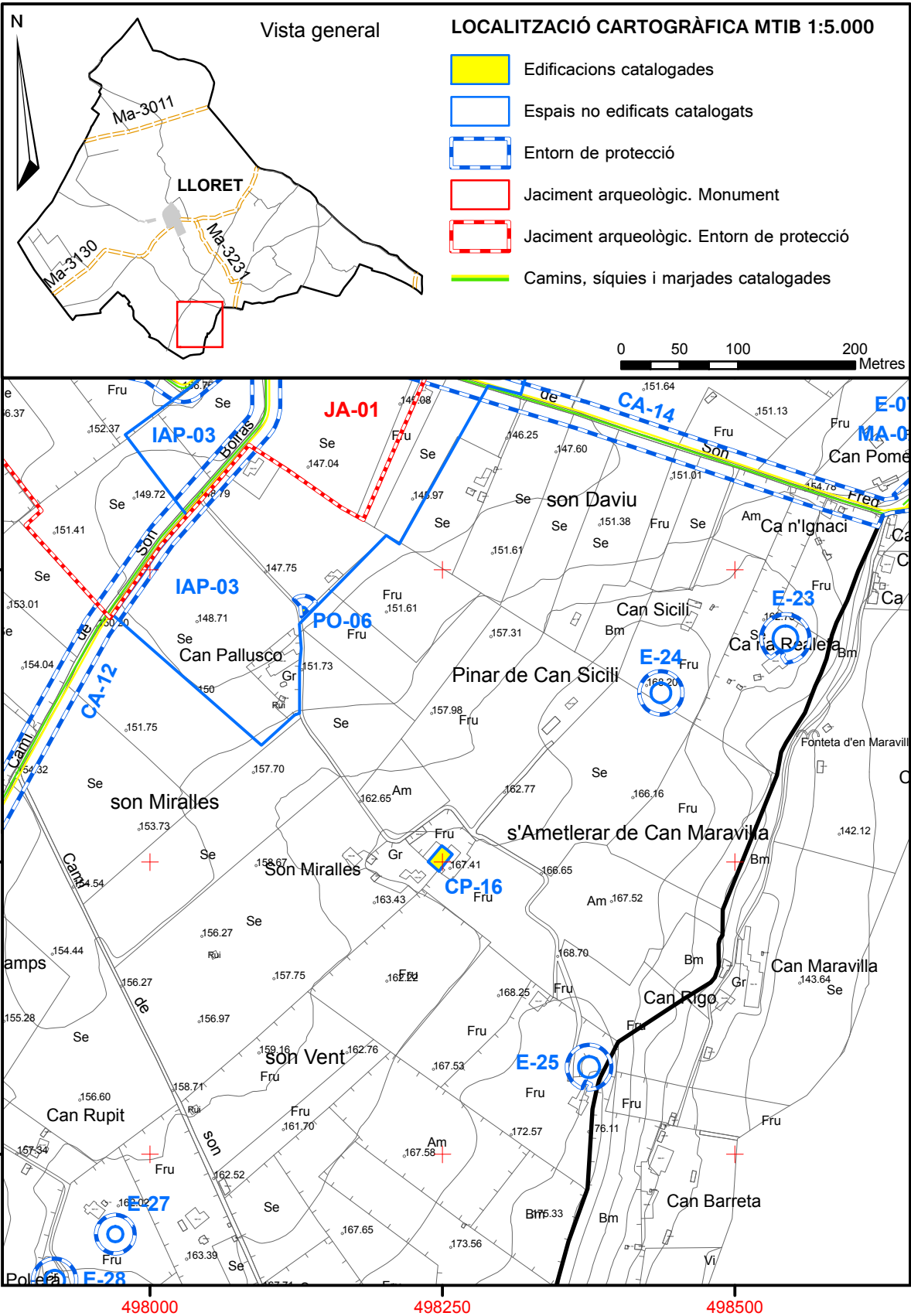

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-16

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC**Arquitectura civil: Cases de Possessió**

CP-17

CASES DE SON BOLÓ**Identificació de l'element****Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**

Turístic

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XIV-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Identificació espacial**Localització**

Al sud-oest del terme municipal, entre sa Font Figuera, sa Casa Nova, sa Comuna, es camp Jeu, ses Barreres i ses Timbes, al costat de la carretera de Llorito a Algaida Ma-3130 i del camí de Son Boló.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 3
Parcel·la 522**UTM**X= 497437
Y= 4384624
Altitud= 165 m

Referències històriques

La identificació de les terres de l'antiga alqueria de Manresa amb el territori on al segle XVI es conformaria el bessó del poble de Llorito ha ocasionat que aquest indret hagi estat objecte d'especial atenció per part dels historiadors. Així, Gaspar Munar Oliver (1975) i posteriorment els historiadors de la vila de Sineu (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1995:232-234) han aportat referències documentals relativament abundoses

Ramon Rosselló ha identificat l'alqueria islàmica de Benigalip, del districte de Montuèri, amb la que seria alqueria de Manresa. "...en un capbreu del segle XIII hem trobat que l'any 1244 Bernat Vidal i la seva muller Dolça venen en alou franc a Ramon ses Codines dues sorts de terra en llocs separats a l'alqueria de Manresa "anomenada Benigalip". En el llibre del Repartiment hem trobat que l'alqueria Benigalep (la diferència de la i o la e no té importància perquè sovint es confonien) tenia 20 jovades (unes 340 quarterades), era del terme de Montuèri i fou donada als homes de Manresa. El fet que fos del terme de Montuèri no té res a veure ja que més tard Jaume II i el seu comissionat, l'inquer Ramon Desbrull, feren una nova ordenació de les viles de Mallorca, per tant no fou aquesta l'única alqueria que canvià de terme. A partir d'aquí, per tant, podem dir que el que ara anomenem Lloret de Vistalegre primer fou Benigalep, després Manresa, Llorito, Llorito i, més tard, Lloret de Vistalegre." (ROSSELLO I VAQUER, Ramon (1992) Lloret en el segle XIII. A Es Pi Gros nº 86-87, març-abril pg. 17)

Segons Munar, quinze anys després de la conquesta catalana del 1229 ja s'esmenta l'alqueria de Manresa i contribuïa a la dotació del Capítol dels Canonges de la Seu amb aious, delmes i tasques. Segons el mateix autor en el segle XIV apareixen cases poblades, terres i vinyes

Al llarg del segle XV, tenim diverses referències que permeten parlar de fragmentació de la propietat, de la seva situació i, sobre tot, d'alguns aspectes de la vida quotidiana a l'alqueria de Manresa. No obstant això, segons la bibliografia consultada, no és fins al 1488 quan apareixen referències explícites a la possessió de Manresa que, amb el temps, esdevindria Son Bauló. El 20 d'octubre de 1488, Jordi Moranta comprador de la possessió de Manresa no vol que ningú hi entri per conrar l'alqueria; ara Ignaci Torrella i En Borràs no cessen de fer conró (ARM AH 211 f. 178v) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1995:233). Deu dies després, el 30 d'octubre de 1488, s'insisteix que alguns no volen sortir de la casa de la possessió de Manresa (ARM AH 211 f. 187v) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1995:233)

Ja en el segle XVI, el 18 de gener de 1522, tenim datat l'inventari que fa Joana viuda del magnífich Sebastià Armadams, ciutadà de Mallorca, en el qual apareix la possessió dita de Manresa situada en el terme de Sineu que per ocasió del temps que corre fou llogada a Pere Tugores per preu de 80 lliures i 80 quarteres de blat. Confronta amb possessió de Guillem Parera, possessió de Bartomeu Ribes, possessió de Joan Forner, possessió de Pere Mayol, possessió de Pere Gelabert, possessió de Jordà Rubert (ARM Nicolau Tomàs T-498 f. 178-182v) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1996:461-462). El 27 d'agost de 1547, Martí Font, ciutadà, lloga durant 4 anys a Damià Oliver la possessió dita son Bauló per 125 lliures mitgeres. Es reserva la sala i cambres, una cuineta, el celler i vaixela; poder moldre al molí, la vinya amb el figueral i el colomer. No tindrà cambres sinó a la marina. El senyor se reté una dotzena de fogasses de 4 lliures de pes (ARM B-335 f. 28) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1996:349). Pel gener de 1551, Martí Font, àlias Roig, arrenda a Jordi Far de Sant Joan de Sineu, la possessió de Manresa (ARM AH Francesc Coll C-567 f 8) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1996:351-52). El 9 d'abril de 1554, disposam d'un altre contracte. En aquest cas, Martí Font, àlias Roig, arrenda a Joan Verger de la parròquia de Montuèri la possessió anomenada Manresa (ARM Miquel Prats P-578) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1996:352-354). El 21 de gener de 1561, altre cop, Martí Roig, alias Font, lloga a Martí i Pere Dalmau la possessió dita Manresa durant 4 anys per 100 lliures i 90 quarteres de blat (ARM Jeroni Boscà B-335, f. 211) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1996:354-355). En els Estims generals de 1578, Pere Antoni Font, àlias Roig, era propietari de la possessió de son Bauló valorada en 7000 £ (ARM AH 2.059 f. 250v-311v) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1996:365). Aquesta referència documental es repeteix a l'Arxiu Municipal de Sineu: Mossen pere antoni font alias Roig, possessió dita son Baulo y lo alou propi de aquella compresas sexanta quarterades de rota qui no son ariat Las quals rotes foren stimades setcentes liures i la restant possessió sis milia i tres centes liures i per tot son set milia liures (AMS 1578 Estims, f. 122). Finalment el 23 d'octubre de 1580, Pere Antoni Font i Roig, habitador de la possessió dita abans Manresa, ara son Bauló la lloga a Joan Company durant 4 anys (ARM Francesc Rabassa R-51 f. 18v) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 1996:357)

En el segle XVII, el 21 de febrer de 1624, tenim una referència que tracta sobre partions de la possessió de son Bauló, prop de Llorito, que és de la família Font i Roig (ARM, notari Carbonell C-710, f. 1). (MULET, ROSSELLO, SALOM, 2001:144). L'inventari de béns de Gaspar Font i Roig, de 7 de setembre de 1631, comprèn una possessió de 150 quarterades entre camp i garriga situada a Llorito, amb cases i molí de vent (ARM, Joan Torrents T-102, f. 4) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 2001:144). El 8 d'abril de 1647, es documenta una conclusió criminal contra Gaspar Font i Roig de Son Bauló, del lloc de Llorito, culpats d'estupeu amb violència de Joana Estela. Es sentencià manlleuta de 500 ducats i exili de tres anys de tot el terme de Sineu (ARM, A-A 219, f. 702) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 2001:531). Així mateix, el 1671, hi ha constància d'una graduació i segrest de Son Bauló, de Gaspar Domingo Font i Roig de Llorito (ARM, AH 3.517 i AM 5.827) (MULET, ROSSELLO, SALOM, 2001:534). Als Estims de 1675, (AMS

Llibre d'Estims i Trabuc. fol. 554 v), Mossen Pere Antoni Font y Roig de Son Bauló, tenia les següents propietats amb les pertinents valoracions: la sua possessió de Son Bauló, 11.000 £; mobles, carro i molí, 100 £; 7 bótes, 70 £; dos muls, un rossí i una mula, 100 £; 3 egues i una mula, 100 £; un gorà i un ruc, 20 £ i 100 ovelles, 100 £.

A mitjan segle XVIII, el 1759, segons el cadastre tenim documentat camp del Predio son Baulo de Gaspar Font y Roig valorat en 2.900 £ (AMS Cadastre. f. 69v.). Finalment Jeroni de Berard, cita Son Barceló [sic]. Mediano. Trigo y ganado. Del don Mariano Fábregas, caballero de Palma (1789 BERARD, 246).

Durant el segle XVII, la possessió es va desmembrar amb la Casa Nova i Son Pixedis. Actualment la possessió està totalment parcel·lada. Resten les cases, profundament transformades els darrers anys del segle XX i convertides en un establiment hoteler.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Arquitectura civil: Cases de Possessió

CASES DE SON BOLÓ

CP-17

Descripció de l'element

Conjunt de construccions ordenades entorn a una clastra. Destaquen els cossos de ponent i tramuntana de dos aiguavessos i planta baixa i pis. Com a elements singulars destaquen, dins la **clastra**, el portal de mig punt, el coll de **cisterna** de pedra treballada i la finestra del **cup**. A finals del segle XX, patí una profunda transformació que desfigurà la fesomia originària.

Al costat de llevant hi ha una **caseta** d'una planta d'altura, un sol aiguavés i coberta de teules. A la façana de llevant de la caseta s'obre un portal d'arc rebaixat.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

Les cases han estat completament reformades adossant-se bucs de nova construcció, especialment a la façana nord-oest. S'han practicat noves obertures, reordenat les existents, construït balconades, porxades i una torre mirador.

Altres fitxes relacionades:

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria, estructura i façanes incloent el tractament del parament i totes les obertures originals. Clastra. Cisterna. Finestra del cup. Caseta d'una altura i un aiguavés situada al costat de llevant de les cases.
Intervencions preferents	-
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació i rehabilitació.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON BOLÓ

CP-17

Fotografies:

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SON BOLÓ

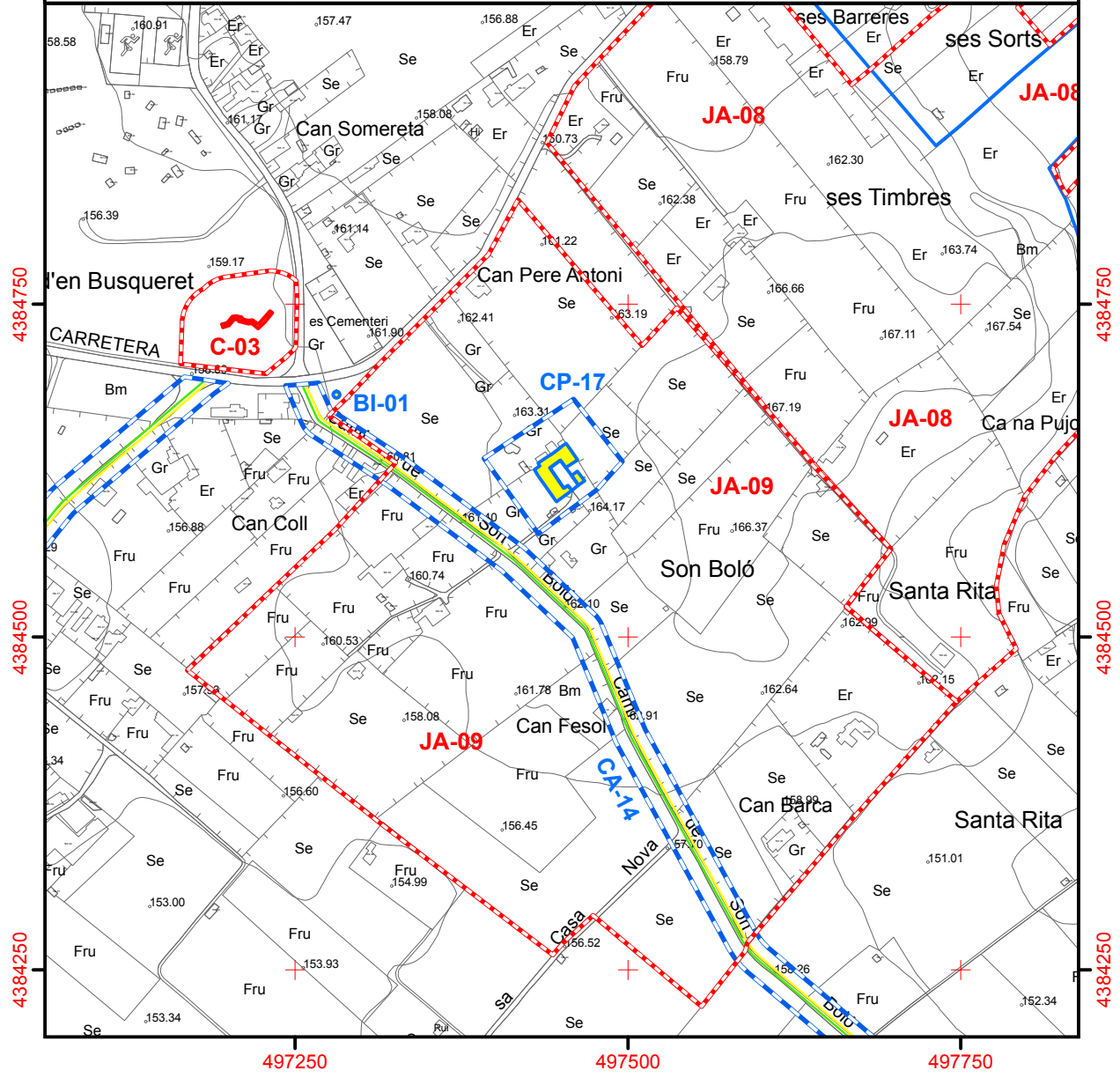
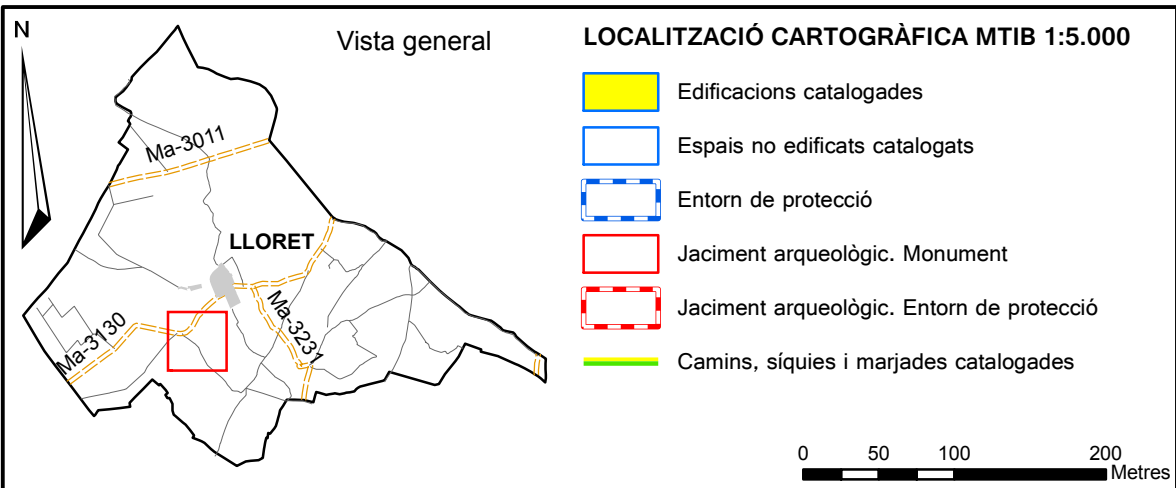
CP-17

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-17

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC**Arquitectura civil: Cases de Possessió**

CP-18

CASES DE SA CASA NOVA**Identificació de l'element****Tipologia**

Casa de possessió

Ús originalHabitatge i estances
agrícoles**Ús actual**Habitatge i estances
agrícoles**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XVI-XX

Estil

Arquitectura popular

Bibliografia

(1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Identificació espacial**Localització**

A l'oest del terme municipal, entre Son Miralles, Son Cuca, es Camp de Pina, el camí des Camp de Pina, Son Boló i Son Pixedis.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 3
Parcel·la 619, 910 i 903**UTM**

X= 497114
Y= 4383853
Altitud= 172 m

Referències històriques

Documentada el 1624, pertanyia al mercader Martí Roig i confrontava amb Son Bauló, la comuna de Llorito, la garriga d'en Terrassa, Son Jordà, Son Servera, Son Boivàs i Son Miralles. Sorgí, en el segle XVI, de la partició de Son Bauló. Tenia cases, conreus de cereals i ramaderia ovina. El 1672, arrendada conjuntament amb Son Bauló, feia 500 lliures anuals de renda. Pertanyia al llorità Gaspar Font i Roig -de son Bauló-. Confrontava amb Son Bauló, Son Terrassa, Son Servera, Son Boivàs Vell, Son Boivàs Nou i Son Miralles. Era arrendada conjuntament amb la possessió major de Son Bauló de la qual fou part, i feia 500 lliures de renda. Tenia cases i era dedicada a conreus de cereals i ramaderia ovina (GEM).

L'any 1671, s'ha de vendre i subhastar la possessió de sa Casa Nova que en els Estims generals de Sineu de l'any 1627 era valorada en 8.000 £. Estava hipotecada per censos. Era del senyor Gaspar Fontirroig i ara de la viuda Caterina Masroig. Dia 22 de desembre de 1672 hi ha un albarà de la subhasta que fou treta per Francina Parets i Joan, viuda, que n'oferí 2.620 lliures. El 1675, era propietat de la Senyora Francina Joana Parets, viuda. Els béns inventariats són els següents: la sua possessió dita de la Casa Nova, 11.000 £; dues mules, 100 £; un carro, 40 £; dos parells de bous, 70 £; dues egües, 100 £; dues someres, 20 £ i dues vaques 16 £ (AMS Llibre d'Estims i Trabuc. fol. 552 v. [555 v.]).

El 1759, ja en el segle XVIII, segons el cadastre, apareix una Porció de terras del Predio la Casa Nova del Dr. Andreu Parets com lo restant sie de Montuiri valorada en 3.000 £ (AMS Cadastre. f. 72). Apareix igualment la cova Fornera del Dr. Andreu Parets qui divideix lo terme de Algayde (AMS Cadastre. f. 72). Jeroni de Berard en fa la següent referència: Casa nova. Trigo y ganado. Del dicho Parets (1789 BERARD, 205).

Actualment, la possessió està totalment parcel·lada i només resten la les cases, igualment dividides en tres propietats.

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC**Arquitectura civil: Cases de Possessió**

CP-18

CASES DE SA CASA NOVA**Descripció de l'element**

Construcció de planta rectangular, de dos aiguavessos, dues plantes i orientada al sud-est. Destaca la façana principal amb un portal d'arc de mig punt i finestral amb balustrada de pedra tornejada, damunt l'entrada principal. Al cantó sud-est de la façana s'observa un contrafort. Clou la façana una canal de peces rectangulars.

A la façana de llevant s'observa la imprompta d'una finestra. A la mateixa façana s'adossa un buc d'un planta i un aiguavés destinat a cotxera. Davant les cases hi ha un corralet que separa la façana del camí.

A la part de ponent i a la part posterior de les cases hi ha tot un seguit de **porxes i edificacions annexes**. Un detall interessant és la **creu**, col·locada a l'extrem de ponent de l'anguila de la teulada. Conformava un conjunt amb el tancat de l'hort i l'era situada davant les cases E-08 i les restes arqueològiques del Pletó T-01. Les cases tenen la particularitat d'estar dividides en tres propietats que han donat tractaments diferenciats als respectius trams de façana. Al nord de les cases hi ha **caseta** d'una planta d'altura i un aiguavés amb coberta de teules.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

	Estat	Elements a preservar
Conjunt	Bo	Conjunt
Entorn/parcel·la	Bo	Parcel·lari
Volumetria	Bo	Volumetria
Estructura	Bo	Estructura bàsica, murs, arcs i embigades
Façanes	Bo	Sistemes d'acabat i fusteries
Cobertes	Bo	Coberta i fustam
Interiors	Bo	Interiors tradicionals
Jardins/patis	Regular	Carrera
Altres	-	-

Intervencions o actuacions realitzades

S'han repicat els paraments de la façana del bloc de ponent, deixant la pedra vista. S'ha construït una porxada al portal del mateix bloc. S'han adossat distints bucs de nova construcció a les façanes de ponent i nord.

Altres fitxes relacionades:

E-08 Era de sa Casa Nova / T-01 Es Pletó de sa Casa Nova.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria, estructura i façanes incloent el tractament del parament i totes les obertures originals. Canal de peces rectangulars de la façana principal. Creu d'anguila. Caseta situada al nord de les cases.
Intervencions preferents	Recuperar el tractament original del parament de la façana del bloc occidental de les cases, de referit com els blocs oriental i central.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació, consolidació i rehabilitació. S'admet la reobertura de la finestra de la façana de llevant.
Usos permesos	Els corresponents a la zona en la qual s'ubica segons el planejament urbanístic. No obstant això, queden prohibits aquells usos que per al seu desenvolupament facin necessària la modificació dels elements protegits, alterant significativament les dimensions i/o tipologia dels buits, l'ample de crugia o el tractament unitari de la coberta.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases i de l'era E-08 amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SA CASA NOVA

CP-18

Fotografies:

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió
CASES DE SA CASA NOVA

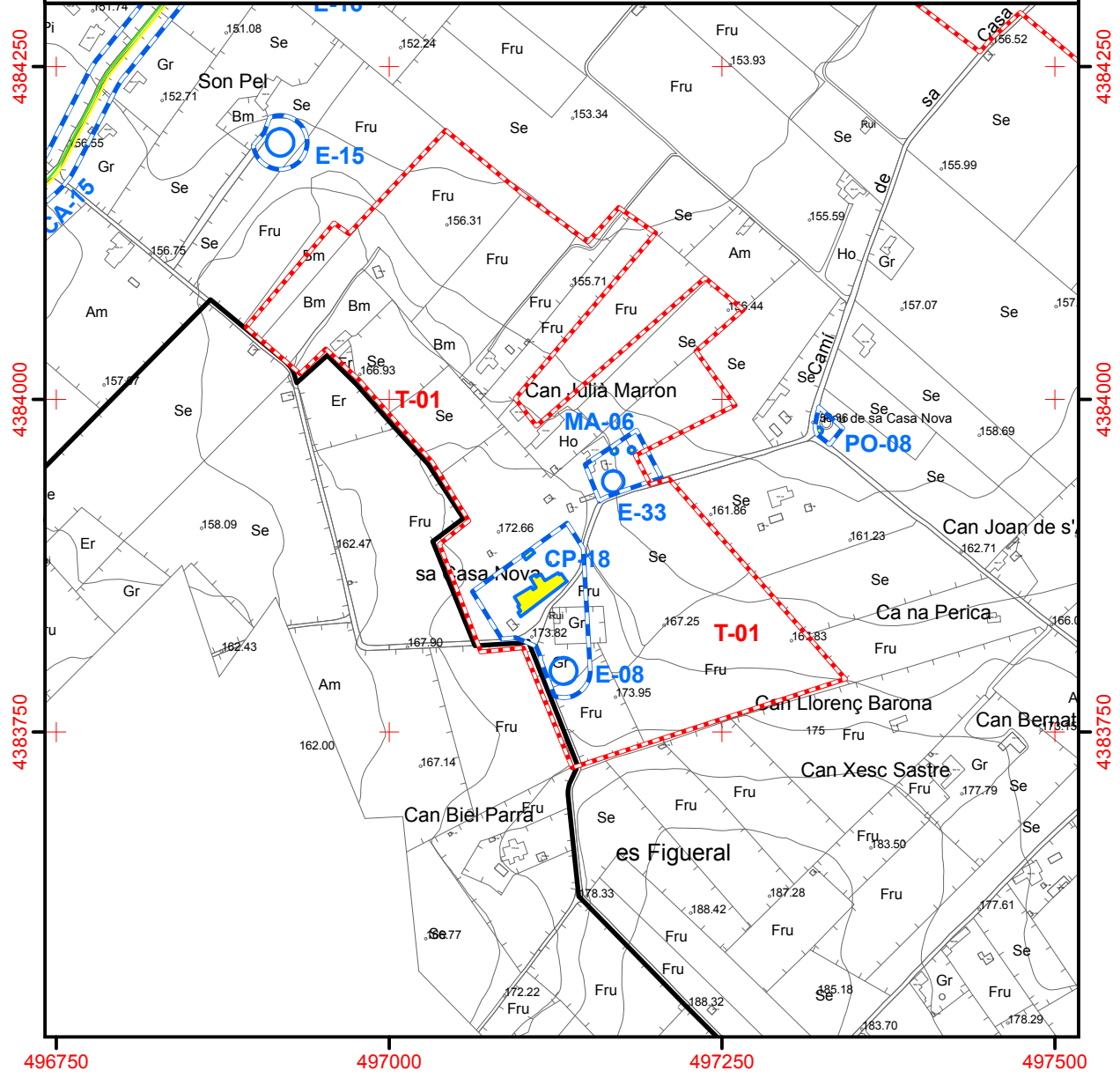
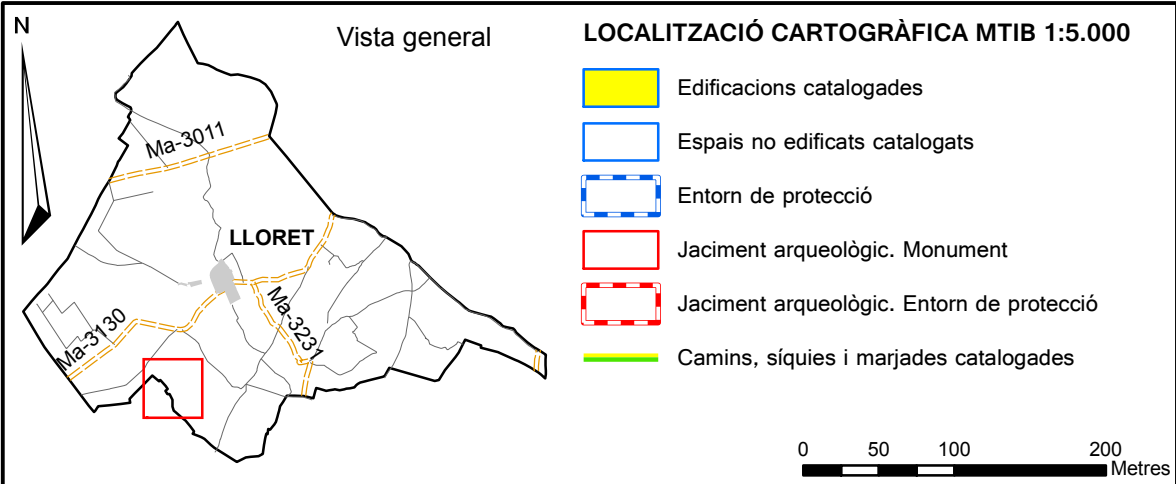
CP-18

Fotografies 2018:

II PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
Arquitectura civil: Cases de Possessió

CP-18

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

1. Molins de vent

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL	MV-01
Molins de vent	
MOLÍ DE PAIXARÍ	

Identificació de l'element**Tipologia**

Molí de vent fariner

Ús original

Moldre gra

Ús actual

Sense ús

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segle XVII

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

(1858) Plano topográfico. Término Jurisdiccional de Sineu, levantado bajo la dirección del Geómetra D. Pedro Romero y Ramires.

(1990) Associació d'Amics dels Molins de Mallorca. "Inventari Molins Fariners de Vent". Municipi de Lloret de Vistalegre. Servei de Patrimoni Històric. Direcció General de Cultura. Conselleria de Cultura, Educació i Esports. Govern Balear.

BOSH PAYERAS, Tomàs; MAS MIRALLES, Guillem; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (1977) "Paret seca i molins de vent fariners" a La pedra en sec. Obra, paisatge i patrimoni. IV Congrés Internacional de Construcció de Pedra en Sec. Mallorca, 28-30 de setembre 1994. pàg. 63-82.

BOSCH PAYERAS, Tomàs; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (1999) "Molins de vent fariners a Llorito. El molí de Paixarí", a: III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat del Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 de març 1998. Binissalem: Mancomunitat Pla de Mallorca i Di7 Edicions, pàgs. 129-140.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2001) Guia dels pobles de Mallorca. Lloret de Vistalegre. Ed. Hora Nova S.A., pàgs. 49-53; 61 i 75.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998). Palma: Promomallorca Ed. Vol.8, pàg 25.

Pobles de Mallorca (1988-1989) Palma: Krom Ediciones. Colecció n. 59, pàg. 8.

Referències històriques

Les primeres referències històriques d'aquest molí, apareixen l'any 1601; aleshores, Joan Reyall de Paixarí posseïa cases davant l'hospital de Sineu, a més de la possessió de 39 quarterades, cases i molí, valorades en 2.200 lliures (AMS 2/4 f. 63).

Identificació espacial**Localització**

Est del terme. Situat al llevant del camí d'accés a les cases de la possessió de Paixarí, a uns 100 m al nord-est de les mateixes.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació Cadastral

Polígon 2
Parcel·la 443

UTM

X= 499619
Y= 4384732
Altitud= 130 m

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL Molins de vent	MV-01
MOLÍ DE PAIXARÍ	

Descripció de l'element

Es tracta d'una torre aïllada amb coberta de bruc, construïda de paret en verd i aterracada. Les rebranques i la brancalada del portal són de marès. L'alçada total de la torre és d'aproximadament uns 5,50 m. El diàmetre de la torre és de 2,12 m i la gruixa de la paret de 0,63 m. El portal té unes dimensions de 1,80 m x 0,58 m. A l'interior hi ha una escala de caragol d'una amplada aproximada de 0,54 m que accedeix al primer i segon sostre; per pujar al primer sostre s'empraven 8 graons i per pujar al segon, se n'empraven 5. El primer sostre estava situat a 2,12 m del trespol del molí, mentre que el segon tenia una alçada de 3,48 m. A la part superior de la torre s'obre un finestró emmarcat en marès.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Regular

_Estat de conservació dels elements:

Regular

Intervencions o actuacions realitzades

No es destaquen intervencions que puguin fer pensar en canvis substancials respecte la tipologia original.

Restauració del CIM.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria i estructura de la torre. Tractament dels paraments (materials, textures i colors d'acabats) i totes les obertures. Escala de caragol.
Intervencions preferents	Recuperar l'aspecte original de la torre així com la seva forma i mecanismes.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Haurà de mantenir un ús compatible amb l'adequat manteniment i protecció del bé.
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció del molí una franja envoltant la torre amb una amplària de deu metres mesurats a partir de la cara exterior de la seva base amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el molí, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL**Molins de vent**

MV-01

MOLÍ DE PAIXARÍ

Fotografies:

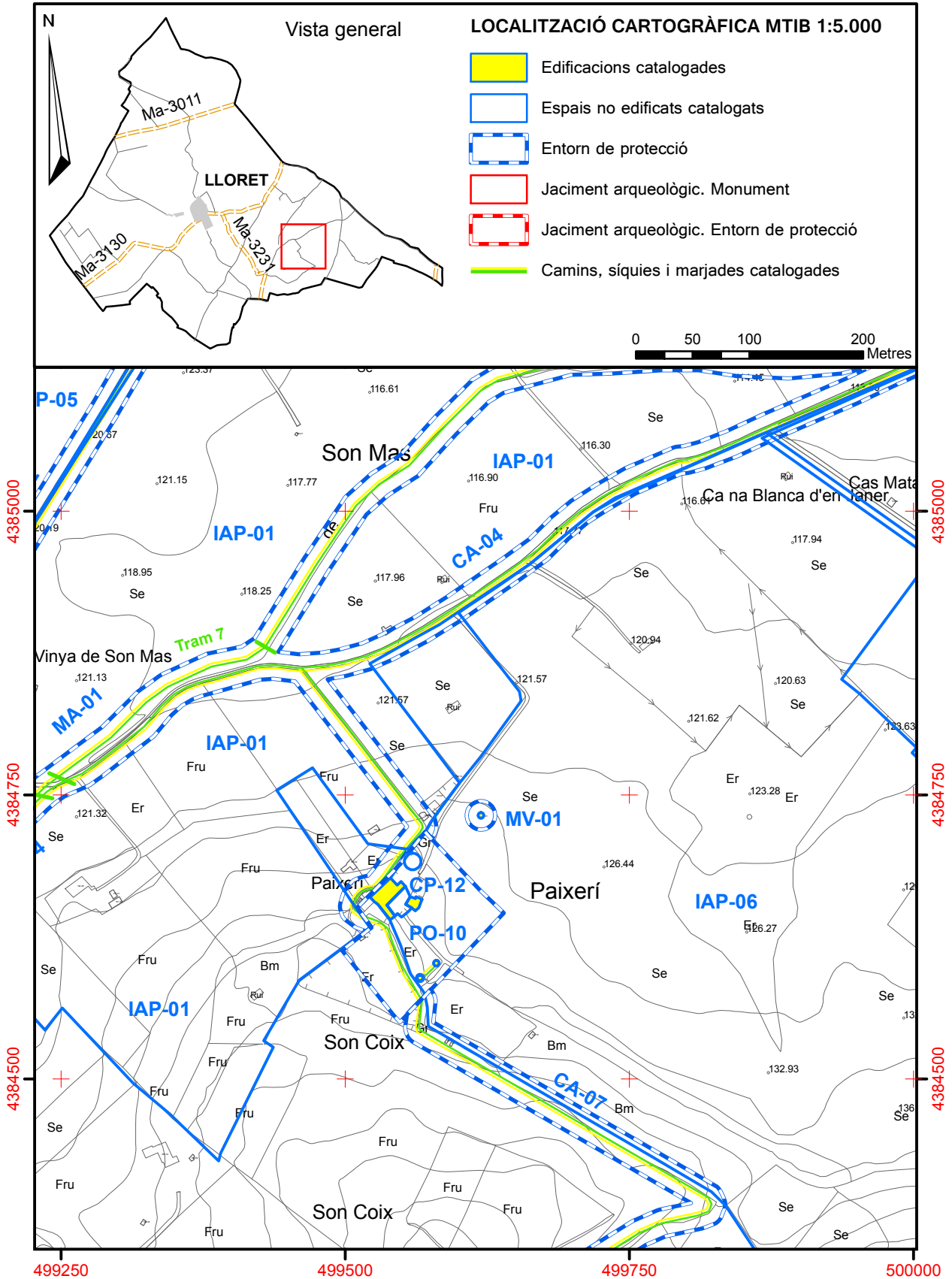

Fotografies 2018:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL
Molins de vent

MV-01

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL		MV-02
Molins de vent		
MOLÍ D'EN PERICO		

Identificació de l'element**Tipologia**

Molí de vent fariner

Ús original

Moldre gra

Ús actual

Sense ús

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segle XVIII

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

(1990) Associació d'Amics dels Molins de Mallorca. "Inventari Molins Fariners de Vent" Municipi de Lloret de Vistalegre. Servei de Patrimoni Històric. Direcció General de Cultura. Conselleria de Cultura, Educació i Esports. Govern Balear. (Número Inventari: 6).

BOSCH PAYERAS, Tomàs; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (1999) "Molins de vent fariners a Llorito. El molí de Paixarí", a: III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat del Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 de març 1998. Binissalem: Mancomunitat Pla de Mallorca i Di7 Edicions, pàgs. 129-140.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998). Palma: Promomallorca Ed. Vol.8, pàg 25.

MIRALLES, Boro; TORTOSA, Paco (1998) Rutes de Cicloturisme de les Illes Balears. Palma: Edicions de Turisme Cultural. Illes Balears i "Sa Nostra" Obra Social i Cultural, pàg. 282 i mapa 9.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Guia dels pobles de Mallorca. Lloret de Vistalegre. Ed. Hora Nova S.A., pàgs. 49-53.

Referències històriques

Aquest molí antigament era conegut pel molí de Llorac. Les referències històriques són escasses. No obstant això, a la descripció itinerant dels cadastres i estims del 1759 (AMS 2/19 f. 65) es fa aquesta cita textual: "Prosseguint de la punta de Antt. Munar del Camí de Algayde, y per el Camí qui va a Llorito fins el Crauer de la Viña dels Freres a ma esquerra qui abaxe per el molí de Llorach". A continuació esmenta el "Camp qui ay el molí de Dn. Jo. Antich." I continua l'itinerari... "Proseguint del Camí del molí de Llorach fins el camí dels Jonchs" (f. 65v.).

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL Molins de vent	MV-02
MOLÍ D'EN PERICO	

Descripció de l'element

El molí fou reformat l'any 1990, la qual cosa afectà profundament la seva fisonomia. De totes maneres, abans de la reforma, a l'any 1987 el molí constava d'una torre exempta, escapçada, de 2,50 m d'alçada i coberta per teulada de dos aiguavessos, situada prop d'un promontori, assentada sobre un bastiment de pedra que sobresortia uns 20 cm del diàmetre de la torre. L'escala s'iniciava al costat esquerra entrant pel portal. Tenia els graons seccionats i el portal semblava rebaixat.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

Bo

Intervencions o actuacions realitzades

La reforma del 1990.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria i estructura de la torre del molí incloent les seves obertures. Escala de caragol.
Intervencions preferents	Recuperar l'aspecte original de la torre i el tractament original dels seus paraments (materials, textures, i colors d'acabats) així com la seva forma i mecanismes.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Haurà de mantenir un ús compatible amb l'adequat manteniment i protecció del bé.
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció del molí una franja envoltant la torre amb una amplària de deu metres mesurats a partir de la cara exterior de la seva base amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el molí, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL**Molins de vent**

MV-02

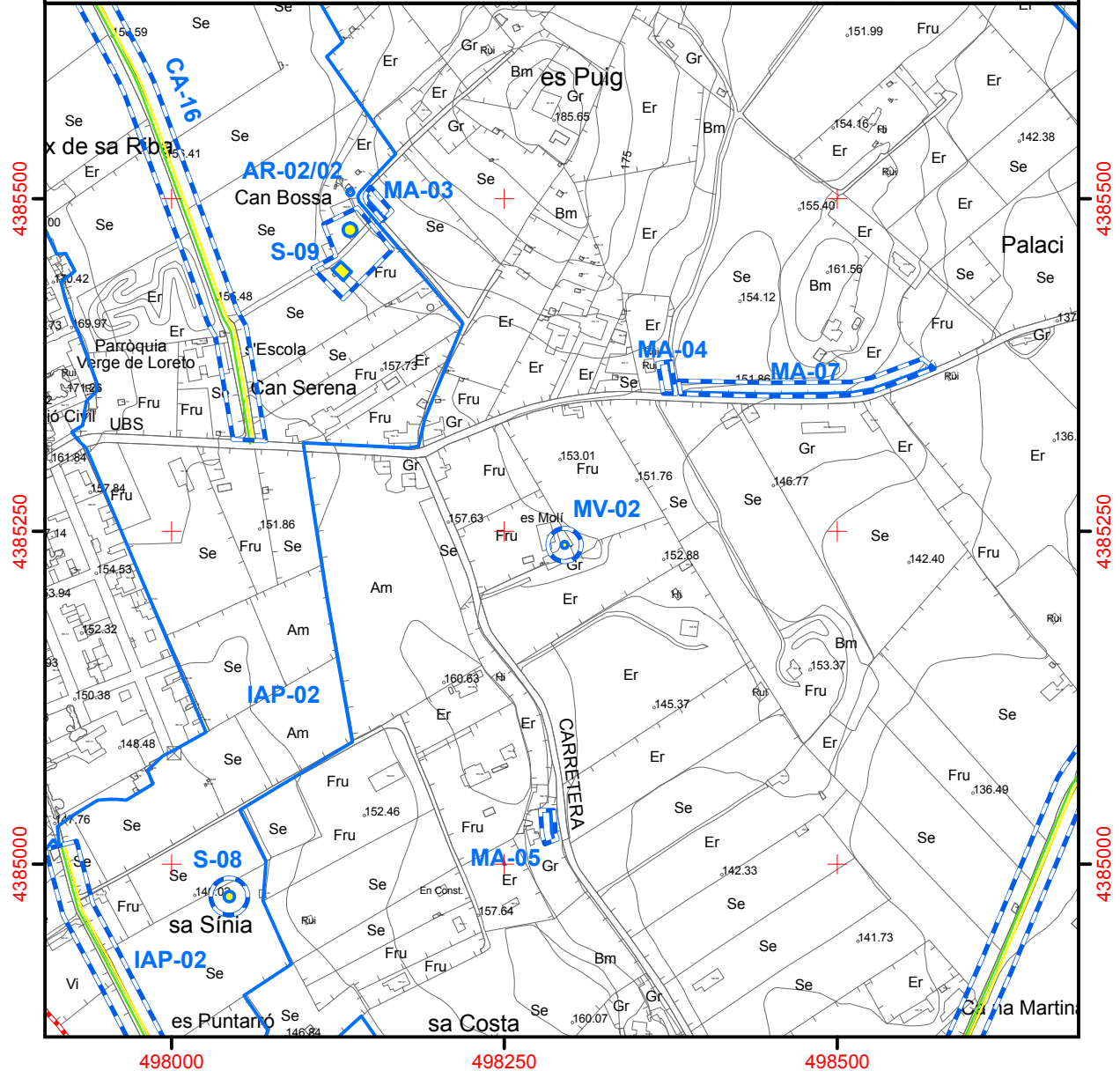
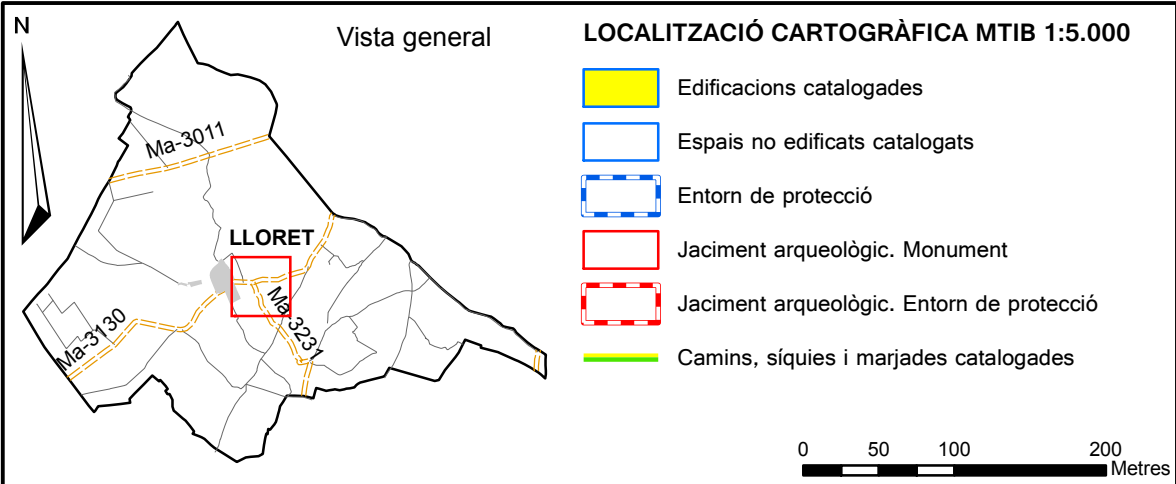
MOLÍ D'EN PERICO

Fotografies:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL
Molins de vent

MV-02

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL		MV-03
Molins de vent		
MOLÍ D'EN NINA		

Identificació de l'element**Tipologia**

Molí de vent fariner

Ús original

Moldre gra

Ús actual

Sense ús

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segle XVII

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

(1990) Associació d'Amics dels Molins de Mallorca. "Inventari Molins Fariners de Vent". Municipi de Lloret de Vistalegre. Servei de Patrimoni Històric. Direcció General de Cultura. Conselleria de Cultura, Educació i Esports. Govern Balear. (Núm. Inv. 4).

BOSCH PAYERAS, Tomàs; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (1999) "Molins de vent fariners a Llorito. El molí de Paixari", a: III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat del Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 de març 1998. Binissalem: Mancomunitat Pla de Mallorca i Di7 Edicions, pàgs. 129-140.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998). Palma: Promomallorca Ed. Vol.8, pàg 21 i 25.

MIRALLES, Boro; TORTOSA, Paco (1998) Rutes de Cicloturisme de les Illes Balears. Palma: Edicions de Turisme Cultural. Illes Balears i "Sa Nostra" Obra Social i Cultural, pàg. 282 i mapa 9.

Pobles de Mallorca (1988-1989) Palma: Krom Ediciones. Col·lecció n. 59, pàg. 8.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Guia dels pobles de Mallorca. Lloret de Vistalegre. Ed. Hora Nova S.A., pàgs. 49-53.

Referències històriques

Possiblement es tracta del primitiu molí de Son Miralles. Just a l'inici del segle XVII (1601), es documenten les propietats d'Antoni Miralles amb la possessió de 100 quarterades i cases, a més d'una quarterada de vinya i el molí, valorat tot en 5.000 lliures. A mitjan segle XVIII (1759), la vinculació amb la família Miralles continuava vigent: 1q Camp de March Miralles dit el Molinot, valorada en 100 lliures.

Identificació espacial**Localització**

Sud-est del terme. Situat a l'est de les cases de la finca, a uns 50 m. S'hi accedeix des del camí Vell d'Algaida a Sineu.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació Cadastral

Polígon 3
Parcel·la 356

UTM

X= 498321
Y= 4384106
Altitud= 158 m

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL	MV-03
Molins de vent	
MOLÍ D'EN NINA	

Descripció de l'element

Es tracta d'una torre exempta disposada sobre un cintell de 1,20 m d'alçada i 4,69 m de radi. El radi de la torre és de 2,09 m amb accés de trinxera radial centrada amb el portal de la torre. L'accés a la torre es fa a través del portal situat, a nivell de terreny, davant la síquia del cintell. La manca de capell se solventa, a l'actualitat, amb una coberta de teules amb quatre aiguavessos i coronada amb una petita creu a la part central. Paredat de pedra vista a la síquia i de morter en el cintell, amb dos finestrons a la part alta de la torre i una finestra, al primer sostre, gairebé centrada amb el portal d'accés. A l'interior es conserven tres sostres, als quals s'hi accedeix amb una escala de caragol de marès. De l'antiga maquinària i estructura de sustentació es conserven els entramats de fusta i part del congreny. A una de les bigues de la maquinària hi ha incisa la inscripció AÑO 1892 B.N.S. El constructor de la maquinària fou mestre Bernat Riutort i el molí funcionà fins devers l'any 1928.

Estat de conservació de l'element**_Estat general de conservació:**

Regular

_Estat de conservació dels elements:

Regular

Intervencions o actuacions realitzades

Substitució de la coberta original per una coberta de teules a quatre aiguavessos.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El conjunt format per la torre del molí i el cintell. Volumetria, tractament del parament (materials, textures, i colors d'acabats) i totes les obertures. Escala de caragol. Restes de la maquinària..
Intervencions preferents	Recuperar l'aspecte original de la torre així com la seva forma i mecanismes.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Haurà de mantenir el seu ús original o un altre compatible amb l'adequat manteniment i protecció del bé.
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció del molí una franja envoltant la torre amb una amplària de deu metres mesurats a partir de la cara exterior de la seva base amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el molí, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL**Molins de vent**

MV-03

MOLÍ D'EN NINA

Fotografies:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL		MV-04
Molins de vent		
MOLÍ DE CAN GOMILA / D'EN POLEO		

Identificació de l'element**Tipologia**

Molí de vent fariner

Identificació espacial**Localització**

Oest del terme. Situat als Molins, al costat de migjorn del carrer Major, just al turó, a 50 m de les cases de can Poleo.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Ús original

Moldre gra

Ús actual

Sense ús

Identificació CadastralPolígon 4
Parcel·la 15**UTM**X= 497342
Y= 4385281
Altitud= 166m**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segle XVII

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

(1990) Associació d'Amics dels Molins de Mallorca. "Inventari Molins Fariners de Vent". Municipi de Lloret de Vistalegre. Servei de Patrimoni Històric. Direcció General de Cultura. Conselleria de Cultura, Educació i Esports. Govern Balear. (Núm. Inv. 3).

BOSCH PAYERAS, Tomàs; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (1999) "Molins de vent fariners a LLorito. El molí de Paixari", a: III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat del Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 de març 1998. Binissalem: Mancomunitat Pla de Mallorca i Di7 Edicions, pàgs. 129-140.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998). Palma: Promomallorca Ed. Vol.8, pàg 21 i 25.

MIRALLES, Boro; TORTOSA, Paco (1998) Rutes de Cicloturisme de les Illes Balears. Palma: Edicions de Turisme Cultural. Illes Balears i "Sa Nostra" Obra Social i Cultural, pàg. 280 i mapa 9.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll. Pàg. 86 i 174.

Pobles de Mallorca (1988-1989) Palma: Krom Ediciones. Col·lecció n. 59, pàg. 8.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Guia dels pobles de Mallorca. Lloret de Vistalegre. Ed. Hora Nova S.A., pàgs. 49-53.

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL	MV-04
Molins de vent	
MOLÍ DE CAN GOMILA / D'EN POLEO	

Referències històriques

El 1675 es documenten un molí de vent i una torre de molí de vent, propietat de Pere Picornell, amb un valor de 150 i 30 £ respectivament (AMS 2/13 Llibre d'Estims i Trabc f. 465v). Pere Picornell era també el propietari del molí d'en Beato que, com hem indicat, havia donat al seu fill Joan Picornell el 3 de juliol de 1672 a causa de matrimoni (ARM ECR 1.052 f. 36).

El llibre de trabuc de 1684 registra un molí de vent de Pere Picornell, més una quarterada de terra iunt lo molí, més un quartó al Collet. A continuació, el mateix document inclou com a propietat d'Antoni Picornell menor, un molí de vent, més una quarterada de terra iunt lo molí, més un quartó al Collet (AMS 1684, f. 376v). Per la coincidència dels béns registrats i la documentació posterior palesen que Antoni Picornell menor era fill de Pere Picornell.

L'any 1694 apareix documentat un molí de vent i q. i mitja (camp i vinya) de Antt. Picornell amb un valor de 420 £ (MUNAR 1975: 86). Antoni Picornell posseïa béns en virtut de donació a contemplació de matrimoni, feta pel seu pare Pere Picornell en acta rebut de Miquel Garcies notari el 8 d'octubre de 1686. El trast de terra on estava construït el molí l'havia comprat Pere Picornell a Rafel Martorell, cirurgià, el 9 d'abril de 1674 (ARM ECR. 1.052, f. 13-15 i MUNAR, 1975: 86). Dia 27 de març de 1675, Pere Picornell era propietari d'una torra de molí vent, valorada en 30 £, la qual cosa probablement indica que el molí estava en construcció (AMS 1675 2/13 f. 465v).

Dia 1r de maig de 1702, Antoni Picornell àlies Berbetjat, moliner de vent, fill de Pere, posseïa un trast de terra de tenor de dotze sous de terra en lo qual se trobe construït un molí de vent, que confrontava ab camí Real qui va a la Ciutat i amb terres de Pere Picornell, germà del denunciante. Aquest any, es documenta per primera vegada el malnom Barbetjat que designaria aquesta branca de la família Picornell. Això no obstant, GASPÀR MUNAR (1975: 89 nota 14) es refereix a Antoni Picornell àlies Barbetjat l'any 1694. (En relació al malnom Barbetjat, vegeu RAMIS, 1997: 64).

Al cadastre de 1724, Pere Picornell Berbetjat, fill d'Antoni Picornell de Pere, era propietari d'un molí de vent molent ab ses casetas, valorat en 200 £, una quarterada junt al molí, valorada amb 100 £ i un quartó a dit lloc, valorat amb 15 £. (AMS 1724 2/18 f. 327v). Aquests registres coincideixen amb els de 1684.

El 1759 es documenten les casay molí de vent de Ant. Picornell Berbetjat, tot valorat en 200 £, més 1 q i cort. Camp y viña de dit Ant. Picornell Berbetjat junt dit molí, 115 £, mes 1q cort camp de dit, 50 £ (AMS 1759 2/19 f. 71v). L'any 1769, Antoni Picornell Berbetjat, fill de Pere, continuava amb les mateixes propietats (AMS 1769 f. 420 bis). Antoni Picornell Llabrés, Berbetjat, fou enterrat a l'església del convent de Nostra Senyora de Loreto el 5 de febrer de 1788; era fill de Pere i Catalina; casat en primeres núpcies amb Magdalena Gelabert i en segones núpcies amb Antonina Amengual; testà davant el notari Joan Baptista Riera el 30 de gener de 1780; foren marmessors els seus fills Antoni, Pere i Catharina (APLL Defuncions 1772-1829, f. 113). En relació a la nissaga dels Picornell Berbetjat, el 1950, Pereta Picornell Coll, casada amb Mateu Tomàs Poleo, vivia al carrer Major, 65 on està situat el molí, que prenia el nom de molí d'en Poleo. (Per al malnom Poleo, veure RAMIS, 1997: 132).

En el pla iconogràfic de Llorito, traçat per Jeroni de Berard i gravat per Josep Muntaner l'any 1786, hi figura un únic molí de vent situat arran del camí de Palma (actual carrer Major), al costat de Migjorn, identificable amb l'actual molí d'en Poleo. Això no obstant, en aquell moment hi havia els tres molins.

Segons l'actual propietari, Mateu Tomàs Gomila, la seva mare Pereta Gomila Picornell (Llorito 1906-1988), l'havia vist moldre.

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL Molins de vent	MV-04
MOLÍ DE CAN GOMILA / D'EN POLEO	

Descripció de l'element

És una torre de molí amb cintell, paredat de pedres irregulars i aterratat de morter. La coberta de teules és de dos aiguavessos. A l'interior té una escala de caragol amb peces de marès. El portal és de marès amb brançalada d'una sola peça. A la part alta té tres finestrons. El cintell és de pedra i té una altura de 1,50 m, està rodejat de pedres molt grosses. A l'interior es mantenen els dos sostres de fusta sostinguts per jàsseres i un arbre. Conserva l'escala conformada per 25 escalons. Es conserva la nadilla.

Estat de conservació de l'element**_Estat general de conservació:**

Regular

_Estat de conservació dels elements:

Regular. La base de la torre presenta pèrdues d'aterratat a la part inferior de la façana.

Intervencions o actuacions realitzades

Substitució de la coberta original per una coberta de teules a dos aiguavessos. S'ha reparat parcialment el parament exterior de la torre del molí. S'ha instal·lat un rètol informatiu (es Molins d'en Poleo i d'en Beato).

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria i estructura del conjunt format per la torre del molí i el cintell. Tractament del parament (materials, textures i colors d'acabats) i totes les obertures. Restes de la maquinària. Nadilla. Escala de caragol.
Intervencions preferents	Recuperar l'aspecte original de la torre així com la seva forma i mecanismes.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Haurà de mantenir un ús compatible amb l'adequat manteniment i protecció del bé.
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció del molí una franja envoltant la torre amb una amplària de deu metres mesurats a partir de la cara exterior del cintell amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el molí, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL**Molins de vent**

MV-04

MOLÍ DE CAN GOMILA / D'EN POLEO

Fotografies:

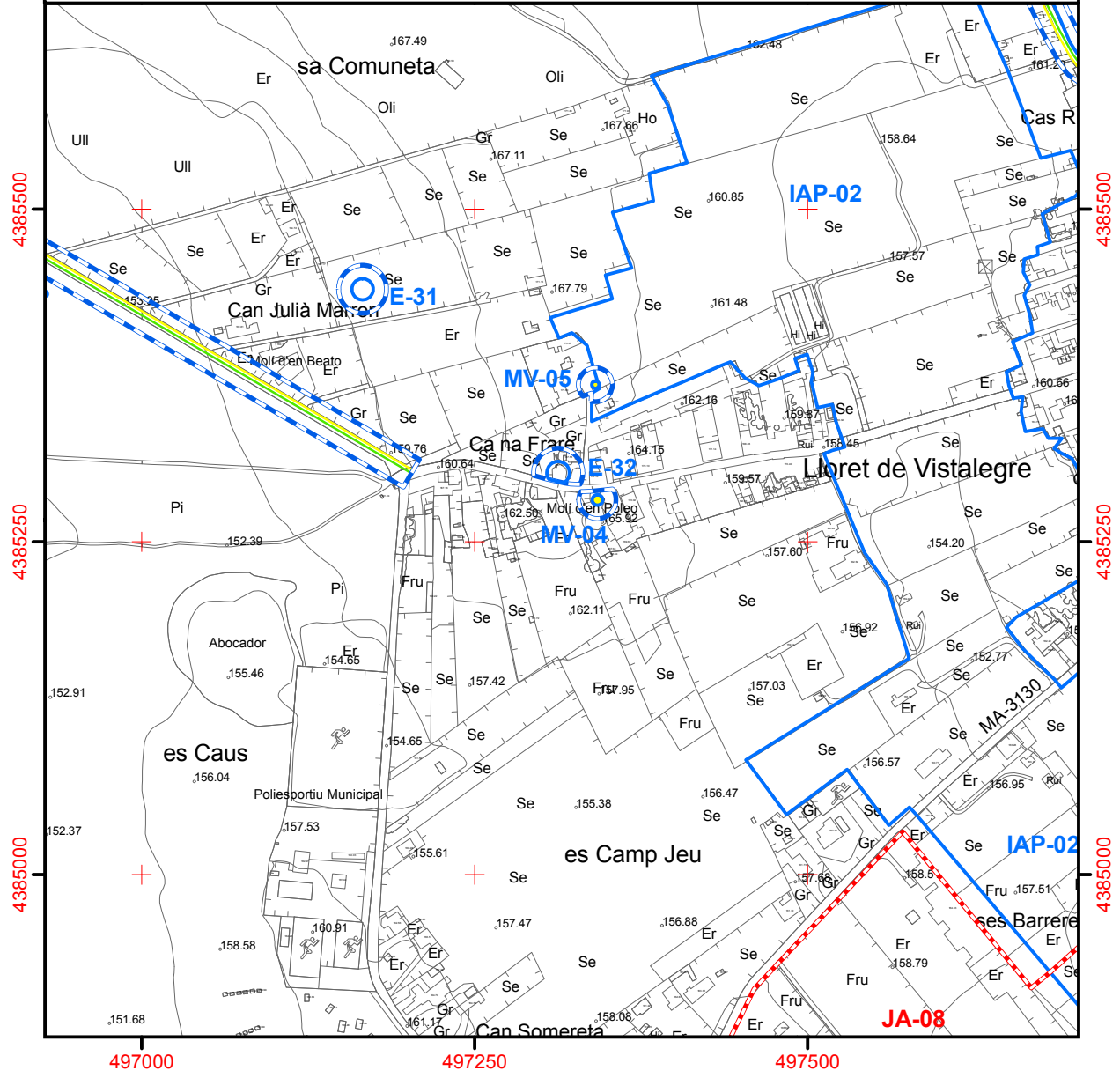
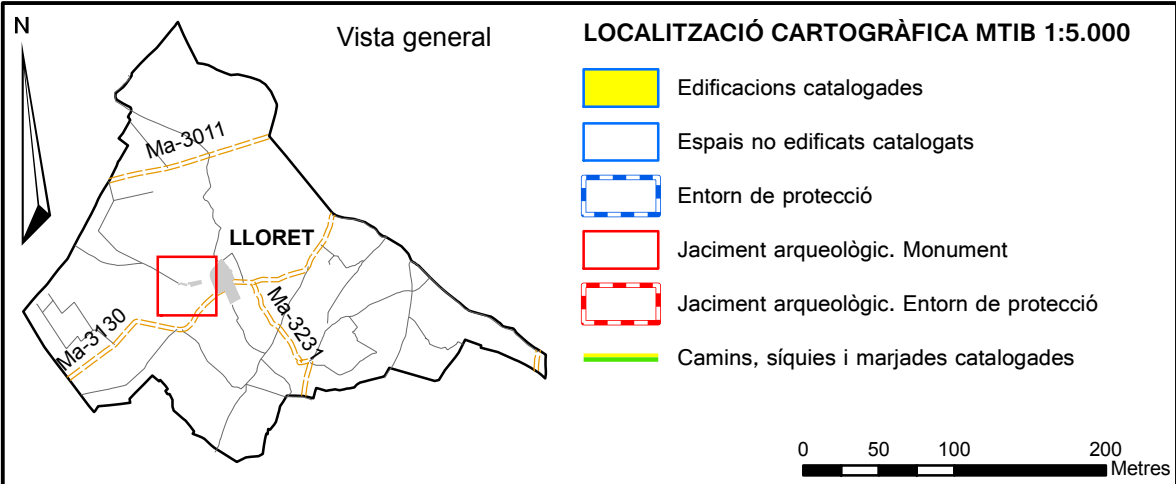

Fotografies 2018:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL
Molins de vent

MV-04

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL	MV-05
Molins de vent	
MOLÍ D'EN BEATO	

Identificació de l'element**Tipologia**

Molí de vent fariner

Identificació espacial**Localització**

Està situat a es Molins, a l'oest del nucli urba de Llorito, a uns 50 m del carrer Major, en direcció a tramuntana. Prop de les cases de can Beato.

S'hi accedeix des del carrer Major pel camí que condueix a les cases de can Beato.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Ús original

Moldre gra

Ús actual

Sense ús

Identificació Cadastral

Polígon 4
Parcel·la 223

UTM

X= 497341
Y= 4385368
Altitud= 165 m

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segle XVII

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

(1990) Associació d'Amics dels Molins de Mallorca. "Inventari Molins Fariners de Vent". Municipi de Lloret de Vistalegre. Servei de Patrimoni Històric. Direcció General de Cultura. Conselleria de Cultura, Educació i Esports. Govern Balear. (Núm. Inv. 1)

BOSCH PAYERAS, Tomàs; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (1999) "Molins de vent fariners a Llorito. El molí de Paixari", a: III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat del Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 de març 1998. Binissalem: Mancomunitat Pla de Mallorca i Di7 Edicions, pàgs. 129-140.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998). Palma: Promomallorca Ed. Vol.8, pàg 19 i 25.

MIRALLES, Boro; TORTOSA, Paco (1998) Rutes de Cicloturisme de les Illes Balears. Palma: Edicions de Turisme Cultural. Illes Balears i "Sa Nostra" Obra Social i Cultural, pàg. 280 i mapa 9.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll. Pàg. 86.

Pobles de Mallorca (1988-1989) Palma: Krom Ediciones. Colecció n. 59, pàg. 8.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Guia dels pobles de Mallorca. Lloret de Vistalegre. Ed. Hora Nova S.A., pàgs. 49-53.

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL	MV-05
Molins de vent	
MOLÍ D'EN BEATO	

Referències històriques

El primer, identificat amb l'actual molí d'en Beato, és el fins ara documentat com a propietat de Joan Picornell, fill de Pere. El 1675, el molí juntament amb un trast fou valorat en 150 £ (AMS Estims 1675, 2/13, f. 522v). El 1684, consta un molí de vent i trast de Joan Picornell valorat en 200 £, més una terra d'una quarterada i tres quartons valorada en 175 £, al dit molí (AMS Trabc f. 412v). El 1694 el molí era dels hereus de Joan Picornell: 1 qda. y mitja, molí de vent y cases dels hereus de Joan Picornell, 520 £ (MUNAR, 1975: 174). Joan Picornell havia fet testament dia 13 de setembre de 1689 (ARM ECR 1.052, f. 36).

Dia 5 de maig de 1702, Catalina Real, viuda de Joan Picornell, moliner, declarava posseir Set cortons de terra, poch més o menos, en los quals heyha edificat un molí de vent, i casas ab sisterna [...]; confrontaven amb Cami Real anant desde dit lloch de llorito á la Ciutat, amb terres d'Antoni Picornell, moliner, amb terres d'Antoni Picornell, moliner, àlies Berbetjat i amb les Comunes de Llorito (ARM ECR 1.052, f. 35-36).

En relació al malnom Beato, que ens permet identificar el molí, Gaspar Munar (1975: 91-92) fa referència a les donzelles piadoses o beates que seguien la regla de la Tercera Orde Dominicana. Vivien a casa seva, feien vot simple de castedat i portaven l'hàbit de Sant Domingo, de túnica blanca, escapulari negre, toga de lli i mantell negre. Solien fer també la renúncia dels béns temporals. El 25 de juliol de 1708, el pare Antoni Pons donà l'hàbit dominicà a Margarida Picornell Real, filla de Joan i de Caterina, de 33 anys. Era filla del propietari del molí que va heretar i posseir en usdefruit la dita Margarita, essent una de les joves més riques del poble. L'any següent, dia 16 de juny de 1709, el prior del convent de Llorito posava l'hàbit dominicà a Caterina Picornell Real, germana de l'anterior. El 1759, Caterina Picornell habitava una casa del carrer d'Inca (MUNAR, 1975: 94-95).

L'any 1724, Margalida Picornell Beate, filla de Joan, posseïa un molí de vent ab son pati alou de Rey, valorat en 200 £, i una quarterada i tres quartons á dit molí, amb un valor de 175 £ (AMS Cadastre 1724 2/18 f. 359v). El 1759 es documenta 1 q 3 c Camp y Vina, casas y molí de Catta. Picornell Beata, filla de Joan Picornell i de Catalina Real, tot valorat en 375 £ (AMS 1759 f. 72v). El 1769 el molí era propietat de Sor Catta. Picornell Beata (MUNAR 1975: 95). El 1770, el molí era de Joan Picornell de Miquel, presumiblement un nebot de la beata Catarina Picornell Real.

Tenia 1 q 3 cor Camp y viña, Casas y molí de vent alou de Rey, valorat en 375 £ (AMS Cadastre 1769 f. 429v). Joan Picornell Beato, fill de Miquel i d'Apol·lònia Llabrés, marit de Catarina Amengual i pare de Miquel i Joan, fons enterrat el 17 de febrer de 1789 al vas del Roser del convent de Llorito (APLL Defuncions 1772-1820, f. 121). Els descendents mantenen la propietat del molí i el malnom.

Damunt el llindar de la porta de la torre conservada del molí d'en Beato hi ha inscrita la data de 1791 i la creu de Sant Antoni. Segons informació oral (1987) del seu propietari, Joan Picornell Beato, va funcionar fins devers el 1910. Tenia moles catalanes d'una sola peça. El mes de març del 1994 conservava les dues moles, d'una sola peça, i gairebé tota la maquinària de sustentació i regulació de l'amplària entre les moles. Conserva també el cintell de pedra seca amb escalonada d'accés.

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL Molins de vent	MV-05
MOLÍ D'EN BEATO	

Descripció de l'element

Es tracta d'una torre amb cintell, paredat de pedres irregulars lligades amb morter de calç i arena. L'exterior està aterracat amb una capa de morter. Té una escala interior de caragol, ben conservada, amb peces de marès. Conserva la torre sencera amb coberta de teules amb dos aiguavessos. El portal és de marès, amb brançalada d'una peça; a l'esquerra del portal hi ha una anella de pedra que es feia servir per a subjectar les veles. A la part superior de la torre s'obre un finestró emmarcat en marès. El cintell de terra està envoltat de pedres amb una altura de 0,70 m. Sobre el cintell de la porta de la torre, a més de la data de 1791, duu incisa la creu de Sant Antoni. Conserva part de la maquinària i les dues moles a la part alta de la torre, moles de 1,50 m de diàmetre i de 0,40 i 0,50 m de gruixa, en molt bon estat. Segons informació oral (1987) del seu propietari Joan Picornell Balaguer "Beato" tenia moles catalanes d'una sola peça i el va veure funcionar fins devers l'any 1920.

Estat de conservació de l'element**_Estat general de conservació:**

Regular. La vegetació impedeix la visió de la torre del molí.

_Estat de conservació dels elements:

Regular

Intervencions o actuacions realitzades

Substitució de la coberta original per una coberta de teules a dos aiguavessos.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	Volumetria i estructura del conjunt format per la torre del molí i el cintell. Tractament del parament (materials, textures i colors d'acabats) i totes les obertures. Escala de caragol. Restes de la maquinària. Inscripció de la llinda del portal. Anella de pedra.
Intervencions preferents	Recuperar l'aspecte original de la torre així com la seva forma i mecanismes. Netejar la vegetació que impedeix la visió de la torre del molí.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Haurà de mantenir un ús compatible amb l'adequat manteniment i protecció del bé.
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció del molí una franja envoltant la torre amb una amplària de deu metres mesurats a partir de la cara exterior de la seva base amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el molí, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL**Molins de vent**

MV-05

MOLÍ D'EN BEATO

Fotografies:

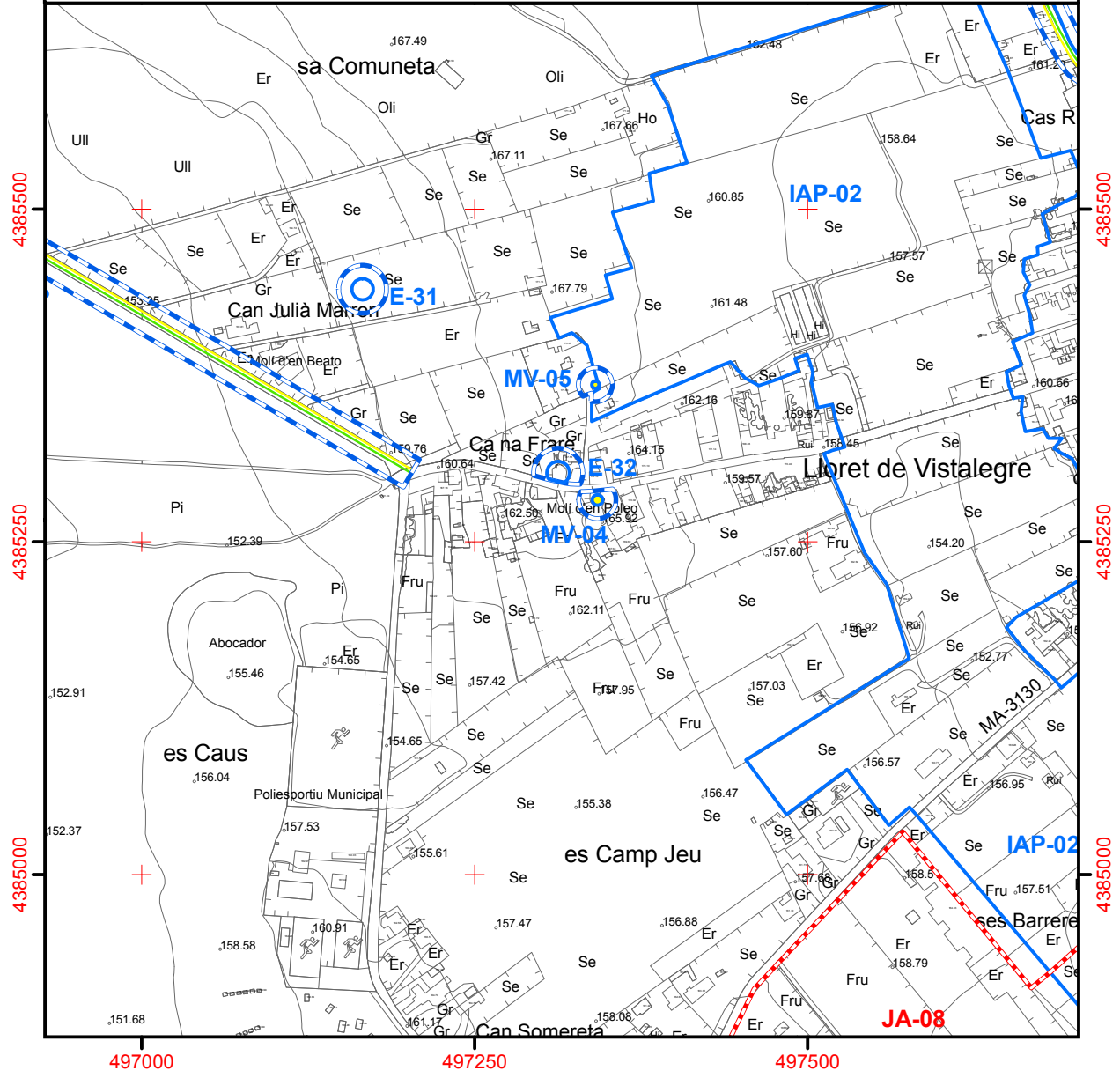
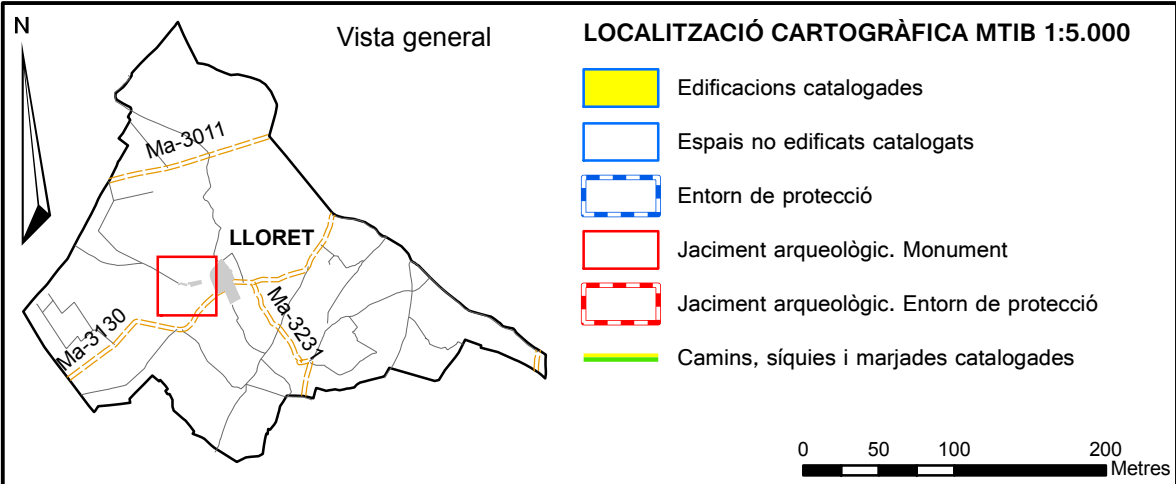

Fotografies 2018:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL
Molins de vent

MV-05

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

2. Sínies

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL		S-01
Sínies		
SÍNIA DE SON SINEU		

Identificació de l'element**Tipologia**

Sínia

Ús original

Abastiment d'aigua

Ús actual

Sense ús

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Desconeguda

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

-

Referències històriques

-

Identificació espacial**Localització**

A l'extrem sud-est del terme, ran de la carretera de Sineu a Sant Joan Ma-3232. Accés des de la carretera.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 2
Parcel·la 352**UTM**X= 501970
Y= 4384129
Altitud= 104 m

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL Sínies	S-01
SÍNIA DE SON SINEU	

Descripció de l'element

Pou paredat de secció circular, de 1,80 m de diàmetre i d'uns 6 m de profunditat. Dos brancals de marès sostenen l'eix vertical de ferro de l'engranatge d'una sínia de tambor i un tercer mitjà sustenta la roda amb el corró de cadufs de giny.

Els cadufs són caps rectangulars de 30 cm x 10 cm x 12 cm, disposats a una distància de 18 cm entre un i l'altre i sostinguts per una doble cadena de platina de ferro articulada. Els cadufs aboquen l'aigua dins el mateix tambor que a l'hora la verteix a la canonada de distribució.

Estat de conservació de l'element

Estat general de conservació:

Regular

Estat de conservació dels elements:

Regular

Intervencions o actuacions realitzades

S'ha instal·lat una biga de formigó com a sistema de sustentació dels carreus. S'ha instal·lat una canal de fibrociment a un dels costats de la sínia.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El conjunt format per la sínia, tant la part exterior com la part subterrània. Peces de la maquinària.
Intervencions preferents	Eliminar la canal de fibrociment. Substituir la biga de formigó per un element de sustentació tradicional.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Infraestructura hidràulica (extracció d'aigua).
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció una franja envoltant la sínia amb una amplària de deu metres mesurats a partir de la cara exterior del coll de la sínia amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb la sínia, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

Sínies

S-01

SÍNIA DE SON SINEU

Fotografies:

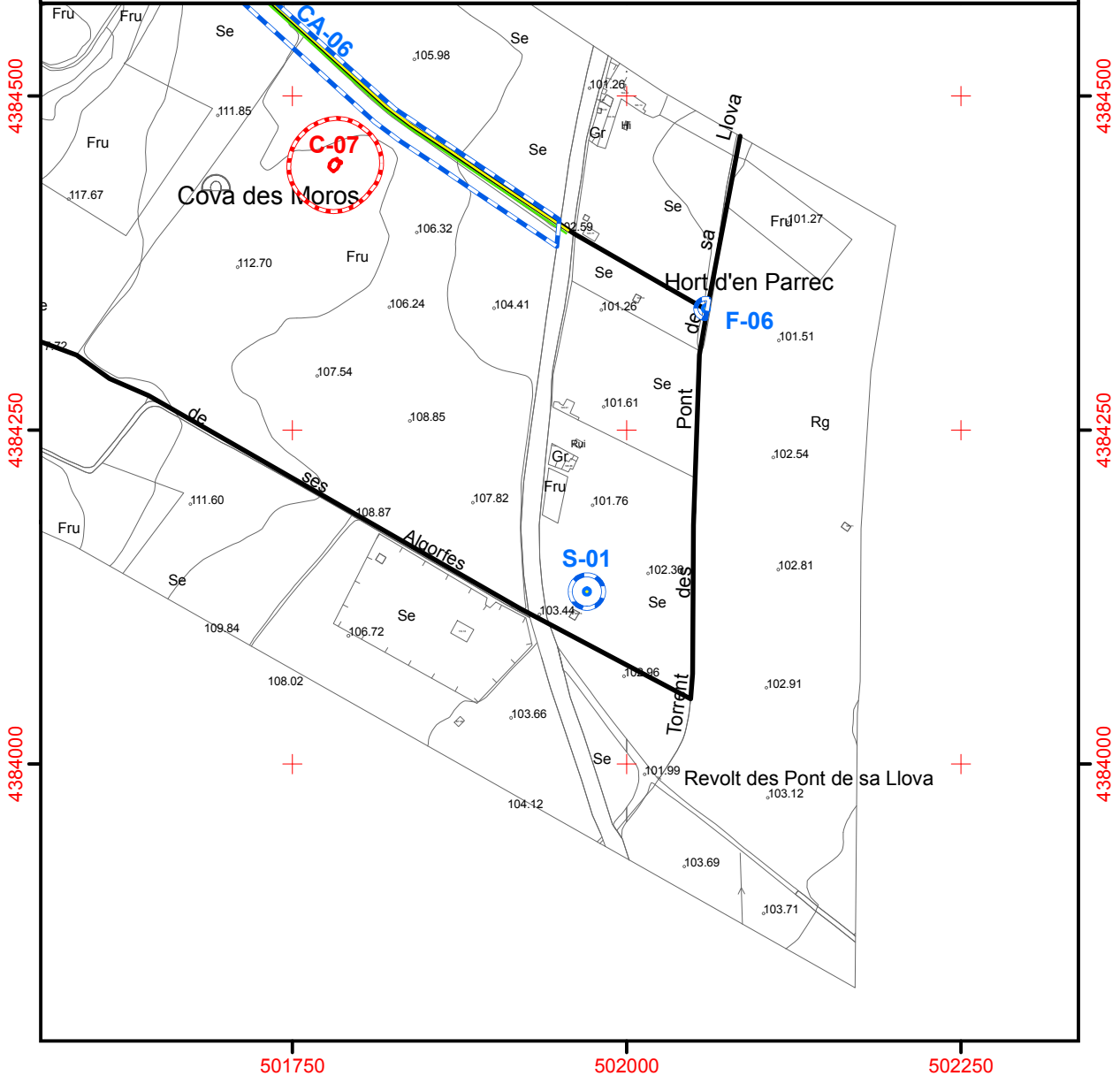
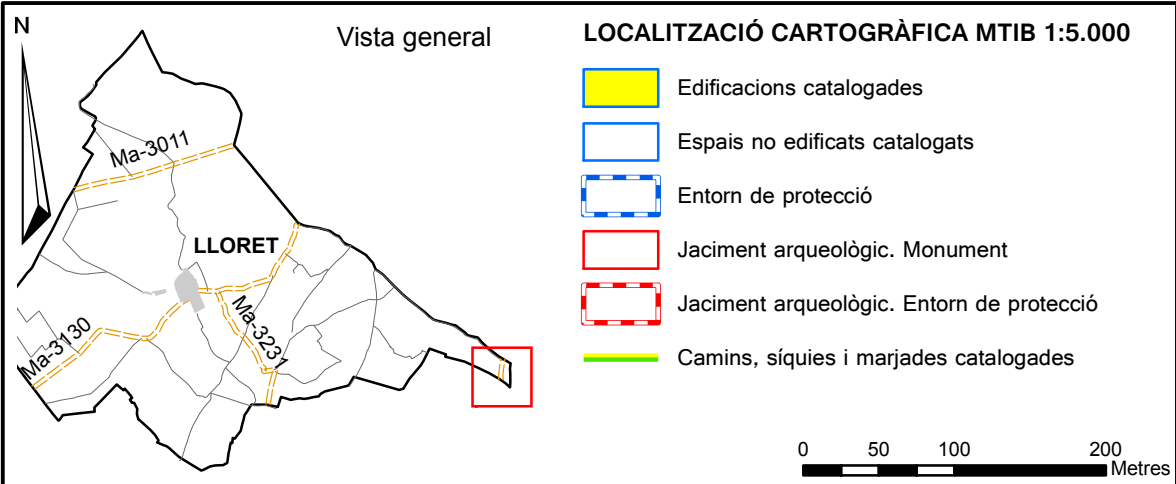

Fotografies 2018:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL
Sínies

S-01

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL		S-02
Sínies		
HORT D'EN BELO		

Identificació de l'element**Tipologia**

Espai irrigat

Ús original

Reguiu

Ús actual

Sense ús

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Medieval islàmic (?)

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A. Pàg. 18.

Referències històriques

-

Identificació espacial**Localització**

A l'est del terme municipal, entre el camí de Santa Margalida o de Son Mas, Son Real d'Alt i el camí de Son Fangos.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació Cadastral

Polígon 2
Parcel·la 45

UTM

X= 499759
Y= 4386010
Altitud= 125 m

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL	S-02
Sínies	
HORT D'EN BELO	

Descripció de l'element

Conjunt format per una sínia amb el seu cintell, una conducció elevada d'aigua i un safareig. El cintell de pedra en sec de la sínia té 7,20 m de diàmetre a una alçada d'uns 50 cm. El pou és de forma el·líptica (4,40 m x 0,90 m) i una profunditat de 7 m. El coll és de carreus de marès amb unes dimensions exteriors de 2,2 m x 1,8 m.

El safareig té parets atalussades de pedra amb argamassa amb unes dimensions de 11,20 m x 12 m i una fondària d'1,50 m. Entre la sínia i el safareig hi ha restes d'una canalització elevada sobre una paret de pedra en verd de 24,80 m de llargària amb una alçada que oscil·la entre 1,70 m i 1 m.

Adossat a la paret i la conducció d'aigua hi ha una caseta de marès d'un aiguavés de construcció posterior a la resta del conjunt.

El conjunt es situa a prop del camí de Son Fangos CA-03 i del pou de s'Hort de Son Real PO-05.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Dolent

_Estat de conservació dels elements:

Dolent

Intervencions o actuacions realitzades

Ran del cintell s'adossa una pica rectangular de blocs de formigó. S'ha instal·lat un parral de ferro sobre quatre pilars de peces de formigó prefabricades, amb resultat discordant.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El conjunt format per la sínia, tant la part exterior com la part subterrània, la síquia i el safareig.
Intervencions preferents	Eliminar el parral i les columnes de formigó. Eliminar la vegetació que envaeix el safareig.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Infraestructura hidràulica (extracció i emmagatzamament d'aigua).
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció una franja envoltant el conjunt format per la sínia, la síquia, el safareig i el pou PO-05 amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

Sínies

S-02

HORT D'EN BELO

Fotografies:

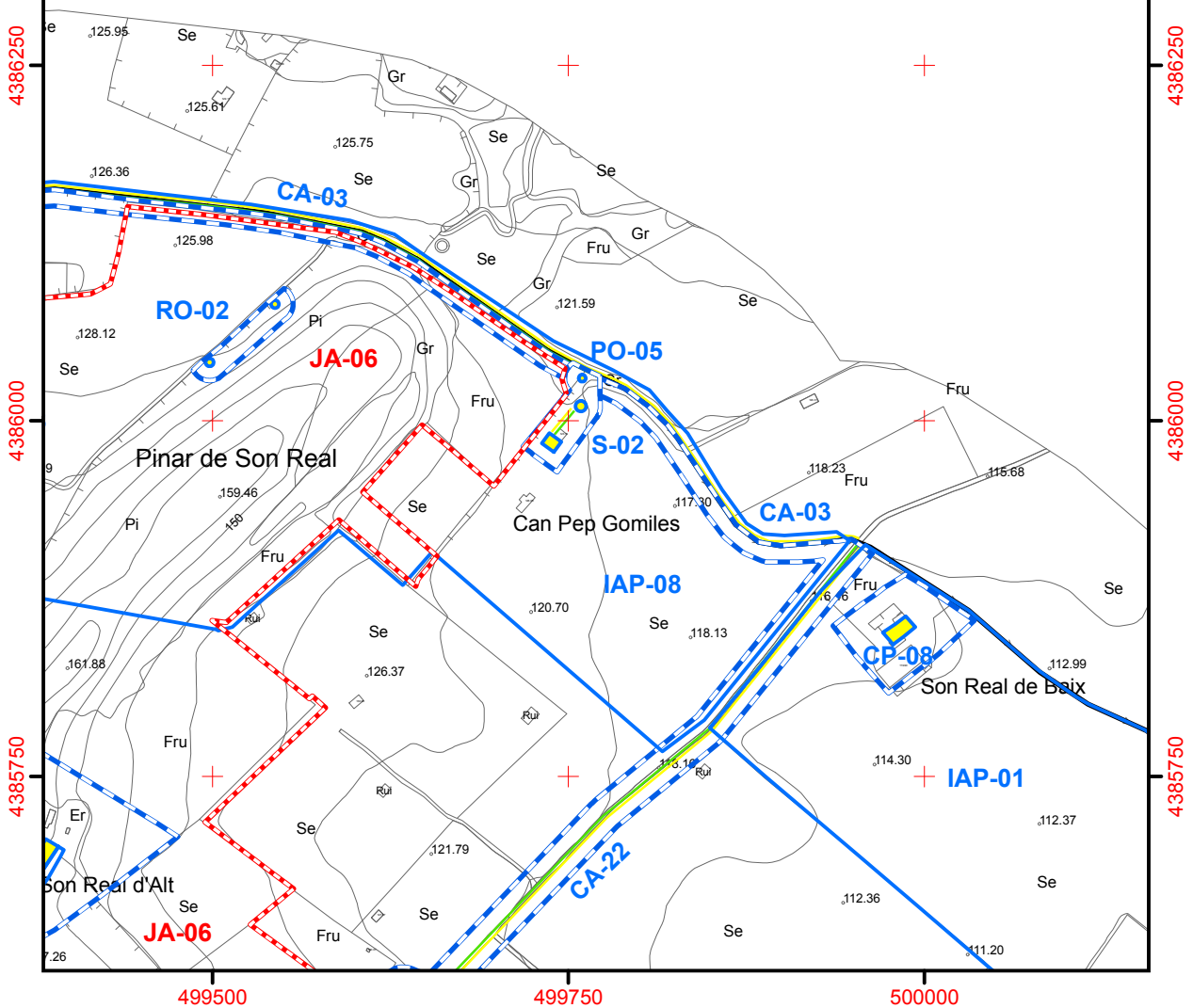
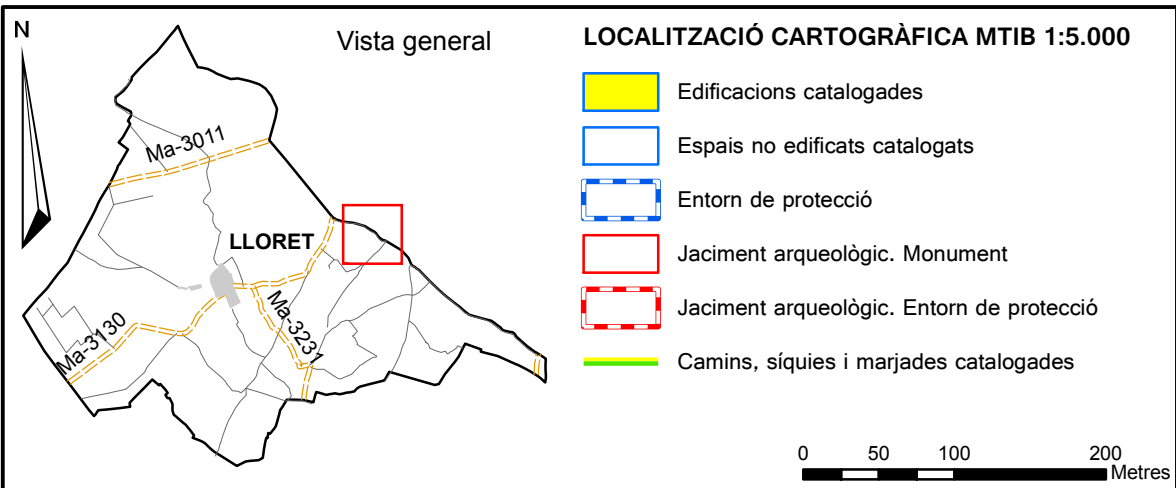

Fotografies 2018:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL
Sínies

S-02

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL		S-03
Sínies		
HORT DE SON JOAN ARNAU		

Identificació de l'element**Tipologia**

Espai irrigat

Ús original

Agricultura de reguiu

Ús actual

Sense ús

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Medieval islàmic (?)

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A. Pàg. 18.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Referències històriques

A un contracte d'arrendament de la possessió datat el 6 de gener de 1645 es cita textualment: ...més los marges com baxam de la era a la font... (ROSSELLÓ, 2002: 85).

Identificació espacial**Localització**

Al nord-est del terme municipal, dins la possessió de Son Joan Arnau, al sud-est de les cases. Accés des de les cases de Son Joan Arnau.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació Cadastral

Polígon 1
Parcel·la 166

UTM

X= 498412
Y= 4385941
Altitud= 154 m

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL	S-03
Sínies	
HORT DE SON JOAN ARNAU	

Descripció de l'element

Tancat de paret alta, amb portal d'accés, d'aproximadament mitja quarterada d'extensió que està dividit en quatre quaters mitjançant caminals. S'hi accedeix pel camí de s'Hort. És situat entre la possessió des Colomer, ses Coronas i es sementer de s'Hort de Son Joan Arnau. A l'oest, just baix del pinar, hi ha una marjada, dins el mateix hort, amb una caseta esbucada, una sínia amb cintell, un safareig i una rampa que serveix de pujador. Està destinat a hort i té alguns arbres fruiters. El caminal central que parteix des de l'entrada té una amplada de 2,50 m; el del lateral sud-est té 1,60 m d'amplària i s'inicia al caminal transversal amb un davallador; el caminal transversal té una amplària de 2 m i està seccionat a la part central; el caminal del lateral nord-oest té 1,60 m d'amplària i un emparlat. Dóna accés al pujador que va al safareig i la sínia (2,40 m d'amplària al seu inici).

El safareig té 9,25 m x 8,40 m per 2,50 m de fondària. Té una boca de rec a la part nord amb una aixeta de bronze des del qual parteixen les diferents canonades que transcorren ran dels caminals que donaven aigua als quatre quaters. A la intersecció central dels caminals hi ha una claveguera de distribució del rec.

La sínia té un cintell de pedra en verd d'aproximadament 2,5 m d'altària i un radi des de la sínia que varia entre 2 i 2,70 m. El pou, paredat, de secció el·líptica de 2,90 m x 1 m i una fondària de 8,50 m. Conserva algunes parts de la maquinària de ferro.

El tancat s'adossa al costat nord de l'hort des Colomer S-04.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

Regular la sínia i el safareig. El mur de tancament presenta alguns esboldrecs.

Intervencions o actuacions realitzades

S'ha restaurat parcialment.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El conjunt format per la sínia (tant la part exterior com la part subterrània) i el safareig. Restes de la maquinària de ferro. Marjades. Mur de tancament de l'hort.
Intervencions preferents	Reparar els esboldrecs del mur de tancament de l'hort. Netejar la vegetació.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Infraestructura hidràulica (extracció i emmagatzemament d'aigua). Agrícola-ramader per a l'hort.
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció una franja envoltant el conjunt format per la sínia, el safareig i l'hort amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

Sínies

S-03

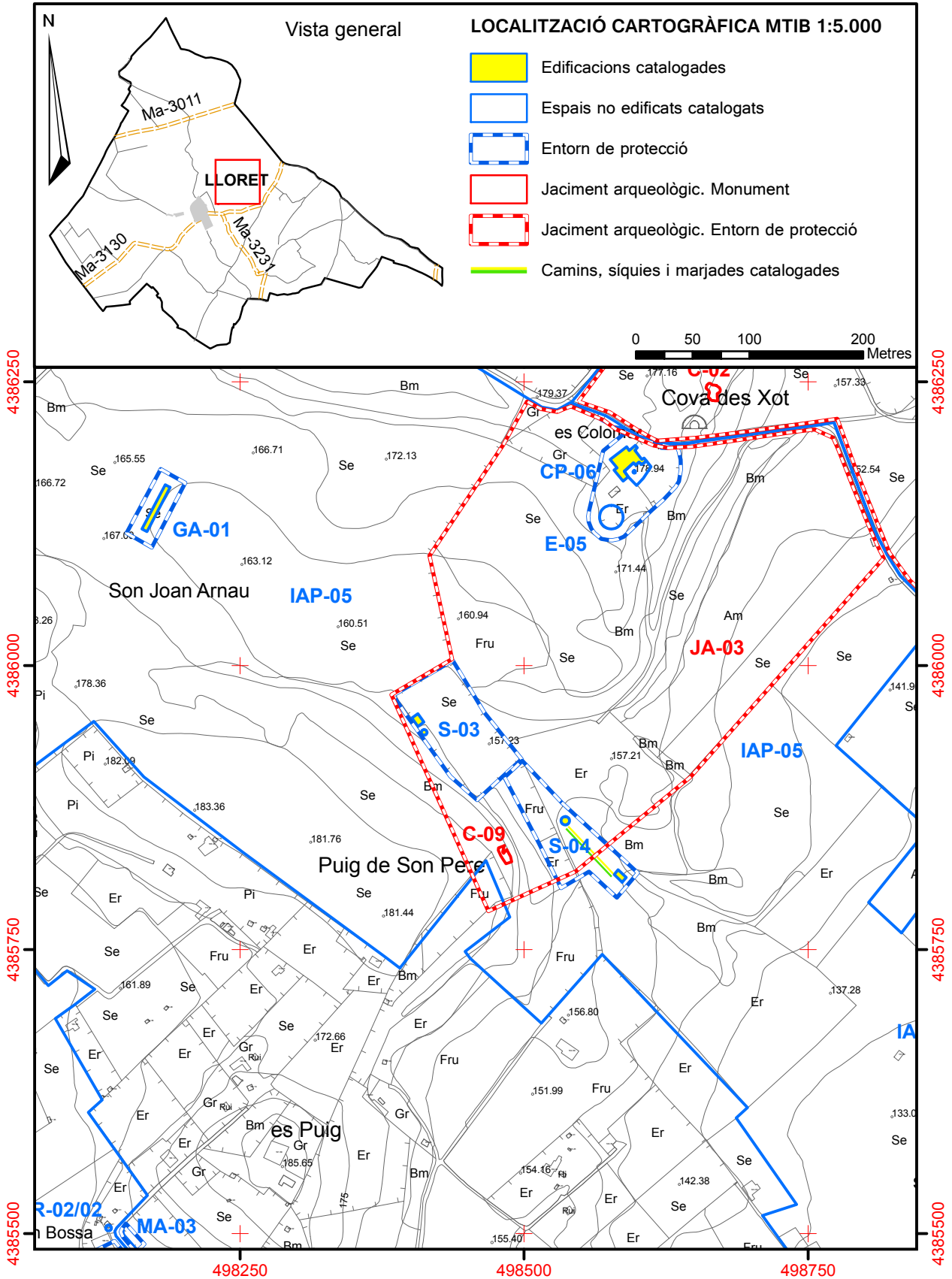
HORT DE SON JOAN ARNAU

Fotografies:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL
Sínies

S-03

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL		S-04
Sínies		
HORT DES COLOMER		

Identificació de l'element**Tipologia**

Espai irrigat

Ús original

Agricultura de reguiu

Ús actual

Sense ús

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Medieval islàmic (?)

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A. Pàg. 18.

Referències històriques

-

Identificació espacial**Localització**

Al nord-est del terme municipal, dins la possessió des Colomer al sud-oest de les cases. Accés des de les cases des Colomer.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació Cadastral

Polígon 1
Parcel·la 165

UTM

X= 498533
Y= 4385859
Altitud= 150 m

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL	S-04
Sínies	
HORT DES COLOMER	

Descripció de l'element

Sistema de reguiu. Peça de terra llarguera d'aproximadament mitja quarterada de superfície que s'extén de nord a sud i es conforma per tres marjades. A la primera, del nord, hi ha un antic pou de vena – adequat com a sínia amb un cintell de pedra i una pica gran amb uns abeuradors; a la marjada central hi ha un safareig actualment descuidat que s'alimentava de l'aigua del pou a través d'una canaleta de marès de la que romanen restes. Perviuen alguns tarongers vells, oms i canyar a les voreres. L'hort se situa entre can Quelino, sa marjada des Tarongers, s'Hort de Son Joan Arnau, ses marjades de sa Garriga de davant ses cases i es turó de s'Hort. Entre s'Hort i es turó de s'Hort, transcorre una síquia que s'alimenta de l'aigua del pou i que segueix cap a migjorn entre can Quelino i es sementer de ses Violetes. Continua albellowat per dins els establits fins a sa Punta d'en Pagès.

Pel que fa a la sínia, està envoltada per un cintell de paret seca de 7,40 m de diàmetre, amb una alçada que va des de 0,40 m, al nord, a 1,40 m a la part de migjorn. A la part més baixa hi ha un pujador. El pou, paredat, és de secció circular amb un diàmetre màxim de 2,10 m i 12 m de profunditat. La sínia ha estat transformada i dotada d'un coll assentat sobre un sòcol de 0,20 m d'alçada. Construït amb peces de marès de 0,20 m i a la part de levant conserva dues rebranques de marès de 0,35 m x 0,35 m i d'una alçada de 1,35 m que sostenen una travessa amb l'eix d'una roda dentada. Conserva algunes parts de la maquinària de ferro.

Entre la sínia i el safareig hi ha una conducció d'aigua de 64 m de llargària, conformada per peces de marès de 0,20 m d'ample per 0,12 m d'alçada.

El safareig de paret amb argamassa té unes dimensions de 5,5 m x 10 m x 1,60 m de fondària.

L'hort des Colomer s'adossa al costat sud de l'hort de Son Joan Arnau S-03.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Regular

_Estat de conservació dels elements:

Regular

Intervencions o actuacions realitzades

S'ha construït sobre el coll de la sínia una estructura de blocs de formigó vist i coberta de fibrociment.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El conjunt format per la sínia (tant la part exterior com la part subterrània), la síquia i el safareig. Restes de la maquinària de ferro. Marjada de l'hort.
Intervencions preferents	Eliminar l'estructura de blocs de formigó amb coberta de fibrociment. Netejar la vegetació que envaeix la sínia i el safareig.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Infraestructura hidràulica (extracció i emmagatzemament d'aigua). Agrícola-ramader per a l'hort.
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció una franja envoltant el conjunt format per la sínia, la síquia i el safareig amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

Sínies

S-04

HORT DES COLOMER

Fotografies:

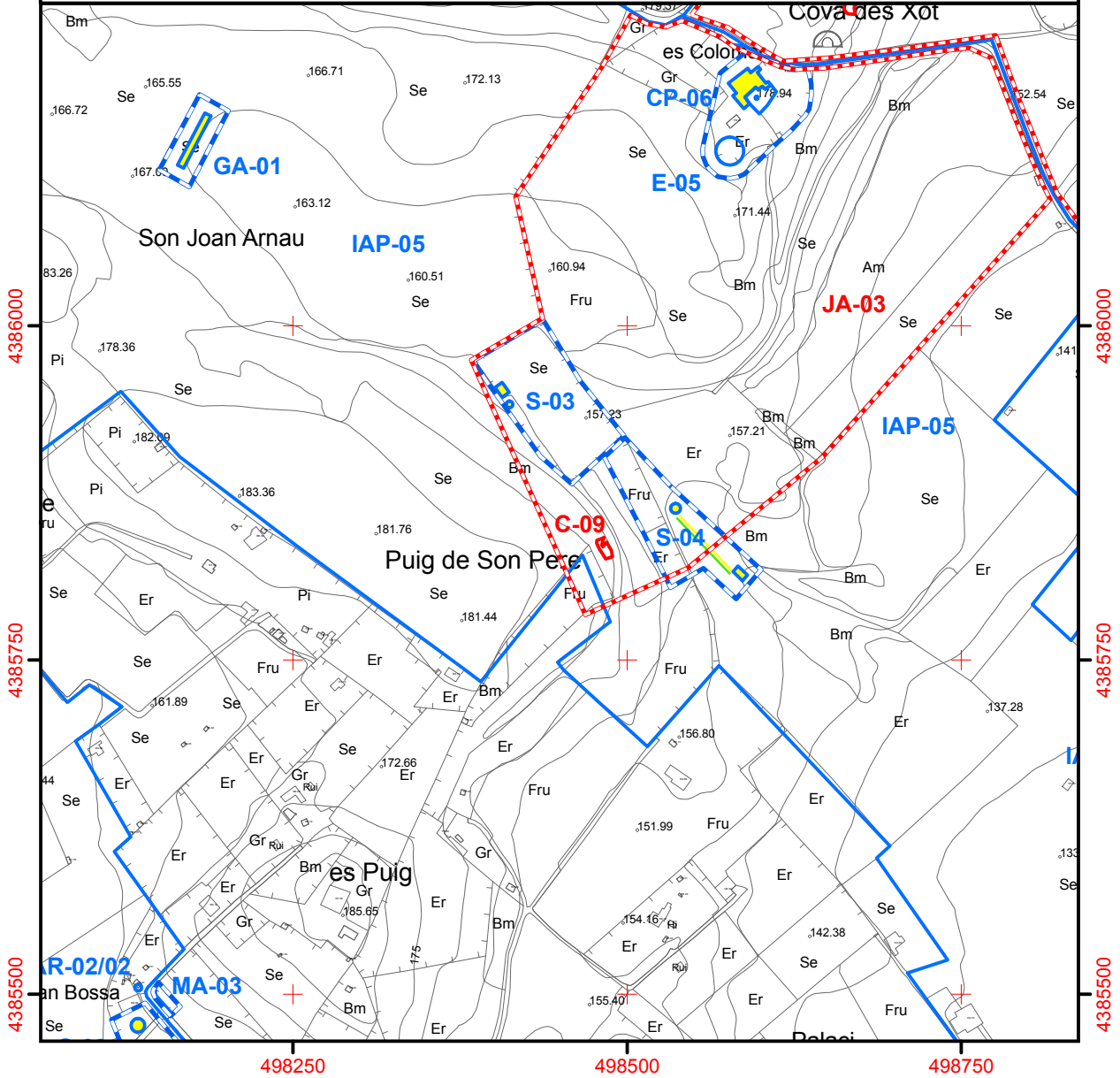
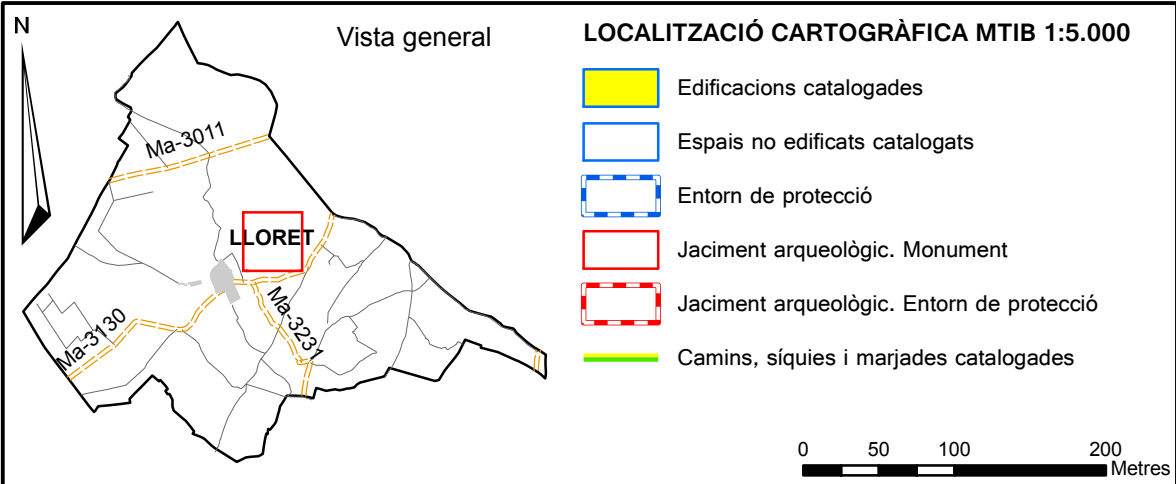

Fotografies 2018:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL
Sínies

S-04

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL		S-05
Sínies		
SÍNIA DE S'HORT DE DON LLORENÇ		

Identificació de l'element**Tipologia**

Sínia

Ús original

Abastiment d'aigua

Ús actual

Sense ús

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Medieval (?)

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

-

Referències històriques

-

Identificació espacial**Localització**

Al nord del casc urbà. Dins la propietat de s'Hort, ran del camí de Son Gelabert.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 1
Parcel·la 27**UTM**X= 497773
Y= 4385974
Altitud= 157 m

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL	S-05
SÍNIA DE S'HORT DE DON LLORENÇ	

Descripció de l'element

Estructura per a l'extracció d'aigua. El pou de secció el·líptica té 1,90 m x 1,10 m i 12 m de fondària. Té un ampitador de 0,8 m d'amplària i 0,9 m d'altura. De la sínia només resta un caramull d'escombres ran del coll dotat d'una columna de marès de 1,5 m d'altura. Hi ha una petita caseta de bloquets i coberta de fibrociment que allotjava un motor d'extracció.

Es conserven dues peces de pedra prismàtiques i un tros de canal, també de pedra, que segurament feien part del conjunt.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Dolent

_Estat de conservació dels elements:

Abandonat

Intervencions o actuacions realitzades

No es detecten intervencions recents, més enllà del desgast del temps, la construcció annexa i la invasió de vegetació.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El conjunt format per la sínia i el pou.
Intervencions preferents	Eliminar la caseta de bloquets amb coberta de fibrociment. Netejar la vegetació.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Infraestructura hidràulica (extracció d'aigua).
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció una franja envoltant el conjunt format per la sínia i el pou amb una amplària de deu metres mesurats a partir de la cara exterior del coll del pou amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL**Sínies**

S-05

SÍNIA DE S'HORT DE DON LLORENÇ

Fotografies:

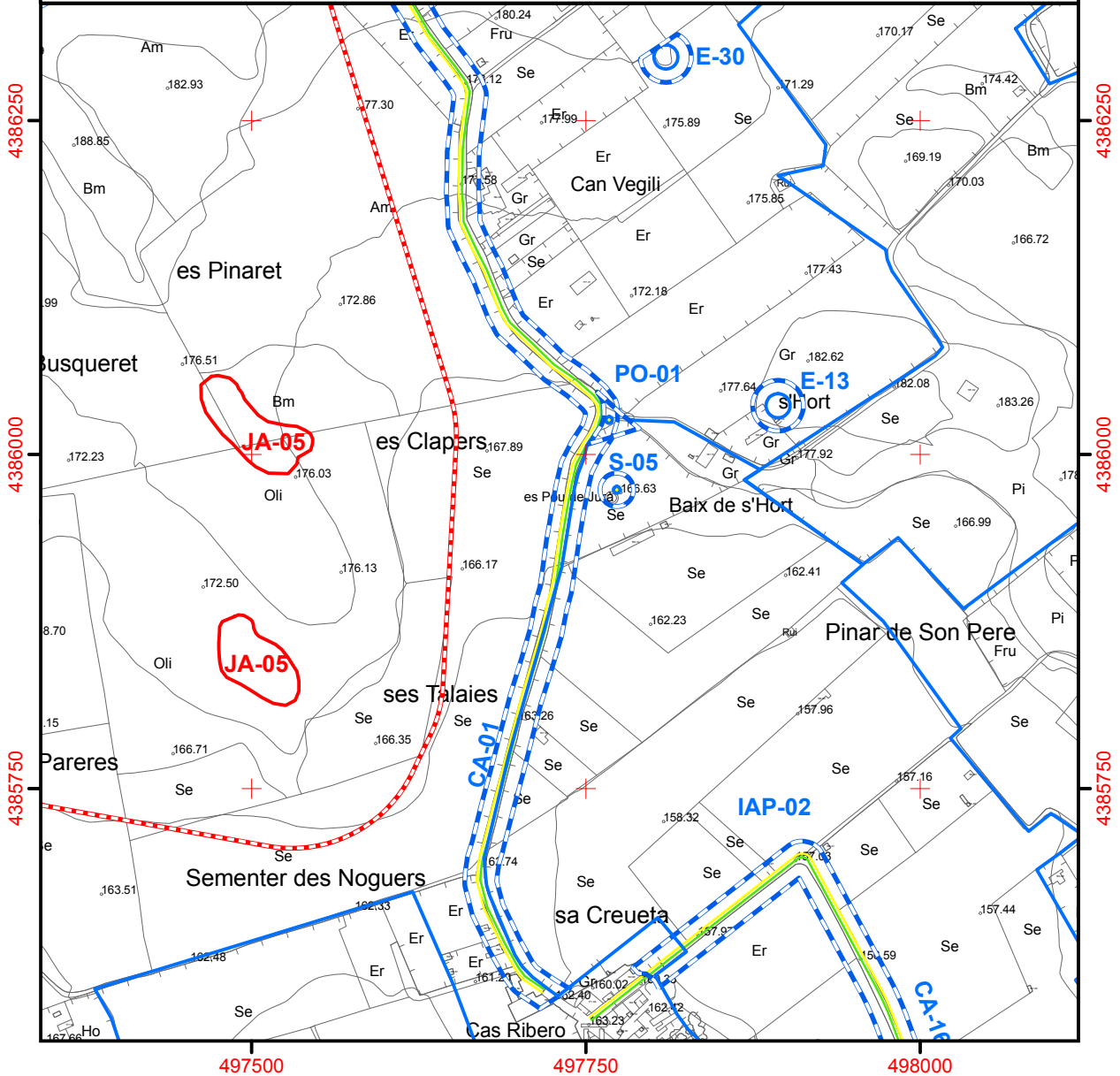
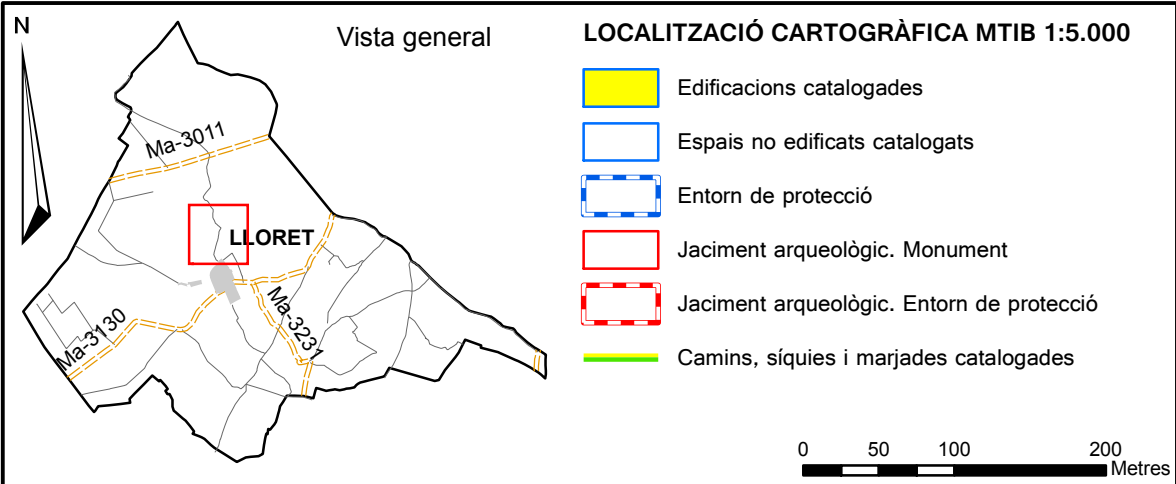

Fotografies 2018:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL
Sínies

S-05

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL		S-06
Sínies		
SÍNIA DE SON MARRON		

Identificació de l'element**Tipologia**

Sínia

Ús original

Agricultura de reguiu

Ús actual

Sense ús

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Medieval islàmic (?)

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

-

Referències històriques

-

Identificació espacial**Localització**

Al nord-est del terme, dins la possessió de Son Marron a un centenar de metres al nord de les cases de la possessió. Accés des de les cases de la possessió.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació Cadastral

Polígon 5
Parcel·la 47

UTM

X= 497982
Y= 4387698
Altitud= 166 m

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL**Sínies**

S-06

SÍNIA DE SON MARRON**Descripció de l'element**

Construcció hidràulica de 16,50 m de profunditat de secció el·líptica (1,10 m x 3 m) paredada, amb restes de cintell i coll amb brancals. Conducció d'aigua a les piques i abeurador adjunt.

Estat de conservació de l'element

Estat general de conservació:

Dolent

Estat de conservació dels elements:

Dolent

Intervencions o actuacions realitzades

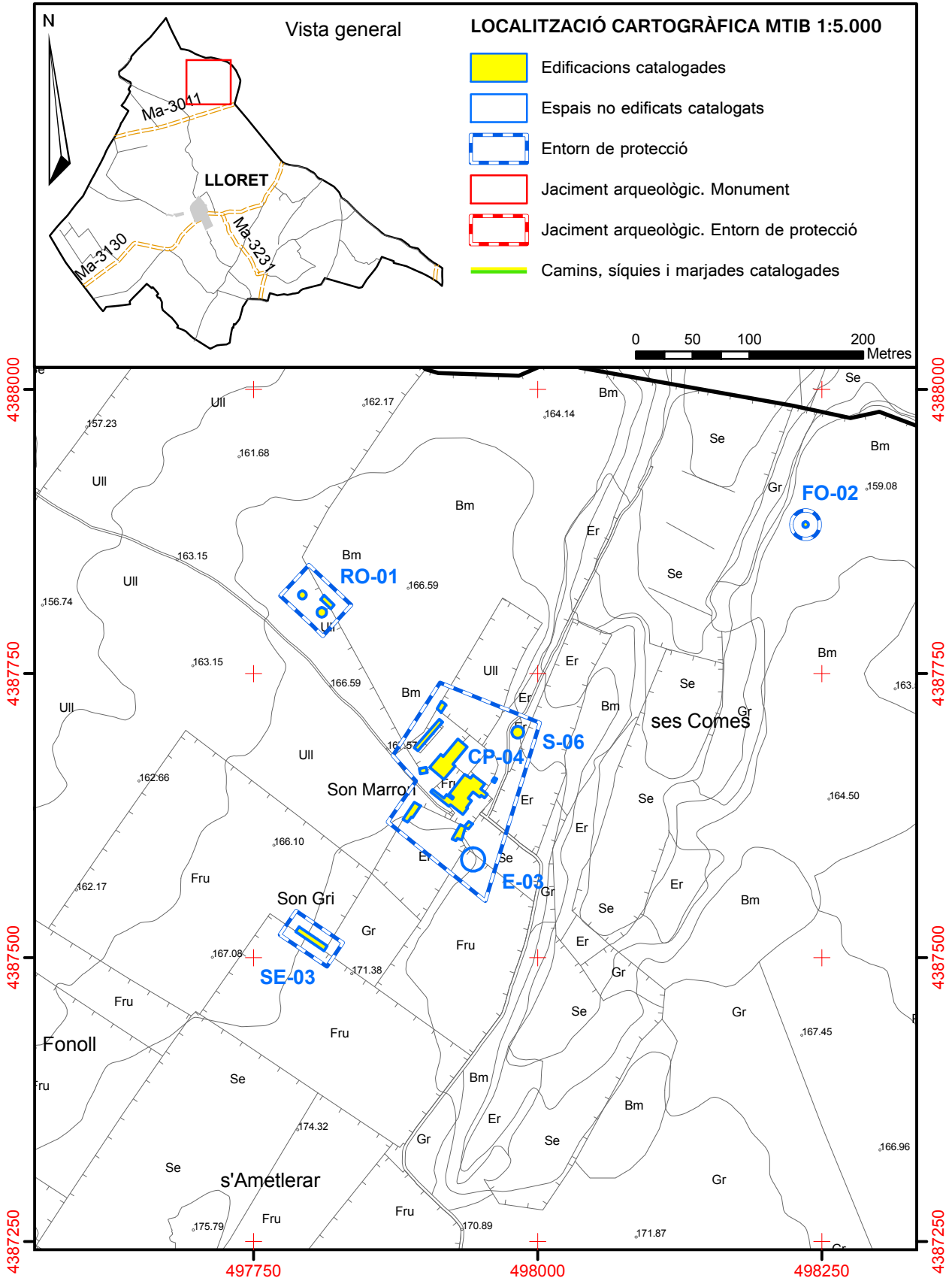
No es detecten intervencions recents, més enllà del desgast del temps.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El conjunt format per la sínia (tant la part exterior com la part subterrània), la síquia, les piques i l'abeurador.
Intervencions preferents	Netejar la vegetació. Consolidar els paraments.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Infraestructura hidràulica (extracció d'aigua).
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció una franja envoltant el conjunt format per les cases CP-04, l'era E-03 i la sínia amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

Fotografies:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL
Sínies

S-06

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL		S-07
Sínies		
SÍNIA DE SES BEATES		

Identificació de l'element**Tipologia**

Sínia

Ús original

Extracció d'aigua

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Medieval islàmic (?)

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

-

Referències històriques

-

Identificació espacial**Localització**

Sud del terme. Entre es Figueral, Son Boló, sa Costa de na Curta i Son Miralles. Accés des del camí Vell d'Algaida i des del camí de Son Boló.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 3
Parcel·la 116**UTM**X= 497753
Y= 4383760
Altitud= 160 m

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL Sínies	S-07
SÍNIA DE SES BEATES	

Descripció de l'element

Construcció hidràulica d'uns 12-14 m de profunditat, de secció el·líptica de 3 m de llargària per 1,30 m d'amplària. El cintell ha estat substituït per un coll baix, sense brancals, de marès; sobre la seva part sud s'hi ha construït una caseta de materials prefabricats de 1,40 m x 1,30 m destinada a la protecció del motor de la bomba d'extracció. A 23 m en direcció nord-est s'hi troba el safareig de forma quadrada de 7 m x 7 m i per 1 m d'amplària; la profunditat oscil·la entre 1,90 m i 2 m. El safareig està paredat amb argamassa i a l'interior està referit. És abastit d'aigua de la sinya a través d'una canonada soterrada. Al cantó de migjorn hi ha una escala amb quatre graons

Estat de conservació de l'element**_Estat general de conservació:**

Regular

_Estat de conservació dels elements:

Regular

Intervencions o actuacions realitzades

Originàriament, tant el safareig com la sinya feien part d'un conjunt hidràulic i d'un sistema de reguiu que comptava amb un cintell de considerable altura per salvar el desnivell del terreny entre la sinya i el safareig que estaven units per una conducció elevada d'aigua amb canaleta de marès amb algunes arcades de sustentació. El cintell comptava amb una mina que permetia accedir al nivell freàtic.

S'ha instal·lat una escala de ferro per accedir al safareig.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El conjunt format per la sinya (part subterrània) i el safareig.
Intervencions preferents	Eliminar la caseta de blocs de formigó vist.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Infraestructura hidràulica (extracció i emmagatzamament d'aigua).
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció una franja envoltant el conjunt format per la sinya i el safareig amb una amplària de deu metres mesurats a partir de la cara exterior del coll de la sinya i del safareig amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

Sínies

S-07

SÍNIA DE SES BEATES

Fotografies:

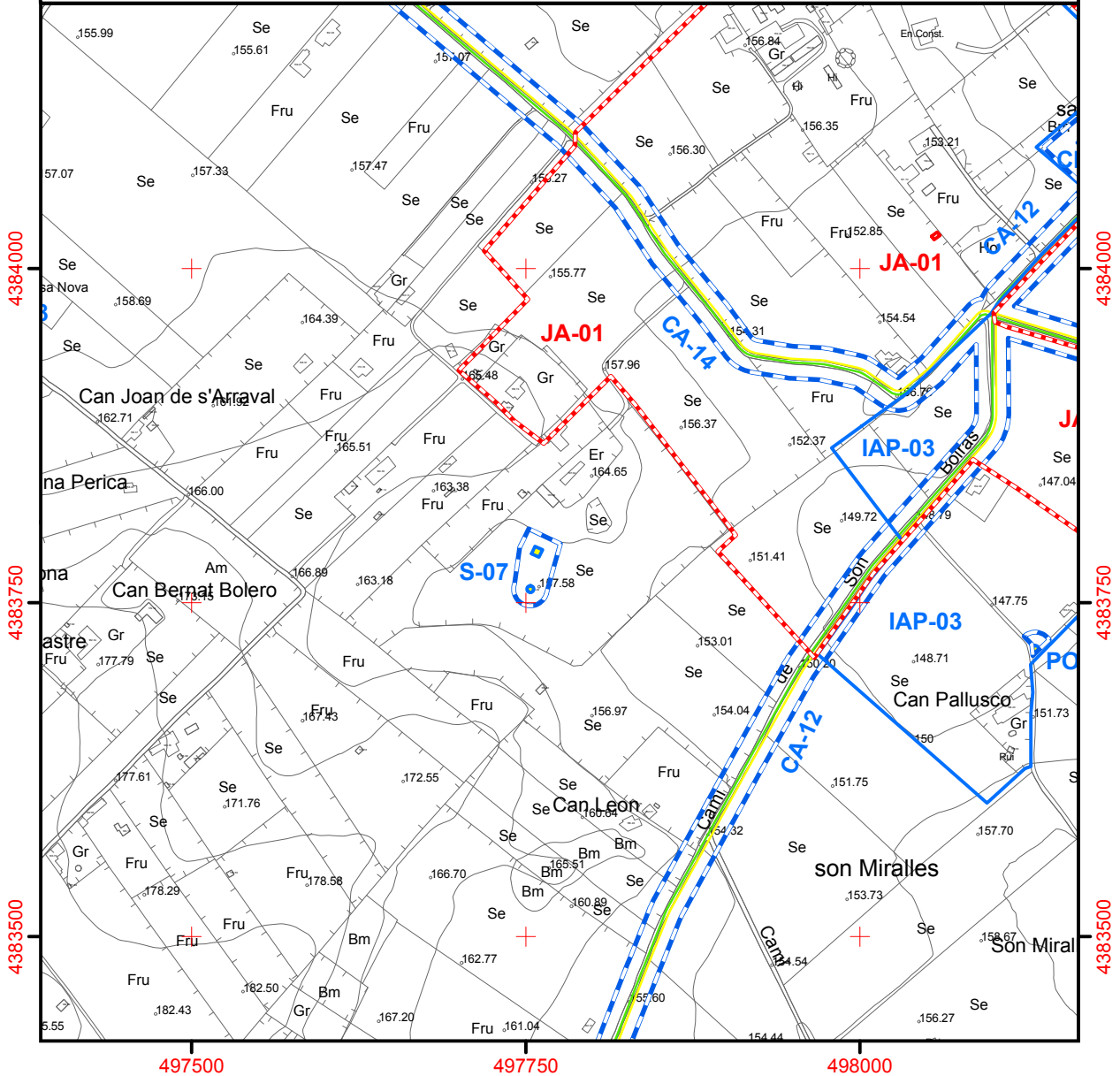
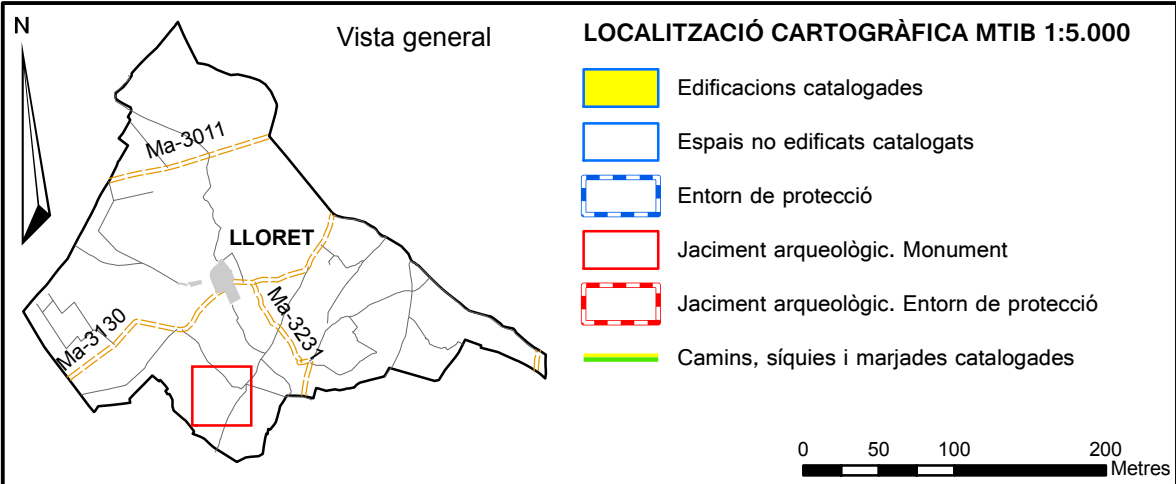

Fotografies 2018:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL
Sínies

S-07

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL		S-08
Sínies		
SÍNIA DE CAN BEATET		

Identificació de l'element

Tipologia
Sínia

Ús original
Extracció d'aigua

Titularitat
Privada

Autoria
Desconeguda

Cronologia
Medieval islàmic (?)

Estil
Arquitectura tradicional

Bibliografia
-

Referències històriques
-

Identificació espacial

Localització
Al sud del casc urbà, entre el camí de sa Costa i el camí de sa Font. Accés des del camí de sa Font i des del camí de sa Costa.

Entorn / classe de sòl
Sòl rústic

Identificació Cadastral
Polígon 3
Parcel·la 206

UTM
X= 498043
Y= 4384976
Altitud= 147 m

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

Sínies

S-08

SÍNIA DE CAN BEATET

Descripció de l'element

Sistema de reguiu format per una sínia i dues conduccions d'aigua. La sínia consta d'un pou paredat de secció el·líptica (4 m x 1,10 m) i 9 m de profunditat i un cintell de pedra en sec de diàmetre irregular que oscil·la entre 7 m i 8 m. L'alçada oscil·la entre 1,30 m i 0,40 m. Sobre el cintell actualment hi ha dos colls, el de la sínia i un altre amb dos brancals de marès per sustentar una corriola.

Des del cintell surten dues canalitzacions en direcció a llevant, de la qual només es conserva la sortida; l'altre de canal de test, en direcció al sud, de la qual encara es conserven 12 m i que transcorre sobre un marge.

Es conserva la pastera o pica de pedra (1,40 m x 0,40 m x 0,35 m) on dessaiguaven els cadufs.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Regular. La sínia es troba envaïda per la vegetació.

_Estat de conservació dels elements:

Regular

Intervencions o actuacions realitzades

S'ha modificat tota la part superior del cintell.

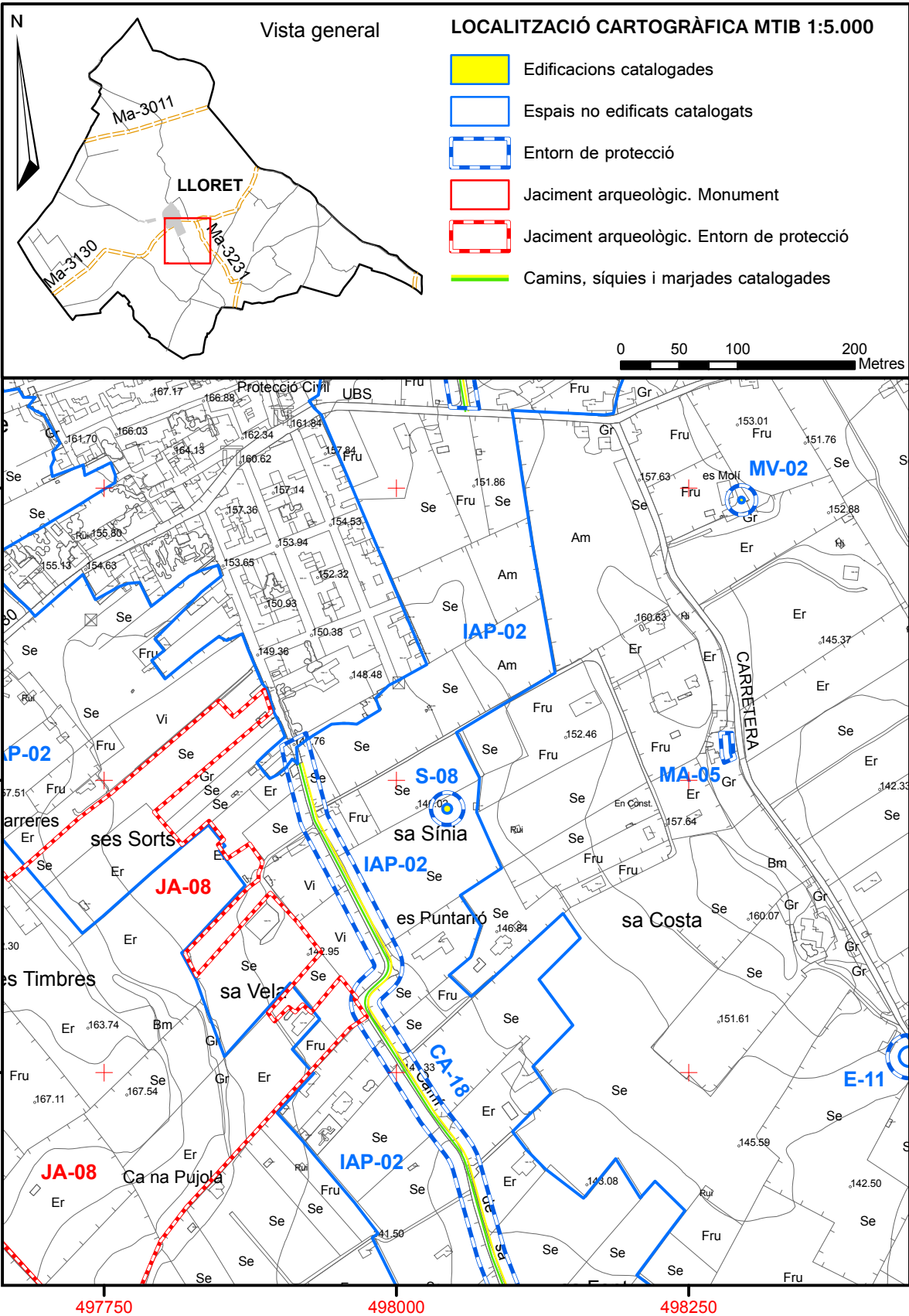
PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El conjunt format pel cintell i la sínia, tant la part exterior com la part subterrània. Colls sobre el cintell. Pastera.
Intervencions preferents	Neteja de vegetació espontània.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Infraestructura hidràulica (extracció i emmagatzamament d'aigua).
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció una franja envoltant la sínia amb una amplària de deu metres mesurats a partir de la cara exterior de la mota amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb la sínia, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

Fotografies:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL
Sínies

S-08

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL		S-09
Sínies		
CAN LLABRÉS. BAIX DE SA RIBA		

Identificació de l'element**Tipologia**

Sínia

Ús original

Extracció d'aigua

Ús actual

Sense ús

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Medieval islàmic (?)

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

-

Referències històriques

-

Identificació espacial**Localització**

A l'est del casc urbà, Baix de sa Riba. Accés des del camí de Baix de sa Riba o des del camí des Puig.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 1
Parcel·la 27**UTM**X= 498134
Y= 4385477
Altitud= 166 m

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL Sínies	S-09
CAN LLABRÉS. BAIX DE SA RIBA	

Descripció de l'element

Conjunt format per una sínia i un safareig, utilitzats per reguir a la part de llevant del nucli urbà, a l'indret conegut per Baix de sa Riba.

La sínia, situada damunt un cintell de 10,20 m de diàmetre construït en pedra en sec i una barana d'una filada de marès i una alçada màxima de 1,70 m, consta d'un pou de forma el·líptica (2,30 m x 1 m) de 25 m de profunditat. Consta de coll amb dues columnes de marès que han estat utilitzades per sostenir un torn d'elevació de la bomba d'extracció d'aigua. Una canonada subterrània la connecta amb el safareig

El safareig de planta rectangular té 12,40 m x 10,10 m amb parets de 1 m d'amplada i un replom de 0,60 m que conformen el talús exterior. Té una profunditat que oscil·la entre els 3,50 m i els 3,60 m. A l'exterior, les parets orientades a ponent assoleixen una alçada de 3,40 m i a llevant 0,50 m. Disposa de dues boques de sortida. A la part de migjorn té una escala de pedra annexa de 8 escalons de 0,90 m d'amplada.

Estat de conservació de l'element**_Estat general de conservació:**

Bo

_Estat de conservació dels elements:

Bo el safareig. Regular la sínia.

Intervencions o actuacions realitzades

No es detecten intervencions recents, més enllà del desgast del temps.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El conjunt format per la sínia i el safareig.
Intervencions preferents	Neteja de vegetació espontània.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Infraestructura hidràulica (extracció i emmagatzamament d'aigua).
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció una franja envoltant la sínia i el safareig amb una amplària de deu metres mesurats a partir de la cara exterior dels seus paraments amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt format per la sínia i el safareig, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL**Sínies**

S-09

CAN LLABRÉS. BAIX DE SA RIBA

Fotografies:

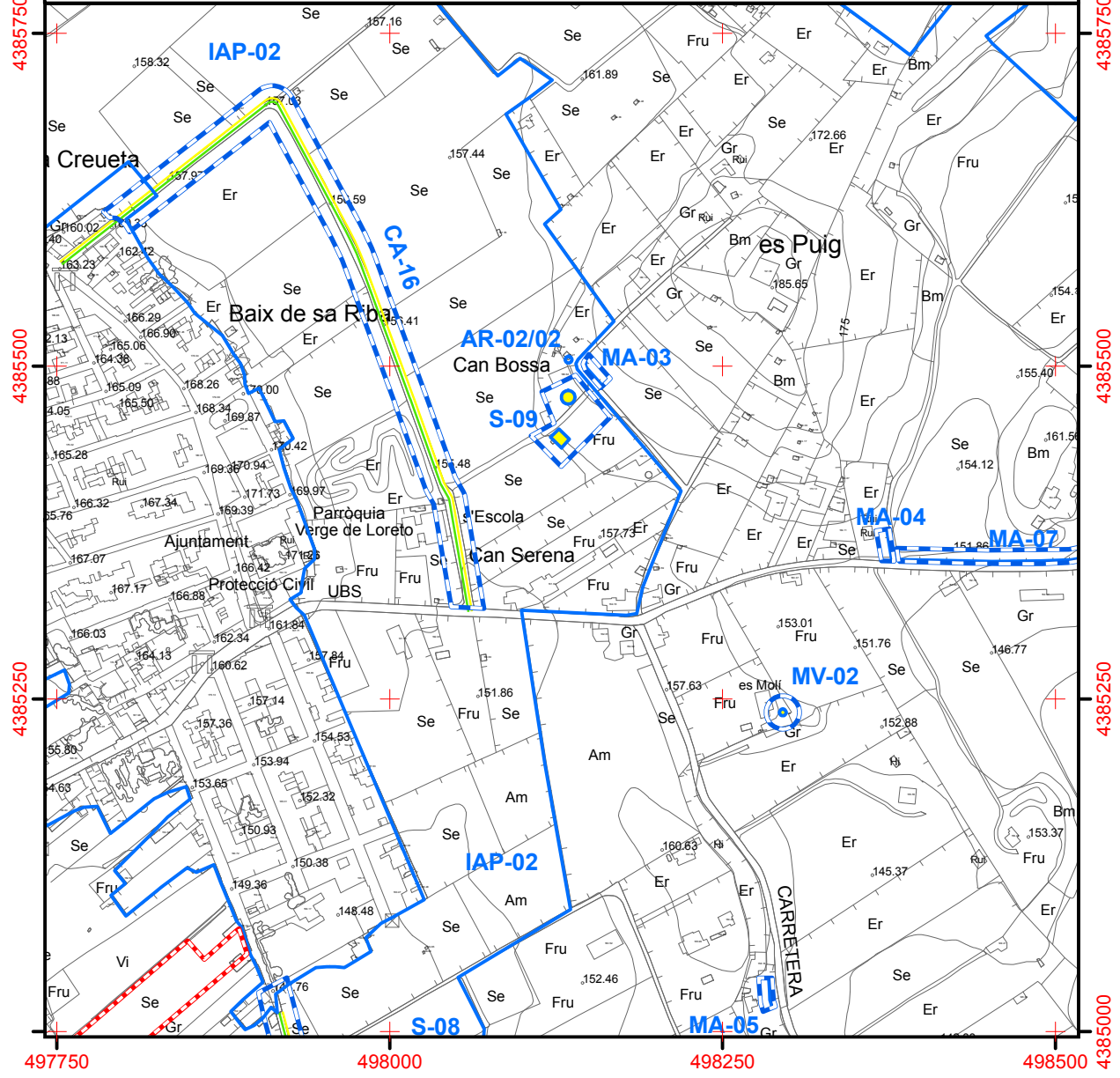
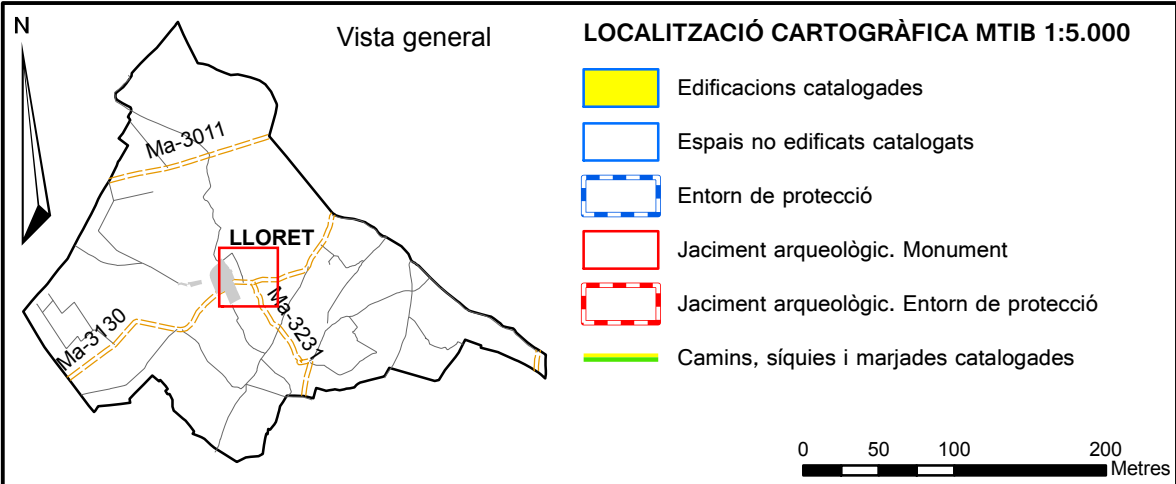

Fotografies 2018:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL
Sínies

S-09

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL		S-10
Hort		
HORT D'EN MUNAR		

Identificació de l'element**Tipologia**

Espai irrigat

Ús original

Agricultura de reguiu

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

-

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

-

Referències històriques

-

Identificació espacial**Localització**

Al sud del casc urbà, a l'extrem sud del camí de sa Font fent cantonada amb el camí vell d'Algaida i el camí de Son Diviu. Accés des del camí vell d'Algaida i del de Son Diviu

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació Cadastral

Polígon 3
Parcel·la 280

UTM

X= 498432
Y= 4384192
Altitud= 137 m

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL	S-10
Hort	
HORT D'EN MUNAR	

Descripció de l'element

Conjunt format per quatre marjades: la primera i més extensa compta amb una sinya (A), restes de la canalització adosada al marge del camí de Son Diviu i una caseta amb porxo i solls i corralet independents; la segona marjada compta amb una sinya (B) i un pou (C) paredat de secció circular amb una pica annexa; la tercera marjada amb tarongers i la quarta, més elevada i més al sud, compta amb el safareig de planta rectangular (25 x 4 m).

La sinya (A) té un paredat el·líptic 2 x 0,9 x 8,5 m, té el coll refet de pedra en verd amb un ampitador de marès (anys 90), a més al costat del marge del camí hi ha indicis d'una paret referida (potser la imprompta d'un safareig).

La sinya (B), a la segona marjada, té un paredat el·líptic 1,9 x 1,9 x 6,2 m amb restes de canonades de test, amb un coll refet de pedra amb verd i columnes també de pedra.

El pou (C), el·líptic 0,8 x 0,9 m i amb el coll refet de pedra amb verd i ampitador de marès i una pica annexa

Estat de conservació de l'element

Estat general de conservació:

Bo

Estat de conservació dels elements:

Bo.

Intervencions o actuacions realitzades

Als anys 90 es construí un folre de pedra al coll i als brancals del pou, amb resultat discordant.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El conjunt format per les sínies, el pou, el safareig i les marjades.
Intervencions preferents	Donar un tractament tradicional al coll i als brancals del pou.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Infraestructura hidràulica (extracció i emmagatzamament d'aigua). Agrícola-ramader per a les marjades.
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció una franja envoltant el conjunt format per les sínies A i B, el pou, el safareig i les marjades amb una amplària de deu metres mesurats a partir de la cara exterior dels seus paraments amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

Sínies

S-10

HORT D'EN MUNAR

Fotografies:

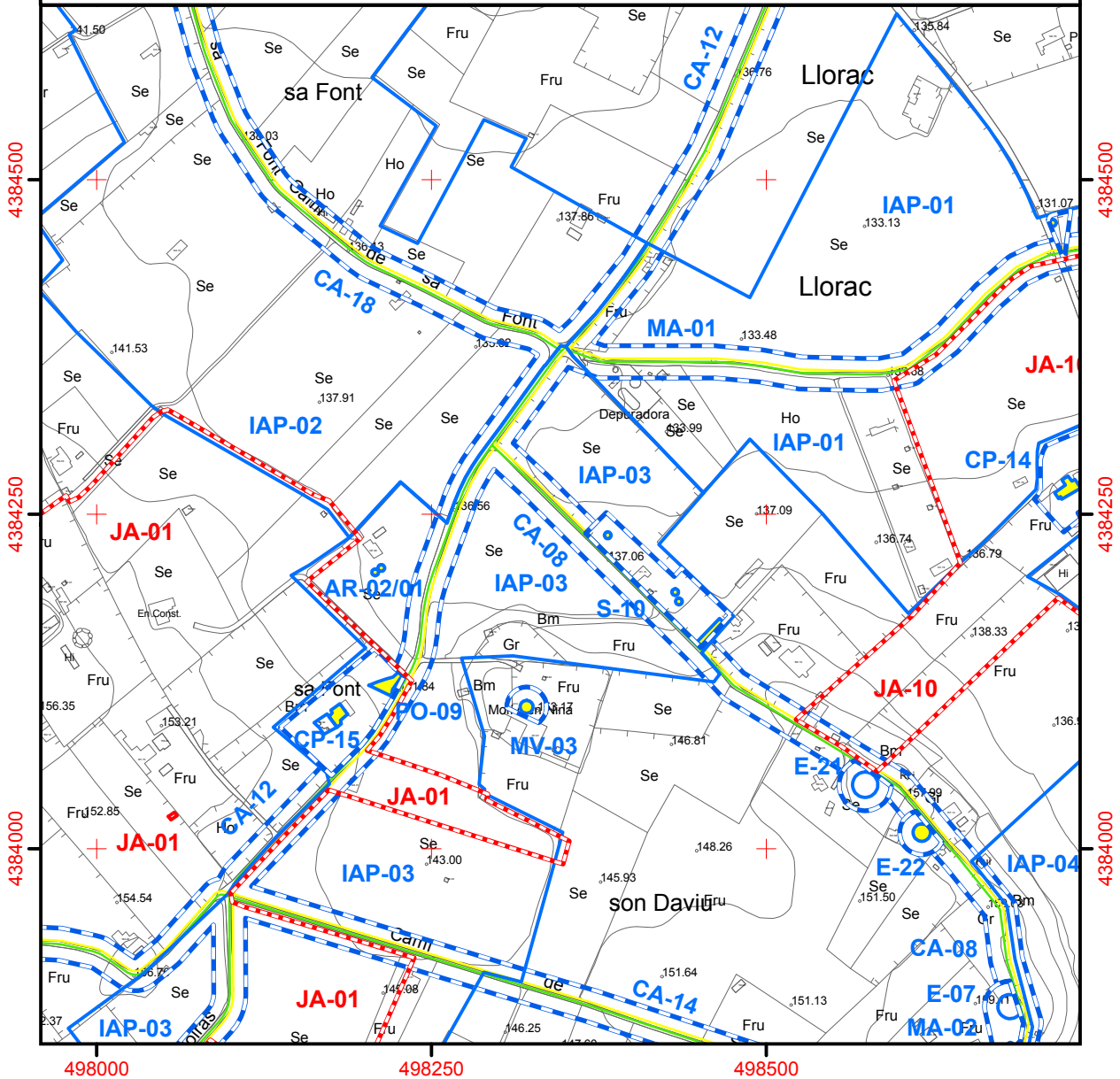
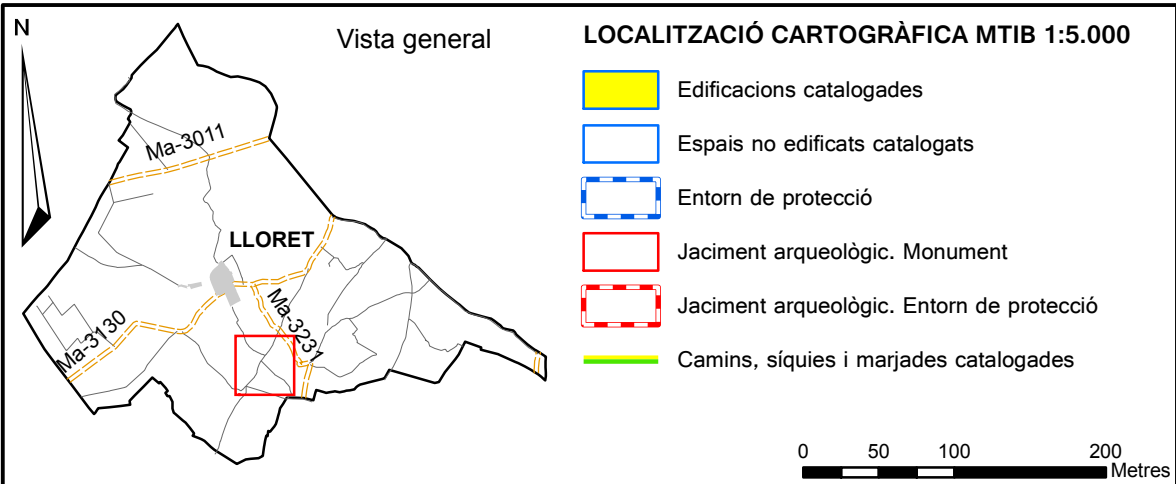

Fotografies 2018:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL
Sínies

S-10

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL		S-11
Sínies		
SÍNIA DEL CAMP VANRELL. SON JOAN ARNAU		

Identificació de l'element**Tipologia**

Sínia

Ús original

Abastiment d'aigua

Ús actual

Sense ús

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Desconeguda

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

-

Referències històriques

-

Identificació espacial**Localització**

A l'est del terme municipal, prop del límit amb el terme de Sineu. A la part est del camp Vanrell de la possessió de Son Joan Arnau. Accessible des del carretera de Sineu a Algaida Ma-3130 i des del camí des Colomer.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació Cadastral

Polígon 1
Parcel·la 166

UTM

X= 499182
Y= 4386259
Altitud= 130 m

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL**Sínies**

S-11

SÍNIA DEL CAMP VANRELL. SON JOAN ARNAU**Descripció de l'element**

El pou presenta un paredat el·líptic de 3,5 x 1,2 m i 11 m de profunditat. Té el coll de pedra amb verd amb abeurador perimetral i una pica de pedra. Presenta una llosa de pedra a l'ampit i columnes de blocs de formigó.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Regular

_Estat de conservació dels elements:

Regular

Intervencions o actuacions realitzades

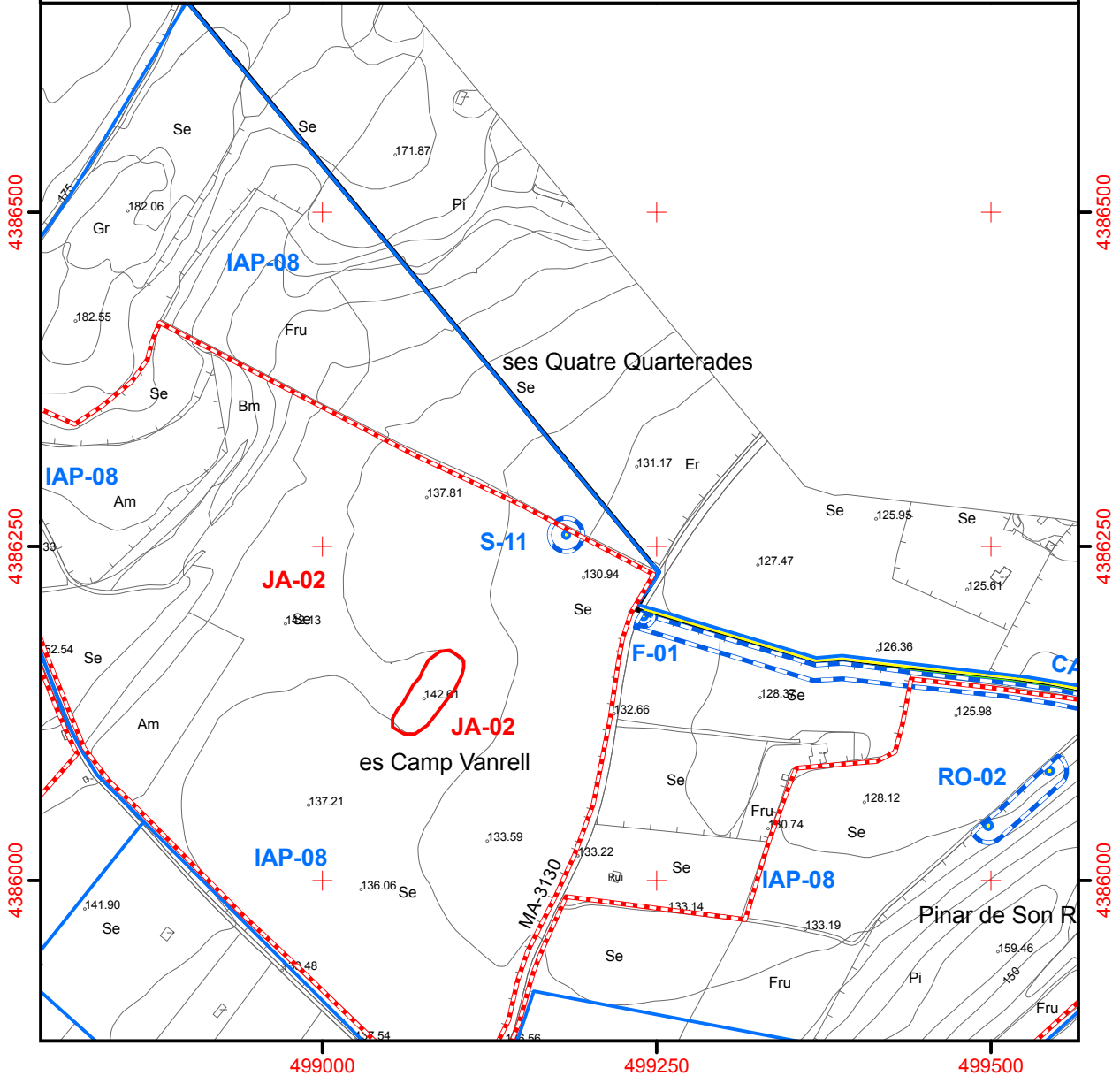
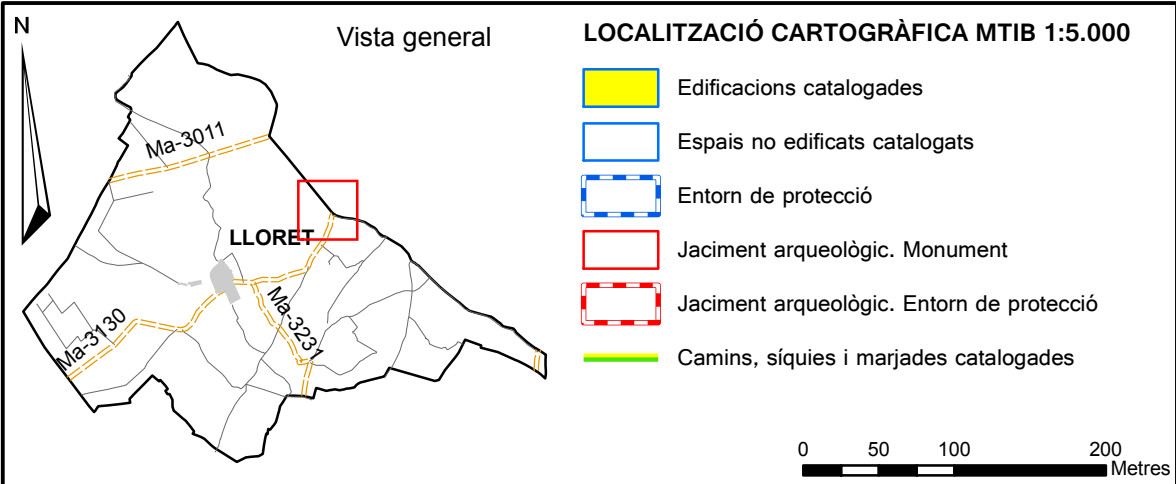
S'han construït dos brancals amb peces prefabricades de formigó, amb resultat discordant.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El conjunt format per la sínia, tant la part exterior com la part subterrània. Abeurador. Pica.
Intervencions preferents	Eliminar els brancals de peces prefabricades de formigó. Netejar la vegetació.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Infraestructura hidràulica (extracció d'aigua).
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció una franja envoltant la sínia amb una amplària de deu metres mesurats a partir de la cara exterior del coll de la sínia amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb la sínia, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

Fotografies:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL
Sínies

S-11

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL		S-12
Sínies		
FONT D'EN PERE		

Identificació de l'element**Tipologia**

Espai irrigat, font

Ús original

Agrícola i ramader

Ús actual

Infraestructura hidràulica

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Medieval islàmic (?)

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

-

Referències històriques

-

Identificació espacial**Localització**

Accés des del Camí de ses Algorfes d'en Dominer. Al sud-est del terme municipal, ran del límit municipal de Sant Joan, prop de Son Niell.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació CadastralPolígon 2
Parcel·la 395**UTM**X= 500789
Y= 4384216
Altitud= 174 m

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL	S-12
Sínies	
FONT D'EN PERE	

Descripció de l'element

Sistema de reguiu conformat per una font i un conjunt de marjades destinades a cultiu d'horta i arbres fruiters, que aprofita un comellar orientat de sud a nord. Actualment aquest sistema també integra l'hort de ses Algorfes d'en Dominer situades dins el terme municipal de Sant Joan. La font està ubicada a la part alta (sud) d'aquest comellar i té una estructura de forma tronco-cònica paredada en sec amb dues obertures d'accés a la font: una situada a la part superior dotada d'un coll de carreus de marès de forma quadrangular; a la segona obertura, situada a la marjada inferior, s'hi accedeix a través d'una mina de 2,1 m de longitud i 2 m d'altura. A la part central de l'estructura tronco-cònica hi ha el pou paredat de secció el·líptica de 1,10 m x 3 m i amb una profunditat de 10,60 m des de l'accés superior i de 7,20 m des de l'accés inferior o lateral. Al fons del pou, en direcció ponent, hi ha una altra mina.

Les marjades conformen un conjunt tancat de paret en verd d'esquena d'ase amb davalladors i caminals d'accés.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

Bo

Intervencions o actuacions realitzades

S'ha instal·lat una tuberia de PVC per extreure l'aigua per gravetat.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El conjunt format pel pou, tant la part exterior com la part subterrània. Marjades, davalladors i caminals. Paret d'esquena d'ase que delimita l'hort.
Intervencions preferents	-
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Infraestructura hidràulica (extracció i emmagatzamament d'aigua). Agrícola-ramader per a l'hort.
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció de la font l'espai de l'hort delimitat per la paret d'esquena d'ase amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt format per la font i les marjades, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

Sínies

S-12

FONT D'EN PERE

Fotografies:

Fotografies 2018:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL
03. Ponts

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL		P-01
Ponts		
PONTET DE SON REAL		

Identificació de l'element**Tipologia**

Pont

Ús original

Xarxa viària

Ús actual

Xarxa viària

Titularitat

Pública

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Desconeguda

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

-

Referències històriques

-

Identificació espacial**Localització**

A l'est del terme municipal. Al camí vell de Sineu a Sant Joan. A la intersecció amb el camí vell de Montuïri i el torrent de Llorac. Situat sobre el límit municipal entre Llorito i Sineu.

Identificació Cadastral

Polígon -
Parcel·la -

UTM

X= 500270
Y= 4385597
Altitud= 108 m

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL	P-01
Ponts	
PONTET DE SON REAL	

Descripció de l'element

Pont de marès amb un sol ull de volta de canó de carreus de marès. La seva altura és d'aproximadament un metre. Té una amplària de 1,6 m i una llargària de 4 m. El ferm damunt el pont és d'asfalt.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Regular

_Estat de conservació dels elements:

Regular

Intervencions o actuacions realitzades

S'ha eixamplat de manera grollera.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El conjunt del pont.
Intervencions preferents	Donar un tractament tradicional a l'obra d'ampliació de formigó.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Xarxa viària.
Definició de l'entorn de protecció	
-	
Regulació de l'entorn de protecció	
-	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

Ponts

P-01

PONTET DE SON REAL

Fotografies:

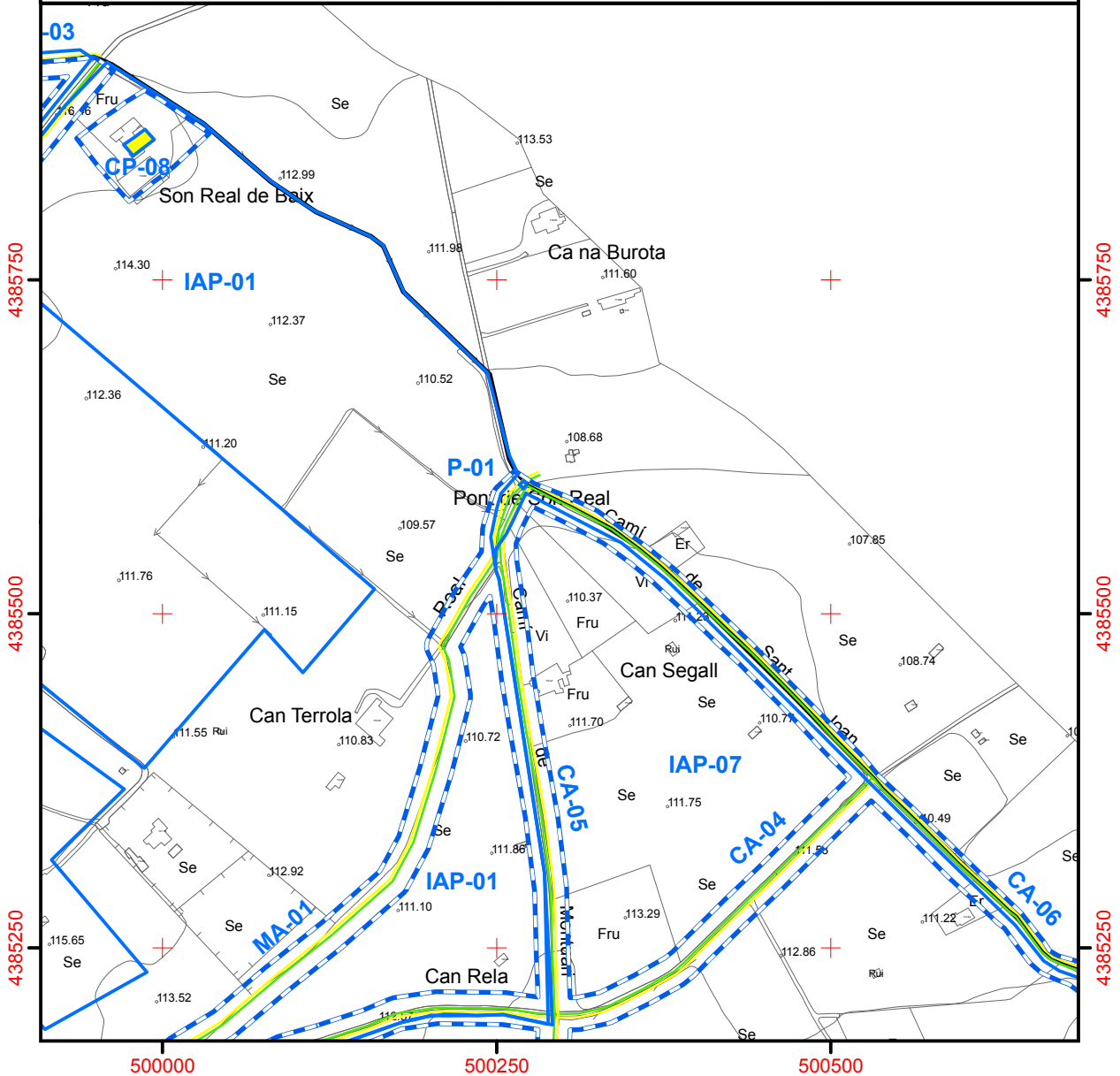
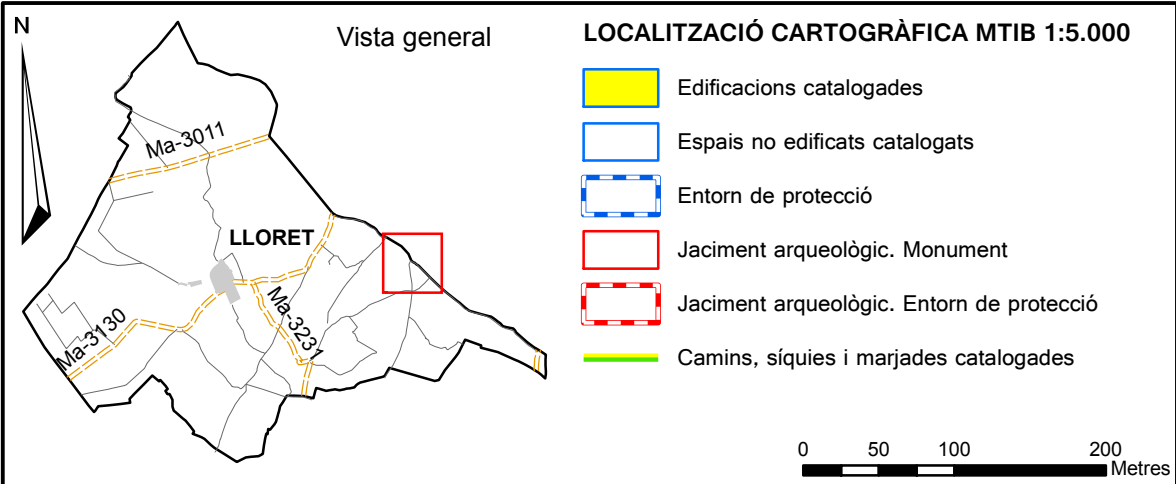

Fotografies 2018:

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL
Ponts

P-01

**IV PATRIMONI D'ESCULTURA
MONUMENTAL, RELIGIOSA I
HERÀLDICA**

1. Creus de Terme

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA		CT-01
Creus de Terme		
SA CREU		

Identificació de l'element**Tipologia**

Creu de terme

Ús original

Símbolic / religiós

Ús actual

Símbolic / religiós

Titularitat

Pública

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segles XVI-XIX

Estil

Neogòtic

Bibliografia

(1994) Guia del Pla de Mallorca. Consell Insular de Mallorca; Mancomunitat Pla de Mallorca. Pàg. 75-76

Inventari de les Creus de Terme. Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear. Direcció General de Cultura. Servei de Patrimoni Històric. Núm Inv. 68.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll. Pàg. 41 i 84.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A. Pàg. 25, 34 i 40-41.

Referències històriques

Documentada el 1590 (MUNAR, 1975: 41 i 84).

Identificació espacial**Localització**

Carrer de sa Costa des Pou, damunt la Timba, davant el local de la Tercera Edat

Entorn / classe de sòl

Sòl urbà

Identificació Cadastral

-

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA	CT-01
Creus de Terme	
SA CREU	

Descripció de l'element

Creu de terme. Creu neogòtica construïda el 1884 per substituir-ne una d'anterior de 1588, encara que segurament la base correspon a la creu primitiva.

Aquesta base té dos cossos, un de circular (de 1,7 m de diàmetre) i un altre de troncopiramidal (de 1,3 m d'altura), el fust i el capitell ambdós octogonals, i la creu grega de braços rectes, decorada amb flors de lis als extrems i als angles d'intersecció.

Conté una representació de la Crucifixió a l'anvers i la representació de la Mare de Déu de Loreto amb el Nin sobre la Santa Casa de Loreto al revers.

A la base del fust s'observa la següent inscripció: "1884 / 16 / JULIO".

La creu està obrada amb pedra de Santanyí.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Regular

_Estat de conservació dels elements:

Oxidació dels elements metàl·lics.

Intervencions o actuacions realitzades

No consten.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	Bé d'Interès Cultural, per declaració genèrica del Decret 571/1963, de 14 de març, sobre protecció d'escuts, emblemes, pedres heràldiques, rotllos de justícia, creus de Terme i peces similars d'interès historicoartístic, la Disposició Addicional Primera de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Espanyol i la Disposició Addicional Primera de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears
Elements a preservar	El conjunt format pels diferents elements que componen la creu.
Intervencions preferents	Seria necessari substituir l'element de ferro que reforça la unió del fust amb la base per un element compatible amb el material de la creu.
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació. Les actuacions permeses venen determinades pel que estableix la Llei 12/1998 del Patrimoni Històric de les Illes Balears.
Usos permesos	Haurà de mantenir el seu ús original.
Definició de l'entorn de protecció	
L'element s'inclou dintre de l'entorn de protecció del conjunt patrimonial format pel Convent de Nostra Senyora i l'Hort des Tarongers AR-01.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt patrimonial format pel Convent de Nostra Senyora de Loreto i l'hort des Tarongers, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. El volum, la tipologia, la morfologia i el cromatisme de les intervencions no podran alterar el caràcter arquitectònic i paisatgístic del conjunt ni pertorbar la seva visualització.	

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA
Creus de Terme
SA CREU

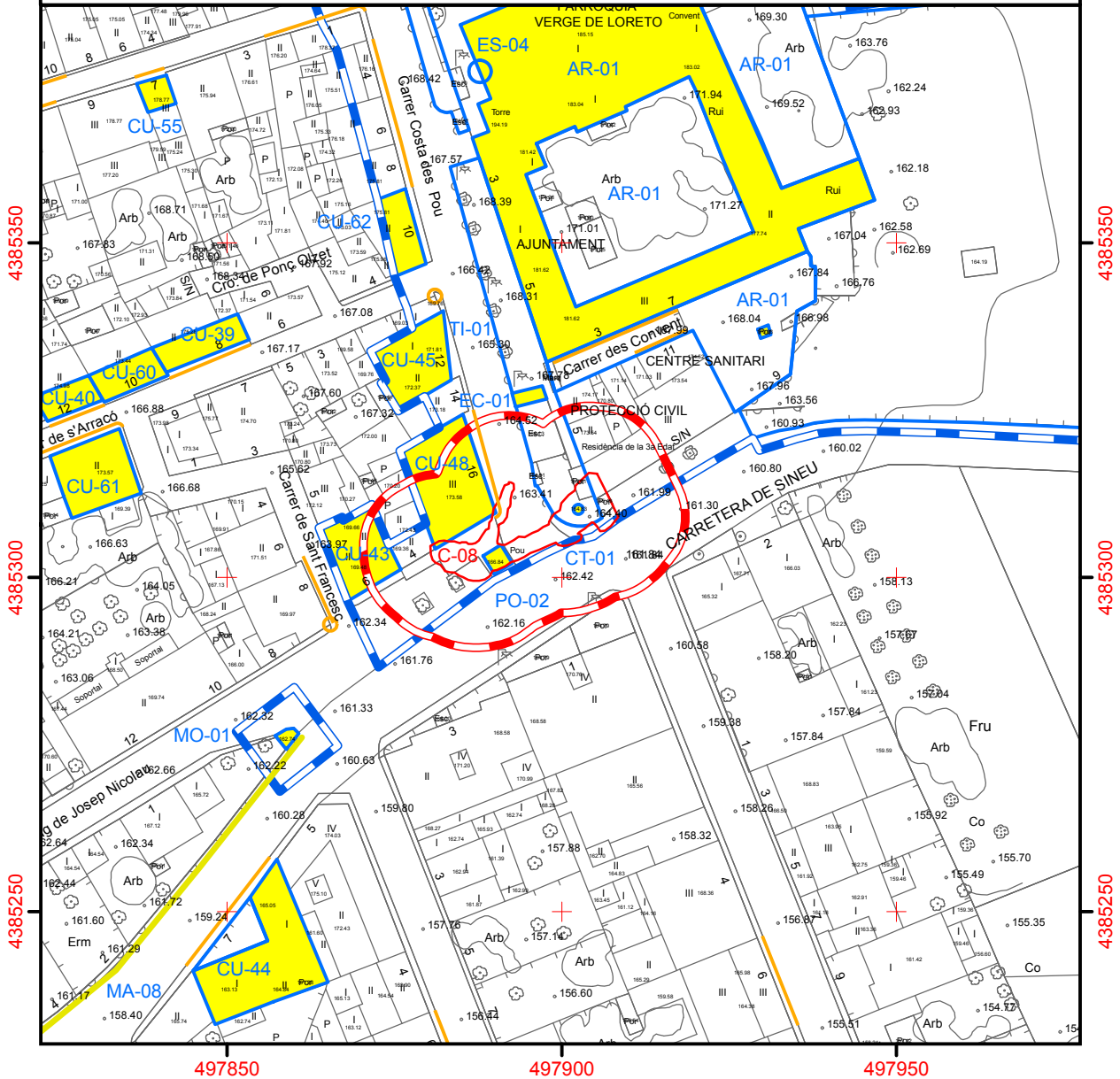
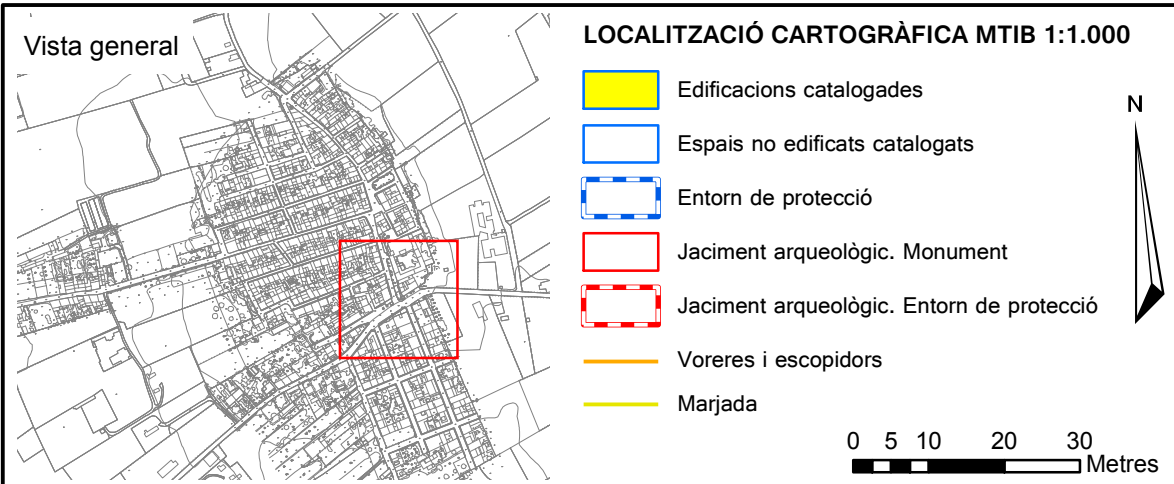
CT-01

Fotografies:

IV PATRIMONI D'ESCUPTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA
Creus de Terme

CT-01

**IV PATRIMONI D'ESCULTURA
MONUMENTAL, RELIGIOSA I
HERÀLDICA
2. Monuments**

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA		MO-01
Monuments		
MONUMENT A JOSEP NICOLAU		

Identificació de l'element

Tipologia
Monument

Identificació espacial

Localització
Carretera de Palma -cantonada- Passeig Josep Nicolau.

Entorn / classe de sòl
Sòl urbà

Ús original
Representatiu

Ús actual
Representatiu

Identificació Cadastral
Referència -

Titularitat
Pública

Autoria
Obra de l'escultor R. Prat

Cronologia
1936. Traslladat a Llorito el 1976, procedent del velòdrom des Tirador de Palma.

Estil
-

Bibliografia

CORTÉS FORTEZA, Santiago (1995) 70 anys d'història de Lloret de Vistalegre 1924-1994. Lloret: Ajuntament de Lloret de Vistalegre.

Referències històriques

El monument es va inaugurar a Palma el 5 d'abril de 1936 i l'havia erigit la Penya José Nicolau (CORTÉS, 1995: 48).

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA	MO-01
Monuments	
MONUMENT A JOSEP NICOLAU	

Descripció de l'element

Bust de marbre sobre peanya de pedra artificial (marmolina). Representa el ciclista Josep Nicolau Balaguer (Llorito, 1908-Palma, 1934).

A la cara anterior de la peanya hi ha una placa amb la inscripció: "LLORET DE V.A. / A / JOSE NICOLAU / V. S. B.".

A la cara posterior de la peanya es llegeix la inscripció "MALLORCA / A / NICOLAU".

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

Bo

Intervencions o actuacions realitzades

No consten.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El conjunt del monument.
Intervencions preferents	-
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Haurà de mantenir el seu ús original.
Definició de l'entorn de protecció	
Es delimita com entorn de protecció del monument una franja envoltant el monument amb una amplària de cinc metres mesurats a partir de la cara exterior de la seva base amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el monument, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA
Monuments

MO-01

MONUMENT A JOSEP NICOLAU

Fotografies:

Cara anterior del monument

Fotografies 2018:

Cara posterior del monument

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA		MO-02
Monuments		
RÈTOL RECTORIA LLORITO		

Identificació de l'element

Tipologia

Monument

Ús original

Simbòlica
commemorativa

Ús actual

Simbòlica
commemorativa

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segle XX (1913)

Estil

-

Bibliografia

-

Referències històriques

-

Identificació espacial

Localització

Façana casa Rectoria. Plaça Jaume I 15

Entorn / classe de sòl

Sòl urbà

Identificació Cadastral

Referència 8057201DD9885N0001PZ

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA
Monuments

MO-02

RÈTOL RECTORIA LLORITO
Descripció de l'element

Placa de pedra de Santanyí amb la incipció sobrepujada CASA RECTORIA DE LLORITO.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

Bo

Intervencions o actuacions realitzades

No consten.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El rètol
Intervencions preferents	-
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Haurà de mantenir el seu ús original.
Definició de l'entorn de protecció	
-	
Regulació de l'entorn de protecció	
-	

Fotografies:

Rètol

Fotografies 2018:

Localització del rètol a la façana

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA	MO-03
Monuments	
RÈTOL CENTRE PARROQUIAL	

Identificació de l'element**Tipologia**

Monument

Ús originalSimbòlica
commemorativa**Ús actual**Simbòlica
commemorativa**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segle XX (1950)

Estil

-

Bibliografia

FULLANA PUIGSERVER, Pere; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2003) Societat rural i religió. Les filles de la Misericòrdia, Terciàries de Sant Francesc, a Llorito. 1866-2001. Palma: Leonard Muntaner Ed. (Llibres de la Nostra Terra; 55).

Referències històriques

-

Identificació espacial**Localització**

Façana Centre Parroquial. Plaça de Jaume I 11

Entorn / classe de sòl

Sòl urbà

Identificació Cadastral

Referència 8057601DD9885N0001EZ

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA
Monuments

MO-03

RÈTOL CENTRE PARROQUIAL
Descripció de l'element

Emblema del moviment religiós Acció Catòlica (creu) i placa, ambdós de pedra de Santanyí, amb la inscripció gravada CENTRO PARROQUIAL DE Ntra. Sra. DE LORETO 1950.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

Bo

Intervencions o actuacions realitzades

No consten.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El conjunt format per la creu i el rètol.
Intervencions preferents	-
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Haurà de mantenir el seu ús original.
Definició de l'entorn de protecció	
-	
Regulació de l'entorn de protecció	
-	

Fotografies:

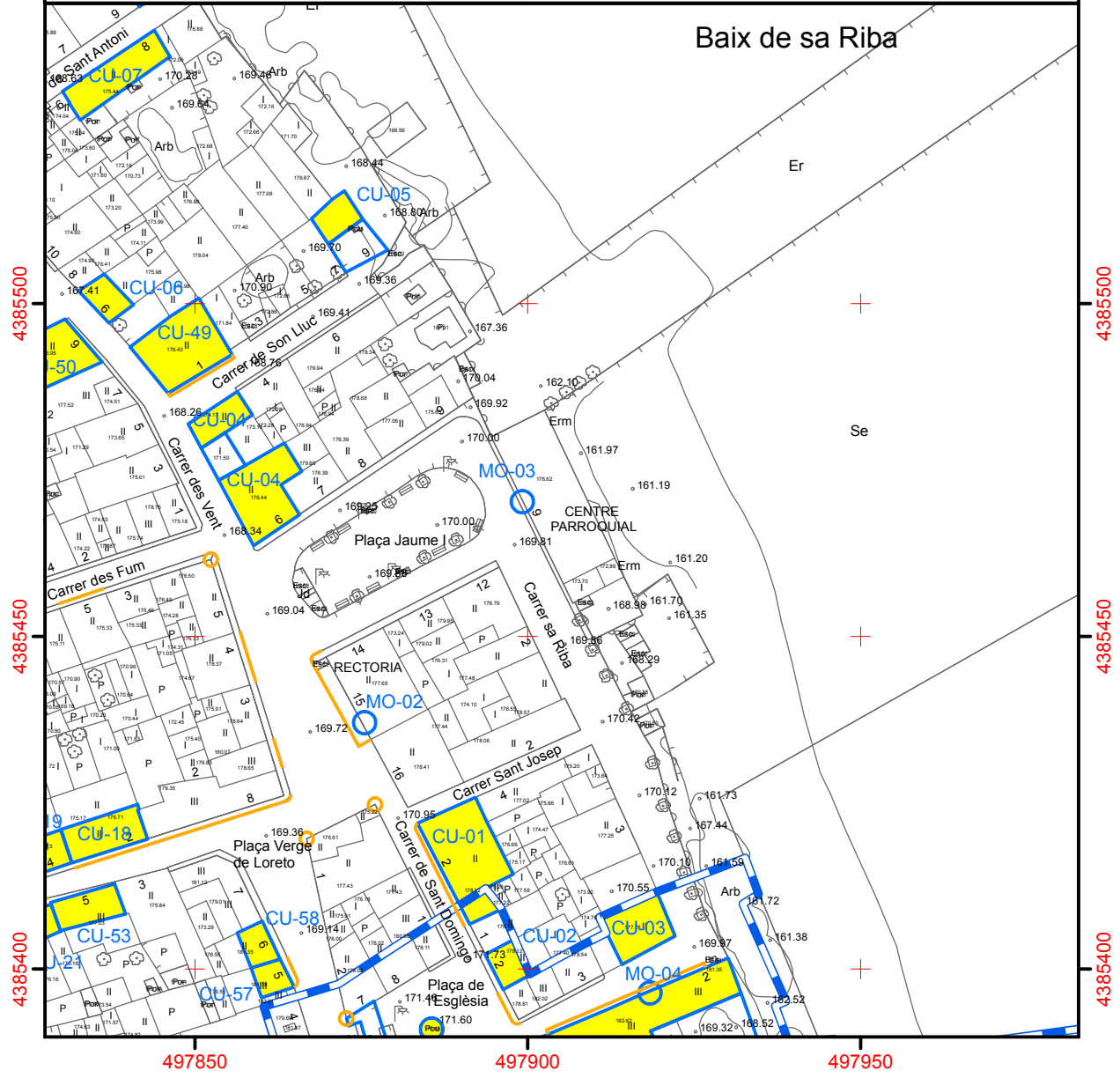
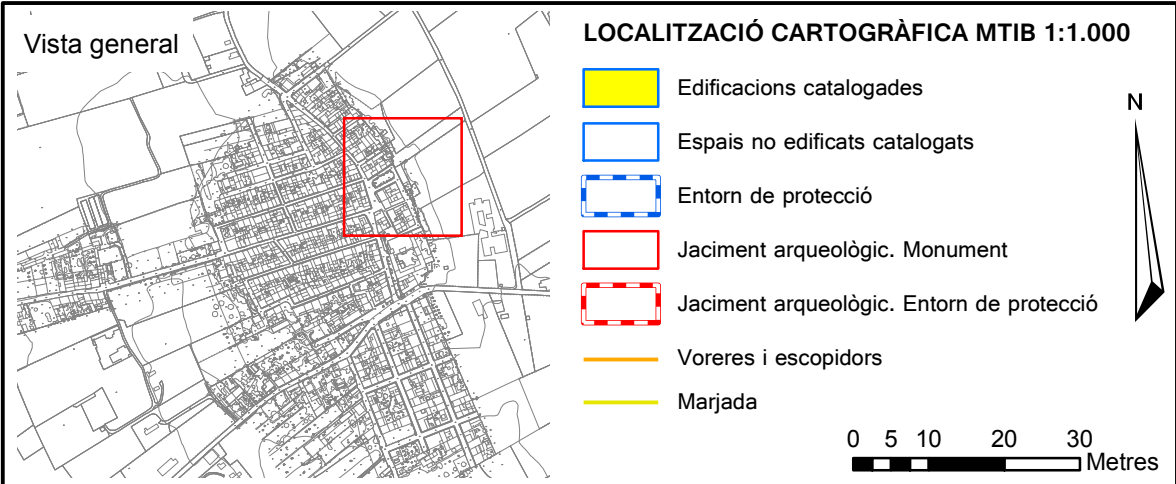

Creu i rètol

Fotografies 2018:

Situació de la creu i del rètol a la façana

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA
Monuments

MO-03

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA	MO-04
Monuments	
RÈTOL CENTENARI CONVENT DE LES MONGES FRANCISCANES	

Identificació de l'element**Tipologia**

Monument

Ús originalSimbòlica
commemorativa**Ús actual**Simbòlica
commemorativa**Titularitat**

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

1966

Estil

-

Bibliografia

FULLANA PUIGSERVER, Pere; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2003) Societat rural i religió. Les filles de la Misericòrdia, Terciàries de Sant Francesc, a Llorito. 1866-2001. Palma: Lleonard Muntaner Ed. (Llibres de la Nostra Terra; 55).

Referències històriques

-

Identificació espacial**Localització**

Façana antic Convent Monges Franciscanes. Carrer de ca ses Monges 2.

Entorn / classe de sòl

Sòl urbà

Identificació Cadastral

Referència 8056502DD9885N0001EZ

IV PATRIMONI D'ESCLTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA
Monuments

MO-04

RÈTOL CENTENARI CONVENT DE LES MONGES FRANCISCANES
Descripció de l'element

Làpida commemorativa de pedra de Binissalem amb la inscripció gravada EN EL I CENTENARIO DE LA FUNDACION DE ESTE CONVENTO, EL PUEBLO DE LLORET DE V. A. AGRADECE A SUS MONJAS BIEN AMADAS LOS MULTIPLES BENEFICIOS RECIBIDOS. 1866-25 NOVIEMBRE 1966

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

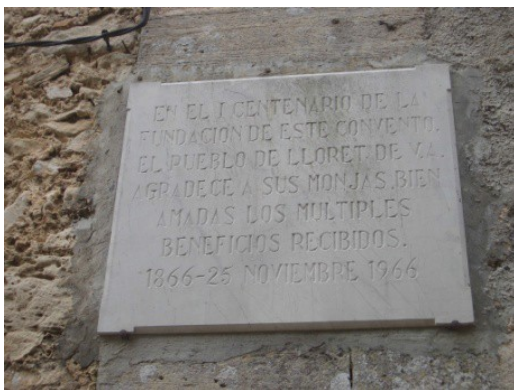
_Estat de conservació dels elements:

Bo

Intervencions o actuacions realitzades

No consten.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El rètol.
Intervencions preferents	-
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Haurà de mantenir el seu ús original.
Definició de l'entorn de protecció	
L'element s'inclou dintre de l'entorn de protecció del conjunt patrimonial format pel Convent de Nostra Senyora i l'Hort des Tarongers AR-01.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt patrimonial format pel Convent de Nostra Senyora de Loreto i l'hort des Tarongers, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. El volum, la tipologia, la morfologia i el cromatisme de les intervencions no podran alterar el caràcter arquitectònic i paisatgístic del conjunt ni pertorbar la seva visualització.	

Fotografies:
Fotografies 2018

Rètol

Localització del rètol a la façana

**IV PATRIMONI D'ESCULTURA
MONUMENTAL, RELIGIOSA I
HERÀLDICA
3. Heràldica**

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA		ES-01
Escuts heràldics		
EMBLEMA DE LA FAMÍLIA MAS. SON MAS		

Identificació de l'element

Tipologia
Emblema

Ús original
Representatiu

Ús actual
Representatiu

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segle XVI (1582)

Estil

-

Bibliografia

(1999) 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. X. Pàg. 305.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre. Pàg. 41.

Identificació espacial

Localització

Sobre el portal major de la façana principal de les cases de la possessió de Son Mas (vegeu CP-13).

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació Cadastral

Polígon 2
Parcel·la 159

UTM

X= 499408
Y= 4385221

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA Escuts heràldics	ES-01
EMBLEMA DE LA FAMÍLIA MAS. SON MAS	

Referències històriques

La possessió de Son Mas està documentada a mitjan segle XVI. En aquest moment trobam la següent referència: M^o Jaume mas, cases y terras de la sua possessió que son deu corterades en alou del benefici possehit per m^o magi antich q^o en la Seu de Mallorca y las restants terras que son coranta quatre corterades en alou de (?), fonch tot stimat dos milia y sinchcentes liures (AMS. Estims 1578, f. 102v).

Descripció de l'element

Emblema esculpit en baix relleu, situat sobre la dovella central del portal major. A la part superior duu gravada la data 1582. L'emblema està circumscrit dins un oval envoltat per una cartel·la. No es pot descriure el que representa per l'erosió de la peça.

Estat de conservació de l'element

Erosionat.

Intervencions o actuacions realitzades

No s'observen

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	Bé d'Interès Cultural, per declaració genèrica del Decret 571/1963, de 14 de març, sobre protecció d'escuts, emblemes, pedres heràldiques, rotllos de justícia, creus de Terme i peces similars d'interès historicoartístic, la Disposició Addicional Primera de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Espanyol i la Disposició Addicional Primera de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears
Elements a preservar	L'escut.
Intervencions preferents	-
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació. Les actuacions permeses venen determinades pel que estableix la Llei 12/1998 del Patrimoni Històric de les Illes Balears.
Usos permesos	Haurà de mantenir el seu ús original.
Definició de l'entorn de protecció	
-	
Regulació de l'entorn de protecció	
-	

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA**Escuts heràldics**

ES-01

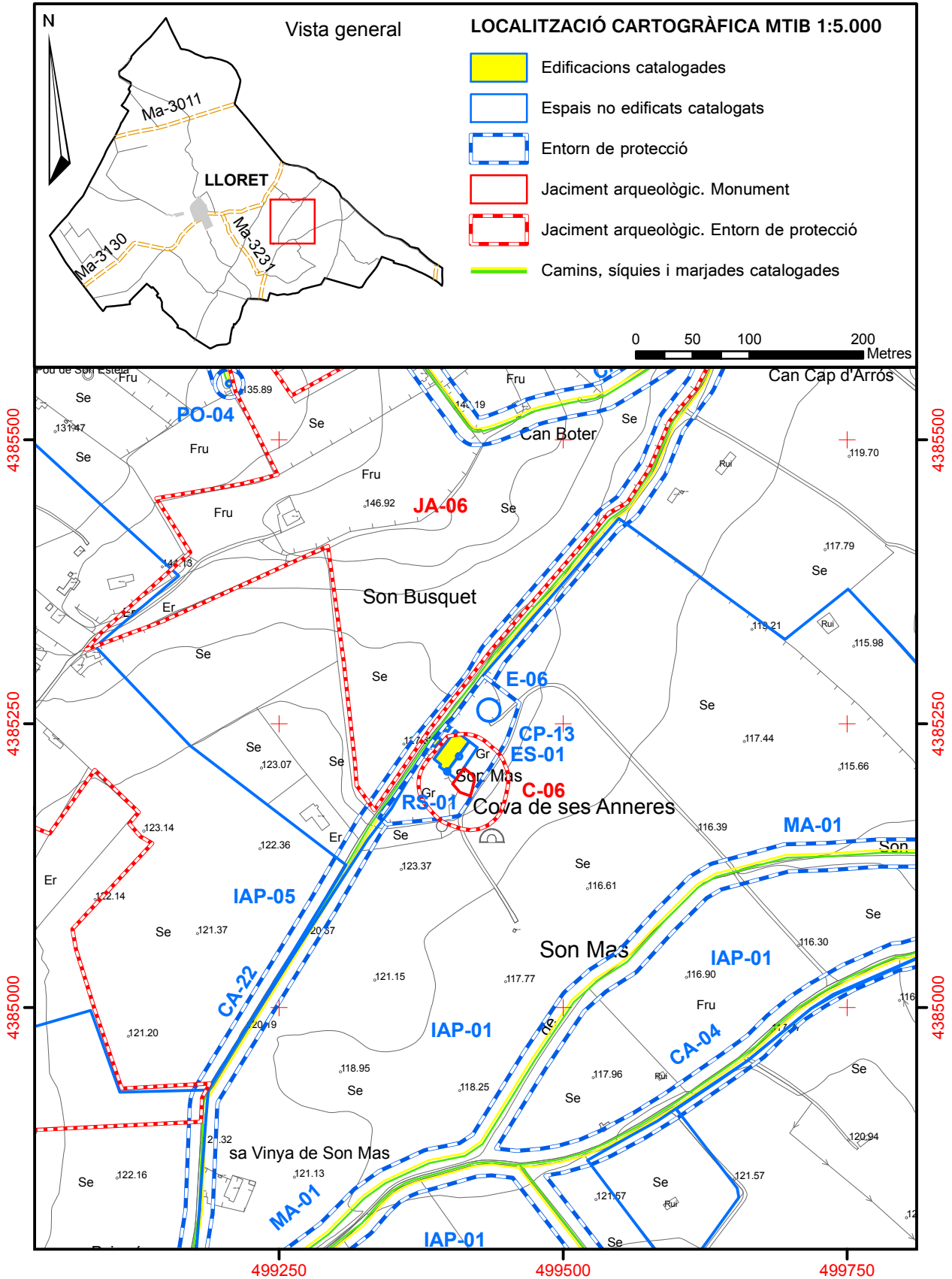
EMBLEMA DE LA FAMÍLIA MAS. SON MAS

Fotografies:

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA
Escuts heràldics

ES-01

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA

ES-02

Escuts heràldics**EMBLEMA DE LA FAMÍLIA ARNAU. SON JOAN ARNAU****Identificació de l'element**

Tipologia
Emblema

Identificació espacial**Localització**

A la façana principal com a elements significatius hi ha dos escuts d'armes, un corresponent a la família dels Arnau i situat sobre el portal de sa Torre.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Ús original
Representatiu

Ús actual
Representatiu

Identificació Cadastral
Polígon 1
Parcel·la 166

UTM
X= 498259
Y= 4386365

Titularitat
Privada

Autoria
Desconeguda

Cronologia
Segle XIX

Estil
-

Bibliografia

(1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. VII. Pàg. 190.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Referències històriques

-

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA
Escuts heràldics

ES-02

EMBLEMA DE LA FAMÍLIA ARNAU. SON JOAN ARNAU
Descripció de l'element

Emblema esculpit en baix relleu, situat sobre el portal de la torre de la casa. Representa les armes de la família Arnau: una nau de vela sobre les ones de la mar. El casc de la nau duu gravada una data (1415). Entre els números 4 i 1 s'observa una petita creu incisa, feta amb posterioritat.

Estat de conservació de l'element

Bo

Intervencions o actuacions realitzades

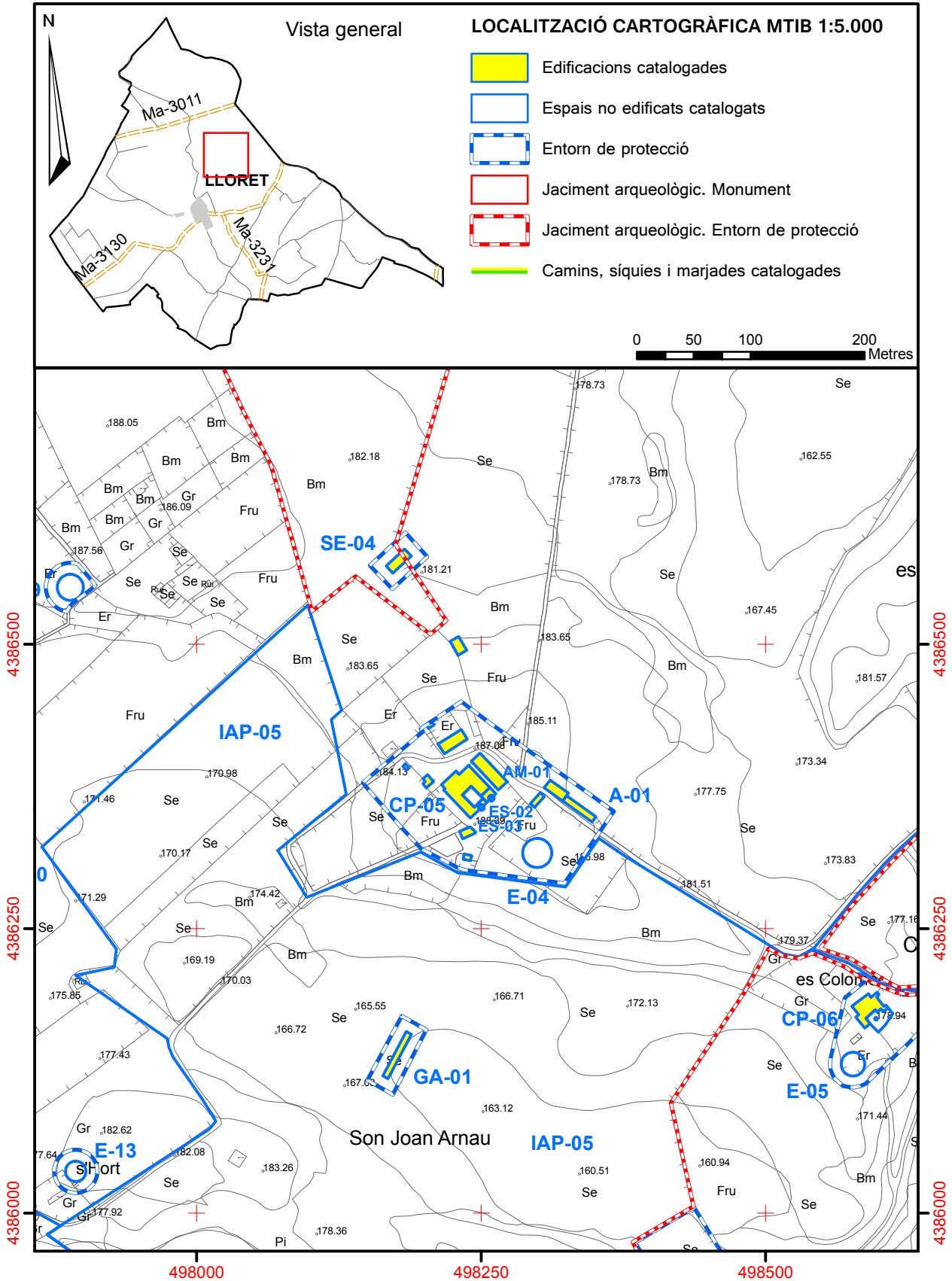
No s'observen.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	Bé d'Interès Cultural, per declaració genèrica del Decret 571/1963, de 14 de març, sobre protecció d'escuts, emblemes, pedres heràldiques, rotllos de justícia, creus de Terme i peces similars d'interès historicoartístic, la Disposició Addicional Primera de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Espanyol i la Disposició Addicional Primera de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears
Elements a preservar	L'escut.
Intervencions preferents	-
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació. Les actuacions permeses venen determinades pel que estableix la Llei 12/1998 del Patrimoni Històric de les Illes Balears.
Usos permesos	Haurà de mantenir el seu ús original.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases CP-05, la torre AM-01, l'escut ES-03, l'aljub A-01 i l'era E-04 amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

Fotografies:

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA
Escuts heràldics

ES-02

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA		ES-03
Escuts heràldics		
EMBLEMA DE LA FAMÍLIA DESPUIG. SON JOAN ARNAU		

Identificació de l'element

Tipologia
Emblema

Ús original
Representatiu

Titularitat
Privada
Autoria
Desconeguda
Cronologia
Desconeguda
Estil
-

Bibliografia

(1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. VII. Pàg. 190.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre.

Identificació espacial

Localització
A la façana principal com a elements significatius hi ha dos escuts d'armes, corresponent un a la família Despuig al costat del portal forà, al lateral dret entrant.

Entorn / classe de sòl
Sòl rústic

Identificació Cadastral
Polígon 1
Parcel·la 166

UTM
X= 498253
Y= 4386359

IV PATRIMONI D'ESCLTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA	ES-03
Escuts heràldics	
EMBLEMA DE LA FAMÍLIA DESPUIG. SON JOAN ARNAU	

Referències històriques

El 1646 la possessió de Son Joan Arnau era valorada en 14.000 £ (AMS. Cadastre 1639-1646, 2/9, f. 305v) i el 1647 els Arnau vengueren la possessió a Joan Despuig i Despuig, militar i cavaller de l'Orde de Sant Jaume. L'adquisició figura al capbreu del Convent de Santa Caterina de Sena, duit a terme pel notari Joan Baptista Sastre i Mulet el 6 de gener del 1663: Item se troba en dita heretat la posso. dita son Juan Arnau olim Castellet ab son Alou propi situada en lo terme de la Vila de Sineu, la qual tenia y possehia ab son Alou propi ml. Sr. Juan Despuig fundador. Compra en feu per la Cort Civil del St. Offici per preu contans de 11.917 £ y ab carrech de fer y prestar en differents termes del any y a differents personas 524 £ 3 s 6 d Cens ço es 346 £ cens a rao de 2 per 100 y las restans 178 £ 6 s a rao de 8 per 100. Consta de dita compra ab acte rebut en dita curia al 3 juliol 1647 copia del qual se troba en el llibre 3 fol 211... (ARM. C.4680, s/f).

Durant el període en que Son Joan Arnau restà en mans de la família Despuig, i a causa de la pesta del 1652, tenim abundoses referències sobre la possessió. La pesta es va declarar a Sineu el 10 de juliol de 1652 i es perllongà fins al mes de març de 1653. Moriren gairebé 400 persones que foren enterrades a les coves de Binitaref i a Son Joan Arnau que havia estat designat lloc de quarantena. Passat ja el contagi, el senyor Joan Despuig, mogué plet ja que considerava que sense el seu consentiment li havien requisat la casa per convertir-la en lloc de quarantena, i demanà danys i perjudicis. Els jurats li contestaren que pagarien tots els danys causats a la casa, però més no. El propietari volia donar la casa buida i els jurats li demanaven les llavors i els béns i asseguraven que la vila cuidaria la possessió. El plet acabà quan s'anomenà curador de la possessió a Macià Ferrer que se'n féu càrrec i pel fet que Joan Despuig s'acollí a la jurisdicció de la Curia del Sant Ofici de la que n'era familiar

Les quantioses despeses que va fer la Universitat de Sineu durant la pesta de 1652, i l'ocupació de Binitaref i Son Joan Arnau, quedaren reflectides a la documentació. Així, dia 3 d'agost de 1652, per les racions pel llitzaret de Son Joan Arnau, vi, ous, cebes, raïms, moltó i crestat, tot 4 lliures i 4 sous. Dia 29 d'octubre del mateix any, es pagava a Pere Joan Riutort una lliura i 14 sous per les dietes i "burro" quan acompanyà un jurat i síndics a la vila de Felanitx per tractar negocis de Son Joan Arnau. Dia 24 de desembre del mateix any, es pagava igualment a Joan Gelabert de la Torre, 7 lliures, 10 sous i 8 diners per l'oli que aportaren a Son Joan Arnau des de dia 12 de novembre fins avui. Altres despeses de safrà, espícies i gíngebre. Dia 7 de maig de l'any 1653, es pagaren 3 lliures més per un protest que feren a don Joan Despuig sobre Son Joan Arnau. Dia 11 d'agost del mateix any, altres tantes 11 lliures i 15 sous a Guillem Gil per aplegar la palla i altres treballs prestats en la possessió de Son Joan Arnau. Més 2 lliures i 18 sous a Rafel Florit per "adrogues" tenia bestretes per la casa de Son Joan Arnau. Més 112 lliures al senyor Joan Despuig o a Antoni Florit son arrendador, a compte de les 130 lliures degudes de l'annua mercè de Son Joan Arnau, ocupada per la vila. Altres 80 lliures al mateix pels perjudicis fets en aquesta possessió. Més són pagats els jornals de 2 homes fets a Son Joan Arnau durant el contagi, 3 lliures i 10 sous. Més 10 lliures i 6 sous a Pere Dalmau pels treballs d'assistir els "coarentanaris" de Son Joan Arnau durant 46 dies, cobrant 24 jornals a raó de 4 sous, i 22 a raó de 5 sous. Més 70 lliures a Rafel Florit, conductor que fou de Son Joan Arnau i Binitaref pels perjudicis d'haver-li preses les possessions on tenia molts guarets fets, i els fruits de la vinya i figuerals que no pogué collir i per mudar-se de lloc precipitadament. Més 3 lliures a Rafel Coc, picapedrer, per treballs extraordinaris quan foren descontaminades les cases de Son Joan Arnau. Més 6 lliures i 6 sous pel port del blat a Son Joan Arnau, mesuradors i porgadors. Més 15 lliures al notari Antoni Estela per haver portat els comptes de descontagiar i emblancar les cases de Son Joan Arnau, Binitaref i cases de l'hort, i per les actes de l'arrendament de Son Joan Arnau

El 1656, en el moment de la seva mort, Joan Despuig i Despuig donà els seus béns per a la fundació del convent i l'església de Santa Catalina de Sena de Palma, beneïts el 1680, i la propietat de Son Joan Arnau passà a l'orde de les monges dominiques. Durant el període de propietat conventual tenim algunes referències de la seva explotació. Així, el 1662 la Priora del Convent de Santa Caterina de Sena rebia dels arrendadors de son Joan Arnau (entre juny i agost) 163 quarteres, 4 barcelles i 5 almuds de blat, a més de 16 quarteres de xeixa. Així mateix, el mateix any lliuraven una carretada de blat procedent de Son Joan Arnau a la casa de la Sra. Isabel Despuig, mare i usufructuària de Joan Baptista Despuig. (ARM. C.4680, s/f).

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA**Escuts heràldics**

ES-03

EMBLEMA DE LA FAMÍLIA DESPUIG. SON JOAN ARNAU**Descripció de l'element**

Emblema de forma rectangular, situat a la part dreta del portal forà de les cases. L'emblema està sobre una cartel·la i la creu de Calatrava i representa un puig flordelísat i estel de vuit puntes en el centre.

Estat de conservació de l'element

Bo

Intervencions o actuacions realitzades

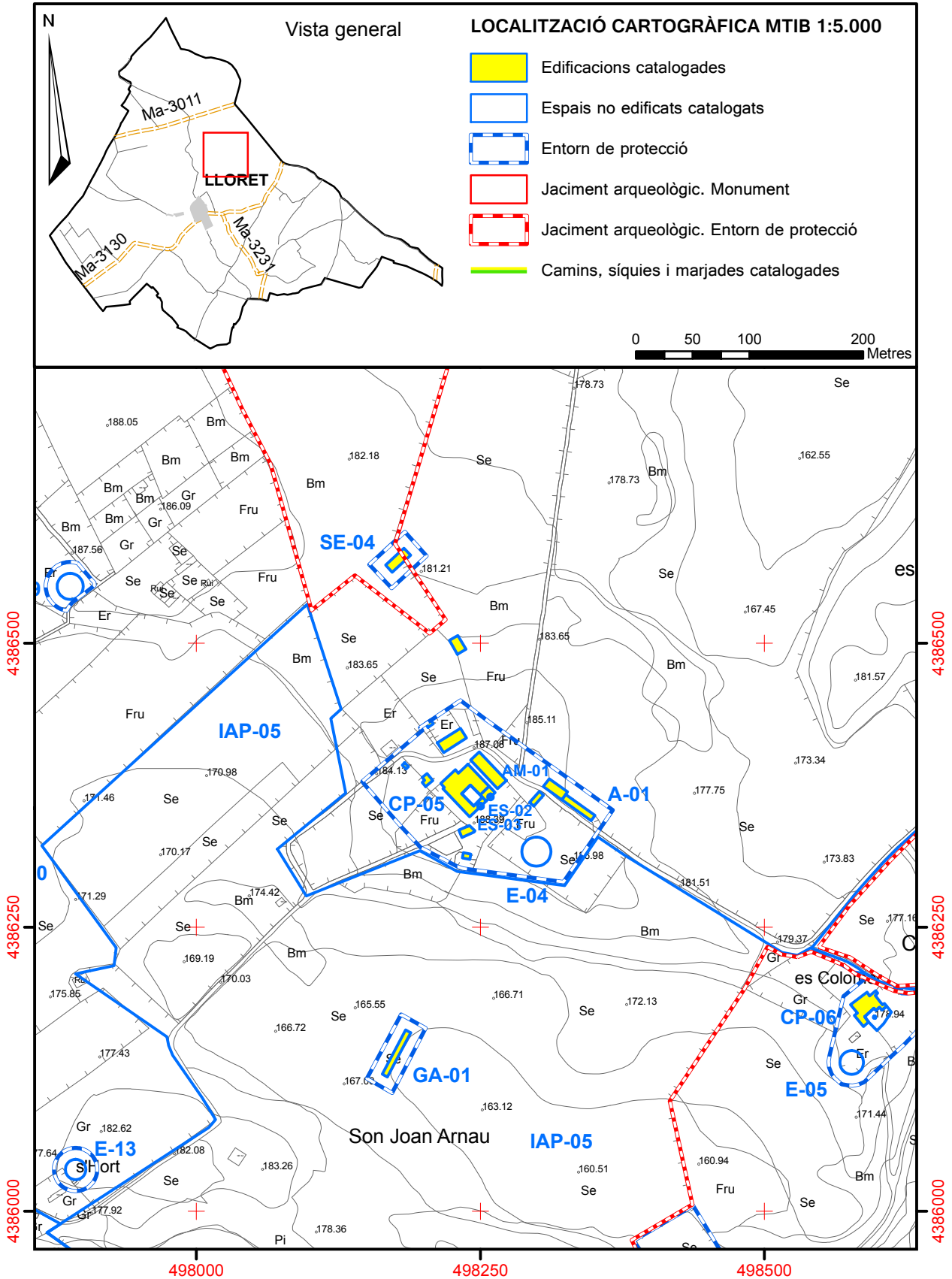
Aquest escut es localitzava anteriorment sobre el portal de la façana de l'edifici de les pallisses.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	Bé d'Interès Cultural, per declaració genèrica del Decret 571/1963, de 14 de març, sobre protecció d'escuts, emblemes, pedres heràldiques, rotllos de justícia, creus de Terme i peces similars d'interès historicoartístic, la Disposició Addicional Primera de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Espanyol i la Disposició Addicional Primera de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears
Elements a preservar	L'escut.
Intervencions preferents	-
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació. Les actuacions permeses venen determinades pel que estableix la Llei 12/1998 del Patrimoni Històric de les Illes Balears.
Usos permesos	Haurà de mantenir el seu ús original.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases CP-05, la torre AM-01, l'escut ES-02 i l'aljub A-01 i l'era E-04 amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

Fotografies:

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA
Escuts heràldics

ES-03

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA		ES-04
Escuts heràldics		
EMBLEMES DOMINICANS. ESGLÉSIA DE NOSTRA SENYORA DE LORETO		

Identificació de l'element**Tipologia**

Emblema

Identificació espacial**Localització**

A la façana principal de l'església de Nostra Senyora de Loreto. Plaça de l'Església 1.

Entorn / classe de sòl

Sòl urbà

Ús original

Representatiu

Ús actual

Representatiu

Identificació Cadastral

Referència 8056501DD9885N0001JZ

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Desconeguda

Estil

-

Bibliografia

-

Referències històriques

El 1936, segons mossèn Antoni Martorell Jaume, s'incorporava a la façana de l'església, damunt el portal major, l'escut de pedra mantellat i coronat de l'orde dominic que originàriament estava situat sobre el portal d'entrada de la porteria nova del convent, actual accés de la casa de la vila: Contiene sobre la fachada trabajado con primor sobre valiosa piedra el escudo del antiguo convento que fue trasladado de la fachada de la Casa Consistorial a la de la iglesia en el año 1936 (MARTORELL, 1945: sf).

IV PATRIMONI D'ESCLTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA	ES-04
Escuts heràldics	
EMBLEMES DOMINICANS. ESGLÉSIA DE NOSTRA SENYORA DE LORETO	

Descripció de l'element

L'heràldica dels dominics està representada per dues tipologies de figures. La primera figura és l'anomenat escut mantellat (mantelatum o cappatum) amb l'estel superposat. Hi ha quatre escuts amb el stemma liliatum, un a la façana de l'església, damunt el portal major, que és de pedra i coronat; un a la part superior del batiport del portal major (de fusta tallada); un a la clau de volta del cor, també de pedra, i l'altre a la clau de volta de la sagristia, igualment de pedra.

L'escut mantellat (de pedra i també coronat) que actualment hi ha a la façana de l'església procedeix de l'antic portal del convent d'on fou traslladat el 1936. Així mateix, les figures de l'escut mantellat, serveixen d'element decoratiu a la balustrada del campanar.

La segona és l'anomenat stemma liliatum, consistent en una creu flordelisada sobre camp de plata (blanc) i sabre (negre) que recull, per una banda, la tradició de la creu de les armes de la casa d'Aza i, per l'altra, els colors representatius de l'hàbit dominic.

Estat de conservació de l'element

Bo.

Intervencions o actuacions realitzades

El primer emblema (escut mantellat) fou desplaçat del seu lloc original.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	Bé d'Interès Cultural, per declaració genèrica del Decret 571/1963, de 14 de març, sobre protecció d'escuts, emblemes, pedres heràldiques, rotllos de justícia, creus de Terme i peces similars d'interès historicoartístic, la Disposició Addicional Primera de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Espanyol i la Disposició Addicional Primera de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears
Elements a preservar	El conjunt format pels escuts dominicans.
Intervencions preferents	-
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació. Les actuacions permeses venen determinades pel que estableix la Llei 12/1998 del Patrimoni Històric de les Illes Balears.
Usos permesos	Haurà de mantenir el seu ús original.
Definició de l'entorn de protecció	
L'element s'inclou dintre de l'entorn de protecció del conjunt patrimonial format pel Convent de Nostra Senyora i l'Hort des Tarongers AR-01.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt patrimonial format pel Convent de Nostra Senyora de Loreto i l'hort des Tarongers, especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. El volum, la tipologia, la morfologia i el cromatisme de les intervencions no podran alterar el caràcter arquitectònic i paisatgístic del conjunt ni pertorbar la seva visualització.	

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA
Escuts heràldics

ES-04

EMBLEMES DOMINICANS. ESLÉSIA DE NOSTRA SENYORA DE LORETO

Fotografies:

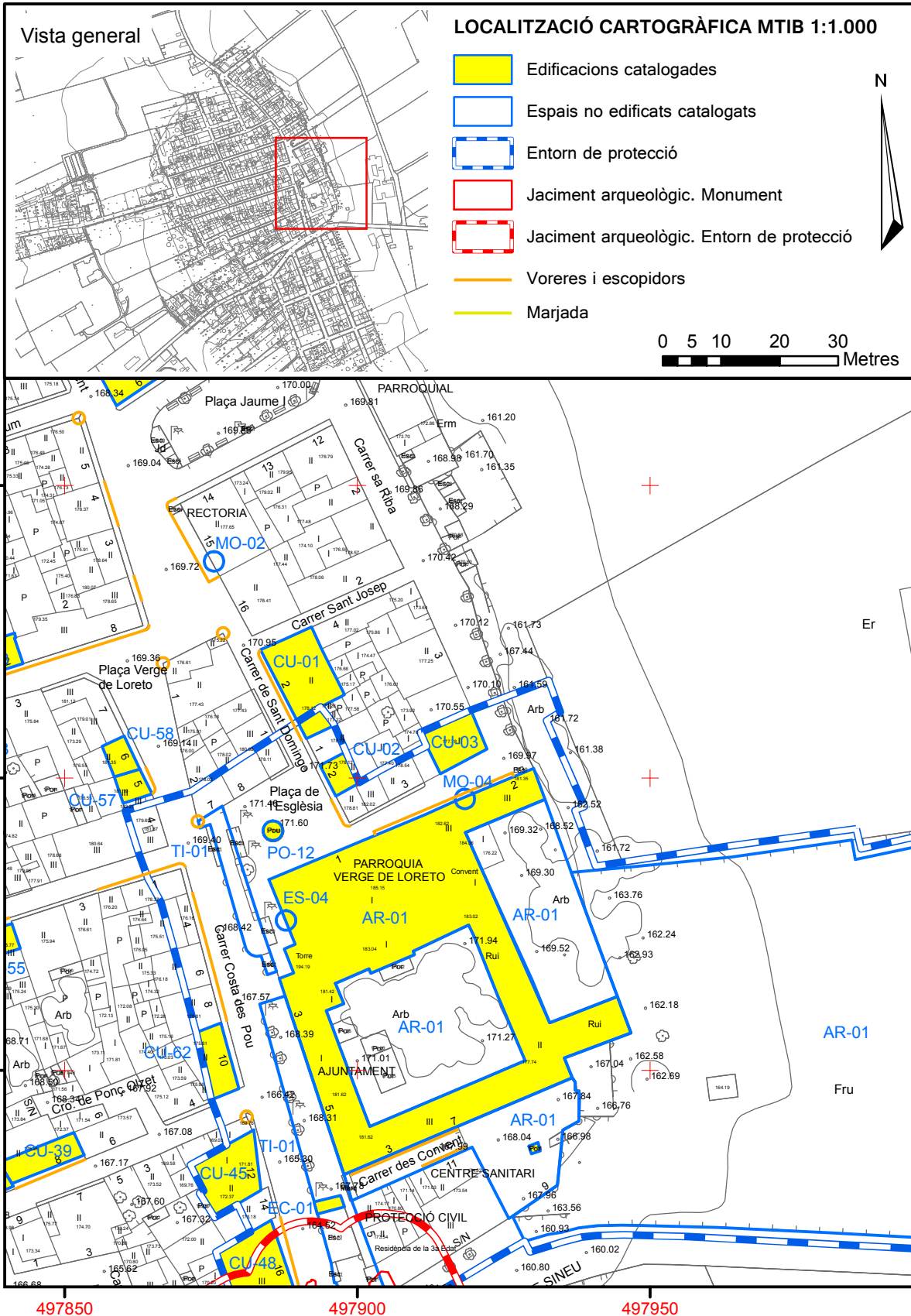

Fotografies 2018:

IV PATRIMONI D'ESCLTURA MONUMENTLA, RELIGIOSA I HERÀLDICA
Escuts heràldics

ES-04

**IV PATRIMONI D'ESCULTURA
MONUMENTAL, RELIGIOSA I
HERÀLDICA**

4. Rellotges de sol

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA		RE-01
Relloctges de sol		
RELLOTGE DE SOL. SON MAS		

Identificació de l'element**Tipologia**

Relloctge de sol

Ús original

Indicar l'hora

Ús actual

Ornamental

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segle XIX

Estil

-

Bibliografia

(1999) III Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 Març 1998. Mallorca: Mancomunitat Pla de Mallorca - Di7 Edició.

BERARD, Gerónimo (1983) Viaje a las villas de Mallorca 1789. Palma: Ajuntament de Palma.

CAMPINS LLABRÉS, Bernat; RAMIS SAMPOL, Catalina (1992) "Lloret de Vistalegre" a Gran Enciclopèdia de Mallorca. Promomallorca. Palma.- Volum VIII. Pàg. 16-28.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998) Mallorca: Promomallorca Ed. Vol. X. Pàg. 305.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1994) La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1995) La crisi de la vila de Sineu. Segle XV. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (1996) Sineu aixeca una nova església. Segle XVI. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MULET RAMIS, Bartomeu; ROSSELLÓ VAQUER, Ramon; SALOM SANCHO, Josep M. (2001) Ja està fet Sineu. Segle XVII. Sineu: Ajuntament de Sineu.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Lloret de Vistalegre. Guia dels pobles de Mallorca. Mallorca: Hora Nova S.A. Pàg. 76.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon (2002) Noticiari de Llorito. Segles XIII-XX. Ajuntament de Lloret de Vistalegre, Lloret de Vistalegre. Pàg. 41.

Referències històriques

-

Identificació espacial**Localització**

A la cantonada de sud-oest de les cases de la possessió de Son Mas.

Entorn / classe de sòl

Sòl rústic

Identificació Cadastral

Polígon 2
Parcel·la 159

UTM

X= 499398
Y= 4385208

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA**Relotges de sol**

RE-01

RELOTGE DE SOL. SON MAS**Descripció de l'element**

Relotge gravat sobre pedra arenisca de forma rectangular (0,60 m x 0,40 m) que està disposada en posició tangencial sobre la cantonada del sud-oest de les cases de Son Mas CP-13.

Estat de conservació de l'element

Estat general de conservació:

Regular

Estat de conservació dels elements:

Regular

Intervencions o actuacions realitzades

S'ha instal·lat un nou gnomon.

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT	
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Integral
Protecció específica	-
Elements a preservar	El rellotge de sol.
Intervencions preferents	-
Intervencions admissibles	Restauració, conservació i consolidació.
Usos permesos	Haurà de mantenir el seu ús original.
Definició de l'entorn de protecció	
S'estableix com entorn de protecció un àmbit que abasta el conjunt de les cases, l'era E-06, l'escut ES-01 i el rellotge de sol RS-01 amb el concret traçat que figura en la documentació gràfica adjunta.	
Regulació de l'entorn de protecció	
Les intervencions a realitzar a l'entorn de protecció hauran d'integrar-se amb el conjunt catalogat especialment pel que fa a les textures, colors i materials emprats. En aquest entorn no podran produir-se augments de volum.	

Fotografies:**Fotografies 2018:**

IV PATRIMONI D'ESCULTURA MONUMENTAL, RELIGIOSA I HERÀLDICA
Rellotges de sol

RS-01

